

LA-YIA YĒKPĒ NANĪSIA,

WŌTENGA

MENDE-BELA TI KĒNYĒ-LĒI HŪ.

*Nyegingo yōma Inglisi ma, na nyegi lo Ngēwo nyi
kōloi kēnye wēkēṣia ma.*

PRINTED FOR THE
BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY

BY R. CLAY, SONS, AND TAYLOR, PRINTERS,
BREAD STREET HILL.

1872.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
964921A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
E 1988 L

NJĪA-YĒKPĒĪ NA MATI NYĒGINI.

NGU I.

*Mbōnda gōloi Jisu Kristi va, Davidi ngi hindō-lōi,
Abrami ngi hindō-lōi.*

*2 Abrami i Isaku lē; Isaku i Jakobi lē; Jakobi
i Judasi lē, ke ngi ndēngésia.*

*3 Judasi ta Tamar ti Faresi ke Zara lē; ke
Faresi i Esromi lē; Esromi i Arami lē;*

*4 Arami i Aminadabi lē; Aminadabi i Nasoni
lē; Nasoni i Salmoni lē;*

*5 Salmoni ta Rakabi ti Buzi lē; Buzi ta Rutu ti
Obedi lē; Obedi i Jesi lē;*

*6 Jesi i mähēi Davidi lē. Mähēi Davidi i Solomoni
lē ta na wō Uriasi nyāhēi i lē.*

*7 Solomoni i Roboami lē; Roboami i Abia lē;
Abia i Asa lē;*

*8 Asa i Josafati lē; Josafati i Jorami lē; Jorami
i Oziasi lē;*

*9 Oziasi i Joatami lē; Joatami i Akasi lē;
Akasi i Esekiasi lē;*

B

*A B S

MAY 5 1938

Original from
NEW YORK PUBLIC LIBRARY

10 *Esekiasi i Manasi lē; Manasi i Amoni lē; Amoni i Joasiasi lē;*

11 *Joasiasi i Jekoniasi lē, ke ngi ndēngésia, ikpēléi na ma tiye lini a tiē Babiloni hū :*

12 *Na wōma tiye wāni a tiē Babiloni hū, Jekoniasi i Salatieli lē; Salatieli i Zorobabeli lē;*

13 *Zorobabeli i Abiudi lē; Abiudi i Eliakimi lē; Eliakimi i Azori lē;*

14 *Azori i Sadoki lē; Sadoki i Akimi lē; Akimi i Eliudi lē;*

15 *Eliudi i Eleazari lē; Eleazari i Matani lē; Matani i Jakobi lē;*

16 *Jakobi i Josufu lē, Maria ngi hīni, na Jisu lēni, na ta tōli a Kristi.*

17 *Fālē mbōndésia gbi ti hijē Abrahami ma, ti tō Davidi ma, mbōnda pū mahū nānia lē; ti hijē Davidi ma ti tō ikēlēmēi ma, tiye lini a tiē Babiloni hū, mbōnda pū mahū nānia lē; ti hijē kēlēmēi ma tiye lini a tiē Babiloni hū, ti tō Kristi ma, mbōnda pū mahū nānia lē.*

18 *Ke Jisu Kristi ngi lēi gili nī lo iye na. Kina Josufu iye Jisu ngi njēi Maria bōyani, ta lā ā sōloi wē, iye kōhū lo a Ngéwo ngi yāféi.*

19 *Ke Josufu ngi hīni tōnya-mo a ngiē, ī lōni, i ngi gbāa fōfō hū; iye lōi lo, i gbēlē ngi ma ndōwu hū.*

20 *Ke kina iye gilima a hindēi jtsia, kpē le, ke Ndémoi ngi anjeli i wā ngi yē hēnga hū, ye, Josufu*

'bia Davidi ngi hindō-lōi abiē; bā lūa a bi nyāhēi Maria jōla, gbāmailē na ngi hū, Ngéwo yāfēi lo iye ndēni.

21 Ke a hindō-lō lē lo, bi ngi bijēi dōli a Jisu, gbāmailē i ngi nūngēsia bāō lo ti hinda nyāmutsia va.

22 Ke ji gbi lo iye wēni, kọ na i wēlē Ndēmōi iye ndēni wọ profettsia ma, ye :

23 Kpēle, tēnina yēla a gō lo, a hindō-lō lē lo, ta ngi bijēi dōli a Immanueli, na ta tōli a : Ngéwo lo mu wōma.

24 Ke Josufu i wūnga njī hū, i pēlē, kina Ndēmōi ngi anjeli iye ndēni la ngi ma, ke i ngi nyāhēi wūmbua.

25 Ke iye ngi gōni ngtye i ngi hindō-lōi, ihālagēi, lēni pēn, i ngi bijēi dōli a Jisu.

NGŪ II.

Kina nā tiye Jisu lēni Betlehemī Judia lōloi hū māhēi Herodi gbēlēmēi, ke kpēle, nēmahū-lē-bela ti hijēa kọ, ti wā Jerusalemi ;

2 Tē : Na lo mī ti ngi lēni Jewutsia ti māhēi ? gbāmailē mu ngi dūmbēkēi doa kọ yāka, mu wā, mu vā ngi ma.

3 Kina māhēi Herodi hindēi jtsia mēnini ke ngi lī i hēlēa ta Jerusalemi gbi.

4 Ke kina iye wēlani a almamtsia, ke kolo-nyēgi-belēsia nūngēsia va yāndola, i ti mōli, ye : mī lo ti Kristi lē na ?

5 *Kẹ ti ndęnga ngi ma, tẹ: Betlehemi Judia lōloi hū, gbāmailẹ n̄i lo profiti iye nyẹgini:*

6 *Kẹ bia Betlehemi Juda lōloi hū: bia ɪ lẹ kūlōi abiẹ Samānga l̄ia Juda va, bi hū lo māha a gb̄ia na lo, na a ye nya nūngẹi Israeli mahū.*

7 *Kẹ Herodi kina iye nēmahū-lẹ-bel̄esia waženi ndōwu hū, i ti mōli pānda wānda, ye: m̄i gb̄e lo dūmb̄el̄k̄k̄i i geni?*

8 *Kẹ i ti lōnga Betlehemi hū, ye: A li, wu ndō-l̄ai wokoli pānda, kẹ kina wu ngi doa lo, wu wa gb̄oma nya yē, nya be, ngi li, nga vā ngi ma.*

9 *Kina tiye m̄ah̄i la-yīi m̄enini kẹ ti yā: kẹ kp̄el̄e, dūmb̄el̄k̄k̄i tiye toni ko yāk̄a, kẹ i yā ti lūgo nḡtye i wāni, i d̄o hind̄i mahū ndōl̄ai iye na.*

10 *Kẹ kina tiye dūmb̄ek̄k̄i toni ti ḡohū n̄ingo yel̄e gboñ.*

11 *Kẹ kina tiye wāni p̄el̄e bu, ti ndōl̄ai do, kẹ Maria ngi nj̄e, ti w̄ombi gb̄akp̄a, ti vā ngi ma; kina ti ti gbatetsia la-w̄ni, ti ngi b̄oya a k̄ani, kẹ kp̄ej̄e b̄onda, kẹ m̄o.*

12 *Kẹ ti lāhingo ye l̄e a Nḡwo h̄enga hū, tā yāma gb̄oma Herodi yē, kẹ ti yā ti-nda lōloi hū a p̄el̄e w̄ka.*

13 *Kẹ kina tiye yāmani, kp̄el̄e kẹ Nd̄moi ngi anjeli i wā Josufu yē h̄enga hū, ye: hij̄e, bi ndōl̄ai wūmbu, kẹ ngi nj̄e, wu li Masari hū, bi ye na, nḡtye nga wa gb̄oma bi w̄e a nḡo; gbāmail̄e Herodi i ndōl̄ai wokoli lo, ngi wā va.*

14 *Kina iye hijēni, i ndōlāi wūmbu, ke ngi njē a kpindi i li Masari hū.*

15 *I ye na lo ngtye Herodi i hāni. Kō na a wē Ndēmōi i ndēni profiti ma, ye: Masari hū lo ngi nya hindō-lōi walēni na.*

16 *Kina na Herodi i toni, ke nēmahū-lē-belēsia ti ngi gbōwai lo, i lī lēwē nytko gbi, i nūnga lō, ti ndēngēsia gbi wā, tiye Betlehemi hū, ke itātēsia gbi hū, nāsia wō ti vō fēlē, ke nāsia tī hitini nt, tōnga ikpēmēi ma iye nēmahū-lē belēsia mōlini.*

17 *Ta lo na wō iye wēni na profiti, Jerimi, iye ndēni wō, ye:*

18 *Rama hū lo ti ngō mēnini na, kpaō, ke ngōlo: Rakeli a wō ngi lēngēsia va, ē lūma ti ngi nēpo, gbāmailē tī na.*

19 *Ke kina Herodi iye hāni, kpēle, ke Ndēmōi ngi anjeli i wā hēnga hū Josufu yē Masari hū.*

20 *Ye: hijē, bi ndōlāi wūmbu, ke ngi njē, bi li Israeli lōloi hū; gbāmailē nāsia ti hānga, tiye ndōlāi ngi lēvui lō.*

21 *Ke i hijēnga, i ndōlāi wūmbu, ke ngi njē, i li Israeli lōloi hū.*

22 *Ke kina iye mēnini ke Arkilau i wōtēa a māha Judia hū ngi kēi Herodi hēmbēi hū, i lūai lo a lila na; ke ngi lāhingo ye lē a Ngēwo hēnga hū, i wōtēi lo, i li Galili gakēsia ma;*

23 *Ke i wā, i hēi tā-wāi hū, ta tōli a Nazareti,*

kọ na a wēlẹ profittsia tiye ndēni wọ, te: ta ngi walẹ a Nazareti-mo.

NGŪ III.

Ifōlọi ndsia ma lo Johani, Baptisi-moi, i wāni, a njiḗi lẹ Judia wōlẹi hū ;

2 *Ye: a gili wu wōtẹ, gbāmailẹ Ngēlẹ-gōhū genyẹi hū i kūha ma.*

3 *Gbāmailẹ ji lo wọ, profiti Isaiya i ndēni, ye: yẹla wọ a gbā ngōlẹi hū, ye: a Ndēmoi ngi wēlẹi hūgbāte, wu ngi wēlẹtsia wōna.*

4 *Ke Johani yakpẹ na ngi gōlẹi ti kpāteni a kumeli ngi yōmbō lo, ke hūa-gōloi ngi hāmẹi; ngi mēhāni kōdōnga yelẹ, ke ndōgbo gōmi.*

5 *Ke Jerusalemia gbi, ke nūnga Judia hū gbi, ti yā ngi yẹ, ke na hui yāka gbi Jordani gbēlānga.*

6 *Ke iye ti baptisini Jordani hū lo, ta gayẹ ti hinda nyāmutsia.*

7 *Ke kina i Faristsia, ke Saddustsia ti gbōtōma doni, ta wa ngi baptisima gama, i ndẹ ti ma, ye, o kālẹ bōndẹi ji, yẹ lo wu lāhingo, wa wēla ndī-dẹwẹ ma, a wāma?*

8 *A wu wē-hindetsia ge ho māhōungo pōtẹla va.*

9 *Ke wā gili wu ndẹ wu vūltsia hū, wẹ: mu Abrami jōa, a mu ke la, gbāmailẹ nge wu ma, Ngẹwo a gū lo a kotui jtsia gbātela a ndēnga Abrami wẹ.*

10 *Ke kōnui lo na bẹ lāni ngūlutsia ti hāpẹi ma;*

Fūlē ngūlui gbi lo, ē wuā a ngūlui-wuā yēkpē, ta tēwē lo, ti pili ngombui ya.

11 *A tōnya ngi wu baptisima wē lo a nja pōtē va, ke na i wāma nya wōma, i gbāyani nya ma, ngi gok̄sia be ngi gbēkpēni mbūmbu va, a wu baptisima wē lo a Ngēwo ngi yāfēi ke ngombu.*

12 *Ngī vēlēi ngi yēya lo, a ngi lōloi mayēla lo fō, i ngi bēi yāndo ngi wēlēi bu, ke a mbā-gāi mo lo a ngombui na ē lūfē.*

13 *Ke Jisu i hijēnga Galili, i wa Jordani gbēla ; ko Johani a ngi baptisi wē ma.*

14 *Ke Johani a ngi magāli, ye : ngi lōni, bi nya baptisi wē, i yē na hō, bi wā nya yē ?*

15 *Ke Jisu i ndēnga ngi ma, ye : gbē i wē n̄t na, gbāmailē māhōuni mu tōnya-hinda gbi wē ; ke i lūma.*

16 *Kina iye Jisu baptisini, hū ī lembini, ke Jisu i gbā njēi gbēlā ; ke kpēle ke ngēlē-gōhū la-wōa ngi yē, ke i tonga Ngēwo ngi vūli ngi yāfēi i yiē be kina bōmukūlō, i hēi ngi ma.*

17 *Ke kpēle, ke ngō i gbā ngēlē-gōhū, ye : ji lo nya līma hindō-lōi, na nya lī lēingo ngi ma.*

NGŪ IV.

Na wōma ke ngāfēi i yā a Jisu ngōlē hū ko Devilī a ngi gōlē.

2 *Ke kina iye sūi hōu fōlō nū fēlē gboyongo, ke kpindi nū fēlē gboyongo, na wōma ke ndōle ngi hōua.*

3 *Kẹ kina nū-gōlẹ-moi iye wāni ngi yē, i ndē ngi ma, ye: ina bi Ngéwo ngi hindō-lōi lo abiē, pē, kotui jtsia ti wōtē a kpohū.*

4 *Kẹ i pōtēa, i ndē, ye: nyégingo lē, nūmu ē hēi lēkē kpohū va, ngtye ma njiēi na gbi, a gbāa Ngéwo ngi la.*

5 *Kẹ Devili i yā a ngiē mālua dā-wāi hū, i ngi hēi kā-wé-bu imbōlōi wū-mba.*

6 *Kẹ i ndēa ngi ma, ye: ina bi Ngéwo ngi hindō-lōi lo abiē, gbija; gbāmailē nyégingo lē: a ngi anjeltsia lāhi lo bi va, ta bi lē ti yēya lo, ko ku yēla ma bē bā bi gō ho kōtu ma.*

7 *Kẹ Jisu i ndēa ngi ma, ye: nyégingo lē gboma: bā Ndémoi, bi Yéwoi gōlē.*

8 *Kẹ Devili i yā a ngiē gboma ngtyē gūhā wā mahū, i kēnyēi hū gbi gē a ngiē i ndōloi hū, ke hāni nyāndē nyāndetsia gbi hū.*

9 *Kẹ i ndēa ngi ma, ye: hāni jtsia gbi lo nga fēma bi wē, ina ba wōmbi gbàkpà lo, bi hē nya ma.*

10 *Kẹ Jisu i ndēa ngi ma, ye: gbāa nya wōma, Satana, gbāmailē nyégingo lē, ba hē lo, Ndémoi bi Yéwoi ma, ta yakpē lo, ba kpē-gbāa ngiē.*

11 *Na wōma kẹ Devili i gbāa ngi ma, ke kpēlē ke anjeltsia ti wā, ti kpē-gbāa ngi wē.*

12 *Kẹ kina Jisu iye mēnini kẹ ti Johani wua kpindi wēbu, i hijē na, i li Galili.*

13 *Kẹ kina iye gbiāni Nazareti; i wā, i hēi*

Kaferni hū, na gbōyēi gbēla, Zabuloni, ke Nefkali gāketsia ma.

14 *Ko na a wa dēma profiti Isaya iye ndēni wo, ye:*

15 *Zabuloni lōloi, ke Nefkali lōloi gbōyē yākēi ma, Jordani wōma, kafetsia ti Galili,*

16 *Nūngēi ndsia na tiye hēi kpindi hū, tiye hēmu-vō wā doi lo, ke ndsia na tiye hēi hā gēnyēi hū, ke hā ngi nēnēi hū, tiyē lo hēmu-vōi, i gbā ndsia.*

17 *I hijē igbēmēi na ma Jisu, i tātōa a njia yēkpēi lēla, ye: a wōtē, gbāmailē ngēlē-gōhū gēnyēi i la gūhā:*

18 *Ke kina Jisu iye jīama Galili gbōyēi gbēlānga, i ndēnga fēlēa do, Simoni, ta tōli a Pita, ke Anderu ngi ndē, ti nyē-bōmēi gūla gbōyēi hū, gbāmailē nyē-gbē-bēla lo ti ye.*

19 *Ke i ndēa ti ma, ye: a tō nya wōma, nga pē wu wōtē lo a nūnga gbē-bēla.*

20 *Ke ti ti bōmēsia lōa ke-yakpē, ke ti tō ngi wōma.*

21 *Ke kina iye hijēma mīandō, i ndēnga wēkā fēlēa do, Jakobi, Zebedi ngi lōi, ke Johani ngi ndēi, ti ndéndé hū ta Zebedi ti ke, ta ti bōmēsia gbātē, ke i ti walēa.*

22 *Ke ti gbīā ke-yakpē ndéndé hū, ti ti ke lō, ti tō ngi wōma.*

23 *Ke Jisu iye jijiai lo Galili gbi, a ti gāra*

kāwésia hũ, a nj̄a yēkp̄éi lē ngēlē-gōhũ gēnyéi hũ va, a higbē-gegetsia gbi bāwō, tiye nūngésia ma.

24 *Ke ngi dōwoi i Siria wō fa: ke ti wā a higbē-bela gbi ngi yē, násia tiye higbēi-gege hũ, ti kpāle hũ, ke násia ngāfa nyāmu iye ti hũ, ke násia ti ye gbōwāngo, ke násia nānga higbēi iye ti ma, i ti bāwō.*

25 *Ke fāhā gbōtōa ti tōnga ngi wōma: ta hijē Galili, ta hijē Dikapoli, ta hijē Jerusalemi, ta hijē Judia, ta hijē Jordani wōma.*

NGŪ V.

Ke kina i nūnga gbōtōtsia doni ke i li ngtyē yēla mahũ, ke kina iye hēini ke ngi wōma-belésia ti wā ngi yē.

2 *Ke i ngi la wōa, i ti gā, ye:*

3 *Násia ti betēngo lē ti nyāningo ngāfa hũ, gbāmailē tia lo, ti wō a ngēlē-gōhũ gēnyéi.*

4 *Násia ti betēngo lē ta wō, gbāmailē ti lē nēpo lo.*

5 *Násia ti betēngo lē, ti lē lēlingo, gbāmailē ti hēi lo ndōfi hũ.*

6 *Násia ti betēngo lē, ndōle a ti hōu, ke ti bōlōi hũ a bē, tōnya hindēi va, gbāmailē ti gō a vē lo.*

7 *Násia ti betēngo lē, ta mānuma wē, gbāmailē ta mānuma jō lo.*

8 *Násia ti betēngo lē, ti lē magōlēngo, gbāmailē ta Ngéwo do lo.*

9 *Ndsia ti betēngo lē hūhū-bela a tiē, gbāmailē ta ti waē lo a Ngēwo ngi lēnga.*

10 *Ndsia ti betēngo lē, ta ti yāfa, tōnya hinda wē va, gbāmailē ti nda lo ngēlē-gōhū gēnyēi.*

11 *Wu betēngo a ye lē, kina nūnga ta wū bele nyānima, ta wu yāfa, ta njia nyāmu gbōtōa lē wu ma, ta nde-gōla wu ma, nya va.*

12 *A gōhūne, wu gāhū a gbā, gbāmailē wu bōya-hāni wōlōngo lē ngēlē-gōhū; gbāmailē nī lo ti profittsia yāfani ti wu lūgo wō.*

13 *Wua lo kpōlōi a wuē ndōloi va; ke ina kpōlōi i ngi nēni lōa-lo-hū, mī lo na a nēni jō na gboma? ī lā gbēkpēni hāni gbi va, ngtye ma ta pili, ti nyīmima a gōwo.*

14 *Wua lo hēmu-vōi a wuē ndōloi va. Tā-wāi na hēingo ngtye wū-mba, ē gū a lōwula.*

15 *Ta bao nūnga tē hēmu lōnga ta pū mōla bu, ke ta hēi hāni dēngo lo ma, ta lo a hēmūi ge a ndsia gbi taye pē-bu.*

16 *A pē wu hēmutsia ti vō nūnga lūgo, kō ta wu yēngē yēkpetsia do, ti wu Ke lātō i ngēlē-gōhū.*

17 *Wā gili, wē, ngi wāi sāwēi nyāni va lo, o profittsia; ngi wāni nyāni ma, ke ngi wāi pē va lo.*

18 *Gbāmailē a tōnya nge wu ma, ngtye ngēlē-gōhū, ke ndōloi ta dēwē, kina bē sāwēi wūlō a gbiāma, ngtye ti gbi a wē.*

19 *Fālē, nūmui gbi a sāwēi ikūlō bē nyānima, i nūnga gāra nī, ta ngi wale a ikūlō wūlōi lo ngēiē-*

gõhũ gẽn̄yẽi hũ ; kẹ nũmui gbi a pẹ, i ti gara, ta sẹ lo, ta ngi walẹ a nũmu wā ngẹlẹ-gõhũ gẽn̄yẽi hũ.

20 *Gbāmailẹ nge wu ma, ngtyema wu lonya hinda wẹlẹi a dẹwẹ, kolo-nyẹgtsia ke Faristsia ti tonya hinda wẹlẹi ma, wẹ fọ ngẹlẹ-gõhũ gẽn̄yẽi hũ kũlọ be.*

21 *Wu wẹla a mēnila ti ndēni wo nāsia ma ngõva ma, tẹ : Bā nũmu wā ; kẹ nũmui gbi lo a nũmu wā, a ngi vũli wili lo njia wā māvẹlẹi hũ.*

22 *Kẹ nya ngi wu ma, nge, nũmui na gbi lo a lĩ dẹwẹ ngi ndẹi na gbāma, a vũli lo kpundẹ jẹli hũ ; kẹ nũmui na gbi lo a ndẹ ngi ndẹi ma, ye : Raka, a ngi vũli lo kpundẹ nyāmānga yẹya ; kẹ nũmui na gbi lo a ndẹ ngi ndẹi ma : bia gbõwa-moi, a vũli jehennama kpundẹ yombui hũ.*

23 *Fālẹ bi wā lo a bi jā-hāni hēmẹi labu, bi gili na kẹ hinda gbi lo bi mbāi lt ma bi va ;*

24 *Bi jā-hāni lọ hēmẹi lābu, bi li wu hũla pẹi wa bi mbāi, ba la wa bi bi jā-hāni vẹ.*

25 *Wu wọ iye yẹla wā bi dõmangoi kẹ-yakpẹ, kẹ kina lẹ wa ta wa ye pẹlẹi hũ, kọ kui gbi lo ma bi dõmangoi a bi vẹ lo nyāmẹi wẹ ; nyāmẹi i bi vẹ ko-gũbẹi wẹ, kẹ ti bi wuā kpindi wẹ bu :*

26 *Tonya lẹ, nya lo nge bi ma, bi yẹ pẹni gbi, bẹ gbĩa na, kẹ ba wẹla a kpẹi gbĩala gbi.*

27 *Wu wẹla a mēnila kẹ kina tiye ndēni wo nāsia ma ngõva ma, tẹ : Bā pọẹ-gbĩa :*

28 *Ke nya nge wu ma, nge, nūmui na gbi lo, a nyāhā gbē, i lō a ngiē gboñ ngi nēmahū, i wēla be a pōē-gbīala ngi nēmahū.*

29 *Ma bi yēja yāmēr i pēa lo, bi hinda nyāmu wē, kpīa na, bi pili; gbāmailē i fisa bi va, bi yāmetsia yēlagē be i lōhu, kina be bi gbūhēi gbi a li jehennama.*

30 *Ma bi yēja lōkōi i pēa lo, bi hinda nyāmu wē: tēwē nga, bi pili; gbāmailē i fisa bi va, bi bēkēsia yēlagē be i lōhū, kina be bi gbūhēi gbi a li jehennama.*

31 *Tiye ndēi lo wō, tē, nūmui na gbi lo, a gbēlē nyāhēi ma, gbē i gbēlēma gōlo nyēgingo vē ngiē.*

32 *Ke nya nge wu ma, nge, nūmui na gbi lo, a gbēlē ngi nyāhēi ma, ngtye ma pōē-gbīala va, i pēnga i pōē-gbīa; ke nūmui na gbi lo, a ngi jō na i gbēlēa ma, i pōē-gbīa.*

33 *Wu wēla wō a mēnila gboma ngōva ma tiye ndēni, tē: bā nde-jōndū wua, ke na wē Ndēmōi yē, kina biye gbōlōi la.*

34 *Ke nya nge wu ma, nge, wā sōndū gbi wua, ngēlē-gōhū ma, gbāmailē Ngēwo ngi hēmēi mīa.*

35 *O ndōloi ma, gbāmailē ngi gowo hēi-wūlu mīa. O Jerusalemi ma, gbāmailē māhēi ngi dā-wāi mīa.*

36 *Bā sōndū wua be bi wūi ma, gbāmailē bē gūa pēla ngūndia yēla be i gōlē o i deli.*

37 *Kẹ a pẹ wu la-yiṣia ti wõtẹ: I-I, Sāō, Sāō, gbāmailẹ hāni gbi lo i dẹwẹa lo jṣia ma, i hijẹa hinda nyāmu lo ma.*

38 *Wuye wẹlai lo a mēnila, kina tiye ndēni, te: ngāma ngāma va, kẹ ngongolu ngongolu va;*

39 *Kẹ nya nge wu ma, nge, wā hinda nyāmu hūnyo. Kẹ nūmūi na gbi lo a bi lẹwẹ bi yẹja bāi ma, ipẹkẹi be bi wõtẹ ngi yẹ.*

40 *Kẹ ina nūmui gbi lo, i bi mayta gẹa lo sēmẹ bu, i bi gūmbēi wūmbu, bi lōma be vẹ ngi yẹ.*

41 *Kẹ nūmui gbi lo a kponda bi ma wu jia yẹla gā, wa ta a fẹlẹ gā.*

42 *Nūmui na go a bi vẹli; kẹ nūmui na, a wa, a sīya wẹma bi yẹ, bā wōvẹ ngi ma.*

43 *Wuye wẹlai lo a mēnila, tiye ndēni, te, bi lō a bi hẹinyoi, bi dọlo a bi gonyoi:*

44 *Kẹ nya nge wu ma, nge, a lō a wu gonyotsia, wu nā bētẹ ta wu yẹli, wu hinda yẹkpẹ wẹ a tiẹ, nā ti dōngo a wuẹ, wu hẹ ti va, nā ta wu hōu nyā-mungo, kẹ ta wu yāfa.*

45 *Ta lo wa wẹ a wū Kẹi lẹngetsia na ngẹlẹ-gōhū; gbāmailẹ ta lo a pẹ fọlọi i vọ nūnga nyāmuṣia, kẹ nūnga yẹkpetsia ma; a njẹ dẹwẹ tōnya-belṣia ma, kẹ kāfa-belṣia ma.*

46 *Gbāmailẹ ina wu lōa lo a nā ti lōngo a wuẹ, gbẹ latọ lo wa sọ lo? kẹ nāvọ-yāndo-belṣia ti vūli be, ti na sẹ be wẹma?*

47 *Ma wu vā lo lẹkẹ wu ndẹngetsia ma be, gho lo*

*wa pē i dēwē nūnga wēkēsia ma? ke nāvō-yāndo-
belēsia be ti pēma nī.*

48 *Fālē a wōtē tōnya-bēla, kina wu Kēi dōnyango
la, na i ngēlē-gōhū.*

NGŪ VI.

*A pē pānda, wā mbāō-hāni vē nūnga yāma, ko wēi
ti wu do, ina na ī lē, wē mawā gbi jō wu Kēi yēya,
na i ngēlē-gōhū.*

2 *Fālē, kina bi yā bi bāō-hāni vēma, bā būlu ve
bi lūgo, kina bāya-belēsia ta pē kā-wēsia bu, ke pēlēsia
ma, ko wēi nūnga ti ti lātō. Fālē nya nge wu ma,
ta ti nda mawāi jō lo.*

3 *Ke bia, bi mbāō-hāni vēma, bā pē bi gowoi i ko
na, bi yēja lōkōi a pē.*

4 *Ke bi bāō-hāntsia ta ye ndōwu, ke bi Kēi na a
ndo ndōwu hū lo, ta vūli lo, a bi pāwa fōfō hū.*

5 *Ke kina bi yā hēma, bā wē kina bāya-belēsia ti
na, gbāmailē ti lōngo a dōla hē-wē va kā-wēsia bū,
ke pēlēi ikūndotsia hū, ko wēi nūnga ti do. Tōnya
lē nya nge wu ma, ta ti nda mawāi jō lo.*

6 *Ke bia, kina bi yā hēma, wa bi gūndoi hū, ke
kina bi bi gūndoi gbōwa lo, hē bi Kēi yē, na i ndōwu
hū, ke bi Kēi na, a tūwo lo ndōwu, a bi pāwa lo
fōfō hū.*

7 *Ke kina wu ya hēma, wā njīa gbōtō lē gbāma,
kina kafrīsia ta pēla; gbāmailē ta gili, tē, ta ti
wō mēni lo, ti yīa gbōtō lēla va.*

8 *Fālē wā wē kina ti na ; gbāmailē wu Kéi i kọ lo gbẹ hānia lo, wu lōi lo, wā la ngi mōli.*

9 *Ńi nyōkọ lo wa lā hē wē, wē : Mu Kéi na ngēlē-gōhū ; Pē ti bi bijéi hōu mbzlē hōu.*

10 *Pē bi gēnyéi i wa. Pē bi līma hindéi i wē ndōloi hū, kina a wēlē la ngēlē-gōhū.*

11 *Mu go a fōlōi ji a mu mēhāni ku gbi ma.*

12 *Ké bi mānu mu ma a mu hinda nyāmutsia, kina ma mānu nāsia ma, ta hinda nyāmu wē amuē.*

13 *Ké bā pē mu li hūgo hū ; ké mu gbā hinda nyāmu-mo yēya, ji va kēnyéi bi wō lo, ké kpāyéi, ké tōwoi, kūnafo. Amin.*

14 *Gbāmailē ina wu mānu lo nūnga ma a ti hinda nyāmutsia, wu Kéi ngēlē-gōhū, a mānu lo wua bē ma.*

15 *Ké ina wū mānuni nūnga ma a ti hinda nyāmutsia, wu Kéi bē, ē mānu wu ma a wu hinda nyāmutsia.*

16 *Ké kina wu sū-hōua lo, wā wē kina bāya-belésia, nā a māmauma yāmésia ; gbāmailē ta ti yāmésia gbēnye, kọ wēi nūnga ta kọ tē tia lo sū-hōuma. Tōnya lē nya nge wu ma, nge, ta ti nda mawāi jō lo.*

17 *Ké bia, kina bi yā lo sū-hōuma, bi ngūlo jia bi wūi hū, bi bi yāméi wuā.*

18 *Kọ wēi nūnga tā kọ, tē, bia bi sū-hōuma ; ké bi Kéi na i ndōwu hū : ké bi Kéi na a tūwo lo ndōwu hū, a bi pāra lo fōfō hū.*

19 *Wā wu gbātésia lama-gbāte ndoéi hū, hindéi na fūwali ke kāyē ta nyāni na, ke hindéi na hūma-bela ta na wō, ti hūma wē.*

20 *Ke a wu gbātetsia lama-gbāte ngēlē-gōhū, hindéi na fūvuli o kāyē tē nyāni, ke hūma-bela tē na wō o ti hūma wē.*

21 *Gbāmailē hindéi na wu gbātéi a ye na, māa lo, wu lī a ye na.*

22 *Hēmui-vō nūmu gbūhēi va ta lo a ngāmēi; fālē, ina bi yāmēi ya sahā, bi gbūhēi gbi ndavēnda lo a hēmui-vōi.*

23 *Ke kina bi yāmēi nyāmungo lē, bi gbūhēi gbi a vēnda lo a kpindi. Fālē, ina hēmu-vōi na bi hū, gbindi lē, igbindi na wōlōngo a ye lē!*

24 *Nūmu gbi ē Ndémo fēlēa ti hinda wē, ina na i lē, a dōlo lo a yēla, i lō ipēkēi, o, ina na i lē, a yēla hinda-hōu lo pānda, i dōlo ipēkēi. Wē Ngéwo hinda wē, ke mamona.*

25 *Fālē nya nge wu ma, nge: wā gili gbōtō wē tūnu wu lēvui va, wē: gbo wa mē, o gbo wa gbolē; o wu gbūhēi va, gbo wa ngili. Ke ndēvui i dēwēni mēhēi ma, ke kpūhēi i dēwēni kūlēi ma?*

26 *Ngntsia gbēlē tiye ngēlē ma; gbāmailē tē hāni hī, tē tēwē, tē ngāndo kpūa bu; ke wu Kēi na ngēlē-gōhū a ti lā go. Ke wu gbēkpēni wā dēwē ti ma?*

27 *Yē lo sē lē a gili, i ngi gbūhēi gili matō i hiti hō gūtu yēla hū?*

28 *Ke gbē va wa gili gbōtō wē tūnu kūlēi va? A*

gili a dēńesia ti ndōgboi hū, kina ta tōla ; ti yēngēma, ti fandē limbama.

29 *Kē nya nge wu ma, nge. Salomoni vūli bē ngi gbātēi kū gbi wọ, i ngi mayīlini, kina jtsia yēlagē bē ti na.*

30 *I yē na họ, ina Ngēwo a kpiti mayīli lo ndōgboi hū, na i na ha, kē sina kē ti pūnga ngombui ya, kē ē lūma a wu ma yīli lo, o wua hinda hōu a tōnya kūlō lē?*

31 *Fālē wā gili gbōtō wē tūnu, gbo ma mē? O gbo ma gbolē? o mē lo ma yīli jō na?*

32 *Gbāmailē hāni jtsia gbi lo kafrtsia ta ndōlo. Gbāmailē wu Kēi na ngēlē-gōhū, i kọ lo, kē hāni jtsia māni lo wu ma.*

33 *Kē a Ngēwo gēnyēi hū yēsē lo, kē ngi tōnya hindesia, kē hāni jtsia gbi ti yāndo lo wu yē.*

34 *Fālē, wā gili gbōtō wē tūnu sina va, gbāmailē sina a gili lo hāńisia ngi vūli va. Kūngo mōnē va a wa fōlōi ma ku yēla ma.*

NGŪ VII.

Wā sēli wē, kọ tā wu jēli la.

2 *Gbāmailē sēli hindēi wa pē, ta wu jēli lo la ; hūma gili wa hūma la, ta hūma lo la wu wē.*

3 *Kē gbē va lo ba kā wūlōi do, na iye bi mbāi yāmēi, kē ngūlū gūhēi na bi nda yāmēi, bē gili la?*

4 *O ba yē ndē bi mbāi ma, bē, gbē ngi kā wūlōi*

gbia yāma, ke kpēle, ngūlu gūhēi i bi nda yāmēi.

5 Bia, bi bāya-moi ji: ngūlu gūhēi gbia pēn bi nda yāmēi, ta lo ba tūwo lo pānda, kā wūlōi gbia va, bi mbāi yāmēi.

6 Wā maluama-hāni vē ngilānga wē, ta bao wā wu wōtotsia gūla ndōndēnga lābu; ina na ī lē, ta nyīmi lo ma ti go bu, ti wōtē gboma, ti wu nēmu.

7 A feli wē, ke ti vē a wuē, a ndōlo wē, ke wu sōnga, a ndā lēwē, ke ti la-wō awuē.

8 Gbāmailē nūmui gbi lo a feli wē, a sō lo, ke nūmui gbi lo a ndōlo wē, a to lo, na a ndā lēwē, a la-wō lo ngiē.

9 O nūmui gbē lo sē wu līa, na ngi lōi a kpohū veli ngi ma, a ngi wo a kotu?

10 O ina i nyē velēa lo, a ngi wo lo a kālī?

11 Ina wu hinda nyāmungo lē, wu bēingo a hāni yēkpē vēla wu lēnga wē, i yē na hō wu Kēi ngēlē-gōhū a hāni yēkpētsia vē nā wē ti ngi mōli?

12 Fālē, hindēsia gbi lo wu lōni nūnga ti pē awuē, a pē nī a tiē bē; gbāmailē ji sāwēi lē, ke profittsia ti la-yiēi.

13 A wa wōnjō la gbēngo lē, gbāmailē wōnjō ya wōngo lē, pēlēi ya wōngo lē, na a li nyāni hū, ke ti gbōtōma lo, nā ta li na.

14 Gbāmailē wōnjōi la gbēngo lē, pēlēi la gbēngo lē, nā a li ndēvu hū, ke tī gbōtō ta li na.

15 A wu mahū-gbē nde-profittsia yēya va, nā ta

wa wu yē mbāla mayīli hū, ke ti hū koli goli atiē.

16 *Wa ti go ti wuṣsia ma lo. Ke nūnga ti grepi goli ngāli wūlu ya lo, o ndāha ngāli ngēyako ya?*

17 *Nī be na ngūlu yēkpēi gbi lo, a wua a ngūlu-wa yēkpēi; ngūlu nyāmu a wua a ngūlu-wa nyāmu lo.*

18 *Ngūlu yēkpē ē gū a wua la a ngūlu-wa nyāmu, ta bao, ngūlu nyāmu ē gū a wua la a ngūlu-wa yēkpē.*

19 *Ngūlui gbi lo ē wūa a ngūlu-wa yēkpē, ta tēwē lo, ti pili ngombui ya.*

20 *Falē wa ti go ti wuṣsia ma lo.*

21 *Nūmui na gbī ī lē, a ndē nya ma, ye: Ndēmōi, Ndēmōi, a li ngēlē-gōhū gēnyēi hū, ke nūmui na a nya Kēi hindēi wē, na i ngēlē-gōhū.*

22 *Ti gbōtōma ta ndē lo nyāma kūna fōlōi ma, te, Ndēmōi, Ndēmōi, mūye profitisi wēni bi bijēi hū, ke bi bijēi hū ī lē mu ngāfa nyāmutsia gbiāni, ke bi bijēi hū, mūye ngēngē wāwātsia wēni?*

23 *Ta lo na nga ndē ti ma, nge ngi ye wu go wō; a gbā nya gbēla, wua, wa hinda nyāmu wē.*

24 *Fālē, nūmui gbi lo, a nya la-yiēi jtsia mēni, i ti wē, nga ngi hūma nēmahū-lē-mo yēla ma, na a ngi wēlēi tōni kotu ma:*

25 *Ke njēi i wā, njavēi i wā, fēfēi i ve, i wu pēlēi na ma, ke ī gūlani; gbāmailē iye tōni kotu lo ma.*

26 *Ke nūmui gbi lo, a nya la-yiēi jtsia mēni,*

ke ɪ ti wɛni, nga ngi hūma kpɔwa-mo yɛla ma lo, na i ngi wɛlɛi tɔni nanyɛ ma.

27 *Ke nɛi i wā, njavɛi i wā, fɛfɛi i ve, i wu pɛlɛi na ma, ke i gūla, ke i kūlāwoi ngōngo yelɛ.*

28 *Ŋi iye wɛni, kina Jisu i kpoyoni a nɛi jɛsia lɛla, nūnga ti hū iye wūi lo ngi gāi ma.*

29 *Gbāmailɛ iye ti gā lo kina yɛla na kpāyango ya, ɪ wɛni, kina kolo-nyɛgi-bɛlɛsia ti na.*

NGŪ VIII.

Ke kina iye yiɛni ngtyɛ mahū, nūnga gbɔtɔa ti tɔ ngi wɔma.

2 *Ke kpɛlɛ ke kpokpou-mo yɛla i wā, i vā ngi ma, ye, Ndɛmoi, ina bi lūmango lɛ, ba pɛ lo ngi gɔlɛ.*

3 *Ke Jisu i ngi lɔkɔi lāmbɔni ngi yɛ, i jā a ngiɛ, ye: nya lūmango lɛ, bi gɔlɛ, ke kpokpoui i bāɔa ngi ma ke-yakpɛ.*

4 *Ke Jisu i ndɛa ngi ma, ye: bi toa, bā ndɛ nū gbi ma, ke li biyɛ, bi bi vūli gɛ almami yɛ, bi sāhāni vɛ na Musa iye ndɛni wɔ, a sɛli la ti ma.*

5 *Ke kina Jisu iye wāni Kaperni hū, ke kūgba yɛla i wā ngi yɛ, i ngi mānɛnɛ,*

6 *Ke a ndɛa, ye: Ndɛmoi, nya bɔilɔpɔi lo lāni nya yɛi higbɛngo gboɪ, i kpālɛ hū a nānga higbɛi.*

7 *Ke Jisu i ndɛa ngi ma, ye: nga wa lo ngi ngi bāwɔ.*

8 *Ke kūgbɛi i pɔtɛa ngi yɛ, ye: Ndɛmoi, ngi*

gbēkpēni bi wa nya yē pēbu, ke njiēi lēkē lē, nya boilōpōi a bāwō lo.

9 *Gbāmarilē hindō lo angē, ngi nūnga bu, ke ko-bēla ti nya bu, nga ndē hindōi ji ma, li, ke i yā, nge ipēkēi ma, wa, ke i wā, nge nya boilōpōi ma, ji wē, ke i pēa.*

10 *Ke kina iye mēnini ngi hū i wū, i ndē nāsia ma, ta tō ngi wōma: tōnya lē nge wu ma, ngī tōnya hōu la wāi nytko loi lo, sāō, i Israeli bē hū.*

11 *Ke nya nge wu ma: ti gbōtōma ta hijē lo ko, ke kūndoi hū, ti hēi ta Abrami, ke Isaki, ke Jakobi ngēlē-gōhū gēnyēi hū.*

12 *Ke ndēnga ngi gēnyēi ta ti gbā lo ngīti wōma kpindi hū, mīa lo ngo a ye na, ke ngongolu homa-ngēi.*

13 *Ke Jisu i ndēa kūgbēi ma, ye: li biē, ke kina bi hōua a tōnya, nī bē i wē abiē; ke ngi boilōpōi iye bāwōni ikpē yakpēi na ma lo.*

14 *Ke kina Jisu iye wāni Pita yē pēbu, i to ngi nyāhēi ngi njēi lāni mavūla higbēi hū.*

15 *Ke i jānga a ngi lōkōi, ke mavūlēi i gbēa ngi ma, ke i hijē, i kpē-gbā ti ma.*

16 *Ke kina kpokoi iye wēni, ti wa ngi yē a nāsia gbōtōma ngāfa nyāmutsia tiye ti hū, ke i ngāfa nyāmutsia gbā ti hū a ngi la-yiēi, i nā gbi bāō tiye higbēi hū.*

17 *Ke ko njiēi i wē na profiti Isaya iye ndēni*

wọ, yẹ: ngi vūli iye mu mavūl̄sia wūmbui lo, i mu higbetsia wūmbu.

18 *Ke kina Jisu i nūnga gbōtōtsia loni ngi gbēānga, i ndēnga, yẹ: ti li kākà wēkēi ma.*

19 *Ke kōlo-nyégi-mo yēla i wā, i ndē ngi ma, yẹ: kā-moi, nga tō lo bi ma, hindēi gbi lo bi yā na.*

20 *Ke Jisu i ndēa ngi ma, yẹ: nyangbetsia ndōwa lo ti yēya, ke nōntsia ngēlēya ta lo ti yēya, ke nūmu-hindō-lōi, hinda gbī ngi yēya, a ngi wūi la na.*

21 *Ke ngi wōma-bēl̄sia ipēka i ndēa ngi ma, yẹ: pē, ngi li pēi ngi nya Kē gbowu.*

22 *Ke Jisu i ndēa ngi ma, yẹ: tō nya wōma, gbe hetsia ti ti hetsia gbowu.*

23 *Ke kina iye lini ndēndēi hū, ngi wōma-bēl̄sia ti tō ngi wōma.*

24 *Ke kpēle, ke fefē wā gūla gboñ gbōyē ya, ta lo ke a ndēndēi mahū wēle a nja gātetsia, ke iye nji hū lo.*

25 *Ke ngi wōma-bēl̄sia ti wa ngi yē, ti ngi wu, tē: Ndēm̄oi, mu bāō, mu hā.*

26 *Ke i ndēa ti ma, yẹ: gbē va lo wa lūwa, o wua, wa hinda hōu a tōnya lēkē kūlō? ke i hijēa, i pē fefēi i gbē ta gbōyēi, ke hū i lōndōa mbāwa.*

27 *Ke nūnga ti wū hū wūa, tē, gbe nūmu lo a kēnēi ji, fefēi vūli bē ke gbōyēi, ta ngi wō mēni!*

28 *Ke kina iye wāni kākà wēkēi ma, Gergesint̄sia ti lōloi hū, ke nūnga fēlēa ti ngi mālēa, ngāfa*

nyāmua ti hū, ta gbā kāmbsia hū, ti ʼmalūwango ye lē gboñ, ta lo nūmu gbi ē lēwē a pēlēi na.

29 *Ke kpēle, ke ti kpāwōa, te, gbo lo ma pē abiē? Jisu, bia Ngēwo hindō-lōi abiē? Ke bi wā bē lo, bi mu yamone va igbēmēi ā la hiti?*

30 *Ke ti ma gūhango ye lē atiē hindēi ndōnde fahēi tiye mēli na.*

31 *Ke ngāfa nyāmutsia ti ngi mānenia, te, ina ba mu gbā lo, pē, mu li muē ndōnde vāhēi hū.*

32 *Ke i ndēnga ti ma, ye, a li. Ke kina tiye gbiāni, ke ti yā ndōnde vāhēi hū; ke kpēle, ke ndōnde vāhēi gbi ti wimia nytko gbi wū-mba lēmbū-lēmbu, ti li gbōyē hū, ti hā njēsia hū.*

33 *Ke nāsia tiye ti mahū-gbē ti wēlā, ti li tiē, tiye ndēni ti nda tāwāi hū, hindēi gbi iye wēni a nāsia ngāfa nyāmutsia tiye ti hū.*

34 *Ke kpēle, ke tēi gbi, ti gbiā, ti wā Jisu mālē va, ke kina ti ngi loni, ti ngi mānene, te, i gbā ti lātēsia hū.*

NGŪ IX.

Ke i wilia ndēnde yēla hū, i lēwē, i wā ngi nda dā-wāi hū.

2 *Ke kpēle, ke ti wā ngi yē a kēna yēla, i lāni kpuko ma, nānga higbēi hū; ke kina Jisu i ti dōnyēi doni, i ndē nānga higbe-moi ma: nya hindō-lōi, bi lt i lēli, bi hinda nyāmutsia mānungo ti lē bi ma.*

3 *Ke kpēle, ke kolo-nyégi-bélésia ténga ti ndēa ti nēmahutsia: Tā-moi ji, i njia nyāmua lēa.*

4 *Ke Jisu, kina i ti nēmahutsia goni, i ndēa, ye: gbē lē wa gili a hinda nyāmu wu nēmahutsia?*

5 *Igbo lo bebēngo ndē va: bi hinda nyāmutsia ti mānungo lē bi ma, o ndē va: hijē, bi jīa?*

6 *Ke ko wu ko, ke kpāya lo nūmu-hindō-lōi yēya ndōfi hū, mānula hinda nyāmutsia ma (ke i ndēa nānga higbē-moi ma) hijē, bi bi gbukoi wūmbu, bi li biē pēbu.*

7 *Ke i hijēa, i li ngiē pēbu.*

8 *Ke kina nūnga ti toni ti wū hū, i wū, ti Ngéwo latō, na iye kpāyēi nyīko vēni nūnga wē.*

9 *Ke kina Jisu iye lēwēni mta ma, i tā-mo yēla do, ngi la lo Māti, i hēini navō vēmēi, i ndē ngi ma, ye, tō nya wōma; ke i hijēa, i tō ngi wōma.*

10 *Ke kina iye wēni, ke Jisu iye hēini pēbu mēhēmēi, kpēle, ke navō-yāndo-bélésia, ke hinda nyāmu-bela ti wā, ti hēi ta tiēni, ke ngi wōma-bélésia.*

11 *Ke kina Faristsia ti toni, tē ngi wōma-bélésia ma: i yē na, wu kā-moi a mēhē mē a navō-yāndo-bélésia, ke hinda nyāmu-bélésia?*

12 *Ke kina Jisu na mēnini, i ndē ti ma, ye, nāsia hinda gbī ti ma, tī lōni a halē-mo, ngtye ma ti higbē hū.*

13 *Ke a li, wu kā na ihūi lo a gbē, nga mūnuma gū lo, ke nge sā-gbīa gū, gbāmailē ngī*

C

wāni tōnya-belésia dōli va, ke hinda nyāmu-bela ko ti wōtē.

14 Igbēmēi na ma lo ke Johani ngi wōma-belésia ti wā ngi yē. te, kpēle, mua, ma Faristsia ma sū-hōu pepe, ke bi wōma-belésia tē sū-hōu ?

15 Ke Jisu i ndēnga ti ma, ye: nyāha-jō-moi ngi lēnga, ta gūla wola kina le nyāha-jō-moi a ye na tiēni? Ke igbetsia ta wa lo, kina ta nyāha-jō-moi gbiamā ti yēya, ikpēi na ma lo, ta sū-hōu lo.

16 Nūmu gbi ē kūla nīna wē mayīli gōla wōva ma, gbāmailē na ti pēni mbēlamēi lavē va, a kpīa lo kūlēi ma, ke mbēlamēi i ya wō.

17 Tabao nūnga tē ndō nīna wu sāni wōvā hū, ina na ī lē, santsia ta wō lo, ke ndōi vāya; ke ta ndō nīna wu sāni nīna hū lo, ke vēnjo kpēle hinda iye ma.

18 Ke kina iye hindēi jtsia lēma ti ma, gbēle, ke mahū-mo yēla i wā ngi yē, ke i vā ngi ma, ye: nya nyā-lōi i hā na bē, ke wa, bi bi lōkōi la ngi ma, ke i vūa.

19 Ke Jisu i hijēa, i tō ngi ma, nī bē ngi wōma-belésia ti pēni.

20 Ke kpēle, nyāha yēla na nāmēi iye gbīāni ngi hū fō pū mahū fēlē, ke i wā ngi wōma, i jā a ngi gūlēi nda gbokpoi.

21 Gbāmailē iye ndē lo ngi nēmahū, ina ngi jā lo le bē a ngi gūlēi, nga bāwō lo.

22 Ke Jisu i wōtēa, ke kina i ngi doni, i ndē ngi

ma, ye: nya nyá-l̄i, bi l̄i i l̄li, bi d̄onȳi a p̄a bi b̄aw̄. K̄e nyāh̄i iye b̄aw̄ni ikp̄e yakp̄i na ma lo.

23 *K̄e kina Jisu iye wāni mahū-moi yē p̄ebu, i mbaka-l̄-b̄ela lo, k̄e nūnga ta sol̄i w̄.*

24 *K̄e i nd̄a ti ma, ye: a gb̄a, gb̄amail̄e nyá-l̄i i hango ī l̄e, k̄e ta yīma; k̄e ti ngi yēl̄e.*

25 *K̄e kina nūnga tiye gbiāni, k̄e i yā na, i ngi h̄ou l̄ok̄oi ma, k̄e nyá-l̄i i hij̄e.*

26 *K̄e it̄oi na i j̄a nd̄oi h̄u gbi.*

27 *K̄e kina Jisu iye gbiāni m̄ia mb̄ol̄egonga f̄el̄e ti t̄o ngi w̄ma, ta gb̄au, ta nd̄e, t̄e, bi, Davidi ngi hind̄o-l̄i lo abīe, mānu mu ma.*

28 *K̄e kina iye wāni p̄ebu, mb̄ol̄egonga ti wā ngi yē; Jisu i nd̄e ti ma, ye: wa h̄oula a t̄onya, k̄e nga gū lo a ji w̄la? Ti nd̄e ngi ma, t̄e I, Nd̄em̄oi.*

29 *K̄e i j̄a a ti yām̄sia, ye, kina wu h̄ouni la na a t̄onya, i w̄e n̄i awūe.*

30 *K̄e ti yām̄sia ti ye law̄oi lo, k̄e Jisu i ti lāhinga k̄e-yakp̄e, ye, wu toa, wā nd̄e nūmu gbi ma.*

31 *K̄e tia, kina tiye lini, ti ngi d̄oi vāya k̄enȳi na ma h̄u gbi.*

32 *K̄e kina tiye gbiāni, gb̄el̄e, k̄e ti wā ngi yē a ndā-mūmu hind̄o ȳela, ngāfa nyāmu ngi h̄u.*

33 *K̄e kina ngāfa nyām̄wi iye gbiāni, ndā-mūmui i yā, k̄e nūnga gbi ti wū h̄u i wūa, t̄e, kina w̄gba mū ji nȳtko do, ī l̄e Israeli b̄e h̄u.*

34 *K̄e Faristsia t̄e, a ngāfa nyām̄utsia gb̄ta, a ngāfa nyām̄utsia ti mahū-moi lo.*

35 *Kẹ Jisu i yā tā-wātsia gbi hū, kẹ fūletsia, a kái wẹ lo kā-wésia bu, kẹ ngělẹ-gōhū yīa yẹkpẹi lẹ, a higbetsia gbi bāwō, kẹ kāhūhésia gbi, tiyẹ nūnga ti lūa hū.*

36 *Kẹ kina i nūngetsia doni, kẹ i ti māmau dou, gbāmailẹ ti gẹlungo ye lẹ, kẹ ti vāyango hū, kina mbālānga, na tī mahū-gbẹ-mo jōni.*

37 *Kẹ i ndēa ngi wōma-belésia, ye, tū-hāni gbōtōngo lẹ a tōnya, ngāndo va, kẹ ngēngē-belésia tī gbōtō.*

38 *Fālẹ, a Ndémoi mánene tū-hāni ngēya, kō wēi a ngēngē-bela dẹwẹ ngi lū-hāni yāndoméi.*

NGŪ X.

Kẹ kina iye ngi wōma-bela pū mahū fẹletsia wāleni ngi yẹ, i kpāya vẹ tiẹ ngāfa nyamutsia va, ti gbīa va. Kẹ ti higbẹ-gẹgetsia baṣ va, kẹ kāhū-ha-gẹgẹi gbi.

2 *Kẹ Apostoli pū mahū fẹletsia ti bijéi lo a jtsia : ihālagéi lo Simoni, na ta tōli a Pita, kẹ Anderu ngi ndéi, Jakobu, Zebedi ngi lōi, kẹ Johani ngi ndéi.*

3 *Filipi, kẹ Bartolomi, Tomasi, kẹ Māti, navō-yāndo-moi ; Jakobi, Alfiu ngi lōi, kẹ Lebusi, na tiyẹ tōli a Taddei.*

4 *Simoni, Kana-moi, kẹ Judasi, Karioti-moi, na iye ngi mājiāni a bāya.*

5 *Jīa pū mahū fẹletsia lo, Jisu i dōni, i ndẹ ti*

*ma, ye: wā li kafr̄tsia ti yākēi ma, wā wa Samari-
tantsia ti dā-watsia gbi hū.*

6 *Ke a li be mbāla lōngōtsia hū yē Israeli
bōndēi hū.*

7 *Ke kina wu ya lo lima, a njia yēkpēi lē, wē,
ngēlē-gōhū gēnyēi hū ɿ kūhama.*

8 *A higbetsia bāwō, wu kpokpoutsia ti bāwō, wu
pē hetsia ti hijē, wu ngāfa nyāmutsia gb̄ia; wuyē
sōi lo gbāma, wu vē gbāma.*

9 *Wā kani gbogbou, o kani gogole, o tōngo lama-
gbāte wu nongbetsia hū;*

10 *O kpāva wu jiēi va, o kūmba fēlēa, o koga, o
tilkpoa; gbāmailē ngēngē-moi māhōungo lē i ngi mē-
hāni jō.*

11 *Ke tā-wāi gbi lo, o fūlēi wa fō hū, a mōli
nūmui i hū mbēlē ngi ma, mīa lo, wa ye na, ngtye
wa gb̄ia mīa.*

12 *Ke kina wu wa lo pēbu, a vā ma.*

13 *Ke ina mbēlē lō pēlēi na ma, wu līlēi i wū
ma; ke ina mbēlē ɿ na, wu līlēi i yāma wu ma.*

14 *Ke nūmui gbi lo ē wu gū, ē wu la-yiētsia
mēni, kina wu gb̄iā lo pēi na bu, o tēi na hū, a
fufūlēi gbūkpule wu gōtsia ya.*

15 *Tōnya lē, nge wu ma, a ye kūna f̄isa Sodom
ke Gomora lōloi va, sēli vōlōi ma, i lēwē tēi na ma.*

16 *Kpēle, ngi wu dōnga be mbālānga kolia līa;
fālē, wu nēmahū i lēwē kina kālīa na, wa kāsō wē
wu hinda i wē, kina bōmukūlōa na.*

17 *Ke a wu mahũ-gbē nūnga va ; gbāmailē ta wu vē lo nyāmanga wē, ta wu lēwē lo ti gā-wētsia hũ.*

18 *Ke ta wa lo a wuē sāmanga lābu, ke māhanga yē, nya va, jēli hōu va ti ma, ke kafrtsia ma.*

19 *Ke kina ti wu vēa lo, wu ma a yānge kili va, wa yē o gbo wa ndē lo ; gbāmailē fēngo a ye lē wu wē ikpēi na sē ma, na wa ndē.*

20 *Gbāmailē wa ī lē wa yīa, ngtye ma wu Ke yafēi, na a yīa wu hũ.*

21 *Ke ndēi a ngi ndēi vē lo, ti ngi wā va ; kēi i ngi ndōi vē ; ndēngesia ta hijē lo ti lē-bēla ma, ti pē, ti ti wā.*

22 *Ke nūnga gbi ta dōlō lo awuē nya bijēi va ; ke nūmui a ndādō i hiti ikēlēmēi, a baō lo.*

23 *Ke kina ti wu monea lo tā-wāi ji hũ, a wēla, wu li ipēkēi hũ ; gbāmailē, tōnya lē, nge wu ma, wē wēla a līla Israetisia ti dā-watsia hũ ngtye nūmu-hindō-lōi a wa.*

24 *Tō-pōma-moi ī dēwēni ngi gā-moi ma, o boilōpōi ī dēwēni ngi lēmōi ma.*

25 *Kūngo lē tō-pōma-moi va i wē bēkē ngi gā-moi, ke boilōpōi bēkē ngi lēmōi. Ina ti Ndēmōi dōlia lo pé va a Beelzebuli, ta yē na hō nā ngi mawēlēi bu ?*

26 *Fālē, wā lūwa ti ma ; gbāmailē hāni gbi ī na mawēlēngo, ē ge, ke na ndōwungo, na tē kō.*

27 *Na nga ndē wu ma kpindi hũ, ta lo wa ndē fōfō hũ ; na wa mēnia wu wōli, ta lo wa ndē pēsia wū-mba.*

28 *Ke wā lūwa ndsia ma ta ndūi wā, ke tē gū ta ngāfēi wāla; ke a lūwa na ma be, a gū a ngāfēi wāla, ke kpūhēi jehenna ma.*

29 *Ke ti jokēle fēlēa mājiama kopo gekēle yēla va? Ke ti yēla be ē gūla ndoēi wu Kēi wōma.*

30 *Ke wu wūndiēsia ti vūli be wu wū-mba, ti gbi gbāngo lē fē.*

31 *Fālē, wā lūwa, wu gbēkpēni wu lēwē jokēle gbōtōa ma.*

32 *Fālē, nūmui gbi lo, a gayē angē nūnga yāma, ta lo be nga gayē a ngiē nya Kēi na ma, i ngēlē-gōhū.*

33 *Ke nūmui na gbi lo, a māli nya ma nūnga yāma, ta lo be nga māli ngi hinda ma nya be nya Kēi lābu, na i ngēlē-gōhū.*

34 *Wā gili, we, ngi wā ndīlēli lo dōma ndoēi hū; ngi wāni ndīlēi dōma, ke ko-bōwēi.*

35 *Gbāmailē ngi wā ndūa hū nyāni hēi va, hindōi lūahū ngi kēi ma, ke nyā-lōi ngi njēi ma, ke jo-nyāhēi, ngi mbelēi nyāhēi ma.*

36 *Ke nūmu ngi gongotsia ta ye ngi vūli mawē bu lo.*

37 *Nūmui na a lō a ngi ke, o ngi njē, i dēwē nya ma, nya bēlē ī ngi ma. Nūmui na a lō ngi hindō-lōi, o ngi nyāha-lōi, i dēwē nya ma, nya bēlē ī ngi ma.*

38 *Nūmui na ē kpàkpà-wūlu wūmbu, a tō nya wōma, nya bēlē ī ngi ma.*

39 *Nūmui na a ngi lēvui goko, a ndōlo hū, ke nūmui na a ngi lēvui lōhū nya va, a sō lo.*

40 *Nūmui na a wu gūru, i nya gūrua, ke nūmui na a nya gūru, i nūmui na gūrua, a nya dōni.*

41 *Nūmui na a profiti gūru profiti bijéi hū, a profiti māwa jō lo; ke nūmui na a tōnya-mo gūru, tōnya-mo bijéi hū, a tōnya-mo māwa lo jō.*

42 *Ke nūmui na gbi lo, a nja wūlō vē ikūlōi jtsia yēla wē, pōma-mo bijéi hū, tōnya lē nge wu ma, ē ngi mawāi lōhū kūlō be.*

NGŪ XI.

Ke kina iye wēni ke Jisu iye kpoyoni a ngi wōma-belésia pū mahū fēletsia lāhila, i gbīa mīandō kā wē va, ke njīa yēkpēi lē va, tā-watsia hū.

2 *Ke kina Johani iye mēnini kpindi wē bu ngēngetsia Kristi i pēni, i ngi wōma-belésia fēlē dō.*

3 *Ti ndē ngi ma, tē: bia lo wō na lē a wāma, o mu ipēka māwulo?*

4 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: a li wu hindēi jtsia gē gbōma a Johani, nāsia wa mēni, ke nāsia wa to.*

5 *Ke mbōlē-belésia ti tūwo lōa, kpolo-belésia ti jīa, kpokpou-belésia ti bāōa; ngōli hū gbonda-belésia ti njīa mēni; hā-belésia ti hijē, nyani-belésia, ti njīa yēkpēi lē ti ma.*

6 *Ke nūmui na betēngo lē, na ē lī dēwē nya hinda va.*

7 *Ke kina tiye lini Jisu i tātōa a ndēla nūnga ma: gbē lo wu lini ngōlēi hū toma? Kōtōpon lē fefēi a sejia?*

8 *Ke gbē hāni wu lini toma? Nūmu lē mayilingo a kūla nyandē yēkpēi? kpēle, ndsia ta kūla nyandē yēkpēi yīli, ti mākā yē pētsia bū.*

9 *Ke gbē hāni wu lini toma? profiti? I nya nge wu ma, i dēwēni profiti ma.*

10 *Gbāmarlē ji lo wu ngi hinda nyégingo: kpēle ngi nya lōmoi lōa bi yāmēi lūgo, na a bi wēlēi hūgbāte bi lūgo.*

11 *A tōnya nge wu ma, ndsia līa nyāhanga ti ti lēni, yēla bē ī hijēi lo a lēwē Johani Baptisti-moi ma, ke na ikūlōi lē ngēlē-gōhū gēnyēi hū i lēwēi ngi ma.*

12 *I hiti Johani Baptisti-moi ngi vōlōtsia ma, ke ikpēmēi na ma, ngēlē-gōhū gēnyēi ti ngi sōni a kpāya, ke ndsia ti vūlango, ta mbūmbu a kpāya.*

13 *Gbāmailē profittsia gbi, ke sāvēi, tiye tūwo ma yīa-lēi lo ngtye Johani i wāni.*

14 *Ke kina wa kūru lo, ji lo Eliasi lē, na wō a wāma.*

15 *Nūmui na a ngōltsia ti ngi ma, mēni va, gbē i mēni.*

16 *Ke gbē hinda lo, nga mbōndēi ji hūma ma? Pēngo lē bēkē ndēnga ti na ti hēini fēlēgomēsia, ta ti mbāngēsia dōlima:*

17 *Ti ndē ti ma, tē: mu kōlē vēnga wu ma va, wū gbūani; mu wōloa wu ma, ke wū wōloni.*

18 *Gbāmailē Johani i wāni tye mēhē mēma, o gbolē wēma, ke ti ndēa, tē: Devilī ngi hū.*

19 *Ke nūmu-hindō-lōi i wāni, a mēhēmē, a gbolē wē, ke ti ndēa, tē: Mēli-moi gbēle, ke ndō gbolē-moi, ke navō-yāndo-bēl̄sia, ke hinda nyāmutsia ti mbāi. Ke nēmahūlēwē tōnyango lē ngi lēnga lābu.*

20 *Ke i tātōa a yiala tetsia ma, hindēi na nyi yēngē wāwaṣia tiye wēi lo na, gbāmailē tiye wōtēni:*

21 *Ye: Pōwō lo bi ma Korasi; pōwō lo bi ma Betsaida; gbāmailē ina ngēngē wāwaṣia tiye wēni bi hū, na tiye wēni Tiro ke Sidoni hū lo, ta wēla lo wogbà a wōtēla ngō-kūla hū, ke ndūvu hū.*

22 *Ke nya nge wu ma, nge, a ye kūna fīsa Tiro, ke Sidoni va, sēli vōlōi ma, i lēwē wu ma.*

23 *Ke bia, Kaperni, na tēngo ngēlē ma, ba yiē lo jehenna ma; gbāmailē, ti ndē ngēngē wāwaṣia wō wēni bi hū, tiye wēni Sidoni hū, a lo dōni na a fōlōi ji bē.*

24 *Ke ngi ndē wu ma, nge: a ye lo kūna fīsa Sodomī lōloi va, sēli vōlōi ma, i lēwē bi ma.*

25 *Ikpēlēi na ma Jisu i pōtē, i ndē, ye: ngi sē-gbā bi ma, o nya Kēi, Ndēmōi ngēlē-gōhū va, ke ndōēi: gbāmailē, bi wēla a hindēi j̄tsia lōwula nēmahū-lē-bēla ma, ke hinda-gō-bēla, ke bi kēla a ndōlāngo.*

26 *Ñi lo na, nya Kéi; gbāmailē ñi lo toni gbekpēngo bi yāma.*

27 *Ke hāntsia gbi nya Ke ti vēa nya we, ke nūmui gbi ē nūmu-hindō-lōi go, ke Kéi, tabao nūmui gbi i Kéi go, ngtyema hindō-lōi, ke nūmui gbi lo nū-lōi i lōni, i ke a ngiē.*

28 *A wa nya yē wua gbi, wa yēngē, wa hāka mīni wōpō, nga wu go lo a ndēvu.*

29 *A nya gāmbi wūmbu wu ma, wu gara a nya hinda, gbāmailē nya vēlingo, ke nya lī lēlingo lē, ke wa ndēvu jō lo wu yafésia hū.*

30 *Gbāmailē nya gāmbi i mīni, ke nya hākéi pōwōngo lē.*

NGŪ XII.

Ke ikpēlēi na ma Jisu iye lēwē, tēnē vōlōi ma ngō gbāésia hū, ke ndōle iye ngi wōma-belésia hōuni, ke ti tātōa a ngōi bütala, ta mē.

2 *Ke kina Faristsia ti toni, ti ndē ngi ma, te, kpēle, bi wōma-belésia ta na wē mā-ī-hōuni pē va, tēnē vōlōi ma.*

3 *Ke i ndēa ti ma, ye: wu hindēi gei lo wō na Davidi i pēni, kina ndōle iye ngi ma, ke nāsia, ta tiēni, ti ye lo?*

4 *Kina iye wāni Ngéwo ngi wēbu, i kpohūi na mē, tiye pūni kāka ma, na mā-ī-hōuni ngi ma mē va, o nāsia va tiye ngi wōma, ngtye ma almamésia lēkē va?*

5 *O wu kei lo wo s̄aw̄ēi hū, ji tēnē v̄ōlōtsia ma almamtsia k̄ā-w̄ēbu, ta tēnēi nyāni, ke k̄āyē ī ti ma?*

6 *Ke nya ngi ndē wu ma, nge, hindēi ji nū yēla lo na, i wōni i dēwē k̄ā-wē bu ma.*

7 *Ke kea wu ji hūḡoi lo, ye: nga mānuma gūru, ke nge s̄ā-gbiala gūru, wā na lē, k̄āyē ī ti ma.*

8 *Gbāmailē nū-lōi lo Ndēm̄oi a ngiē tēnē v̄ōlōi bē ma.*

9 *Ke kina iye gbiāni m̄ā, i li ti k̄ā-wētsia bu.*

10 *Ke kp̄ēle, kēna yēla lo iye na, na ngi lōkōi bēngo, ke ti ngi m̄ōlia, te, nyāndēngo lē mbāwō wē va, tēnē v̄ōlōi ma? Kō wēi ta ngi māyīa ge.*

11 *Ke i ndēnga ti ma, ye: nūmu igbē lo wu l̄ā, mbāla yēla a ye ngi yēya, ke ina i gūla ndōwa hū, tēnē v̄ōlōi ma, ē hōuma a gbīa na?*

12 *A yē na hō nūmu ī gbēkp̄ēni i dēwē mbāla ma? Ji valēi, ē s̄aw̄ēi nyāni hinda yēkp̄ē wēma, tēnē v̄ōlōtsia ma.*

13 *Ke i ndēa tā-moi ma, ye: bi lōkōi lāmbō, ke i tām̄ōnga, ke i bāwōa kina ip̄ēk̄ēi na.*

14 *Ke Faristsia ti gbiā, ti li ngū-hite-wēma ngi va, ta yē pē, ti ngi wā.*

15 *Ke kina Jisu iye goni, ke i gbiā na, ke nūnga gbōtōa ti tōa ngi wōma, ke i ti gbi bāwōa.*

16 *Ke i ti lāhinga, ye, tā ngi hinda hūge.*

17 *Ke njiēi na a wa lēwēma, na profiti Isaya, iye ndēni wo, ye:*

18 *Kpēle nya bōilōpōi, na ngi hūwoyoni, nya līma-moi, na nya lī lēlingo ngi ma; nga nya yāfēi wu lo ngi ma; a sēli hinda gē lo a kafrtsia ma.*

19 *E māgau wē, ē kpāwō, tabao nūmu gbi ē ngi wō mēni pēletsia hū.*

20 *Kōtōpōn mbōwānga lo, ē ngālē, fandē lūlingo ā ndūfē, ngtye ke a sēli hinda dēwē igūma.*

21 *Ke ngi bijēi hū lo kafrtsia ta lāla.*

22 *Ke ti wā angie a nū yēla ngāfa nyāmu ngi hū, ngi bōlēngo, ngi mūmūngo, ke i ngi bāwōa. Na wōma bōlē-moi i toa lo, ndamūmū-moi i yīa.*

23 *Ke nūnga gbi ti wū hū i wū, tē: Davidi ngi hindō-lōi a ji.*

24 *Ke kina Faristsia ti mēnini, tē, kēnēi ji i ngāfa nyāmutsia gbiāma, ngtyema Beelzebuli ngāfa nyāmutsia ti māhēi.*

25 *Ke Jisu i ti nēmahutsia goa, i ndē ti ma, yē: kēnyēi gbi lo, a ngi vūlui lūahū gōlē, a tōmbu la, ke kēnyēi gbi lo, o pēi na lūahū gōlē ta vūlui ma, ē gūa dōla.*

26 *Ke ina Satani i Satani gbā lo, i ngi vūlui lūahū gōlēa, ngi gēnyēi a yē na dō?*

27 *Ke ina nya Beelzebuli lo, nga ngāfa nyāmutsia gbiala, yē lo wu lēngēsia ta ti gbiala? Falē, tia lo, ta wōtē a wu nyāmēsia.*

28 *Ke ina ngi ngāfa nyāmutsia gbiāma a Ngēwo ngi yāfēi, ke Ngēwo gēnyēi i wā ho wu yē.*

29 *O nūmu yēla a yē wa kpāya-moi yē pēbu, i*

ngi nāvōisia nyāni, ngtye ma a kpāya-moi yīli pēn ? ta lo nā, a ngi wēlēi nyāni.

30 *Nūmui na mā tā ī lē ī nya wōma ; ke nūmui na mā tā mē ngāndo, i fāyama hū lo.*

31 *Falē nya nge wu ma : hinda nyāmui gbi lo, ke njia nyāmu lēlēi, nūnga ta mānuma jō lo ; ke nā njia nyāmu lē-bela ngāfa yēkpēi ma, mānuma gbī ī na nūnga va.*

32 *Ke nūmui gbi lo a njia nyāmu lē nū-lōi ma, a mānuma jō lo ; ke nūmui gbi lo, a njia nyāmu lē ngāfa yēkpēi ma, mānuma gbī ī na ngi va, o ndōloi ji hū, o ndōloi na kūna a wāma.*

33 *O pē ngūlui i gbēkpē, ke ngi wūlu-wēi i gbēkpē, o ina na ī lē, pē ngūlui i nyāmu, ke ngi wūlu-wēi i nyāmu ; gbāmailē ta ngūlu go ngi wūlu-wēi na lo.*

34 *O tūpu bōndēi ji, i yē na, wu hinda nyāmungo, wa njia yēkpēi lē ; gbāmailē hinda gbōtō a ye nēmahūi, ta lo ndēi a ndē.*

35 *Nūmu yēkpē sō-hāni yēkpē lāma-gbātemēi ngi līma lo, a gbīa a hāni yēkpēa lo ; ke nūmu nyāmu, sō-hāni nyāmua lāma-gbātemēi, a gbīa a sō-hāni nyāmutsia lo.*

36 *Ke nya nge wu ma malama yiēi gbi nūnga ta ndē, ta hūge lo kūna sēli vōlōi ma.*

37 *Gbāmailē a bi lāyiēsia lo, ta kāyē gbē bi ma, ke a bi lā-yiēsia lo, ta bi lēla.*

38 *Ke kolo-nyēgi-bela ti lēnga, ke Faristsia ti pōtēa, te : kā-moi, mu lōni mu nāli do, ba pē.*

39 *Ke i põtëa, i ndë ti ma, ye : hinda nyāmu, ke pōë-gbīa bōndëi ji, ta nāli lōlo, ke nāli gbī ē gela, ngtyema profiti Jona ngi nāli.*

40 *Ke kina Jona iye wō fōlō sāwa, ke kpindi sāwa nye-wāi ngi gōhū, n̄i bē nūmu-hindō-lōi a ye na fōlō sāwa, ke kpindi sāwa ndōëi lī hū.*

41 *Ke nūnga Ninive ta hijë lo, kūna sēli gbēlēmëi a mbōndëi ji, ke ta ngi lē; gbāmailē ti gili lo wō ti wōtē ikpēlēi na Jona, iye njīa lē; ke kpēle na wōngo i dēwē Jona ta lo bē.*

42 *Mbui nyāhëi-māha a hijë lo kūna sēli gbēlēmëi a mbōndëi ji, i ndë; gbāmailē i hijë lo wō ndōëi gēlēmëi lo Solomoni ngi nēmahū-lēwē mēni va; ke kpēle na ngōlongo Solomoni ma, ta lo bē.*

43 *Kina ngāfa nyāmui i gbiā lo nūmu hū, a jīa hinda bēngoa lo, a ndēvu lōlo, ke ē do.*

44 *Ke i ndëa, ye, nga yāma lo nya wēbu, hindëi ngi hijëi na; kina i wā lo, i mālē hāni gbi na mbu yēlango, mbu gbātēngo.*

45 *Ke i yā, i ngāfa nyāmu wēka wofēla wūmbu, ti hinda nyāmungo ti dēwēngo ngi vūli ma, ke ti wā mbu, ti hēi na, ke kēnëi ngi gēlēmëi i nyāmuni, i lēwē ihālagëi ma. N̄i bē a wēma a hinda nyāmu bōndëi ji.*

46 *Kina lē iye yēpema nūnga yē, kpēle ngi njëi, ke ngi ndēngetsia ti dōni pōma, ti lōni, ti yēpe a ngiē.*

47 *Kē yēla i ndëa ngi yē, ye, kpēle, bi njëi, ke bi ndēngetsia ti dōni pōma, ti lōni, ti yēpe a biē.*

48 *Ke i põtëa, i ndë nã ma, ti ndëni ngi ma, ye: Yë lo nya njëi lë, ke yëni lo nya ndënga lë?*

49 *Ke i ngi lõkõi lãmbõa ngi wõma-belësia ma, i ndëa, ye: kpële, nya njëi, ke nya ndëngetsia.*

50 *Gbãmailë, nũmui gbi lo, a nya Këi ngi hindëi wë, nã i ngëlë-gõhũ, ta së lo nya ndë-hindõ i lë, ke nya ndë-nyãha-lõi, ke nya njëi.*

NGŪ XIII.

Ifõlõi na yakpëi ma Jisu i gbãa pëbu, i li, i hëi gbõyë gbëãnga.

2 *Ke nũnga gbõtõa ti yãndoa ngi yë nytko gbi, ta lo i wilia ndëndé yëla hũ, i hëi; ke nũnga gbi tiye dõni ngtyë ma lo.*

3 *Ke i hãni gbõtõa lëa ti ma sãletsia hũ, ye: kpële: Tũ-hãni hĩ-moi i lini hãni hĩma;*

4 *Ke kina i hĩni tũ-hãni gãletsia tẽnga ti gãla pëlëi yãka ma, ke ngëlëya nonotsia ti wã, ti më feñ.*

5 *Ti tẽnga ti gãla kotu hinda ma, hindëi tĩ põlo gbõtõ jõni na, ke ti vãlëa ke-yakpë, ji va tiye põlo gbõtõ jõni.*

6 *Ke kina fõlõi iye hijëni ke ti lõgbõa, gbãmailë hãpë gbi tĩ hũ, ke ti bẽnga.*

7 *Ke ti tẽnga ti gãla ngãltsia lãa, ke ngãltsia ti vãlëa, ti ti hũgbë.*

8 *Ke ti tẽnga ti gãla ndõlo yëkpë ma, ti wua a ngũlu-wua, ti lënga nũ lõlu gboyongo, ti lënga*

nū sāwa gboyongo, ti lēnga nū yēla gboyongo mahū pu.

9 *Nūmui na ngōli a ye ngi ma, mēni va, gbē i mēni.*

10 *Kē ngi wōma-belēsia ti wā, ti ndē ngi ma, tē: gbē va lo ba yīa ti yē sālētsia hū?*

11 *Kē i pōtēa, i ndē ti ma, ye: ji va fēngo a wūē, wu ndōwu hindētsia hūgo ngēlē-gōhū gēnyēi hū va, kē fēngo ī lē nāsia wē.*

12 *Gbāmailē nūmui gbi lo i sōloa, ta lo ta fē ngiē, kē a sō lo gboma gbōtōngo gboñ, kē nūmui na gbi lo ī sōni, ta lo ta kpīa ngi yēya i wē bē a na vūli ngi yēya.*

13 *Fālē, nga yīa ti yē sālētsia hū, ji va ta tūwo lo, kē tē to; ta ngō mēnima, kē tē mēni, tabao tē hūgo.*

14 *Kē ti hū lo Isaya ngi la-yiēi a walēma, na i ndēni wō, ye: A mēnila, wa mēni lo, kē wē hūgo, kē a tola, wa to lo, kē wē hūgo.*

15 *Gbāmailē nūngēi jīa ti ltsia ti mtnia gboñ, ti wōltsia ti hūgbondā njīa mēni va; kē ti yāmēsia lo ti gbouua, kō hū yēla ma bē ti tūwo lo a ti yāmēsia, kē ti njīa mēni a ti wōltsia, kē ti hūgo a ti ltsia, ti wōtē, ngi ti bāwō.*

16 *Kē wu yāmēsia ti betēngo lē, ji va ti tūwo lo, kē wu wōltsia, ji va ti njīa mēni.*

17 *Tōnya lē nya ngi ndē wu ma, nge. profiti ti gbōtōa, kē tōnya-belēsia tiwē lōi lo wō, ti hindēi jtsia*

lo, wu ti doma, ti hindéi jtsia mēnila, wu mēnima, ke tī mēnini.

18 Fālē a sālēi mēni tū-hāni-hī-moi va.

19 Kina nūmui gbi i kēnyēi ngi yiēi mēnia lo, ke i hūgoni, ke hinda nyāmu-moi i wa, i na gbā na hīngo ngi līma. Ji lo i tū-hāni gālēi jōni pēlēi yāka ma.

20 Ke nūmui na a tū-hāni gālēi joi lo kotu hinda ma, ta sē lo, a njiēi mēni ke-yakpē a kōhūne i kūlu.

21 Ke hapē gbī ī ngi vūli hū, a ye lo na le kūlō, ke kina mōnea ti hijēa, o ngāfa hinda njiēi va, hū ē lembi, ngi lī dēwēa.

22 Ke nūmui na i tū-hāni gālēi jōni ngāltsia lā hū, ta lo i njiēi mēnini, ke ndoēi ji gbēa, ke nū-gōle kpātetsia, ti njiēi hūgbea, ta lo ē wua ngūa gbi.

23 Ke nūmui na i tū-hāni gālēi jōni ndōlo yēkpēi ma, ta lo na, a njiēi mēni, i hūgo; ta be i wua, tēnga nū-lōlu gboyongo, tēnga nū sāwa gboyongo, tēnga nū yēla gboyongo mahū pu.

24 Ke i sālē wēka lēa gboma ti ma, ye: Ngēlē-gōhū gēnyēi hūmango lē kēna yēla ma, na i tū-hāni yēkpēi hīni ngi gbālēi hū.

25 Ke kina nūnga ti yīni, ke ngi gonyoi i wā, i ndondovo hī mbēi hū, i li ngiē.

26 Ke kina iye vālēni, i wua, ke ndondovoṣtia be ti gea.

27 Ta lo mawē bu ngi boilōpōṣtia ti wāni, ti ndē

ngi ma, te, nya ke, biye tū-hāni gālēi yēkpē hīni bi gbālēi hū? Mī lo ho ndondovōi jtsia ti hijēa na?

28 I ndē ti ma, ye: nya gonyoi lo i ji wēni. Ke ngi boilōpōtsia ti ndēa ngi ma, ye: ba lūma lo ho mu li, mu ti wūkpīa?

29 Ke i ndēa ti ma, ye: sād, wa lo woi ndondovōi wūkpīama, wu mbēi bē wūkpīa.

30 Gbe ti vēnjo ti lōla a dēnga, ngtye ke mbālē-gbēi, ke mbālē-gbēi la ma, nga ndē lo tēwē-bela ma nge: a ndondovōi wūkpīa pēi, wu ti yīli mo va, ke mbēi yāndo nya gbūēi la.

31 Ke i sālē wēka bē lēa ti ma, ye: Ngēlē-gōhū gēnyēi hū pēngo lē bē pū-gipo gālē yēla, kēna yēla iye mbūmbuni, i hī ngi gbāēi hū.

32 Na a tōnya sē, ta lo tū-hāni gālē wūlōi lē, tū-hāntsia gbi līa; ke kina i lōla lo, ta lo a wēa i mbā-wāi tifānga gbi līa; ke i wēa a ngūlu, ta lo ngēlēya nōntsia ta wa, ti hēi ngi bēkētsia hū.

33 Sālē wēka bē lo i ndēni ti ma, ye: Ngēlē-gōhū gēnyēi hū wēngo lē bē hūwē-hāni, na nyāha yēla i mbūmbuni, i hūpu a kpohū mōla sāwa hū, ngtye ke gbi hū vēndani.

34 Hāni jtsia gbi lo Jisu i ndēni nūnga ma sālētsia hū, ke ngtye yīai lo sālēi hū, ē yīa ti yē.

35 Ke na a wā ndēwēma na profiti iye ndēni wō, ye: nga nya la wō lo sālētsia hū; ngā njiēi nāsia lē lo ndamagbātengo ndōwu hū a ndōloi tātō gbēlēi wō.

36 *Ke kina Jisu i p̄ɛa n̄unga ti yāma, i ya p̄ɛbu, ke ngi w̄ma-bel̄sia ti wā ngi yē, te: sāl̄i ji h̄uge a muē ndondov̄i na gbā̄i hū.*

37 *Ke i p̄t̄ɛa, i nd̄ɛ ti ma, ye: n̄umui na i tū-hāni gāl̄e yēkp̄i h̄ni, nū-hind̄-l̄i l̄e.*

38 *Kpāl̄i nd̄loi m̄ia; tū-hāni gāl̄e yēkp̄etsia k̄enȳi hū l̄nga m̄ia, ke ndondov̄i hinda nyāmu-moi l̄nga m̄ia.*

39 *Konyoi na a ti h̄i Devili l̄e; mbā-l̄w̄-gb̄i lo a nd̄ɛi iḡl̄m̄i; ke tū-hāni-d̄w̄-b̄la lo anjel̄tsia.*

40 *Ke kina ti ndondotsia w̄kp̄ia lo, ti ti mo; n̄i b̄e k̄una a w̄ma nd̄loi ji ḡl̄m̄i.*

41 *Nūmu-hind̄-l̄i a ngi anjel̄tsia d̄w̄ lo, ti hāni n̄sia gbi gb̄ia ngi ḡenȳi hū ta ngāfa w̄, ke n̄sia ta hinda nyāmu w̄.*

42 *Ke ti ti wili hind̄i na ngombu wāi na; m̄ia lo kp̄au a ye na, ke ngongolu h̄l̄anga.*

43 *Ta lo na t̄onya-bel̄sia ta v̄o b̄e kina f̄l̄i na ti K̄i ḡenȳi hū. Nūmui na nḡli ngi ma m̄ni va, gb̄e (b̄e) i m̄ni.*

44 *Nḡl̄-ḡh̄ ḡenȳi hū w̄ngo l̄e gb̄oma b̄e kp̄t̄i nd̄wungo gbā̄i hū. Ke kina nūmu i k̄goa lo, a nd̄wu lo, i li a ḡh̄ ne, i na gbi mājia ngi ȳya, i gb̄t̄i na ȳya.*

45 *Nḡl̄-ḡh̄ ḡenȳi hū w̄ngo l̄e gb̄oma b̄e f̄l̄go-mo, a nḡto yēkp̄a wokoli:*

46 *Ke kina i nḡto ȳla doa lo kp̄a-gbānga wa, ke i ya, i na gbi mājia ti ye ngi ȳya, i nḡya.*

47 *Ngēlē-gōhū gēnyēi hū wēngo lē gboma be mbōma, na tiye gūla gbōyē hū, ti hāni gēgētsia gbi hōua.*

48 *Kē kina nda-vēndani kē ti ndānga ngtyē ma, kē ti hēnga, ti igbēkpēi yāndo hāka hū, kē inyāmuṣsia ti pili:*

49 *Ni kūna a wēma ndōloi gēlēmēi. Kē anjelṣia ta wa lo, ti nūnga nyāmuṣsia gbā tōnya-belṣia lā.*

50 *Kē ta ti wili ngombu wā hū lo, māa lo ngō a ye na, kē ngongolu hōlānga.*

51 *Kē Jisu i ndē ti ma, ye: wu hindēi jṣia gbi hūgonga? Ti ndē ngi ma, tē: I, Ndēmōi.*

52 *Kē i ndēnga ti ma, ye: Fālē, kolo-nyēgi-mo gbi lo ngi gāngo Ngēlē-gōhū gēnyēi va, ngi wēngo lē be kēna yēla maṣṣe bu ma, na a gbā a hāni nīna, kē hāni wōva ngi gbātēi hū.*

53 *Kina iye wēni kē Jisu i gboyoa a sēli jṣia hēila, i gbā māandō.*

54 *Kē kina iye wāni ngi nda lōloi hū, i ti gā ti kawṣia bu, ta māa ti hū iye wūni; ti ndē, tē: mī lo kēnēi ji, i nēmahū-lēwēi ji joi lo na? Kē ngēngē wāwāi jṣia.*

55 *Ngūlu beli-moi ngi hindō-lōi ā ji? ngi njēi lē ta tōli a Maria? Kē ndēngṣia Jakobi, kē Josi, kē Simoni, kē Judasi?*

56 *Kē ngi ndē-nyā-lōṣia ma tiēni gbi tī lē? māa lo tā-moi ji hindēi jṣia gbi joni na?*

57 *Kē ti lī i dēwēa ngi ma. Kē Jisu i ndēa ti*

ma, ye: mbēlē lo profiti ma, ngtye ma ngi nda lōloi hū, ke ngi wēlēi bu.

58 Ke i ngēngē wāwā gbōtōa wēni na, ji va tē ngi hōu a tōnya.

NGŪ XIV.

Ikpēi na ma Sāmēi, Herodi, i Jisu ma dōwoi mēni.

2 Ke i ndēa ngi boilōpōtsia ma, ye: ji lo Johani lē, Baptisi-moi, i hijēa hetsia hū; fālē ngēngē wāwātsia, ti ti vūli gema ngi hū.

3 Gbāmailē Herodi iye Johani hōui lo, i ngi yīli, i ngi wū kpindi wēbu, Herodiasia va, ngi ndēi Filipi nyāhēi.

4 Gbāmailē Johani iye ndēi lo ngi ma, ye: mā-i-hōuni bi ngi jō.

5 Ke kina iye lōni, i ngi wā, i lūwa nūnga ma, gbāmailē tiye ngi hōui lo a profiti la.

6 Ke kina Herodi lē-vōlōi ikōmēi tiye hōuni, Herodiasia ngi nyāha-lōi i gbūa ti yāma, i ne Herodi we.

7 Na ma lo iye gbōrōni, ye: a hāni gbi vē lo ngi yē, na a mōli.

8 Ke ngi njēi iye ngi nēmahū dēwēni pēi, ye: nya go a Johani Baptisi-moi ngi wūi bōli hū.

9 Ke māhēi ngi lī gbi nyāningo ye lē, ke ngi bōlōi va, iye nguāni, ke na ta tiēni tiye hēni mēhē mēma, i ndē, ye, ti vē ngi we.

10 *Kẹ i nū lṣa, i Johani ngi wūi dẹwēnga kpindi wẹbu.*

11 *Kẹ ngi wūi tiyẹ wāi lo bṣli hū lo, ti vẹ nyāpṣi wẹ, kẹ nyāpṣi i li, i vẹ bi njṣi wẹ.*

12 *Kẹ ngi wṣma-belṣia ti wā, ti ngi wṣmṣi wūmbu, ti gbou, ti li, ti ndṣ Jisu ma.*

13 *Kẹ kina Jisu iyẹ mṣnini, i gbiā mṣa, i wili ndṣndṣ hū, i li ndṣwu ma; kẹ kina nūngṣia tiyẹ mṣnini, ti tṣnga ngi ma gṣwo ma, ti gbiā tṣia hū.*

14 *Kẹ Jisu i gbiā mṣa, i nūnga gbṣtṣa lo, kẹ i ti ma māmamau doa, kẹ i ti higṣ-bṣla bāwṣa.*

15 *Kẹ kina kpokoi iyẹ wṣni ngi wṣma-belṣia ti wā ngi yṣ; tṣ: ndogbo hū lo a hindṣi ji, kẹ ikpṣi i dṣwṣa na, pṣ nūnga ti yāma, ta lo ta li fṣlṣia hū, ti mṣhṣ yṣya, ti mṣ.*

16 *Kẹ Jisu i ndṣa ti ma, yṣ: mā-ī-houi lṣ ti li; a ti go a mṣhṣ, ti mṣ.*

17 *Kẹ ti ndṣa ngi ma, tṣ: kpohū gātṣ lṣlua lo bṣ mu yṣya kẹ nye fṣlṣa.*

18 *I ndṣ, yṣ: a wa a tiṣ nya yṣ.*

19 *Kẹ i ndṣa nūnga, yṣ: ti hṣi kpiti ma; kẹ i kpohū gātṣ lṣlṣia wūmbua, kẹ nye fṣlṣia, a ngṣlṣ ma gbṣ, i hṣ; i ti yālṣ, i kpohṣia vṣ ngi wṣma-belṣia wṣ, kẹ ngi wṣma-belṣia ti fṣ nūnga ma.*

20 *Kẹ ti gbi tiyṣ mṣi lo, ti gṣ i vṣ; kẹ ti ikpahamṣia wūmbua nā lṣni, tṣkpṣ pṣ mahū fṣlṣa la vṣndanga.*

21 *Ke na tiye mēni, tiye hondo pū lōlu gboyongo, nyāhanga wōma, ke ndēngesia.*

22 *Ke Jisu i gbonda ngi wōma-belēsia ma, ti wili ndéndé hū ke-yakpē, li va ngi lūgo kāka wēkēi ma, kina lē a pē nūnga ti yāma.*

23 *Ke kina i pēni nūnga ti yāma, i li ngtyē yēla mahū ta yāngo hē va; kina kpoko iye wēni ta yakpē lo iye na.*

24 *Ke ndéndéi iye nā gbōyē lāa lo, a gbāvō a nja gātēsia, gbāmailē fefēi nyāmungo ye lē ti ma.*

25 *Ke māne inānigēi a kpindi Jisu i li ti yē, a jiāma gbōyē ya.*

26 *Ke kina ngi wōma-belēsia ti ngi loni, a jia gbōyē ya, ti hū lūwa, te, ngāfa mīa, ke ti kpaōnga ngēlē ya a ndūwa.*

27 *Ke Jisu i ndēa ti ma ke-yakpē, ye: wu lī i lēli, nya mīa, wā lūwa.*

28 *Ke Pita i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: Ndēmoi, ina bia mīa, pē hō ngi wa biē njēi ya.*

29 *Ke i ndēa ngi ma, ye: wa. Ke kina Pita iye gbiani ndéndé hū, i jīa njēi ma li va Jisu yē.*

30 *Ke kina i toni fefēi hūlīngo, ke i lūwā, ke kina i tātōa a lōmbula, i kpau, ye, Ndēmoi, nya bāō!*

31 *Ke Jisu i ngi lōkōi lāmbōnga ke-yakpē, i ngi hōu, i ndē ngi ma, ye: O bia, ba tōnya hōu kūlō lēkē; gbē va lo ba gīli?*

32 *Ke kina tiye wāni ndéndé hū, ke fefēi i gbēnga.*

33 *Ke nā tiye ndéndé hū, ke ti wā, ti hē ngi ma, te: tōnya lē, ke bia lo Ngéwo hindō-lōi abiē.*

34 *Ke kina tiye lini kāka wēkēi ma, ti wā Genesereti ti lōloi hū.*

35 *Ke kina nūngēi na hindēi na ti ngi hinda hūgoni, ti nūnga lō ndōloi na gbi hū, ti gbēla, ti wa a ndsia gbi ngi yē tiye higbēi hū.*

36 *Ke ti ngi mānénéa, ke ta jālē bē a ngi gūlēi igbokpoi, ke ndsia gbi tiye jāi lo, tiye bāwōi lo fō.*

NGŪ XV.

Ikpēi na ma ke kolo-nyégi-bela, ke Faristsia ta hijēa Jerusalemi, ti wā Jisu yē, te:

2 *Gbē va lo bi wōma-belésia ta ndē-bela ti la-yiēi nyāni? gbāmailē tē ti yēyetsia wua, kina ti yā lo mēhē mēma?*

3 *Ke i pōtēa, i ndē ti ma, ye: Gbē va lo wua bē, wa Ngéwo ngi jāwēi nyāni a wu la-yiēi?*

4 *Gbāmailē Ngéwo iye ndēi lo wō, ye: bi kēi bēlē hōu, ke bi njēi; ke nūmui na gbi lo, a ngi kēi yēli, o ngi njēi, gbē i hā a hēi.*

5 *Ke wua wē, nūmui gbi lo a ndē ngi kēi ma, o ngi njēi ma, ye: Sā-hāni lē na lo, kō gbo bi ma, nūmui na ē bēlē lo ngi kēi ma, o ngi njēi ma.*

6 *Ni lo wu Ngéwo ngi jāwēi nyānia a wu la-yiēi.*

7 *Wa bāya-belésia! Isaya iye profitisi wēi lo pānda a wu wē, ye:*

D

8 *Nūngēi j̄tsia ta la nya gbēlānga a ti lēi lo, kē ta nya bēlē hōu a ti la-gūlutsia lo, kē ti l̄ ma gūhango nya ma.*

9 *Kē glāma va lo ta bāgo nya ma, ta kā-wēma nēmahū-lēwē a nūnga ti jāwētsia.*

10 *Kē i nūnga dōlia, i ndē ti ma, ye: a mēni, wu hūgo.*

11 *Nā ī lē a li nū la, ta ī lē a nūmu nyāni, n̄tye kē na a gb̄ia ngi la; j̄i lo, a nūmui nyāni.*

12 *Kē ngi wōma-bel̄tsia ti wā, ti ndē ngi ma, tē, bi kō lo kē Faristsia ti l̄ iye lēwē lo, kina tiye gb̄oyoni a n̄j̄ēi j̄i mēnila?*

13 *Kē i pōtēa, i ndē ti ma, ye: tū-hāni gbi lo, na nya Kēi ngēlē-gōhū ī hīni, ta pūgbia lo.*

14 *Kē a gbē ti ma: mbōlē-bēla lo a tiē, ta pēlēi ge a mbōlē-bel̄tsia; kē ina mbōlē-mo a pēlēi ge lo a mbōlē-moi, ti vēngo ta gūla ndōwa hū lo.*

15 *Kē Pita i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: Sālēi j̄i hūgo amuē.*

16 *Kē Jisu i ndēa, ye: kē wua bē nēmahū-lēwē ī wu ma?*

17 *Wu la hūgo ī lē, kē hāni na gbi lo a wa nūmū ngi lēi, a li ngi gōhū lo, kē ti p̄lia gāwamēi.*

18 *Kē hāni nāsia ta gb̄ia nū la, ta hijē ngi l̄ ma lo, kē ti nū nyāni.*

19 *Gbāmailē nū l̄i ma lo ktli-nyāmutsia ta gb̄ia na, kē nū-wāletsia, kē pōē-gb̄ialā, wōji-bēla, hūma-wēlā, ndē-jēli hōulā, kē n̄j̄ia-nyāmu-lēla.*

20 *Hāni jtsia lo, ta nūmui nyāni; ke mēhē mēla a tōkōi ngūānga ī lē, ē nūmu nyāni.*

21 *Ke Jisu i gbīa mīa, i li Taya yākēi ma, ke Sidoni.*

22 *Ke kpēle, nyāha yēla, Kanya-mo, i gbiāni kākēi sē lē ma, i kpāu ngi yē, ye: mānu nya ma, O Ndēmoi, bia Davidi ngi hindō-lōi abiē: nya nyāha-lōi mōnengo lē gboñ a ngāfa nyāmu.*

23 *Ke ī njīa yēla be wōtēni ngi yē. Ke ngi wōma-belēsia ti wā, ti ngi mānene, tē: ī pē, ī yāma, gbāmailē a kprawo lēkē mu wōma.*

24 *Ke ī pōtēa, ī ndē, ye: nya lōngo ī lē ngtye ma mbāla lōngotsia hū yē Isaraeli ti wēbu.*

25 *Ke nyāpōi ī wā, ī vā ngi ma, ye: Ndēmoi, gbo nya ma!*

26 *Ke ī pōtēa, ī ndē, ye: mā-ī-hōuni ti ndēnga ti mēhēi wūmbu, ti fē ngtlanga we.*

27 *Ke nyāpōi ī ndēa, ye: tōnya, Ndēmoi, ke ngilēsia ta ikpukpultsia lo mē, nāsia ta gūla ti Ndēmoi mesēi bu.*

28 *Ke Jisu ī pōtēa, ī ndē ngi ma, ye: O nyāpōi, ba hinda hōu lo a tōnya ngōngo, ī wē bi we, kina bi lōi la. Ke ngi nyāha-lōi iye bāwōi lo ikpē yakpēi na ma.*

29 *Ke Jisu ī gbiā mīa, ī wā Galili gbōyēi gbēānga; ī li ngtyē yēla mahū, ī hēi na.*

30 *Ke nūnga gbōtōa ti wā ngi yē; ti wā a na ti gbolōngo, ti gbōmūngo, ti la-gbolōngo, ti nēmungo, ke*

ipēkā gbōtōa, ti ti gūla Jisu go bu; ke i ti gbi bāwōa.

31 *Ta māa ke nūnga ti wū hū i wūa, kina ti toni ndā-mūmu-bela ta yīa, nēmu-bela ti bāwōngo, gbolē-bela ta jīa, mbōle-bela ta hinda lo; ke ti Israeli Yēwoi lātōa.*

32 *Ke Jisu i ngi wōma-belēsia dōli a ngi yē, i ndē, ye: ngi fāhēi māmamau loa, gbāmailē ma tiēni lē nā fōlō sāwa, ke hāni gbi tī yēya ta mē. Nge pē ti yāma sū-hōu, ta gēlu woipēlēi hū.*

33 *Ke ngi wōma-belēsia ti ndēa ngi ma, tē: mī lo ma kpohū gbōtōi ji jō na ngōlēi ji hū, fāhēi gbōtōi ji ti go vē va?*

34 *Ke Jisu i ndēa ti ma, ye: kpohū gātēsia ti dōle wu yēya? Ke ti ndēa, tē: wofēla, ke nye wūlō mūmua.*

35 *Ke i ndēa fāhēi ma, ye: pē, ti hēi ndōloi ma.*

36 *Ke i kpohū gātē wō fēlēsia wūmbua, ke i sē-gbīa, i ti yangālē, i fē ngi wōma-belēsia wē; ngi wōma-belēsia ti fē fāhēi wē.*

37 *Ke ti gbi tiye mēi lo ti gō i vē, ke ti ingāngālēngoi wūmbua na tiye lōni tēkpe wofēla vēndāngo.*

38 *Ke nāsia tiye mēni, tiye hondo pū nāni gboyongo, nyāhanga wōma ke ndēngēsia.*

39 *Ke i pēa fāhēi i yāma; ke i ndēndē wūmbua, i wā Magdala yākēi ma.*

NGŪ XVI.

Kẹ Faristsia bẹ ta Saddustsia ti wā ti ngi hūgo, kẹ ti ngi mōlia, tẹ, i nāli gẹ a tiẹ a hijẹ Ngělẹ-gōhū.

2 *Kẹ i pōtẹa, i ndẹ ti ma, yẹ: kina kpokoi i wā lo, wẹ, sina fōlō yẹkpẹi lẹ, gbāmailẹ ngělẹi ma gboungo lẹ.*

3 *A ngēndẹi, wẹ: nja a wa lo ha, gbāmailẹ ngělẹi magbilingo lẹ; O bāya-bẹlẹi jtsia! wa ngělẹ lūahū gọ lo, kẹ wẹ gū a nālisia lūahū gọ lo na ikpẹlẹtsia ma?*

4 *Hinda nyāmu kẹ pōẹ-gbīa bōnda, ta nāli lo lo, kẹ nāli gbi ẹ gẹ na va ngtye ma profiti Jona ngi nāli; kẹ i ti lōa, i li ngiẹ.*

5 *Kẹ kina ngi wōma-bẹlẹsia ti wāni kāka wẹkẹi ma, tiye lẹmai lo a līla a kpohū.*

6 *Kẹ Jisu i ndẹa ti ma, yẹ: A gbẹlẹ a hūrendẹi mahū gbẹ Faristsia yẹya, kẹ Saddustsia.*

7 *Kẹ ti gilia ti ndẹ nēmahutsia ti nyonyo lūahū, tẹ: gbāmailẹ mū wāni a kpohū gbi.*

8 *Kẹ kina Jisu i kōni i ndẹ ti ma, yẹ: O wua, wā hinda hōu kūlō a tōnya; i yẹ na, wa gili wu nēmahūtsia, gbāmailẹ wū wāni a kpohū gbi?*

9 *Wu hūgo i lẹ, tabao wū gilima a kpohū gātẹ lōlutsia, kẹ hondo pū lōlu gboyongoi, kẹ tekpea lōlẹ wuyẹ mbūmbuni?*

10 *Tabao kpohū gātẹ wofẹlẹtsia, kẹ hondo pū nāni gboyongoi, kẹ tekpea dōlẹ wuyẹ mbūmbuni?*

11 *I yē na ho wu la hūgo ī lē, nā nga ndē wu ma, ngī ndēma ndālōngo kpohū va; ko wa wu mahū gbē Faristsia ke Saddustsia ti hūvendēi va?*

12 *Ke ti hūgonga ke iye ndēni ti ma, ti ti nēmahū gbē hūvenda kpohui va, ke Faristsia ke Saddustsia ti garāi va.*

13 *Ke kina Jisu i wāni Sesaria ke Filipi yākēi ma, i ngi wōma-belēsia mōlia, ye: yē lo nūnga ta ndē, ke nya lē, nūmu-hindō-lōi lo angē?*

14 *Ke ti ndēa, tē: ti lēnga, tē, Johani, Baptisimoi lo abiē; ti lēnga, tē, Eliasi; ti lēnga, tē, Jeremia, o profittsia ti yēlagē.*

15 *Ke i ndēa ti ma, ye: ke wua wē, yē lo angiē?*

16 *Ke Simoni Pita, i pōtēa ngi ma, ye, Kristi lo abiē, Ngēwo vūngoi ngi Lōi.*

17 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: bi betēngo lē, Simoni, Jona ngi lōi, gbāmailē ndū ī lē ta nāma, ta ke abiē, ke nya Ke na Ngēlē-gōhū.*

18 *Ke nya bē ngi ndē bi ma, nge: Pita lo abiē, ke kotui ji ma lo nga nya gōmēi nya ndō ma: ke jehennama ngi netetsia lo tē gūma.*

19 *Ke nga bi wo lo a jiwtsia Ngēlē-gōhū gēnyēi va, ke na gbi lo ba ngīli ndōloi ma, a yīli lo ngēlē-gōhū, ke na gbi lo ba fūlō ndōloi ma, a fūlō lo ngēlē-gōhū.*

20 *Ke i ngi wōma-belēsia lāhia, ko tā ndē nūmu ma, ke Jisu lo angiē, Kristi.*

21 *I hijē igbēi na ma, Jisu i tātō a kela a ngi wōma-belēsia, kē a li lo Jerusalemi hū, a mone lo hindēi na gbōtō, ndē-belēsia yēya, kē almami watsia, kē kolo-nyēgi-belēsia, ti ngi wā, kē i hijē gboma fōlōi isāwagēi ma.*

22 *Kē Pita i ngi wūmbua, i tātō a ngi hōula a māli, yē: iye bi ma gūhama pō, Ndēmōi, hindēi jì ē wē a biē.*

23 *Kē i wōtēa, i ndē Pita ma, yē: hijē nya wōma, Satani, nya lī ì lēngo lē bi ma; gbāmailē bi to ma hindēi nāsia wōma Ngéwo va, ngtye kē nāsia nūnga va.*

24 *Kē Jisu i ndēa ngi wōma-belēsia ma, yē: nūmui gbi lo a tō nya wōma, gbē i māli ta vūli ma, i ngi kpàkpà ma wūli wūmbu, i tō nya wōma.*

25 *Gbāmailē nūmui gbi lo a ngi lēvui bāwō, a ndōlohū; kē nūmui gbi lo à ngi lēvui lōhū nya va, a kōko lo.*

26 *Gbāmailē gbē hinda yēkpē lo sē lo a wē lo, a nūmu kē bē i ndōloi jì gbi joi lo, ina ngi yāfēi lōahū? O gbē lo sē nūmu a mālovi ngi yāfēi va?*

27 *Gbāmailē nūmu-hindō-lōi a wa lo kūna ngi Kē bēlēi hū, a ngi anjeltsia, ta lo a nūmui gbi māwa, kina ngi yēngetsia ti na.*

28 *Tōnya lē nge wu ma, ti lēnga lo bē ti lōni, tē hā gō, ngtye ma ta nū-hindō-lōi lo kūna, a hijē ngi gēnyēi hū.*

NGŪ XVII.

Ke fōlō woita wōma Jisu i Pita wūmbu, ke Jakobi, ke Johani ngi ndēi, ke i wa a tiē ngtyē gūha yēla mahū, ti lēkē.

2 *Ke iye māwōvēni ti yāma lo, ke ngi yāmēi i vōi lo bēkē fōlōi, ke ngi māyīli-gūlēi i gōlē kina fōfō na.*

3 *Ke kpē lē, ke Musa ta Eliasi ti gbiā, ta yepe a ngiē.*

4 *Ke Pita i pōtēa, i ndē Jisu ma: Ndémoi, nyāndēngo lē mu va, mu ye bē, ina ba lūma lo, mu bāba sāwa wē, yēla bi va, yēla Musa va, ke yēla Eliasi va.*

5 *Kina lē iye yāma, kpēlē, ke ngēlē vōngo i ti mawēlea; ke kpēlē, ngō yēla i gbiā ngēlē hū, nā i ndēni, ye: ji lo nya līma hindō-lōi lē, nya lī lelingo ngi ma. A ngi wō mēni.*

6 *Ke kina ngi wōma-belēsia ti mēnini, ke ti gūla ti yāmēsia ma, tiye lūai lo gboñ.*

7 *Ke Jisu i wā, i jā a tiē, i ndē, ye, a hijē, wā lūwa.*

8 *Ke kina ti wēlani a ti yāmēsia dela, tī nūmu gbi loni ngtye ma Jisu lēkē.*

9 *Ke kina tiye yēini ngtyēi mahū, Jisu i ti lāhi, ye: wā hengēi ji hūge a nūmui gbi, ngtye ma nū-hindō-lōi a hijē kūna gboma hā-bēla yē.*

10 *Ke ngi wōma-belēsia ti ngi mōlia, te, kpē lē, kolo-nyēgi-belēsia ta ndē, te: Eliasi yēsē pēi a wa?*

11 *Ke Jisu i põtëa, i ndë ti ma, yë: a tōnyu Eliasi pëi a wa, i hindësia gbi yāma.*

12 *Ke nya ngi ndë wu ma, nge: Eliasi i wēlā be a wāla, ke tī ngi goni; ke ti wēlā a hindëi wēla a ngië, ti līmëi ye lë; nī be a nūmu hindō-lōi a mōnema ti yēya.*

13 *Ke tō-poma-belësia ti hūgonga nā, a ndë ti ma Johani Baptisi-moi va lëi lo.*

14 *Ke kina tiye wāni nūnga yē, ke tā-mo yēla i wa ngi yē; i ngi wōmbi gbàkpà ngi lābu.*

15 *I ndë, ye, Ndëmoi, mānu nya hindō-lōi ma, gbā-mailë ngi mōnengo lë gboñ a gbōwëi; hū gbōtōma, a wili ngombui ya, hū gbōtōma njëi hū.*

16 *Ke ngiye wai lo a ngië bi wōma-belësia yē, ke tī gūni a ngi bāwōla.*

17 *Ke Jisu i põtëa, i ndë, ye: O ngōli hū gbonula bōndëi ji, tē hinda hōu a tōnya; hū lōlë nga ye bē ma wuñni? ku lōlë nga mōnë a wuë? a wa a ngië nya yë.*

18 *Ke Jisu i yā ngāfa nyāmui ma, ke i gbīā ngi hū, ke ndōpōi iye bāōi lo ikpë yakpëi na ma.*

19 *Ke Jisu ngi wōma-belësia ti yā ngi yē, tia lëkë, te, iye na mua wē gūni ngi gbīala ngi hū?*

20 *Ke Jisu i ndëa ti ma, ye: Gbāmailë wē hinda hōu a tōnya. A tōnya ngi ndë wu ma, ti ndë te, wa hinda hōu a tōnya, kina pu-gipo gālëi na, wa ndë lo ngtyë ji ma, wë, gbīa bē, bi li māandō; a gbīa lo, hindëi gbi na wua gbāhama.*

21 *Kẹ jì nytkoi lo ē gbāa gbāma, ngtye ke a hē wēla, ke sū-hōula.*

22 *Kẹ kina lẹ tiye Galili, Jisu i ndē ti ma, ye, ta nūmu-hindō-lōi mājia lo nūnga yēya.*

23 *Kẹ ta ngi wā lo ; fōlōi isāwagēi ma, a hijē lo gboma. Kẹ ti lī nyānia gboh.*

24 *Kẹ kina tiye wāni Kaperni nā tiye māha-nāvōi yāndo, ti wā Pita yē, tē, bi gā-moi, ē māha-nāvōi vē?*

25 *I ndē, ye, I. Kẹ kina iye wāni pēbu, Jisu ngi hūhōu, ye: Gbo ba gīlima, Simoni? yē lo, māhēsia ndoēi hū ti māha-nāvō-wūmbu ngi yē, ti vūli ti lēngēsia o hōtangēsia?*

26 *Kẹ Pita i ndēa, ye, hōtanga. Jisu i ndēa ngi ma, ye: ndēngēsia ti bāwōngo lẹ ho?*

27 *Kẹ kina mā ti lī dēwē, li gbōyē gbēānga, bi ndōlẹ wīli, bi nyēi na hōu ba nda la yēsē; ke kina bi ngi lā-wōa lo, ba nāvō gekelẹ do lo, na wūmbu, bi vē ti yē, nya va, ke bi va.*

NGŪ XVIII.

Kẹ ikpē yakpēi na ma, tō-pōma-belēsia ti wā Jisu yē, tē, yē lo ngōngo ngēlẹ-gōhū gēnyēi hū?

2 *Kẹ Jisu i ndōpō wūlō yēla wāle a ngi yē, i ngi hēi ti līa:*

3 *Kẹ i ndē, ye: a tōnya ngē wu ma, ngtye ke, wu wōtē, wu wē kina ndōpō mūmua na, wē fō ngēlẹ-gōhū gēnyēi hū.*

4 *Fālē, nūmui gbi lo, a ngi vūli māyē kina ndōpō wūlōi ji na, ta sē lo, i mbāwāi lē ngēlē-gōhū gēnyēi hū.*

5 *Ke nūmui gbi lo a ndōpō wūlōi ji nytko yēlagē gūlu nya bijēi hū, i nya lo gūluma.*

6 *Ke nūmui gbi lo a pē imūmui jtsia yēlagē be, na ti nya hōu a tōnya, ti hinda nyāmu wē, māhōungo ye lē ngi va, kpohū vūka gotu yēla i hele ngi bō ma, ke ti ngi wili gbōyēi ijujui hū, i lōhū.*

7 *Pōwō lo ndōloi ma hūgotsia va hinda nyāmu wēlēi va; gbāmailē hūgotsia ta wa lo a tōnya; ke pōwō lo a ye nūmui na ma, hūgoi a hijē a ngiē hinda nyāmui va.*

8 *Fālē, ina bi lōkōi, o bi goi, i bi hūgoa lo hinda nyāmu uē, dēwē nga, bi ti wili; māhōungo lē bi va, bi li lēvu hū, bi gbolongo, o nēmungo, kina be ba tōkō fēlēa jō, o kō fēlēa, ti wili kunafo yombu hū.*

9 *Ke kina bi yāmēi bi golēa lo, kpā na, bi pīli, māhōungo bi va, bi li ndēvu hū, a bia yāmēi yēlagē, kina be ba ngāma fēlēa jō, pīli va jehennama yombu hū.*

10 *A kpēlē, kō wa dō a nūmui jtsia yēlagē be; gbāmailē nya nge wu ma, ngēlē-gōhū ti anjeltsia ta nya Kēi yāma do lo kū-gbi-ma, na i ngēlē-gōhū.*

11 *Gbāmailē nūmu-hindō-lōi i wai, na bāō va lo, iye lōi-hū.*

12 *Gbo wa gilila? Ti ndē tē: nūmu i mbāla hondo yēla jōi lo, ke ti yēlagē i lōihū, ē i nū nāni*

gboyongoi mahū pū mahū tāwui lō, i li ngtyésia hū, na gokoli va, iye lōihū?

13 *Kẹ kina i yā na, i toa lo, tōnya lē nge wu ma, a gōhūnēi lo mbālēi na va i lēwē inū nāni gboyongoi mahū pū, mahū tāwūisia ma, na tīye lōihū.*

14 *Nī lo be na, wu Kéi ngēlē-gōhū ngi līmēi ī lē, imūmui jtsia yēlagē be i lōihū.*

15 *Kẹ ina bi mbāi i hinda nyāmu wēa lo abiē, li bi yē, ngi hinda nyāmui gē a ngiē, wa ta fēlē kpē; ina a bi wō mēni lo, kẹ bi bi mbāi bāwōa.*

16 *Kẹ kina ē bi wō mēni, nū yēla o nū fēlēa wūmbu, ta lo sēli-bēla fēlēa la, o sāwa, ta lo njiēi a la pēlē ma.*

17 *Kẹ ina i lāli lo ma ī ti wō mēnini va, ndē kōmēi ma; kẹ ina i lali lo ma kōmēi wō mēni va, gbē i wē bi wē kina kafri na, kẹ māha-nāvōi-yāndo-mo.*

18 *Tōnya lē, nya nge wu ma, nge: hāni gbi lo wa ngīli ndōloi hū, a yīli lo ngēlē-gōhū; kẹ hāni gbi lo wa fūlō ndōloi hū, a vūlō lo ngēlē-gōhū.*

19 *Kẹ nya ngi ndē wu ma gboma, nge, ina wu fēlē wu wōi yā lo yēla ndōloi hū hinda gbi va, ta hūveli, a wē lo ti va a nya Kéi na ngēlē-gōhū.*

20 *Gbāmailē hindēi gbi lo nūnga fēlē, o sāwa ta gōmē na nya bijēi hū, mīa lo nga ye na ti līa.*

21 *Ikpēi na ma Pita i wā ngi yē, i ndē, ye: Ndémoi, hū lōlē nya mbāi a hinda nyāmu wē angē, kẹ ngi mānu ngi ma? hū wofēla?*

22 *Ke Jisu i ndē ngi ma, ye: ngi ndēni bi ma, hū wofēla, ke nū sāwa gboyongo mahū pū hēima wofēla.*

23 *Fālē, ngēlē-gōhū gēnyēi hū wēngo lē bē māha yēla, na a kpà wē a ngi boilōpōtsia.*

24 *Ke kina i tātōa lo a kpāla, ke ti wā a yēla ngi yē, ngi gbēi ngi ma bā hondo nū pū gboyongo.*

25 *Ke ji hāni gbi iye ngēya gbēi gbiāngo, ngi lēmōi, i ndēi lo ngi ma, ye, ti ngi mājia ta ngi nyāhēi, ke ngi lēngēsia, ke hāni na gbi iye ngi yēya, i gbēi gbia na.*

26 *Fālē, boilōpōi iye gūlani ndōēi ma, i ngi manēne, ye, ndēmōi, mālē kūlō a ngē, nga bi gbēi gbi gbia lo.*

27 *Ke ndēmōi na boilōpōi na va, i ngi bāwōi lo, i mānu ngi ma gbēi va.*

28 *Ke boilōpōi na sē iye gbiāni lo, i ngi mbāi boilōpōtsia yēlagē mālē, na ngi gbēi iye ngi ma, bā nū lōlu gboyongo, ke i ngi hōua, i ngi hōu ngi bōla, ye: nya gbēi gbia i bi ma.*

29 *Ke ngi mbāi boilōpōi i gūlā ngi go bu, i ngi mānēne, ye: nya mālē kūlō, nga bi gbēi gbi gbia lo.*

30 *Ke iye lūmami, ke i yā, i ngi wīli kpindi wēbu, ngīye ke a gbēi gbia lo.*

31 *Ke kina ngi mbā boilōpōtsia ti hindēi ji loni iye wēni, ti lī gbi iye nyāni lo, ti wā, ti hindēi gbi ge a ti lēmōi, iye wēni.*

32 *Ke kina ngi lēmōi i gboyoni a ngi wāēla, na*

wōma, i ndē ngi ma, ye: O bia, hinda nyāmu boilōpōi ji, ngi mānu a bi ma a gbēi na gbi, gbāmailē biye nya mānēnei lo.

33 *Mā-ī-hōuni bia bē bi mānu bi mbā boilōpōi ma, kina nya bē ngi mānui lo bi ma?*

34 *Kē ngi lēmoi lī dēwēa; i ngi vē ngāmonē-bēla wē, ngtye kē a gbēi gbi gbā, iye ngi ma.*

35 *Nī bē nya Kēi ngēlē-gōhū a pēma a wuē bē, ina wu gbi wē mānu wu ndēngetsia gbi yēla bē ma a ti hinda nyāmutsia.*

NGŪ XIX.

Kē kina iye wēni kē Jisu i kpoyoa a njier jtsia lēla, i gbā Galili hū, i li Judia gāketsia ma, Jordani wōma.

2 *Kē nūnga gbōtōa ti tōa ngi wōma, mīa lo iye ti bāwōni na.*

3 *Kē Faristsia bē ti wā ngi yē, ta ngi gōlē, ti ndē ngi ma, tē: mā hōungo lē hindō va, i kpēlē ngi nyāhēi ma, hindēi gbi lo va?*

4 *Kē i pōtēa, i ndē ti ma, ye: wū golo gei lē, kē na wō iye ti gbāteni itātōmēi, iye hindō lo gbāteni, kē nyāha?*

5 *Kē i ndēi lo, ye: ji va lo hindō a ngi kē lō, kē ngi njē, i vevē ngi nyāhēi ma, kē ti vēngo ta wōtē a ndūwu yēla lo?*

6 *Fālē, tī fēlē gbōma, kē ndūwu yēla lo a tiē.*

Fālē hāni gbi lo Ngéwọ i tṵalṵnga, nūmu gbi ā ndūahū gōlē.

7 *Kē ti ndēa ngi ma, tē: Gbē va lo họ Musa iye ndēni, ye: ti ngi go a kpēlēma golo nyégingo, ti gbēlē ngi ma?*

8 *Kē i ndēa ti ma, ye: gbāmailē wu lī kpākpa-wutsia va lo, Musa iye ndēni wu ma, wu gbēlē wu nyāhetsia ma, kē itātōmēi wọ nī ī lē.*

9 *Kē nya nge wu ma, nūmui gbi lo, a gbēlē ngi nyāhēi ma, ngtye ma pōē-gbīala va, i ipēka jō lo, i pōē-gbīa. Kē nūmui na gbi lo, a ngi jō, na tiye gbēlēma, i pōē-gbīa.*

10 *Kē ngi wōma-bēlēsia ti ndēa ngi ma, tē, ina nī lo hindēi hindō na a ngi nyāhēi, mā-ī-hōuni nyāha jō va họ.*

11 *Kē i ndēa ti ma, ye: nūnga gbi tē njiēi jī gūlu, ngtye ma nāsia vengo ti wē.*

12 *Gbāmailē mbūha-bēla tēnga lo na, ti njēni tiye ti lēni wọ nī; kē mbūha-bēla tēnga lo na, nūnga tiye ti nūnīni; kē mbūha-bēla tēnga lo na, tiye ti vūli nūnīni ngēlē-gōhū gēnyēi va. Nūmui na a gū, a kūla, gbē i kūru.*

13 *Ikpēi na ma kē ti wā ngi ye a ndēnga mūmutsia, kọ a ngi lōkōtsia la ti ma, i hē ti va; kē ngi wōma-bēlēsia ti yiā ti ma.*

14 *Kē Jisu i ndēa, ye: a pē ndēnga mūmutsia ti wa nya yē, wā ti mabāli; gbāmailē ngēlē-gōhū gēnyēi i nāsia nytkọ va lo.*

15 *Ke i ngi lōkōtsia lā ti ma ; i gbā mīa.*

16 *Ke kpēle, nūmu yēla i wā, i ndēma ngi ma, ye: kā-mo yēkpēi, gbē hinda yēkpē lo na nga pē, ko ngi kūnafo lēvu jō?*

17 *Ke i ndēa ngi ma, ye: Gbē va lo ba nya dōli a nū yēkpē? Nūmu gbē na ngi hinda yēkpēngo, ngtye ma yēla, ta mīa Ngēwo ; ke ina bi lōni, bi li ndēvu hū, sāwētsia hōu.*

18 *I ndē ngi ma, ye: igbē? Jisu ye, bā nūmu wā ; bā pōē-gbā ; bā hūma wē ; bā ndē-jēli hōu ;*

19 *Bi ke bēlē hōu, ke bi njē ; ke ba lō lo a bi hēinyoi, kina bi vūli na.*

20 *Ke ndāgba-lōi i ndēa ngi ma, ye: hindēi jtsia gbi lo ngi hōuma, kina wo lē nya gūlōngo a fōlōi ji be, Gbo lē na i lōa.*

21 *Ke Jisu i ndē ngi ma, ye: ina bi lōi lo kāyē ā ye bi ma, li, bi bi nāwōi mājia na bi yēya, bi vē nyāni-bēla wē, ke ba gbātēi jō lo ngēlē-gōhū, bi wa, bi tō nya wōma.*

22 *Ke kina ndāgba-lōi iye njiēi na mēnini, ke i yā ngi lī gbi nyāningo ; gbāmailē so-hāni gbōtō lo iye ngi yēya.*

23 *Ke Jisu i ndēa ngi wōma-bēlētsia ma, ye: tōnya lē nge wu ma, kpākpawúngo lē gbāte-mo, i li ngēlē-gōhū gēnyēi hū.*

24 *Ke nya nge wu ma gboma, nge, bebēngo lē kameli va, i dēwē m̄tji wōli hū, i dēwē be gbāte-mo ma ; i li Ngēwo gēnyēi hū.*

25 *Ke kina ngi wōma-bel̄s̄sia ti mēnini ti wū hū iye wūi lo gboñ, te, yē lo ho a bāwōma?*

26 *Ke Jisu i ti gbēnga, i ndē ti ma, ye: a nūnga tē gū a ji wēla, ke a Ngéwo a gū lo hind̄s̄sia gbi ma.*

27 *Ke Pita i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: kpēle, mu gbēlēa gbi ma, mu tōa bi ma, fālē gbo na mu sōma?*

28 *Ke Jisu i ndēa ti ma, ye, tōnya lē nge wu ma: wua, wu tōa nya ma ndē-nīnēi hū, kina nū-hindō-lōi a hēima ngi māha hēimēi ngi betēngo a ye lē wua be wa hēi lo māha-hēima pū mahū fēlēa ma, wa Israeli bōnda pū mahū feletsia jēli.*

29 *Ke nūmui na gbi lo i gbēlēa wo pētsia ma, o ngi ndēngētsia, o ngi ndē-nyālōtsia, o ngi ke, o ngi njē, o nyāhēi, o ndēnga, o ndōtsia nya bijēi va, a jō lo hū hondo gboyongo, ke a li lo kūnafo lēvu hū.*

30 *Ke ti gbōtōma ihālagēsia a tiē, ta wē a ti ikzēmagēsia; ke ikzēmagēsia ta wōtē lo a ihālagēsia.*

NGŪ XX.

Gbāmailē ngēlē-gōhū gēnyēi hū wēngo lē be kēna yēla ma-wē-lē-bu-mo a ngiē, i li a ngēnda tetēi ngēngē-bēla hūvela va ngi gbāēhū.

2 *Ke kina iye hūlani a ngēngē-bel̄s̄sia kopo yēla, fōlō yēla va, i ti dēwēa ngi gbāēhū.*

3 *Ke kina iye lini kpē-isāwagēi ma, ke ipēkēsia doa, ti dōni gbāma fēlēgomēi.*

4 *Ke i ndēa ti ma, ye: A li wua be gbāfēhū, ke na gbi lo gbēkpēngo, nga fē lo wu wē.*

5 *Ke ti yā tiē. Ke i yā gboma kpē iwoita, ke itāwugēi mā, i hinda yakpēi wē.*

6 *Ke kpē ipū mahū yēlagē ma, i gbiā, i ipēkēsia lo, ti dōni gbāma, i ndē ti ma, ye: gbē lē wu dōni bē a fōlōi pēi gbāma?*

7 *Ke i ndēa ti ma, ye: wua be, a li gbāfēhū, na gbi lo gbēkpēngo, na wa jō.*

8 *Ke kina kpoko iye wēni, ndēmōi gbāfē va, i ndē ngi boilōpōi ma: ngēngē-belēsia wāle, bi ti pāwa, tātōngo ikēlēmāgēsia ma, i hiti ihālagēsia ma.*

9 *Ke kina ndsia tiye wāni kpē i pū mahū yēlagē ma iye ti hūvelini, ti gbi kopo ngengela jōi lo.*

10 *Ke kina ihālagēsia tiye wāni, ti gilī lo, tē, ta so lo i dēwē ti ndēi ma, ke tia be ti kopo jōnga nūmui gbi a ngengela.*

11 *Ke kina tiye jōni, ti gbōnyema wēle-bu-moi ma.*

12 *Ti ndē, tē: ikēlēmāgē jtsia ti yēngēni gbēi yakpē, ke bi pēa ti ma ihēwu a muē; mua nī, mu yēngē imīnimēi wēni, ke fōlōi ikpandi.*

13 *Ke i pōtēa ti yēlagē ma, i ndē, ye: Ndākpēi, ngī hinda nyāmu wēni abiē. Mūye hūlani ma biē kopo yēla va?*

14 *Bi ndēi na wūmbu, bi li; nga fē lo ikēlēmāgē jiā wē, kina ngi fēi la biē.*

15 *Mā-ī-hōuni nya va, ngi na wē a nya ndēi nya lōngo la; bi yāmēi nyāmungo lē, jiva nya hinda yēkpēngo?*

16 *Fālē, ikēlēmagésia ta wē lo a ihālagésia; ihālagésia a ikēlēmagésia; gbāmailē ti gbōtōma wālengo lē, ke ikūlōa lēkē ti hūwoyongo.*

17 *Ke kina Jisu iyē lima Jerusalemi hū, i ngi wōma-bela pu mahū fēlésia wūmbu pēlēi, tia lēkē, i ndē ti ma, yē:*

18 *Kpēle, mu lima Jerusalemi hū lo, ke nūmu-hindō-lōi ta mājia lo a bāya almami watsia, ke kolo-nyēgi-belésia ma; ke ta ngi lē lo, ngi wā va.*

19 *Ke ta ngi vē lo kafrtsia wē, ngi yēlē va, ngi lēwē va, ke ngi kpàkpàla va ngūlui ma; ke fōlō isāwagēi ma, a hijē lo gboma.*

20 *Ikpēi na ma Zebedi lēnga ti njēi i wā ngi yē, a ngi hindō-lēngésia, i vā ngi ma, i ngi mānene hinda yēla vē va ngi yē.*

21 *Ke i ndēnga ngi ma, yē: gbo bi lōi la? I ndē ngi ma, yē: pē nya lō fēletsia ti hēi, yēla bi yēya lōkōi ma, yēla bi gowo lōkōi ma, bi gēnyēi hū.*

22 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē, yē: wū hāni gō wa fēli; wa gū lo a bōlēi gbolēla, nga gbolē, ke ti wu baptisi wē a baptisimi, nga baptisingo la? Ti ndē ngi ma: ma gū lo.*

23 *Ke i ndēa ti ma, yē: a tōnya, wa nya bōlēi gboēla; ta wu baptisi wē lo a baptisimi ti nya baptisi wē lo: ke a hēila nya yēja lōkōi ma, ke nya*

*gwoi, nya wō yā na vē va, ngtye ma nāsia yē nya
Ke iye gbāteni ti wē.*

24 *Ke kina iputsia ti mēnini, ke ti lī dēwēa ndē
fēlēi j̄sia ma.*

25 *Ke kina Jisu iye ti waēni ngi yē, i ndē ti ma,
ye: wu kọ ke kaf̄rsia ti sām̄sia ti ti mahū lo, ke
nāsia ti wōngo ta māha-hinda wē lo ti mahū:*

26 *Ke n̄i ī lē a ye wu līa. Nūmui gbi lo a wē a
imbā-wāi wu līa, gbē i wē a wu kpē-gbīa-moi;*

27 *Ke nūmui na a wē a ihālagēi wu līa, gbē i
wē a wu boilōp̄oi.*

28 *Kina kinēn nūmu-hindō-l̄oi ī wāni ti kpēi-gbīa
ngi yē, ke kpēi-gbīa va, ke ngi lēvui vē va a
ngūmau-hāni ti gbōtōma va.*

29 *Ke kina tiye gbiāni Jeriko hū, nūnga gbōtōa ti
tō ngi wōma.*

30 *Ke kpēle h̄nga fēlēa tiye hēi pēlēi gāka ma, ti
būmungo, ke kina tiye mēnini ke Jisu lo dēwēma, ti
gbāu ngēlēya, te: mānu mu ma, O Ndēm̄oi, bia
Davidi ngi hindō-l̄oi.*

31 *Ke nūnga ti yā ti ma, kọ ti lōndō, ke ti
gbāua gbōma, te: O Ndēm̄oi, mānu ma, Davidi
hindō-loi!*

32 *Ke Jisu i dōa kpe, i ti dōli a ngi yē, i ndē,
yē: gbo wu l̄oi la, ngi pē a wuē?*

33 *Ti ndēa ngi ma, te: Ndēm̄oi, kọ mu yām̄sia
ta lawō.*

34 *Ke Jisu i ti māmamao doa, i jā a ti*

*yāmēsia, ke ti tūwo lōa ke-yakpē, ke ti tōnga
ngi wōma.*

NGŪ XXI.

*Ke kina tiye lāni Jerusalemi gbēānga, ke kina tiye
wāni Betfage ngtyēi Olivi mahū, Jisu i tō-pōma-bela
fēlēa dōa :*

*2 I ndē ti ma, ye: a li fūlēi hū wu lūgo, wa sō
do lo na ke-yakpē ngūlīngo, ke sō-lōi ngi gbēānga, a
ti vūlō, wu wa a tiē nya yē.*

*3 Ke kina nūmu gbi i yā lo wu ma, a ndē, we:
Ndēmōi i mānia ti ma: a ti dēwē lo ke-yakpē.*

*4 Ji gbi iye wēi lo, ko na i wē profiti i ndēni
wo, ye:*

*5 A ndē Zioni nyāha-lōi ma: kpēlē, bi māhēi a
wa biē, ngi lī lēlīngo, i hēini sō mahū, ke sō-lō logbēi
ngi lōi.*

*6 Ke tō-pōma-belēsia ti yā, ti pē, kina Jisu i ndēi
lo ti ma.*

*7 Ke ti wā a sōi, ke indōi, ke ti ti gūlēsia wua ti
ma, ke ti ngi hēia mahū.*

*8 Ke nūnga gbōtōa ti ti gūlēsia vōmbōa pēlēi
hū; ti tēnga ti ngūlu bēketsia dēwē, ti ti la
pēlēi hū.*

*9 Ke fāhēi nāsia tiye līni ngi lūgo, ke nāsia tiye
tō ngi ma, ti gbāu, te: Hosanna Davidi ngi hindō-
lōi. Na betēngo lē, na a wāma Ndēmōi bijēi hū.
Hosanna tēngo wāi ngēlēya!*

10 *Kẹ kina iye wāni Jerusalemi hū, kẹ tā-wāi gbi i hijēa, tẹ: yē lo a ji?*

11 *Kẹ nūnga ti ndēa, tẹ, Jisu lo, profiti, Nazareti-mo, Galili hū.*

12 *Kẹ Jisu i yā Ngéwo gā-wébu, i nāsia gbi gbē, tiye mājia, kẹ ngēa wē kā-wébu; i nāvō mālovi-bēla ti mēsésia gūla, kẹ nāsia ti hēi wūlutsia, tiye bōmu-kulotsia mājia.*

13 *Kẹ i ndēa ti ma, ye: nyégingo lē, nya wēlẹi ta tōli a hē-wē lo, kẹ wu pōtēa a hūma-bēla ti hēima.*

14 *Kẹ mbōlē-bēla, kẹ nēmu-bēla ti wā ngi yē kā-wébu, kẹ i ti bāwōa.*

15 *Kẹ kina almami watsia, kẹ kolo-nyégi-belésia ti hinda wāwatsia doni i pēni, kẹ ndōpōtsia ti gbāu kāmēi hū, ta ndē, tẹ: Hosanna Davidi ngi hindō-lōi, i gbālẹ ti ma gbon.*

16 *Kẹ ti ndēa ngi ma, tẹ: bi mēnima lo njiēi jiā ta ndē? Kẹ Jisu i ndēa ti ma, ye: I, wū la kēi lẹ wo, kẹ ndōpō mūmua ti la lo, kẹ ndōlānga bi latō hūgbāteā?*

17 *Kẹ i ti lōa, i gbāa tā-wāi hū, i li Betani hū, i ye na.*

18 *Kẹ a ngēndēi kina iye yāmani tā-wāi hū, kẹ ndōlẹ ngi hōua.*

19 *Kẹ kina iye ndāha wūlui doni pēlẹi hū, i li na, kẹ i hāni gbi doni nga, ngiye ma ndātsia lēkē, i ndēma, ye: i tātō a gbēi ji ma kūnafo bẹ la wua. Hū i lēmbini kẹ ndāha wūlui i bēa.*

20 *Ke kina tō-pōma-belēsia ti toni, ti wū hū i wū, tē: ndāha wūlui iye bēa nī kàkà!*

21 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: tōnya lē, ngi ndē wu ma, nge, ke wa hinda hōu lo a tōnya, wē gbende la, wu wā ji lēkē wē, iye wēni a ndāha wūlui; ke ina bē wa ndē lo ngīyēi ji ma: gbā bē, bia wili gbōyēi hū, a wē lo.*

22 *Ke hāni nāsia gbi lo wa feli hē hū, wa hōu a tōnya, wa jō lo.*

23 *Ke kina iye wāni kā-wēbu almami watsia, ke nūnga watsia nūnga va, ti wā ngi yē, kina iye kī wēma, ti ndē, tē: a gbē kpāya lo ba hindēi jtsia wēla? ke ye lo bi goni a kpāyēi ji.*

24 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: nya bē, nga wu mōli lo a hāni yēla, ina wa ndē lo nya ma, nya bē, nga ndē lo wu ma, gbē kpāya lo nga hindēi jtsia wēla.*

25 *Johani ngi baptisimi, mī lo wō iye hijēi na? Ngēlē-gōhū o nūnga yēya? Ke ti wū hitēala ti nyonyo ma, tē: ina mu ndēa lo, mē: Ngēlē-gōhū, a ndē lo, ye: gbē va lo, wū hōuni a tōnya hō?*

26 *Ke ina mu ndēa lo, mē: nūnga yēya, ke mu lūa nūngēsia ma; gbāmailē ti gbi ti Johani hōui lo a profiti la.*

27 *Ke ti pōtēa, ti ndē Jisu ma, tē: mū gū a ndēla. Ke i ndēa ti ma, ye: nya bē, ngē ndē wu ma, gbē kpāya lo, nya hindēi jtsia wēla.*

28 *Ke gbo wa gīli la? Kēna yēla iye hī-lēnga*

fēlēa joi lo, i wā ihalagēi yē, i ndē, ye: nya hindō-lōi, li hā, bi yēngē nya gbāēi hū.

29 *Ke i pōtēa, i ndē, ye: ngē li. Ke na wōma i wōtē gbon, i li.*

30 *Ke iye ya ifēlēgēi ma, i njia yakpēi lē ngi ma, ke i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: nga li lo nya kēi, ke i lini.*

31 *Jiā fēlētsia igbe lo, iye ngi kēi līmēi wēni? Ti ndē ngi ma, te: ihālagēi. Jisu i ndē ti ma, ye: tōnya lē, nya ndē wu ma, māha-nāvō-yāndoōsia be, ke hite-nyāhangetsia ta li pēi Ngēwo gēnyēi hū, ti wu lūgo.*

32 *Gbāmailē Johani iye wāni wu yē a tōnya wē lo, ke wū ngi hōua a tōnya, ke māha-nāvōi-yāndotsia, ke hite-nyāhangetsia ti ngi hōua a tōnya, ke wua wu toni, wū wōtēni na wōma, ko wu ngi hōu a tōnya.*

33 *A sēli wēkēi ji mēni. Ma-wē-lē-bu-mo yēla lo iye na, i hāni-hīni-kātēi hū, i ngāli bēmbē ma, i ndō gbātemēi gbātē hū, i pēlē dōnga gūhanga ma gbāngo, i fē ngēngē-bēla wē, i li kēnyēi hū po.*

34 *Ke kina ngūlu-wua gbēi iye hitima, i ngi boilō-pōtsia dō ngēngē-bēla yē, ko ta ngūlu-wuēsia jō lo.*

35 *Ke ngēngē-bēlēsia ti ngi boilōpōtsia hōuni, ti yēla lēwē, ti ipēkēi wā, ti ipēkēi hō a kotu.*

36 *Ke i boilōpōi wēkā dōa gbōma, ti dēwē ihālagēsia ma, ke ti hinda yakpēi lo wēni a tiē.*

37 *Ke ikēlēmēi gbi, i ngi lōi dēwē ti yē, ye: ta nya lōi bēlē hōu lo.*

38 *Ke kina ngēngē-bela ti hindō-lōi doni, ti ndē ti nyonyo lūa hū, ji a lo ngi ke hēima hū, a wa, mu ngi wā, mu ngi wōma nāvōi wūmbu.*

39 *Ke ti ngi hōua, ti ngi wili gbāēi hū, ti ngi wā.*

40 *Fālē, kina Ndēmōi gbāēi va a wāma, gbo lo a pē a ngēngē-belēi nāsia?*

41 *Ke ti ndēa ngi ma, tē, a nūnga nyāmu nāsia wā lo a ngā-mōnegē, i ngi gbāēi vē ngēngē-bela wēkā wē, nā ta ngi wo a ngūlu wuētsia ti kpēletsia ma.*

42 *Ke Jisu i ndēa ti ma, yē: wū la kēi lē wo kolo hū, ke kotui na pē-dō-bela ti gbēlēi ma, ta sē lo a wēma a ingūi-kūndoi hū va? Ndēmōi hinda wēngōi lo, a ji ke ngūhū ba hinda lo mu yāmēsia?*

43 *Fālē, nya nge wu ma, nge, Ngēwo gēnyēi hū a gbā lo wu yēya, i vē mbōnda wē, nāsia ta wa a ngū-wuētsia.*

44 *Ke nūmui gbi lo, a gūla kotui ji ma, a wō lo: ke nūmui gbi lo a gūla ngi ma, a ngi vūka lo a fūfulē.*

45 *Ke kina almami watsia, ke Faristsia ti ngi jalētsia mēnini, ke ti koa ke i ndēma ti va lo.*

46 *Ke kina tiyē lōni ti ngi hōu, tiyē lūwai lo nūnga ma; gbāmailē ti ngi wūmbui lo a profiti la.*

NGŪ XXII.

Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma gboma sālētsia hū, yē:

2 *Ngēlē-gōhū gēnyēi hū wēngo lē bē māha yēla, iye nyāha-jō-gōmēi hōuni ngi hindō-lōi va.*

E

3 *Ke i ngi boilōpōtsia dōa nāsia wāē va, tiye ti dōlini nyāha-jō-gōmēi ma; ke tī wani.*

4 *I boilōpō wēkā dō gboma, ye: a ndē nāsia ma tiye ti dōlini; kpēle, ngi wēla a nya mehēi gbātela; nya nāka hinēsia, ke nya do-hāni wūlongotsia, ngi ti wā, ke hāni gbi hūgbātengo lē, a wa nyāha-jō-gōmēi ma.*

5 *Ke ti lāhima; ke ti yā tiē; yēla ngi gbāēi hū, ipēkēi ngi vēlēgomēi.*

6 *Ke imonutsia ti ngi boilōpōtsia hōua, ti ti bēlē nyāni, ti ti wā.*

7 *Ke kina māhēi iye mēnini, iye lī dēwēi lo; i ngi go-belēsia dō, ti nū-wā-belēi jtsia wā, ti ti dēi mo.*

8 *Ke i ndēa ngi boilōpōtsia ma, ye: nyāha-jō-gōmēi gbātengo lē, ke nāsia tiye dōlini, tiye gbēkpēi va.*

9 *Fālē, a li pēlē watsia hū, ke nāsia gbi wa ti lo, a ti dōli nyāha-jō-gōmēi ma.*

10 *Ke boilōpōtsia ti ya pēlē watsia hū, ti nāsia gbi yāndo tiye doni, inyāmua ke igbēkpēa. Ke nyāha-jō-gōmēi gama iye vēndoi lo, a nā tiye hēi na.*

11 *Ke kina māhēi iye wār na nūnga do va, na tiye hēini, i tā-mo yēla do nyāha-jō-gōmēi gūlēi iye ngi ma.*

12 *Ke i ndēa ngi ma, ye: ndākpau, bi yē wani bē, nyāha-jō-gōmēi gūlēi i bi ma? ke iye lōndōi lo.*

13 *Ke māhēi i n̄l̄nga ngi boilōpōtsia ma, ye: a ngi lōkōi yīli, ke ngi gōi, wu gb̄ia a ngiē bē, wu ngi wīli ngiti wōma kpindi hū, mīa lo ngō ke ngongou hōlānga, a ye na.*

14 *Gbāmailē ti gbōtōngo lē ti wāēngo, ke tī gbōtō ti hūwonyongo.*

15 *Ke Faristsia ti yā, ti ti wū hitē, ta yē pē, ti ngi hūyīli ngi yiēi hū.*

16 *Ke ti ti wōma-belēsia dōa ngi yē, ta Herodian̄tsia, te: kā-moi, mu kō lo, ke bi lōnyōngo lē, ke ba Ngēwo hindēi lo gā a tōnya, nū-gbē gbi bi ma; gbāmailē bē bā do nūnga ma.*

17 *Fālē, ndē hō mu ma, bi nēmahū lo a gbē: mahōungo lē, māha-nāvōi vē va Sisari wē, o mā vē?*

18 *Ke Jisu i ti gōso gonga, i ndē ti ma, ye: gbē va wa nya hūgō, baya-belēi jtsia?*

19 *I ndē ti ma, ye: a māha-nāvōi ge angē. Ke ti wā a kopo yēla ngi yē.*

20 *Ke i ndēa ti ma, ye: yē gb̄ayē lo a ji? ke kolo nyégingoi ji?*

21 *Ke ti ndēa ngi ma, te: Sisari. Ke i ndēa ti ma, ye: a hāni n̄sia vē Sisari wē, na Sisari wō lē, ke hāni n̄sia bē Ngēwo lē, vē Ngēwo wē.*

22 *Ke kina tiye n̄jēi jtsia mēnini, ti wū hū i wū, ke ti ngi lōa, ti li tiyē.*

23 *I fōlōi yakpēi na ma, Saddustsia ti wā ngi yē, nā ti ndēni, te: hijē gbi hētsia hū, ke ti ngi mōlia.*

24 *Te: Kā-moi, Musa ye wo, ina hindō hā lo, i ndēnga gbī jōni, ngi ndē-hindō-lōi, a ngi nyāhēi jō; i ndēnga lē ngi ndēi va.*

25 *Ke ndēnga wofēla lo tiye na mā tiēni; ke ihālagēi, kina i nyāha jōni, ke i hā, ke jī ī ndēnga lēni, i ngi nyāhēi lō a ngi ndēi.*

26 *Nī be ifēlēgēi i pēni, ke isāwagēi be, i hiti iwofēlēgēi ma.*

27 *Ke gbi ikēlēmēi muāi be i hā.*

28 *Fālē, hijēmēi kūna hetsia yē nyāha lo a wē angiē iwofēla nāsia līa? Gbāmailē ti gbi tiye ngi jōi lo.*

29 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: wu wōla lo, wū kolo yēkpēi go, o Ngēwo ngi kpāyēi.*

30 *Gbāmailē hijēmēi hēi hū, tē so wē, tabao tē nyāha vē so va, ke ti gbi ta wē lo kīna Ngēwo ngi anjētsia, ti ngēlē-gō-hū.*

31 *Ke ndālōngo hijēla hēi hū, wū na gēi lo wo Ngēwo iye ndēni wu ma, ye:*

32 *Nya lo Abrahami ngi Yēwoi angē, ke Isaki ngi Yēwoi, ke Jakobi ngi Yēwoi, Ngēwo, Ngēwo ī lē hetsia va, ke vū-belēsia va.*

33 *Ke kina nūnga ti jī mēnini, ti wū hū iye wūi lo a ngi gāi.*

34 *Ke kina Faristsia ti mēnini, ke i pēnga Saddustsia ti lōndō, ke ti yāndonga:*

35 *Ke yēla lo iye na sēmēbu-yīa-lē-mo angiē, i ngi mōli a mōli yēla, a ngi gole, ye:*

36 *Kā-moi, sāwēi igbē lo mbā-wāi lē sāwetsia līa?*

37 *Jisu i ndē ngi ma, ye: ba lō lo a Ndēmōi, bi Yēwōi, a bi lī gbi, ke bi yāfēi gbi, ke bi nēmahū gbi.*

38 *Ji lo sāwēi ihālagē lē; ke imbāwāi lē.*

39 *Ke ifēlēgēi wēngo lē be ji: ba lō lo a bi hēinyōi kina bi vūlui na.*

40 *Sāwa fēlē jtsia lo sāwēi gbi ke profittsia ti helēi ma.*

41 *Kē kina Faristsia tiye yāndonī, Jisu i ti mōli:*

42 *Ye: Gbo wa gilila Kristi va? Yē lō lo angiē? Ti ndēa ngi ma, te: Davidi ngi hindō-lōi.*

43 *I ndē ti ma, ye: i yē na hō Davidi a ngi dōli ngāfa hū: Ndēmōi, ye:*

44 *Ndēmōi ye nya Lēmōi ma: hēi nya yēja lōkōi ma, ngtye ma nga bi gonyotsia wē a bi gowotsia dōwūlui va?*

45 *Ina Davidi i ngi dōlia lo hō a Ndēmōi, i yē na hō ngi lōi a ngiē?*

46 *Kē nūmu gbi iye gūni a lūma la njīa yēla be bu. I hijē i fōlōi na ma nūmu gbi iye hūgoni a ngi mōlila a mōli gbi na wōma.*

NGŪ XXIII.

Kē Jisu i yīa nūnga yē, ke ngi wōma-belēsia ma,

2 *Ye: kolo-nyēgi-belēsia, ke Faristsia ti hēini Musa ngi hēimēi lo.*

3 *Fālē, hindēi gbi lo ta ndē wu ma, na lo wa*

hōu, wu pē, ke wā tō ti wē-hindésia wōma ; gbāmailē ta ndē lo, ke tē pē.

4 *Gbāmailē ta hāka mīnia yīli lo, ke mīningo mbūmbu va, ta ti lā nūnga ti gbaktsia ma, ke tia be ti vūli tē gū mbūmbua la a ti lōkōyutsia yēlagē be.*

5 *Ke ti yēngésia gbi ta pē lo, kō nūnga ti ti to. Ta ti hāletsia gbātengā wōngo, ke ta ti vanjetsia gbātenga wōngo mayīli gūletsia yā.*

6 *Ke ti lōngo a kūndo yēkpetsia lo kōmēi hū, ke hēima yēkpetsia kā-wésia bu.*

7 *Ke fāmetsia fēlēgometsia, nūnga ti ti dōli a Rabbi, Rabbi (kā-moi, kā-moi).*

8 *Ke tā wu wāle a Rabbi ; gbāmailē yēla lo wu kā-moi, Kristi be, ke wu gbi ndēnga lo a wuē.*

9 *Ke wā nū gbi dōli a wu, ke ndoēi hū ; gbāmailē yēla lo na wu Ke lē, na i ngēlē-gōhū.*

10 *Wā pē ti wu dōli a Ndémoa ; gbāmailē yēla lo wu Lémoi lē, Kristi be.*

11 *Ke nūmui na i mbāwāi lē wu līa, ta lo a wē a wu bōilōpōi.*

12 *Ke nūmui gbi lo a ngi vūlui de ngēlēyā, ngi ma a yēi lo ; ke nūmui na a ngi vūlui mayēi lo, a de lo ngēlēyā.*

13 *Pōwō lo wu ma, kolo-nyégi-belésia, ke Faristsia, bāya-belēi jtsia ; gbāmailē wa ngēlē-gōhū gēnyēi la-gbou nūnga ma ; gbāmailē wu vūi wā lima na, tabao wu pēma ndsia ti lōni, ti lima na, ti wa hū.*

14 *P̄w̄ō lo wu ma kolo-nyégi-belésia, ke Faristsia, bāya-beléi jtsia; gbāmailē wa kpawōtsia ti wēlēsia gāpū, ke wa yara-hinda wē a hē gūha; fālē wua lo, wa ndēma wāi jōma.*

15 *P̄w̄ō lo wu ma kolo-nyégi-belésia, ke Faristsia wa bāya-beléi jtsia; gbāmailē wa gbōyēi bēmbē ke ndōloi, ko wu yēla wōtē wu yē, ke kina i wētēa lo, ke wu pēngo i wē hū fēlē, a jehenna ma lō, i dēwē wu vūlutsia ma.*

16 *P̄w̄ō lo wu ma, wu a pēlē-ge-bōlē-beléi jtsia, wua wa ndē, wē, nūmu gbi a jondū kā-wē ma, hindéi gbi ī lē, ke nūmui gbi lo a jondū kāni gboboli ma kā-wē bu, ndēma lo angiē.*

17 *Wua kpōwa-bela, ke mbōlē-bela! igbo sē wōngo kāni gboboli o kā-wē na i pēni kāni gboboli mailūa?*

18 *Ke nūmui gbi lo a jondū hēmēi ma, hinda gbi ī lē, ke nūmui gbi lo a jondū sā-hāni ma, ngi lengo lē.*

19 *Wa kpōwa-belésia, ke mbōlē-belésia, igbo sē ngōngo, sā-hāni, o hēmēi, na i pēni sā-hāni mailūa?*

20 *Fālē, nūmui gbi lo a jondū hēmēi ma, i jondūa ta lo ma, ke hāntsia gbi i ma.*

21 *Ke nūmui gbi lo a jondū kā-wē ma, i jondūa ta lo ma, ke na ma, i hēini mbu.*

22 *Ke nūmui na a jondū ngēlē-gōhū ma, a jondūa Ngēwo ngi hē-wūlui ma; ke nūmui na i hēi mahū.*

23 *P̄w̄ō lo wu ma kolo-nyégi-belésia ke Faristsia,*

bāya-belēi jtsia ; gbāmailē wu tīfa yūnēngoi ipūgē vē, ke anisi, ke kumini ; ke wū sāwēi īmbā-watsia wēni, sēli hindēi, mānumēi, ke tōnya hōulēi ; jiā lo ma iye hōuni wu pē, ke ipēketsia wā gbē ti ma, tī wēngo i lē.

24 *Wu pēlē-ge-bōlē-belēi jtsia, wua wa fonya wē būmu va, ke wu kameli bugbolē.*

25 *Pōwō lo wu ma kolo-nyēgi-belēsia, ke Faristsia, bāya-belēsia ; gbāmailē wa bōlē wōmēi gōlē ke tšintši, ke ti gōhū ndāvēndongo a kāso-hinda, ke kāfa-hinda.*

26 *Bia bi Farisi bōlēngoi, na gōle pēi ibōlēi gōhū, ke tšintši, ko ti wōmētsia be, ta gōlē.*

27 *Pōwō lo wu ma kolo-nyēgi-belēsia, ke Faristsia, bāya-belēsia ; gbāmailē wu wēngo lē be kām̄ba gōlēngoa, nāsia ta ge a tōnya sē ti nyāndēngo pōma, ke ti gōhū vēndāngo a nūnga hāngoa ti gāletsia, ke manyīmi gēgē gbi.*

28 *Ŋī na be wua be, wa ge pōma wu dōnyāngo nūnga yāma, ke wu hū vēngo a bāya, ke hinda nyāmu.*

29 *Pōwō lo wu ma kolo-nyēgi-belēsia, ke Faristsia, nūnga bāya-belēsia, gbāmailē wa profittsia ti gāmbētsia dō, wa tōnya-belēsia, ti gāmbēsia magbātē.*

30 *Wa ndē, wē, ke mu ye na lo wō mu ketsia ti vōlōtsia ma, mū wā gbo wō ti ma a profittsia ti nāmēi hū, ti wāla va.*

31 *Fālē, sēli lo a wuē, wu vūlutsia va, ke ti lēngēsia lo a wuē, na ti profittsia wāni.*

32 *Fālē, a wu ketsia ti mōletsia lavē.*

33 *Wua kālī jtsia, wua kālī bōndēi jtsia; wa yē bāōma nde-hindēi hū jehenna ma?*

34 *Fālē, a kpēle, ngi profittsia dēwēngo wu yē, ke nēmahū-lē-bēla, ke kolo-nyēgi-bēlésia, ke ti tēnga lo wa ti wāma, wu ti kpàkpà ngūlui ma; ke ti lēnga lo wa ti lēwēma wu ga-wetsia bu, wu ti yāfa tēi gbi lo hū.*

35 *Ta lo tōnya-belésia gbi ti nāmēi a wa wu ma, na tiyē wūni ndōloi ma, i hijē tōnya-moi Abeli ngi nāmēi ma, i hiti Zakariasi ngi nāmēi ma, Barakia ngi lōi, na wuyē pāni kā-wē lūa hū, ke hēmēi.*

36 *A tōnya nge wu ma: hindēi jtsia gbi, ta wa lo bōndēi ji ma.*

37 *O Jerusalemi, Jerusalemi, bia bi profittsia wa, bi nāsia ho a kotu ti ti dōni bi yē; hū lōle, nga bi lēnga yāndoma, kina tē-ha a ngi lēnga yāndo ngi gbāktsia bu, ke wua wē dūma.*

38 *Kpēle wu wēlēi i lōngo wu wē a tōmbōla.*

39 *Gbāmailē nya nge wu ma, nge, wē la nya lo i hijē gbēi ji ma, ngtyē ma wa ndē, wē: na betēngo lē, a wāma Ndēmōi ngi bijēi hū.*

NGŪ XXIV.

Ke kina Jisu iyē gbiāni i hijē ka-wēi gama, ke ngi wōma-belésia ti wa ngi yē, ko ta kā-wē dōngotsia ge ngiē.

2 *Ke Jisu i ndē ti ma, ye: wū hāni j̄tsia gbi loma? Tōnya lē ngi ndē wu ma, nge, kotu yēla be ē lō be ngi mbā mahū, na tē gūla.*

3 *Ke kina iye hēini ngīyēi Olivi mahū, tō-pōma-bel̄sia ti wā ngi yē ndōwu hū, te: Ndē mu ma, mī gbēi lo hindēi j̄tsia ta wēma, ke gbē nāli lo a ge bi wālēi va, ke ndōloi gēlēmēi?*

4 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: a pē pānda, nūmu gbi a wa hūyānde.*

5 *Gbāmailē ti gbōtōma ta wa lo nya bijēi hū, te: Kristi lo angē; ke ta ti gbōtōma hūyānde lo.*

6 *Ke wa kotsia ti hinda mēni lo, ke kotsia ti madōtsia; kpēlē wū hū a lūwa; gbāmailē hindēi j̄tsia gbi ta wa lo dēwēma, ke ikēlēmēi i hiti lē.*

7 *Gbāmailē mbōnda a hijē lo mbōnda ma, kēnye i hijē kēnye ma, ke ndōle lo a ye na, ke higbetsia, ke ndōi j̄tsia lo hinda gēgētsia.*

8 *Hindēi j̄tsia gbi lo māmauma hinda dātōmēi lē.*

9 *Ikpēi na ma ta wu vē lo, wu yāmonē va, ti wu wā; ke mbōndotsia gbi ta dōlo lo awuē nya bijēi va.*

10 *Mīa gbēmēi lo ti gbōtōma, ti lī a dēwēa; ke ta ti nyonyo mājia lo a bāya, ti dōlo a ti nyonyo.*

11 *Ke nde profitsia ti gbōtōma ta hijē lo, ke ta ti gbōtōma hūyānde lo.*

12 *Ke j̄i va hinda nyāmu a yema gbōtō, ti gbōtōma ti lōmēi a gole lo.*

13 *Ke nūmui na a ndādō i hiti ikēlēmēi, ta sē lo a bāwōma.*

14 *Ke njia yēkpēi ji kēnyēi hū va, a lē lo ndōloi hū gbi, sēli va kafr̄tsia gbi va. Ta lo na ikēlēmēi a wāma.*

15 *Ta mīa kina wa tōma hāni doma ndōloi nyāni va, na Danieli, profiti, iye ndēni wō, i dōni hinda māluango, nūmui gbi lo a kema, gbē i hūgo.*

16 *Ikpēi na ma, nāsia ti Judia hū, gbē ta wēla, ti li ngīyetsia hū.*

17 *Ke na a yema pēlēi wū-mba, ā hitē hāni gbi wūmbu va ngi wēlēi bu.*

18 *Ọ na a yema kpālēi hū, ā yāma ngi gūletsia wūmbu va.*

19 *Ke pōwō lo nāsia ma, ta yema kōhū, ke nāsia ta nyt̄ni vē ndēnga wē, ifōlōi nāsia ma!*

20 *Ke a hē wu wēlēi ā wē a hāmēi, ọ tēnē vōlōi ma.*

21 *Gbāmailē mone wā lo a yema na, na nytkoi ī wē lē wō, kina wogba ndōloi tātōni a kpēi ji bē; sāō nytko ē la wē kūnafo.*

22 *Ke ngtye fōlōi nāsia ti hū a gūtu, ndū gbi ē bāō. Ke hūwoyongotsia va, fōlōi nāsia ti hū a gūtu lo.*

23 *Ikpēi na ma, nūmui gbi i ndēa lo wu ma, ye: kpēle, Kristi lo bēindō, ọ mīandō, wā hōu a tōnya.*

24 *Gbāmailē nde Kristtsia ta hijē lo, ke nde profittsia, ke ta nāli wāwā gē lo, ke ngū-hū-ba-hinda; ta lo, ina ta gū lo, ti hūwoyongor vūli bē ti hūyānde lo.*

25 *A kpēle* *ngi hūmbua a ndē wu ma.*

26 *Fālē, ina ti ndēa lo wu ma, tē: kpēle, ta lo ngōlēi hū, wā li na; kpēle, ta lo ndōwu ma kūndotsia hū, wā hōu a tōnya.*

27 *Gbāmailē kina ngēlēi a ye maro kọ yākēi, a vō, i hiti kpūndoi hū, nī bē nūmu-hindō-lōi ngi wālēi a yema na.*

28 *Gbāmailē hindēi gbi pōmēi a ye na, mīa lo kōwetsia ta yāndo na.*

29 *Mone wāi na wōma ikpēi ndsia ma: fōlōi a kpindi lo ke-yakpē: ngālui ē la ngi hemui ge: dumbē-keṣia ta gbīa lo ngēlē ma, ti gūla: kpāyetsia ti ngēlēi hū, ta gbeli lo.*

30 *Ikpēi na ma nāli a ge nū-hindō-lōi va ngēlē-gōhū, ta lo nā mbōndēsia gbi ti ndōloi hū, ta wō lo, ke ta nū-hindō-lōi do lo, a wāma ngēlēi ma, a kpāya, ke mbēlē hōu wā.*

31 *Ke a ngi anjeltsia dō lo a būlu wō wā, ke ta hūwoyongotsia yāndo lo fefe nāntsia ma, a hijē ngēlē ikēlēmēi yēla, i ngākpīa ipēkēi ma.*

32 *A gā nā a sālēi jī ndāha wūlui va; kina le ngi bēkeṣia dālango, i ndātsia gbīa, ke wu kọa, ke ngē-vō hū ī la gūha;*

33 *Nī na wua bē, kina wa hindēi jītsia gbi doma, a kọ ke, ī kūhama, ta lo wu wēletsia la gbēla.*

34 *A tōnya nge wu ma: mbōndēi jī ē dēwē, ngīye ke hindēsia gbi ta gboyo a wēla.*

35 Ngēlēi ta ndōloi ta dēwē lo, ke nya la-yiēsia tē dēwē.

36 Ke ifōlōi na ma, ke ikpēlēi na, nūmu gbi ī kọ; sāp anjeltsia vūlwi be ti ngēlē-gōhū, ngtye ma nya Ke yākpē.

37 Ke kina wọ Noa ngi kpēlēi na iye na, nī be nūmu-hindō-lōi ngi wālēi, a yema na.

38 Gbāmailē kina wọ kpēlēi na, na nja-vēi lūgo wọ, tiye mēhēi lo wọ mēma, ta kpolē wē, ta sō wē, ta nyāha vē sō va, ngtye ke ifōlōi na Noa i wāni ndéndé hū ;

39 Ke tīye kōni ngtye ke nja-vēi i wāni, i ti gbi yēla na, nī be nū-hindō-lōi ngi wālēi, a yema na.

40 Ikpēi na ma ti fēlēa ta ye lo kpāēi ma, ta yēla hōu lo, ipēkēi i lō.

41 Nyāhanga fēlēa ta ye lo hāni vūkama kōndēi hū, ta yēla hōu lo, ipēkēi i lō.

42 Fālē, a māne wē; gbāmailē wū gbēi gọ, wu Lēmōi a wāma.

43 Ke a jì gọ, ke ina pēlē-moi i kpēlēi gọ lo hūma-moi a wa, a māne wē lo. ke i wā pē ti ngi wēlēi wō.

44 Fālē, wua be, a wu hēi-gili gbāte, gbāmailē kpēi na bōndēi ma lo, wē gili, ta lo nū-hindō-lōi a wāma.

45 Yē lo nā hindō hōu-mo lē a tōnya, ke nēmahū-lēwē boilōpō a ngiē, na ngi lēmōi i ngi wūni ngi wēlēi mahū, ti go va a mēhēi iqbēlēi ma ?

46 *Boilōpōi na betēngo lē, na ngi lēmōi, kina i wa lo, a ngi mālē, a pē nī.*

47 *Tōnya lē nge wu ma, a ngi wū lo ngi nāvōi gbi mahū.*

48 *Ke ina boilōpō nyāmui na, a ndē ngi nēmahū, ye: nya lēmōi, i ngi wālēi lembia;*

49 *Ke i tātōa a ngi mbā-boilōpōtsia lēwēla, a mēhē-mē, a ndō gbolē ta ndō-hōu-belēsia:*

50 *Ndēmōi na boilōpōi na va, a wa lo fōlō yēla ma, kina ē ngi lūgo gbē, kpēlēi na, ē gīli bē a ngi hinda.*

51 *A ngi dēwē lo ndīa, i hindēi vē ngi wē ta bāya-belēsia; mīa lo ngō a ye na, ke ngongou holanga.*

NGŪ XXV.

Ke ngēlē-gōhū gēnyēi a wē lo bē tenīna pūa, nāsia ti ti lambotsia wūmbuni li va nyāha-jō-moi mālēma.

2 *Ke tiye lōlu ti nēmahū dēwēngo, ti lōlu ti gbōwango.*

3 *Nāsia ti gbōwango ye lē, ti ti lambotsia wūmbu, ke tī ngūlo wēkā wūmbuni a tiē.*

4 *Ke nēmahū-lēwēgēsia tiye ngūlo wūmbui lo ti hākēsia hū, a ti lambotsia.*

5 *Ke kina nyāha-jō-moi i lembini, ke ti gbi tiye yēnga, ti yī.*

6 *Ke a kpindi liēi ke kpāō i wēlēa: kpēle, nyaha-jō-moi lo wāma, a li, wu ngi mālē.*

7 *Ke ten̄n̄esia gbi ti hij̄ea, ti ti lambōsia gb̄ate.*

8 *Ke ikp̄owaḡesia ti nd̄ea n̄mah̄ū-l̄eḡesia ma, te: a mu go a wu w̄uloi h̄ū, gb̄amail̄e mu lambōsia lo l̄uf̄ema.*

9 *Ke n̄mah̄ū-l̄eḡesia ti p̄ot̄ea, te: n̄i ī l̄e a ye na: t̄enga ē ḡū mu va ma wūeni; ke a li n̄asia ȳe, ta mā̄jia, wu nḡeya wu v̄ulutsia va.*

10 *Ke kina tiye lini nḡeam̄ei, ke nȳaha-j̄ō-moi i w̄ā, ke n̄asia tiye ti h̄ei-gili gb̄ateni, ti wa a ngīe nȳaha-j̄ō-m̄ei, ke ti p̄el̄ei la gb̄ow̄o.*

11 *Na w̄oma ke t̄en̄ina w̄ek̄esia be, ti w̄ā, te, Nd̄em̄oi, Nd̄em̄oi, nd̄ā w̄o mu we.*

12 *Ke i p̄ot̄ea, i nd̄e, ye: A t̄onya nge wu ma, ngī wu go.*

13 *F̄āl̄e, a mā̄ne w̄e; gb̄amail̄e w̄ū f̄ol̄ni go o ikp̄el̄ei n̄ū-hind̄o-l̄oi a w̄āma.*

14 *P̄engo l̄e be t̄ā-mo ȳela i lima k̄enȳei h̄ū po, i ngī boil̄op̄otsia w̄ālea, i ngī n̄āv̄otsia v̄e ti we.*

15 *Ke i talenti l̄olua v̄e ȳela we, ip̄ek̄ei we f̄el̄e, ip̄ek̄ei we ȳela; ti gbi we kina kin̄ei ta ḡū a mah̄ū-gb̄ela; ke i ȳā ngī j̄iei h̄ū ke-yakp̄e.*

16 *Ke na iye talenti lolutsia j̄oni, i l̄i lo, a f̄el̄ego a n̄asia yakp̄e; i s̄o gb̄oma mah̄ū talenti l̄olua.*

17 *Na be iye s̄oni f̄el̄e, i p̄ek̄ā j̄ō gb̄oma mah̄ū f̄el̄e.*

18 *Ke na iye s̄oni ȳela, i l̄i lo, i nd̄owu bo, i ngī l̄em̄oi n̄āv̄oi l̄owu.*

19 *H̄ū lembingo, ke Nd̄em̄oi boil̄op̄oi n̄asia va, i w̄ā, i k̄ond̄ei gb̄ia a tīe.*

20 *Kē na iye talenti loluṣia jōni, i wā a talenti wēkā lolua, ye: Ndēmōi, bi nya goni wọ a talenti lolua lo; kpēle, ngi talenti lolua wēkā jōa ti mahū.*

21 *Ngi lēmōi i ndēa ngi ma, ye: bia, hinda yēkpē, ke tōnya boilōpōi, bi tōnya hinda lo wēni hāni wūlōa mahū: nga pē lo bi wōtē a sāma hāni gbōtōa mahū; wa bi lēmōi ngi gōhūnēi hū.*

22 *Na bē iye talenti fēlētisia jōni, i wā, i ndē, ye: Ndēmōi, bi nya talenti fēlēa goni wọ, kpēle, ngi talenti wēkā fēlēa jōa lo ti mahū.*

23 *Ngi lēmōi i ndē ngi ma, ye: bia, hinda yēkpē, ke tōnya boilōpōi, bi tōnya hinda lo wēni, hāni wūlōa mahū; nga pē lo, bi wōtē a sāma hāni gbōtōa mahū: wa bi lēmōi ngi gōhūnēi hū.*

24 *Kē na bē iye talenti yēlēi jōni, i wā, ye: Ndēmōi, ngi ye ko lo, ke nū kpākpau lo a biē, ba tēwē wē, hindēi bī hīni na, ba ngāndo wē, hindēi bī fāyai na;*

25 *Fālē, ngiye lūwa: lo, ngi lī, ngi bi talenti lōwu ndōwu; kpēle, mīa i lani, bi mbē mīa.*

26 *Ngi lēmōi i pōtēa, i ndē, ye: bia, hinda nyāmu-moi ke fākā dēwē boilōpōi, biye koi lo ke nga tēwē, hindēi ngī hīni na, ke nga ngāndo wē, hindēi ngī fāyai na?*

27 *Ma-ī-ye hōui lo bi va, bi nya nāvōi vē māwovi-bēla wē, ta lo a nya wa-gbēi, nga nya ndēi jō mātōngo.*

28 *Fālē, a talenti gb̄a ngi yēya, wu vē na wē, i talenti pūtsia joni.*

29 *Gbāmailē nūmui na gbi lo, a jō, a vē lo a ngiē; kē ta ngi go lo la kpōtōngo; kē nūmui na ī joni, ta gb̄a lo ngi yēya na vūli bē, a yē ngi yēya.*

30 *Kē a boilōpō-mādāmāngoi wīli ngīti wōma kpindi hū: m̄a lo ngō, kē ngongou holānga.*

31 *Kē kina nu-hindō-lōi a wāma ngi bēlēi hū, kē ngi anjelē yēkpetsia gbi ta tiēni; ta lo na a hēi lo ngi māha-hēimēi ngi bēlēi hū.*

32 *Ngī lābu lo mbōndēsia gbi, ta gōmē na; kē a ti lūahū gōlē lo, kina tō-hāni mahū-gbē-moi a ngi bālānga lūahū gōlē njēngetsia ma.*

33 *Kē a mbālūnga hēi ngi yēja lōkōi ma lo, kē njēngetsia ngi gōwoi ma.*

34 *Ta lo Māhēi a ndē na ma, ti ngi yēja lōkōi hū: A wa, wua nya Kē i wu bētēni, wu hēi kēnyēi hū nā hūgbātēngoi wu va, ndōloi gbāte ikpēlēmēi wō.*

35 *Gbāmailē ndōlē nya ma wō, wu nya go a mē-hāni; nya bōlōhui bēngo wō, wu nya go a kpolē-hāni; hōta a ngē wō, wu nya wā a pēbu.*

36 *Nya gāmbingo wō, wu nya māyīli; nya hūgbēngo wō, wu vā nya ma; ngi kpindi wēbu wō, wu wā nya yē.*

37 *Ta lo tōnya-bēlésia, ta pōtē ngi ma, tē: Ndēmōi: m̄i gbē lo wō mu bi doni ndōlē bi ma, mu*

bi goni a mēhēi? O bi bōlōhū bēngo, mu bi goni a kpolē hāni?

38 *Mī gbē lo wō, mu bi doni hōta a biē, mu wā a bi pēbu? O gāmbingo, mu bi māyīlini?*

39 *O mī gbē lo, mu bi loni bi hīgbēngo, o bi kpindi wēbu, mu wāni bi yē?*

40 *Kē Māhēi a pōtē lo, i ndē ti ma, yē: A tōnya nge wu ma, kina nī wu pēni a nya ndē-mūmui jtsia ti yēlagē bē, wu pēni a nya lo.*

41 *Ta lo a ndē nā ma ti ngi gowo lōkōi hū: a hijē nya gbēlānga, wua wu yēlingoi kūnafo yombui hū, na hūgbātēngoi devili va, kē ngi anjētsia va.*

42 *Gbāmailē ndōlē iye nya ma wō, wū nya goni a mē-hāni gbi; nya bōlōhū bēngo wō, wū nya goni a kpolē-hāni;*

43 *Hōta ngi wō, wū nya wāni a pēbu; nya gāmbingo wō, wū gūla yīlini ngi ma; nya hīgbēngo wō, kē kpindi wēbu, wū vāni nya ma.*

44 *Ta lo tia bē, ta pōtē, ta ndē ngi ma, tē: Ndēmōi: mī gbē lo wō, mu bi loni ndōlē bi ma, o bi bōlōhū bēngo, o hōta a biē, o bi gāmbingo, o bi hīgbēngo, o bi kpindi wēbu, mūyē kpē-gbiāni bi yē?*

45 *Ta lo a pōtē ti ma, yē: A tōnya nge wu ma, kina nī wū pēni a imūmui jtsia yēlagē bē, wū pēni nya wē.*

46 *Kē jtsia ta li lo kūnafo mōnē hū; kē tōnya-bēlēsia kūnafo lēvui hū.*

NGŪ XXVI.

Ńi iye wēni kina Jisu iye kpoyoni a njietsia gbi lēla, i ndē ngi wōma-belēsia ma :

2 *Wu ko lo ke ku fēlē wōma tēwē-mahū (paska) gōmēi māa, ke nū-hindō-lōi mājiango lē a bāya, kpàkpà va ngūlui ma.*

3 *Ikpēi na ma ke almami wāwātsia, ke kolo nyēgi-belēsia, ke ndē-belēsia nūnga va, ti yāndoa, almami imbāwāi yē pēbu, na tiye tōli a Kaifasi.*

4 *Ke ti wū hitēa, ko ta Jisu hōu a bāyagē, ti ngi wā.*

5 *Ke ti ndēa, te: kōmēi vōlōi ma ī lē, gbāmailē nūngēsia ti ngi māvālē woi.*

6 *Ke kina Jisu iye Betani, Simoni, kpokpau-moi, ngi pēlēbu,*

7 *Ke nyāpō yēla i wā ngi yē a kotu-gaṅa vēndāngo a ngūlo gūnéné, ke bā gbānga, i pū ngi wū-mba, kina iye hēini mēhē mēmēi.*

8 *Ke kina ngi wōma-belēsia ti toni, ke ti lī dē-wēngo lē, ti ndē, te: Gbē va lo ji nyānila?*

9 *Gbāmailē sia-wūloi ji ta mājia lo bē hāni gbōtō va, ti vē fēli-bēla wē.*

10 *Ke kina Jisu i hūgoni, i ndē ti ma, ye: gbē lē wa nyāpōi vāwoli; gbāmailē i ngēngē yēkpē wēu nya ma.*

11 *Gbāmailē wa nyāni-belēsia lē ku-gbi-ma, ke nya lo ma wuēni ī lē ku-gbi-ma.*

12 *Ji va lo i sia-wūloi ji yēini nya lū ma, i pēni nya gbaulēi va lo.*

13 *A tōnya nge wu ma, hindēi gbi lo Njia-yēkpēi ji a lē lo ndōēi hū gbi, mīa lo ji be oye na ji nyāpōi i pēni, ta ndēma gīlila va a ngiē.*

14 *Kē ipū mahū fēlēi yēlagē, na ta tōli a Judasi, Karioti-moi, i lī almami wāwātsia yē:*

15 *I ndēa ti ma, yē: gbo wa vē mbē, ta lo nga ngi fē wu wē? kē ti hūlā a ngiē, pāta nū yēla gboyongo mahū pū va.*

16 *Ikpēi na ma i tātō a pēlē wōkoila ngi mājia va a bāyagē.*

17 *Kē kōmē vōlōi ihālagēi ma, ndāve-gbohūi va, Jisu ngi wōma-belēsia ti wā ngi yē, ti ndē ngi ma, tē: mī lo bi lōi lo, mu na gbāte tēwē-mahū (paska) mēhēi mē va?*

18 *Kē i ndēa, yē: a li tā-wāi hū nūmui na nyīko yē, wu ndē ngi ma, wē: kā-moi yē: nya gbēlēi i hitia ma, nga tēwē-mahū (paska) gōmēi hōu bi yē pēbu lo, mā nya wōma-belēsia.*

19 *Kē tō-pōma-belēsia ti pēlēa kina Jisu iye ndēi la ti ma, kē ti tēwē-mahūi (paskēi) hūgbāte.*

20 *Kē kina kpoko iye wēni, i hēi ta ipū mahū fēlēsia.*

21 *Kē kina tiye mēhēi mēma, i ndē, yē: A tōnya nge wu ma, wu yēlagē lo, a nya mājiama a bāya.*

22 *Kē ti gbi ti lī nyāningo gboñ, ti gbi ti tātō a ndēla ngi ma: Ndēmōi, nya lē?*

23 *Ke i pōtēa, i ndē ti ma, ye: nūmui na a ngi lōkōi hitē a ngē kālōi hū, ta sē lo, a nya mājiama a bāyagē.*

24 *Nū-hindō-lōi a li lo, kina nyégingo la ngi va; ke pōwō lo nūmui na ma, a nū-hindō-lōi mājiama a bāya; māhōungo ye lē nūmui na va, kea tī ngi lēni wō.*

25 *Ta mīa Judasi na iye ngi mājiani a bāyagē, i ndēa ngi ma, ye: Ndémōi, nya lē? I ndēa ngi ma, ye: bi wēlā a ndēla.*

26 *Ke kina tiye mēhēi mēma Jisu i kpohū wūmbu, i sē-gbā, i ngālē, i fē tō-pōma-belésia wē, i ndē, ye: a mbūmbu, wu mē, jī lo nya lūwui lē.*

27 *Ke i bōlēi wūmbua, i sē-gbā, i fē ti wē, ye: a gbi gbolē.*

28 *Gbāmailē jī lo nya nāmēi lo hūla-nīnēi va, na iye wūni mānula va ti gbōtōma, ti hinda nyāmutsia va.*

29 *Ke ngē wu ma, ngē ngēyako wuēi jī gbolē, ngtye ma a fōlōi na, kina nga gbolēma nīnango ma wuēni nya Ke gēnyēi hū.*

30 *Ke kina tiye wūlēni, ke ti yā ngtyē Olivi mahū.*

31 *Ke Jisu i ndēnga ti ma, ye: wu gbi, wu lī a dēwē lo nya va a kpindi jī; gbāmailē nyégingo lē, tē: Nga mbāla-mahū-gbē-moi lēwē lo, ke vahēi ngi bālanga, ta vāya hū gbi.*

32 *Ke na wōma ngi hijēi lo gbōma, nga li lo wu lūgo Galili hū.*

33 Ke Pita i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: ji be ti gbi ti li dēwē lo bi va, ke nya kūnafo nya lī ē dēwē.

34 Ke Jisu i ndēa ngi ma, ye: A tōnya nya nge bi ma, nge: a kpindi ji te-hinēi ā yema gōkōlē, ba māli lo nya hinda ma, hū sāwa.

35 Ke Pita i ndēa ngi ma, ye: ke be nga hā lo ma biē, ke ngē māli bi ma: nī be tō-pōma-belēsia gbi, ti ndēni.

36 Ke Jisu i wā, ta tiēni, hinda yēla, ta tōli a Getsemane, i ndē ngi wōma-belēsia ma, ye: a hēi bēindō, kina nga li mīandō, ngi hē na.

37 Ke i Pita wūmbua, ke Zebedi ngi lēnga fēlētsia, ke i tātōa a ngi māmamaula, iye koyo gboñ.

38 Ke i ndēa ti ma, ye: nyo tī māmango lē gboñ, i hiti be hā hū; a nya mawūlo wē bē, wu māne wē ma wuēni.

39 Ke i yā hū gūhanga kūlō i wēle a ngi yāmēi, i hē, ye: O nya Ke, ina ba gū lo pē bōlēi ji i dēwē nya ma; ke ngī yenī kina ngi lōi la, ke kina bia, bi lōi la.

40 Ke i wā ngi wōma-belēsia yē, i ti mālē ta yī; i ndē Pita ma, ye: gbē lē, wē māne wē a ngē kpē yēla be?

41 A māne wē, wu hē, ko wā li woi hūgo hū. Ngāfēi a tōnya lūmango lē, ke ndūi hū hāngo lē.

42 Ke i yā gboma hū ifēlēgēi ma, i hē, ye: O nya Ke, ina bōlēi ji ē dēwē nya ma, ngtye ke nya gbolē, gbē bi wē-hindēi, i wē.

43 *Ke i wā gboma, i ti mālē ta yī; gbāmailē ti yāmeṣia mīningo ye lē.*

44 *Ke i ti lōa, i lī gboma, i hē hū sāwagēi, a njia yakpeṣia lē lo.*

45 *Ke i wā ngi wōma-belṣia yē, i ndē ti ma, ye: a yī nā, wu lēvu; kpēle, ikpēi i hitia, nū-hindō-lōi ti ngi mājia a bāya hinda-nyāmu-belṣia ma.*

46 *A hijē, mu li, kpēle, nūmui na, a nya mājiamā a bāyagē, ta bē gbēānga.*

47 *Ke kina le iye yīama, kpēle, ke Judasi, ipū mahū fēleṣia yēlagē, i wā a nūnga gbōtōa ta tiēni a mbōwani, ke kponani, ta hijē almami waṣia yē, ke ndē-belṣia nūnga va.*

48 *Ke na iye ngi mājiani a bāya, i nāli gē a tiē, ye: nūmui na gbi lo, nga ngi la-gomima, ta sē mia, a ngi hōu kpà.*

49 *Ke i wā Jisu yē ke-yakpē, i ndē ngi ma, bi gōhū i nēi, Kā-moi, ke i ngi la-gomia.*

50 *Ke Jisu i ndēa ngi ma, ye: Ndākpēi, gbē va lo bi wā? ke ti wā, ti Jisu hōu, (ti li a ngiē.)*

51 *Ke kpēle, nāsia ti yēlagēi ta Jisu tiye lē, i ngi lōkōi dāmbōa, i ngi bōwoi lānga, i almami wāi ngi boilōpōi ngōna, i ngi wōli dēwēnga.*

52 *Ke Jisu i ndēa ngi ma, ye: bi bōwoi yāma gboma tēi hū; gbāmailē na gbi, ta mbōwoi wūmbu, ta hā a mbōwoi lo.*

53 *Bē gili ke nga gū lo nā a hēla nya Ke yē, i*

ngi anjeltsia vē mbē, i dēwē pū mahū fēlā ligontsia gboyongo ma?

54 *Kē kolo-yēkpēi la-yiēi a yē dēwēma, kē nī lo a ye na?*

55 *Ikpēmēi na ma sē Jisu i ndē fāhēi ma: wu wā lo kina wua wa hūma-mo yē, a mbōwoisia, kē kponanga nya hōu va? Ngiye hēini ku-gbi-ma, ma wuēni, kā-wēbu, nga kāi wē, kē wūye nya hōuni.*

56 *Kē ji gbi iye wē lo, kō profittsia, ti golo yēkpetsia ti la-yiēi a wa dēwēma; kē ngi wōma-belēsia gbi ti ngi lōa, ti wēla.*

57 *Kē ndsia, tiye Jisu hōuni, ti lī a ngiē Kaifasi, almami wāi yē; hindēi na kolo-nyēgi-belēsia, kē ndē-belēsia nūnga va, tiye yāndoi lo.*

58 *Kē Pita i tōi lo ngi wōma i ngi ma gūhama, i hiti almami wāi ngi wēlēbu, i lī na, i hēi ta boilōpōtsia i kēlēmēi do va.*

59 *Kē almami waīsia, kē ndē-belēsia, kē sēmē gbi, tia ndē-jēli hōuma Jisu ma, ngi wā va.*

60 *Kē tī hāni gbi doni; ji bē ndē-jēli-belēsia ti gbōtōngo tiye wāni, kē tī hāni gbi doni. Ikēlēmēi kē ndē-jēli-bēla fēlā ti wā:*

61 *Ti ndēa, tē: tā-moi ji, ye: nga gū lo a Ngēwo ngi gā-wēi nyānila, ngi tō ku sāwa hū?*

62 *Kē almami imbāi i hijēa, i ndē ngi ma, ye: bī njia gbi wōtēma, gbo lo jtsia ti hōuma a sēli bi va?*

63 *Kē Jisu iye lōndōi lo. Kē almami wāi i pōtēa,*

i ndē ngi ma, ye: nga bi gbōlō Ngéwo vūngoi ma, kọ bi ndē mu ma, ina Kristi lo a biē, Ngéwo hindō-lōi?

64 *Ke Jisu i ndēa ngi ma, ye: bi ndēa. Gbāmailē be nge wu ma, ji wōma, wa nūmu-hindō-lōi do lo i hēini kpāya yēja lōkōi ma, a wāma (fōfōi hū) ngēlēi ya.*

65 *Ke almami wāi i ngi gūletsia bela, ye: i njīa nyāmu lēa; gbo na ma kōkoli sēli-bela va? kpēle, wu ngi yīa nyāmui mēnia.*

66 *Gbo wu gilia la? Ti pōtē, ti ndē ngi ma, te: ngi lēngō lē hā va.*

67 *Ke tia ndāya vālima ngi yāma; ta ngi lēwē a botani; ti lēnga ta ngi gbōlē a ti lōkōtsia:*

68 *Ti ndē: ndē mu ma, bia Kristi, yē mīa a nā a bi lēwē?*

69 *Ke Pita iye hēini pēi wōma lo. Ke nyāpō yēla i wā ngi yē, yē: bia be, wa Jisu, Galili-moi ye lē.*

70 *Ke i mālīa ti gbi yāma, ye: ngī hāni gọ bi ndēma.*

71 *Ke kina iye linī fakē-mbu, boilōpō nyāha wēka, i ngi lo, i ndē ti ma, nā tiye nā, ye: Tā-moi ji be ta Jisu ye lē Nazareti-moi.*

72 *Ke i mālīa gboma a gbōlō, ye: ngī nūmui na gọ.*

73 *Ke kina hū lembini kūlō ke i wā ngi yē, na tiye dōni ngi gbēānga, ti ndē Pita ma, ye: A tōnya*

bia be ti yēlagē lo abiē; gbāmailē bi la-yiēi a gbāa bi wōma.

74 Ke i tātōa a ngeli wilia, a sondu wa, yē: ngī nūmui na go. Ke te-hinēi i gōkōlēa ke-yakpē.

75 Ke Pita i gilia a njiēi Jisu iye ndēni ngi ma, ye: a yema te-hinēi i gōkōlēa ba m̄di lo nyama hū sāwa; ke i gbāa i wō gboñ.

NGŪ XXVII.

Kina ngēlēi iye wōni, almami watsia gbi, ke ndē-belēsia nūnga va, ti ngō yēla lā Jisu ma, ngi wā va.

2 Ke kina tiye ngi yīlini, ti lī a ngiē, ti ngi vē Pontiu Pilatu, māhēi we.

3 Ke Judasi, na iye ngi mājiani a bāyagē, kina iye toni, ke ti ngi lea, ngi li i wōtē, i yāma gbōma a pāta gekelē nū yēla gboyongoi mahū pūi almami watsia, ke ndē-belēsia yē:

4 Ye: ngi hinda-nyāmu wēa a nāmēi na mājiala a bāyagē, na i hinda-nyāmu gbi wēni. Ke ti ndēa, te: gbē mia a na muē? Bi vūlui mahū-gbē.

5 Ke i pāta gekelētsia gūlā ka-wēbu, i lī, i ta vūlui hele.

6 Ke almami watsia ti pāta gekelētsia wūmbua, ti ndē, te: ma-ī-hōuni ti pūa va nāvō-yāndomēi hū, gbāmailē nāma-nāvō mīa.

7 Ke ti wū hitēa, ti pēna gbāēi yēya hōtanga gbōwu va na.

8 *Fālē, igbālēi na tiyē tōli a nāma gbāēi lo a fōlōi jì bē.*

9 *Ta lo na iye wēni na profiti, Jeremi, iye ndēni, ye: kē ti pāta gekelēa nū yēla gboyongoi mahū pūi wūmbua, na nī ngi ma bā ye lē, na Israeli lēngetsia tiye bā lai ma.*

10 *Ti fē tiē pēna dōmoi gbāēi va, kina Ndēmoi iye ndēi la nya ma.*

11 *Kē Jisu i dōa māhēi lābu; kē māhēi i ngi mōli, ye: Jewutsia ti māhēi lo abiē? Jisu i ndē ngi ma, ye: bi ndēnga.*

12 *Kē kina almami watsia, kē ndē-belēsia, tiye ngi māyia yēni, ī njā gbi wōtēni.*

13 *Kē Pilatu i ndēa ngi ma, ye: bī hāni gbōtō mēni ma, ta hōu a sēli bi va?*

14 *Kē iye njā gbi wōtēni ngi yē; ta lo māhēi wū hū iye wūi lo gboñ.*

15 *Kē kōmēi na ma māhēi iye lōi lo, i kpindi wē-bu-mo yēla vē nūnga wē, na tiye lōi lo.*

16 *Kē kpindi wē-bu-mo dōwongo lo iye ti yēya, ti tōli a Barabbasi.*

17 *Fālē, kina tiye yāndoni, Pilatu i ndē ti ma, ye: yē lo wu lōi ngi fē wuē? Barabbasi, O Jisu, na ta tōli a Kristi?*

18 *Gbāmailē iye koi lo, tōma va lo, tiye ngi vēni.*

19 *Kē kina iye hēini sēli hēimēi, ngi nyāhēi i njō dēwē ngi yē, ye: lūnda gbi na bā pē a tōnya-*

moi na ; gbāmailē ngi mōnēnga gbōtō wēa nji hū a fōlōi jì ngi va.

20 *Kē almami watsia, kē ndē-belésia ti gbonda nūnga ma, kō ta Barabbasi veli, ti Jisu wā.*

21 *Kē māhēi i pōtēa, i ndē ti ma, yē : jia fēlēsia igbo lo wu lōni ngi vē wuē ? Kē ti ndēa, tē : Barabbasi.*

22 *Kē Pilati i ndēnga ti ma, yē : gbo hō nga pē a Jisu, na ta tōli a Kristi ? Ti gbi ti ndē ngi ma, tē : Gbē ti ngi kpàkpà ngūlui ma.*

23 *Kē māhēi i ndēa ti ma, yē : gbē hūni va, gbē hinda nyāmu lo i pēni ? Kē tia ti gbaō gboma lēkē, tē : gbē ti ngi kpàkpà ngūlui ma.*

24 *Kē kina Pilatu i toni, kē ē gū a hinda gbi wēla, kē fāha lēkē lo iye yāndo, i nja wūmbua, i ngi yēya wūa fāhēi yāma, yē : nya lōkō gbī i tōnya-moi jì nāmēi hū ; wu vūlui a pē.*

25 *Kē nūngésia gbi ti pōtēa, ti ndē, tē : ngi nāmēi aye mu ma lo, kē mu lēngésia.*

26 *Kē i Barabbasi vēa ti yē ; kē kina tiye Jisu lēwēni ti ngi vē, ngi kpàkpà va ngūlui ma.*

27 *Kē māhēi ngi go-belésia, ti ya a Jisu māhēi ngi pēbu ; ti ko-belésia gbi yāndo ngi ma.*

28 *Kē ti ngi magbā, ti māha-lōma wu ngi ma.*

29 *Kē kina tiye ngāli hembēi vēni, ti pū ngi wūmba ; kē kōtōpon ngi yēya lōkōi ya, kē ti wōmbi gbàkpà ngi lābu, ta ngi yelē, tē : bi gōhū i nēi, bia Jewutsia ti māhēi !*

30 *Ke ti ndāyēi wua ngi ma, ke ti kōtōporō wūmbu, ti ngi lēwē ngi wū-mba.*

31 *Na wōma, kina tiyē gboyoni a ngi yelela, ti ndōmēi gbiā ngi ma, ti ngi nda gūmbēi wua ngi ma, ti lī a ngiē, ngi kpàkpà va ngūlui ma.*

32 *Ke kina tiyē gbiāni, ti Sireni-moi yēla do, ngi bijēi lo a Simoni, ta lo tiyē pēni, i kpàkpà ma wūlui wūmbu.*

33 *Ke kina tiyē wāni hindēi yēla, ta tōli a Golgota, ta lo ta tōli a ngū-gōkō hindēi;*

34 *Ke ti ngi gonga a ndō dāgba kpolē va, hūpūngo a nwonwa tāmba; ke kina iyē koni iye lōni i kpolē.*

35 *Ke ti ngi kpàkpà ngūlui ma; ke ti ngi gūlēsia golea ta nda-gbē; ko na a wē profiti iyē ndēni wō, yē: Ti nya gūlēsia golea ti lūahū, ke nya lēmēi va, ta ndātsia gbē.*

36 *Ke tiyē hēi lo na, ta ngi mānē.*

37 *Ke ti ngi māyia-gēi nyégingoi wu a ngi wū ko, tē: **JI LO JISU LĒ JEWUÍŚIA TI MĀHĒI.***

38 *Ke hūma-bēla fēlēa lo tiyē na, nā ti ti kpàkpàni ta tiēni: yēla ngi yēja lōkōi ma, ipēkēi ngi gowoi ma.*

39 *Ke nāsia tiyē dēwēma, ta ngi bēlē nyāni, ta ti wūtsia vīvi:*

40 *Ta ndē, tē: Bia biyē ndēni bē, ba kā-wēi wō lo, bi tō ku sāwa hū, bi vūlui bāwō. Ina*

Ngéwo-hindō-lōi lo a biē, yēi, bi gbā ngūlui ma.

41 *Nī be almami watsia tiye ngi yele tā kolo-nyēgi-bēlēsia, ke ndē-bēlēsia, te:*

42 *I ye ipēkēsia bāō lo, ke ē gū a ta vūlui bāōla ; ina Israeli ti māhēi lo a ngiē, gbē i hīti nā, i gbā ngūlui ma ; ta lo mu hōu a tōnya.*

43 *I ye Ngéwo hōui lo a tōnya, gbē i ngi bāō nā, ina a ngi gū lo ; gbāmailē iye ndēi lo, ye: Ngéwo hindō-lōi lo a ngiē.*

44 *Hūma-bela nāsia be ta tiēni tiye ti kpàkpàni ngūlui ma, ke tia be, tiye ngi yelema.*

45 *A fō ngūndiēi ke kpindi wēa ndoēi hū gbi, ngīye ke kpoko vōlōi.*

46 *Ke a kpoko vōlōi kinēi Jisu i kpaō ngēlēyā, ye: ELI, ELI, LAMA SABAKTANI: na lo a: Nya Yēwoi, nya Yēwoi, gbē va lo bi gbēlēa nya ma?*

47 *Ke ti lēnga tiye dōni na, kina ti mēnini, te: Tā-moi jī lo Eliasi dōlima.*

48 *Ke ti yēla i wimīa ke-yakpē, i lī, i njanja-vēi wūmbu, i vēnda a ndō dāgbēi, i pū kōtōpoñ yēla yā, i fē ngiē kpolē va.*

49 *Ipēkēsia te: gbē ngi ma, mu to lo, ina Eliasi a wa lo, i ngi bāō.*

50 *Ke Jisu kina iye kpāwōni a ngō wā, i ngi yāfēi vēa.*

51 *Ke kpēle, kā-wēi-mawé-gūlēi ke i bēla ndāa ;*

i hijē imahūi, i hiti imbui; ke ndoēi i jijia; kotutsia ti bēla:

52 *Ke kāmbeṣia ti la-wōa; ke nūnga yēkpṣia ti gbōtōma ti kpūheṣia na tiye yīni (kāmbeṣia hū) ti hijē.*

53 *Ke ti gbiā kāmbeṣia hū, ngi hijēlēi wōma; ke ti yā tā-wā yēkpṣi hū, ti ti vūlui ge a ti gbōtōma.*

54 *Ke kina kūgbēi, ke nāsia ta tiēni, tiye Jisu māne, ti to, ndoēi a jijia, ke hindēi nāsia ti wēni, ti lūwa gboñ; te: a tōnya, ji lo Ngēwo-hindō-lōi lē.*

55 *Ke nyāhanga gbōtōa tiye na lo ti kūhama, ta na gbē, na tiye tōni Jisu wōma, ta hijē Galili hū, ngi ma kpē-gbiā va.*

56 *Ke Maria Magdalini, iye ti lāa lo, ke Maria, Jakobi ngi njē, ke Josesi, Zebedi ngi lēngṣia ti njē.*

57 *Ke kina kpoko iye wēni, ke gbāte-mo yēla i wā, Arimati-moi, ngi bijēi lo a Josufu; ta bē Jisu wōma-mo ye lē a ngiē.*

58 *Ke i yā Pilatu yē, i Jisu bōmēi veli; ke Pilatu i ndēa, ye: ti pōmēi vē ngiē.*

59 *Ke kina Josufu i pōmēi wūmbuni, i mbēmbē-nga kūla gōgōlē hū.*

60 *Ke i ndā ngi vūli ngi gāmba nānēi hū, na iye hāwani kotui hū; i kotu wā gikilingo kāmbeṣi la ma, ke i yā.*

61 *Ke Maria Magdalini, iye na lo, ke Maria wēkēi i hēini kāmbe yāka wēkēi ma.*

62 *Ke fōlō wēkēi ma, na a tō hūgbāte gbēi ma,*

almami watsia, ke Faristsia ti wā, ti yāndo Pilatu yē;

63 *Tē: Nya Ke, mu gilia ke hū-yānde-moi na, iye ndēi lo, kina ngi vūngo ye le, ye: ku sāwa wōma nga hijē lo gboma.*

64 *Fālē, ndē, ti kāmbeī la-gbou kpà, ngtye ke fōlōi isāwagēi ma; ngi wōma-belēsia ta wa woi a kpindi, ti ngi hūma, ti li a ngiē; ti ndē nūnga ma, tē, i hijēa hēi hū. Ta lo bāyāi ikēlēmāgēi a nyāmu lo, i dēwē ihālagēi ma.*

65 *Ke Pilatu i ndē ti ma, ye: A māne-bēla jō; a li wuē, wu ndā gbou kpà, kina wa gūla.*

66 *Ke ti yā ti kāmbeī la-gbou kpà; a kotui kpāmbi hēi māne hū.*

NGŪ XXVIII.

Tēnē vōlō ikēlēmēi kina ngēlēi iye tātōni a wōla, loēi ihālagē vōlōi ma, ke Maria Magdalini, ke Maria wēkēi, ti wā, kāmbeī do va.

2 *Ke kpēle, ke ndōloi iye jijia lo wā; gbāmailē Ndēmōi ngi anjeli iye yēi lo, a hijē Ngēlē-gōhū, i wā, i kotui gikilē kāmbeī la, i hēi ma.*

3 *Ngī yāmēi wēngo ye lē bē ngēlē mīa mīango, ke ngi gūlēi gōlē kōlēngo fō bē (teleg) sēno.*

4 *Ke ngi malūwēi va lo māne-belēsia, tiye gbēlini; ke ti wēa bēkē nūnga hāngo.*

5 *Ke anjeli i pōtēa, i ndē nyāhanga ma, ye: wā*

lūwa, gbāmailē ngi kọ lo kẹ wu Jisu lo wokolima, na tiye kpàkpàni ngūlwi ma.

6 *Ī bēindō; gbāmailē i hijēa, kina iye ndēi lo. A wa, wu hindēi lo, Ndēmōi iye lāni na.*

7 *Kẹ a li kẹ-yakpē, wu ndē ngi wōma-belēsia ma, wẹ, i hijē hā-bela yē. Kẹ, kpēle, ta lo lima wu lūgo Galili hū; mīa lo wa ngi do na; kpēle, ngi ndēa wu ma.*

8 *Kẹ ti gbiā gāmbēi gāma kẹ-yakpē, a ndūwa kẹ kōhū nēi wā; kẹ tiye wimēi lo, ta līla a njiēi ngi wōma-belēsia yē.*

9 *Kẹ kina tiye lima ndēma ngi wōma-belēsia ma, kpēle, Jisu i ti mālēa, ye: wu gbi a gōhū nēi; kẹ ti wā ti ngi gola hōu; ti hē ngi ma.*

10 *Kẹ Jisu i ndēa ti ma, ye: wā lūwa; a li, wu ndē nya ndēngēsia ma, ti li Galili hū, mīa lo, ta nya do na.*

11 *Kẹ kina lẹ tiye lima, kpēle, kẹ mānē-bela ti tēnga ti wā tā-wāi hū, ti hindēsia gbi gẹ a almami watsia, na tiye wēni.*

12 *Kẹ kina tiye yāndonī tā ndē-belēsia, ta ngū hitē wēla, ti nāvō wā vẹ ko-belēsia wẹ.*

13 *Te: A ndē, wẹ, ngi wōma-belēsia tiye wāi lo a kpindi, ti ngi hūmani, kina muye nji hū.*

14 *Kẹ ina māhēi i ji mēnia lo, ma ngi lōndō lo, mu wu bāvō.*

15 *Kẹ kina ti nāvōi wūmbuni, ti pēi lo, kina tiye*

ndēi lo ti ma; kẹ njiēi ji iye lēi lo ngā wōngo Jewutsia lāa, a fōlōi ji bẹ.

16 *Kẹ tō-pōma-bela pū mahū yēlēsia ti yā Galili hū, ngiyēi hū, hindēi Jisu iye ndēi, ti li na.*

17 *Kẹ kina tiye ngi loni, kẹ ti hēnga ngi ma; kẹ ti ti tēnga li nēmahui ī yēla (tī ngi hōuni a tōnya).*

18 *Kẹ Jisu i wā, i yīa ti yē, ye: kpāyēi gbi vēngo lē nya wẹ ngēlē-gōhū, kẹ ndōloi hū:*

19 *Fālē, a li ndōloi gbi, a mbōndēsia gbi wẹ tō-pōma-bela; wu ti baptisi wẹ Kẹ bijēi hū, kẹ Hindō-Lōi hū, kẹ Ngāfa Yēkpēi hū:*

20 *Wa ti gara, kọ ta hindēsia gbi hōu na gbi lo ngiye ndēi lo wu ma. Kẹ kpēlẹ, nya lo wu wōma (ma wuēni lē) ku-gbi-ma, i wẹ bẹ a ndōloi gēlēmēi ma. Amin.*

(Ikelēma.)

NJĪA-YĒKPĒI MARKI NYĒGINI.

NGŪ IHĀLAGĒI J.

Jisu Kristi Ngéwo ngi hindō lōi ngi yia-yēkpēi itatomēi.

2 *Kīna nyégingo na profitīsia hū : kpē lē, ngi nya domoi lēwē bi yāmēi lūgo, tā lo a bi welēi hūgbate bi lūgo.*

3 *Nūmu yēla ngi wōi a gbāwo ngōlē hū, ye : a Ndēmōi ngi welēi hūgbate, a pē ngi wēlēīsia ti bōna.*

4 *Johani i baptisima weni lo ngōlēi hū, i baptisima yēi na lē wōtela va, mānula va hinda nyāmuīsia va.*

5 *Ke nūnga gbi ti Judia lōi hū ti gbāa ti li ngi yē, kē na ti Jerusalemi, ti ti baptisini njēi Jordani hū ta gāyē a ti hinda nyāmuīsia.*

6 *Ke Johani iye ngi māyīlīni a kameli yōmbō lo, kē hūa-golo ngi hamēi, kē ngi mē hani lo a kōndōnga kē komi.*

7 *Iyiēi lo na, ye : Nūmu yēla lo wāma nya wōma ngōlōngo i dēwē nya ma, ngi goka yēyēi ngi gbēkpēni a māwēla fūlo va.*

B

8 *Nya a tōnya ngi wu baptisini a nja lo, ke a wu baptisima wē lo a Ngēwo ngi yāfēi lo.*

9 *Ni i weni fōlōi nāsia ma Jisu i hije Nazarēti Galili i wa Jordani, mīa lo Johani i ngi baptisini na.*

10 *Kē kīna i gbāni njēi hū kē-yākpē i Ngēlēgōhū do i la-wō, Ngēwo ngi yāfēi kīna bē bōmukulo na a ye ngi ma.*

11 *Kē ngō i hijea Ngēlēgōhū, ye : bia lo nya līma lōi abiē, nya li lēlingo lē abiē.*

12 *Kē ngāfēi kē-yākpē i ya angiē ngōlēi hū.*

13 *Kē i lembini ngōlē hū lo fōlō nū fēlē gboyōngo, Satani a ngi golē, ke iye na lo ndāgbō hānāsia līa, ke Ngēwo ngi do-bēla ti wā angiē ti kpē-gbīa ngi wē.*

14 *Na wōma kīna tiye Johani wuni kpindi wēbu, Jisu i wa Galili, a njia-yēkpēi lē Ngēwo ngi genyēi hū va :*

15 *Ye : ikpēi wa, ke Ngēwo ngi genyēi hū i kūhama, a wōte, wu njia-yēkpēi hōu a tōnya.*

16 *Kīna i jiāni gbōye gbēlānga i ye Galili, i Simoni lō ke Anderu ngi ndēi, ta mbōmēi wili gbōyē hū gbāmaile nyē-gbē-bēlā lo atiē.*

17 *Kē Jisu i ndēnga ti ma : a tō nya wōma, nga wa wē lo wu wōtē a nūnga gbē-bēlā.*

18 *Kē-yākpē ti gbē bōmēsia ma, ti tō ngi wōma.*

19 *Kīna iye lini kūhama i Jakobi lō Zebedi ngi lōi, ke ngi ndēi Johani, tia bē tiye ndéndé hū, ta ti bōmēsia gbatē.*

20 *Kē i ti dōlia kē-yakpē ti ti kē Zebedi lōa ndéndé hū, kē boilōpō hūwēlingōrsia, kē ti tōa ngi wōma.*

21 *Kē ti yā Kaperni, kē i ya kāmēi kē-yakpē tēnē fālōi ma, i ti gā.*

22 *Ti hū wūngo ye lē ngi gārēi ma, gbāmaile i ti gārai lo bē yēla na kpāyēi ngi yēya, i wēni kina kolō-nyēgi-belā ti na.*

23 *Kē hīndō yēla lo iyē ti garamēi ngāfa nyāmu ngi hū, kē i gbāwōa ngēléya :*

24 *Ye : gbē mu ma, gbē lo ma pē abiē, bia Jisu Nazaretimoi ? bi wā mu nyāni va lo ? ngi nūmui go lo abiē, Ngēwo ngi lōi yēkpēi.*

25 *Kē Jisu i gbāwōa ngi la, ye : lōndo, bi gbāa ngi hū.*

26 *Kē kina ngāfa nyāmu i ngi nēmuni, kē i wōnga ngēléya, kē i gbāa ngi hū.*

27 *Kē ti gbi ti hū wua, kē ti tatoa a ti vuli mō-kila, tē : gbē hāni lo a jī ? gbē gā nīna lo a jī ? gbāmaile ngi gbāyēi lo i ndēi la ngāfa nyāmuīrsia vuli bē ma, tia bē ti ngi wō mēni.*

28 *Kē ngi dōwōi (dōi) i vāya Galili datērsia hū gbi kē-yakpē.*

29 *Kē kina tiyē gbiani wē-bu, kē-yakpē ti wa ta Jakobi, kē Johani, Simoni ta Anderu ti wēlēi bu.*

30 *Kē Simoni nyāhēi ngi njēi i lāni māvula hīgbē hū, kē ti ngi hīnda lēa ngi ma kē-yakpē.*

31 *Kē i wa i ngi hōu ngi lōkōi ma, i ngi wūmbu, kē māvula hīgbēi i gbāa ngi ma kē-yakpē, kē i kpē-gbāa ti wē.*

32 A kpoko ktina fōlōi i gūlani, ti wā a hīgbegegēisia ngi yē, ke nāsia ngāfa nyāmuīsia tiye ti hū.

33 Ke nūnga gbi tēi hū tiye yāndoni pēi la lo.

34 I ti gbōtōma bāwo nāsia tiye hīgbegegēisia hū i ngāfa nyāmu gbōtōa gbīa ti hū, ē lūma ngāfa nyāmuīsia ti yīa, gbāmaile tiye ngi goi lo.

35 Ke a ngēndēi i hije ngēlē ā lā-wō, i gbīa i li ndowu ma hīnda na lo, i hēi na.

36 Ke Simoni ke nāsia ta tiēni ti tō ngi ma.

37 Ke ktina ti ngi doni ti ndē ngi ma, tē : nūnga gbi lo bi gokolima.

38 Ke i ndēa ti ma, ye : a mu li ta wēkēisia hū, ta lo nga Ngéwo yiēi lē mia bē, gbāmaile ji va lo ngi wāni.

39 Ke i Ngéwo ye lia ti gāra wēlēisia bu, Galili hū gbi, i ngāfa nyāmuīsia gbīa.

40 Ke kpōkpou-mo yēla i wa ngi yē, a ngi mānēnē, i wōmbi gbakpa ngi yē, i ndē ngi ma, ina ba lūma lo, ba pē lo ngi bāō.

41 Ke Jisu ngi māmamanu doa, i ngi lōkōi vōmbō, i jā angiē, i ndē ngi ma, ngi lūma, bi bāō.

42 Ke ktina i gboyōni a yiala, ke kpōkpou gbīa ngi ma kē-yakpē, ke i bāōa.

43 Ke i ngi lāhinga panda, ke i ndēa, ye, i li.

44 I ye ngi ma : bi tōa, bā ndē nūmu gbī ma, ke li biē, bi bi vuli gē a almami, bi ti Sā-hāni vē bi bāōlēi va, hāni na Musa ndēni a jēli la ti ma.

45 Kina i gbiāni i tatoa ndēla gboñ i la njēi lē

polon, ta lo Jisu a gūa lila tēi hū fōfō hū, ke iye ndogbo hū lo, ke nūnga ti wā angiē, ta hije hinda gegesia hū gbi.

NGŪ IFĒLĒGĒI II.

Ke i wa Kaferni gboma fōlō wēka wōma; ke ti mēnia, ke ta lo pē-bu.

2 Ke nūnga gbōtōa ti yāndoa kē-yakpē, ta lo hinda gbī na ti hōu va, ta lo pēla vuli bē hinda gbī na ta do na, ke i njiēi lēa ti ma.

3 Ke ti-wa ngi yē a nānga hīgbē-mo yēla, na nūnga nāni ti lini angiē.

4 Kina tī gūni a wāla ngi gbēānga faṅgēi va, ti pēi māgbīa na, kina tiye hindēi wōni na iye na ti gbukoi yēi na nānga hīgbē-moi iye lai na.

5 Kina Jisu i toni ke ti ngi hōua a tōnya, ye: nānga hīgbē-moi ma: hīndō lōi, bi hīnda nyāmuīsia mānungoi bi ma!

6 Ke kolo-nyēgi-bēlā tēnga tiye hēi na lo, ta gili ti nēmahū, tē:

7 Gbē lē, kinēi ji a njia nyāmuīsia nyoko lē? Yē lo a gūa a mānula hīnda nyāmuīsia ma, ngīyē Ngéwo lēkē?

8 Ke Jisu i kōnga ngi nēmahū kē-yakpē, ke tia lo gilima ni ti nēmahū, i ye ti ma: gbē lē wa gilia hīndēi jīsia wu nēmahū?

9 Gbē hāni lo bebēngo ndē va nānga hīgbē-moi ma,

bi hīnda nyāmuīsia mānungo lē bi ma, o ndē va, hije bi bi gbukoi wūmbu bi jia?

10 Ke ta lo wa ko ke hīndō lōi kpāya lo ngēya ndoi hū, ke mānula hīnda nyāmuīsia ma, ye, nānga hīgbe-moi ma:

11 Nge bi ma, hije, bi bi gbukoi wūmbu, bi li bi ye pē-bu.

12 Ke i hijea kēyakpē, i kpukoi wūmbu, ke iye li ti gbi ti lūgo; ta lo ti gbi ti wu hū i wu, ke ti Ngēwo latōa, tē: kīna wogba mu ji bōnde doī lē.

13 Ke i ya gboma gbōyē gbēānga, ke fāhēi gbi ti yā ngi yē, ke i ti gā.

14 Ke kīna i lēwēni miāndo i Alfiu ngi lōi Livi lo i hēini nāvo-mājiamēi, i ndē ngi ma: tō nya wōma, ke i hijia i tō ngi wōma.

15 Ke iye wēni, kīna iye hēini mēhe mēma ngi yē pē-bu, publikani gbōtōma, ke hīnda nyāmu-bēlēisia ti hēini ta Jisu ŋi a lēnga, ke ngi wōma-bēlēisia, gbāmaile ti gbōtōngo ye lē, ti ye toni ngi wōma.

16 Kīna kolo-nyēgi-bēlā, ke Farīisia ti toni a mēhe mē a publikanīsia, ke hīnda nyāmu-belēisia, te ngi wōma-belēisia ma, iye na, a mehe mē, a gbole wē a publikanīsia, ke hīnda nyāmu-bēlēisia?

17 Kīna Jisu i mēnini ye ti ma: nāsia ti bawōngó tē ti lōni a halē-mo, ngīyē nāsia ti hīgbeŋgo; ngī wāni hīnda wanda-bēla dōlima, ke hīnda nyāmu-bēlēisia ti wōtē.

18 Ke Johani ngi wōma-bēlēisia, ke Farīisia ti wōma-

bēlēsia tiye sū-hōu lo, ke ti wā ti ndē ngi ma : gbē hāni va lo Johani ngi wōma-bēlēsia ke Farisīsia ti wōma-bēlēsia ta sū-hōu, ke bi wōma-bēlēsia tē sū-hōu?

19 Jisu ye ti ma : Nyāha jō-moi ngi lēnga tē sū-hōu, ina nyāha jō-moi lo ti lta? Kunafō nyāha jō-moi yā ti lta, tē gū a sū-hōula.

20 Ke ifōlōisia ta wa lo, ktina ta nyāha jō-moi wūmbu ma ti yēya, ifōlōi ndsia ta sū-hōu.

21 Nūmu gbī ē kola ntina hō kola wōva ma, ina na ī lē kola nināi i pēni kola wōvēi ma a mbūmbu lo ingōvēi ma, ke mbēlamēi i ya wō gboma.

22 Ke nūmu gbī ē ndo ntina wu sāni wōva hū, ina na ī lē, ndo nēnēi a sāntsia wō lo, ke ndoi vāyā, ke sāntsia ti nyānia : ke ndo nīna lo a wu sāni ninēsia hū.

23 Kīna iye wēni ke i lēwēa nyo kpaēsia hū tēnē vōlōi ma, ke ngi wōma-bēlēsia ti tatōa kīna tiye li ta nyoi gbenda.

24 Ke Farisīsia ti ndēnga ngi ma, kpēlē, gbo lo ta na wē tēnē vōlōi ma na ī yāndēni ?

25 Ye ti ma, wū ye kēni na Davidi i pēni, kīna ndōlē iye ngi ma, ta ta nāsia tiye ngi wōma ?

26 Ke i yā Ngēwo wē-bu, Abiatar gbēmēi almami wāi, ke gbōhui mēa, na mā ī hōni mē va, ngīyē ke almamīsia, i nāsia bē wō ta tiēni ye lē :

27 Ye ti ma : tēnēi iye gbateni nūmu va lo, ke nūmu ī lē tēnēi va.

28 Fālē nūmu-hīndō-lōi ndē-mo lo tēnēi va.

NGŪ ISĀWAGĒI III.

Ke i ya gboma kā-wé-bu ; ke hīndō lo iye na ngi lōkōi hāngo.

2 *Ke tia lo ngi mānēma, tna a mbāwō wē lo tēnē vōlōi ma, ta lo ta ngi māyīa gē.*

3 *Ke i ndēa ta-moi ma na ngi lōkōi hāngo : dō mu lia.*

4 *Ye ti ma : nyāndēngo lē hīnda yēkpē wēla va tēnē vōlōi ma, o hīnda nyāmu, ndēvu bāwō va, o pā va? Ke ti lōndongo ye lē.*

5 *Kīna i wōtēni i ti gbē a ndī-dēwē, ngi lī dēwēngo ye lē ti lī kpakpauīsia va, i ndē hīndōi ma : bi lōkōi vōmbō. Ke i vōmbōa, ke ngi lōkōi iye bāwōi lo kīna ipēkēi na.*

6 *Ke Farisīsia ti yā kē-yakpē hīnda hūla va a Herodīsia ngi va, ta ye pē ti ngi nyāni.*

7 *Ke Jisu ngi vuli gbāa ti līa ta ngi wōma-bēlēsia ti li gbōyēi gama, ke fāhā gbōtō ti hījē Galili, ke Judia ta tō ngi ma.*

8 *Ke ta hīje Jerusalemi, ke Idumia, ke Jordani wōma, ke nāsia tiye Tira ke Sidoni kpēānga, fāhā gbōtō, kīna tiye mēnini hīnda wātsia i pēni, ti wā ngi yē.*

9 *Ke i yīa ngi wōma-bēlēsia yē, ye ndéndé wūlo i ngi māwulo, gbāmaile fāhā gbōtōi va, ta lo tē ngi gbōnda.*

10 *Gbāmaile iye ti gbōtōma bāwōi lo, ta lo ti noni ngi ma jā va angiē, na gbi hīgbē-gegētsia iye ti ma.*

11 *Kē ngāfa nyāmutsia kīna ti ngi doni, ti gūla ngi lū-gu, kē ti gbāua, tē: Ngēwō-lōi lo abiē.*

12 *Kē i ti lāhinga kē-yakpē, ye: tā ngi yīa lē nūmu gbī ma.*

13 *Kē i dēnga ngtyēi hū, kē i nāsia dōlia i lōni i ti dōli, kē ti wā ngi yē.*

14 *I ti pū mahū fēlēi wūmbua, ta lo, ta ye ngi yē, kō a ti dō njīa-yēkpēi lē va.*

15 *Kē kpāya jō va hīgbē-bēla bāwō va, kē ngāfa nyāmutsia gbta va.*

16 *Simoni ti tōli a Pita.*

17 *Jakobi Zebedi ngi lōi, kē Johani Jakobi ngi ndēi, i ti dōli a Boanerja, ta lo: ngēlē gbande ngi lōtsia.*

18 *Kē Anderu, kē Filipi, kē Bartolomi, kē Matiyu, kē Tomasi, kē Jakobi Alfiu ngi lōi, kē Taddeu, kē Simoni, na iye hījēni Kana.*

19 *Kē Judasi i Karioti-moi, na iye ngi mājiāni a bāya; kē ti ya pē-bu.*

20 *Kē fāhēi wā ti yāndo gbōma, ta lo tē gū a mēhē mēla.*

21 *Kina ngi mbānga ti mēnini, ti gbīa ngi hōu va, tē: ngi gbowāngo lē.*

22 *Kē kōlo-nyēgi-bēlēsia nā tiye hījēni Jerusalemi tē: Beelzebubi lo ngēya, kē devilīsia ti māhēi lo a devilīsia gbta la.*

23 *Kē i ti dōlia angiē, i ndē ti ma sālē hū :
Satani a ye Satani gbīa ?*

24 *Kē ina 'kēnyē lōahū golēnga lo ta vuli ma,
kēnyēi na ē gū a dōla.*

25 *Kē ina pēlē lūa-hū ngolēnga lo ta vuli ma
pēlēi na ē gū a dōla.*

26 *Kē ina Satani hījia lo ta vuli ma i lūa-hū golē
ē gū a dōla, kē i hītia ikēlēma.*

27 *Nūmu gbī ē li kpāya-mo wē-bu, i ngi nāvōi
nyāni, ngtyēma a kpāya-moi yīli pēi, ta lo a ngi
wēlēi nyāni.*

28 *Tōnya lē nge wu ma : hīnda nyāmutsia gbi nga
mānu lo nūnga ti lēnga ma, kē blasfīmīsia na ta
blasfimi la wē.*

29 *Kē nūmui na a ngāfa yēkpēi blasfimi wē ē
mānuma jo kunafō yamonē-hū lo a ye na.*

30 *Gbāmaile ti ndēa, tē : ngāfa nyāmu lo ngi
yēya.*

31 *Kē ngi ndēnga ti wā kē ngi njē ti dōni ngitīya,
ti nūmu dō ngi yē, ta ngi dōli :*

32 *Kē fāhēi hēnga ngi gbēānga, tē ngi ma : bi njē
gbē, kē bi ndēnga ti dōni ngitīya, ta bi gokoli :*

33 *Kē i lūma ti yē, ye lo nya njē lē, o nya
ndēnga ?*

34 *Kē i ngi ma gbē kpēnga a nāsia tiye hēini ngi
gbēlānga, ye : nya njē gbē, kē nya ndēnga.*

35 *Gbāmaile nūmui gbi lo a Ngéwo hīndēi wē, ta
lo nga ndē-hīndō i lē, kē nya ndē-nyāha-lōi, kē nya njē.*

NGU INĀNIGĒI IV.

Ke i tatōa gboma a ka-wēla gbōyēi gbēlānga, ke fāhā gbōtō ti yāndōa ngi yē; ke i wilia ndéndēi hā njēi ya i hēini, ke fāhēi gbi tiyē njēi gbēānga lo ngiyē ma.

2 *Ke i ti gā a hāni gbōtō a sālētisia, ke i ndēa ti ma ngi gāēi-hā; yē:*

3 *A wōlo a to tūhāni hī-mo mīa wō, i lini tūhāni hīma.*

4 *Ke ni iyē wēni kīna iyē hīma ti lēnga ti gūla pelēi yāka ma, ke ngēlēya nontsia ti wā ti ngoyō.*

5 *Ti lēnga ti gūla kotu lo ma, hīndēi na ti pōlō gbōtō jōni na, ke ti valēa kē-yakpē; gbāmaile tiyē pōlō gbōtō jōni.*

6 *Kīna fōlōi iyē hījēni ke ti lōgboa, gbāmaile hapē gbī iyē ti-bu, ke ti bēnga.*

7 *Ke ti lēnga ti gūla ngāltsia līa, ke ngāltsia ti valēa ti ti hūgbē, ke t wāni a ngūluwa gbi.*

8 *Ti lēnga ti gūla ndōlo yēkpē ma, ke i wā a ngūluwa, i ngūēi na i valē iyē gbōtō: ti lēnga nū fēlē gboyóngo mahū pū ti lēnga nū sāvā gboyóngo, ti lēnga nū lolu gboyóngo (hondo gboyóngo).*

9 *Ke i ndēa ti ma, yē: nūmūi ngōli ngi ma mēni va gbē i mēni.*

10 *Kīna ta yākpē yē lē na tiyē ngi bebēngo, ke pū mahū fēlēsia ti ngi mōlia sālēi-hūgē va atiē.*

11 *Kē i ndēa ti ma, ye, fēngo lē wu wē wu ndowu hindētsia hūgo Ngēwo genyēi hū, kē nāsia ti ngitīya hindēi gbi a wē sālēi hū lo.*

12 *Ina tia lo toma bē ti to, kē tā gāli, ina tia lo mēnima bē ti mēni, kē tā hūgo, tā lo ta mānuma jō ti hinda nyāmutsia va.*

13 *Kē i ndēa ti ma, ye: wu sālēi jī go? nga ye pē wu sālēi jītsia gbi hūgo?*

14 *Tūhāni hī-moi i njiēi hī.*

15 *Kē ta lo a jiā pēlē yakēi ma, hīndēi ti njiēi i hīni na, kē ktāna ti njiēi mēnini, kē Satani i wā kē-yakpē i njiēi jītsia wūmbu, tiye hīni ti ltsia hū.*

16 *Kē jia bōndētsia lo ti hīngo kotu loi ma, tia ti njiēi mēnia lo, kē ti jōa kē-yakpē a kō-hū-nēi.*

17 *Kē hapē gbī ti vulutsia hū, kē wūlō ni ta lēmbi, na wōma ktāna mōne o ngāfa hinda ta hījē njiēi va, kē ti lī dēwēa kē-yakpē.*

18 *Kē jia lo tiye ti hīni ngāltsia lūa hū, nāsia ni ta njiētsia mēni,*

19 *Kē ndoi jī hū-gbēi, kē kāfa gbatēi, kē maninēi hāni wēkētsia va ta wā hū, ti njiēi hūgbē, kē ē wa a ngūlu wā gbī.*

20 *Kē jia lo ti ti hīni ndōlo yēkpēi ma, na bōndētsia ti njiēi mēnini kē ti jōa, kē ti wa ngūlu wā; ti lēnga hū nū yēla gboyóngo mahū pū, ti lēnga hū nū sāwa gboyóngo, ti lēnga nū lōlu gboyóngo.*

21 *Kē i ndēnga ti ma, ye: nūmu ā wa a lambō lo pu va molē bu, o kpukō bu ē pu lambō wūlui ya?*

22 Gbāmaile hāni gbī na a lōwu, tē hūgo, hāni gbī be iye ndōwu hā, ke a wa lo igbia.

23 Nūmui ngōli a ye ngi ma mēni va gbē i mēni.

24 Ke i ndēnga ti ma, ye: a pē pānda na wa mēni, hūma gīli wa hūmala ta hūma lo gboma wu wē: ke wua wa mēni a wē lo gboma wuē.

25 Gbāmaile nūmui na a ye ngi yēya, ta lo ta fē ngi yē, ke nūmui na ī ngi yēya, ta lo ta mbūmbu ngi yēya, hāni na be a ye ngi yēya.

26 Ke i ndēnga, ye: ni Ngéwo genyēi hū na pēngo bēkē hindō a tū-hāni hī ndōi ma.

27 Ke i yāa, a hīje a kpindi ke fōlō, ke ikālēi i vale, ke i lōla, ī hūgo.

28 Gbāmaile ndōi a wa lo a tū-hāni ta vuli va, halēi i ndōi, na wōma idingbōi, na wōma nyo hīti idingbōi hū.

29 Ke kīna ngūlu wēi i hītia lo ke i pua nōngbēi hū kē-yakpē, gbāmaile tū-hāni-dēwē-gbē i hītia.

30 Ke i ndēnga, gbē hāni lo ma Ngéwo genyēi hūma ma, gbē jālē lo ma hūma ma?

31 Pēngo lē bēkē pū-gīpō gālēi yēla na kīna ti hīnga lo ndōi ma ta ikūlō i lē tū-hāni gālēsia gbī līa na tiye ndōē ma.

32 Kīna ti hīnga lo, ke i lōla i dēwē tifāngā gbī ma, ke i wa a mbēkē wāwa, ta lo ngēlēya nōntsia, ta ye ngi nēnēi bu.

33 Ke sālē gbōtō bōndēi ji ni kōi lo i njiēi lēi lo ti ma, kīna tiye gūni a mēnila.

34 *E* yīa ti yē ina sālē hū ɾ lē. Kīna tia lēkē ye lē, i hāni gbi ge a ngi wōma-bēlésia.

35 *F*ōlō yākpéi na ma, kīna kpoko wēni, ye ti ma: a mu dēwē kākā wēkēi ma.

36 Kīna ti pēni fāhēi i li, ti ngi wūmbu, kīna be iye na ndéndéi hū, ke ndéndé mūmu wēkā lo ti ye na ngi gbēānga.

37 *K*e fefe wa i hījea, nja gatētsia ta wa ndéndéi hū, ta lo iye vēndani.

38 *K*e iye ndéndé wōtōma lo i lāni nji-hū ngūmbu gūlē ma. *K*e ti ngi wūa, ti ndē ngi ma: kā-mo ē gbāi bi ma, ina mu hā lo?

39 *K*e i hījia, i feféi lāhī, i ndē gbōyē ma ye: lōndō, bā jolē. *K*e feféi i gbēa a wala, ke ndōndō wā lo i ye na.

40 *K*e i ndēa ti ma: gbēlē ni wa lūa; i ye na, tōnya ɾ wu hū?

41 *K*e ti lūa gboñ, ke ti ndēa ti nyōnyō ma, gbē nūmu bōnda lo a ji, feféi vuli be, ke gbōyēi ta ngi wo mēni.

NGŪ ILOLUGÉI V.

*K*e ti ya gbōya yāka wēkēi ma Gadarentsia ti lōēi hū

2 Kīna iye gbiāni ndéndéi hū, ke hindō yēla gbīa kambéi hū ngāfa nyāmu i ngi hū i ngi mālē kē-yakpē.

3 Na iye ngi yīmēi jōni kambētsia lūa-hū, ke nūmu gbī na a ngi yīli, Sāō, i wē be a jowōa.

4 Gbāmaile tiye ngi yīli lo kūgbima a ko-jowotsia ke jowotsia, ko-jowotsia la i tēwē, ke jowotsia i tētēwē, ta bā nūmu gbī ē gū a ngi gōla.

5 Ke kūgbima kpindi ke fōlō iye ngīyēsia mahū lo kambetsia hū, a wō a ngi vuli nona a kotutsia.

6 Ke kina i Jisu doni kūhāma, ke i wimbia i li i hē ngi ma.

7 Ke i wōnga a ngō wa, ye: gbo lo nga pē abiē, Jisu, bia Ngēwo betēngoi lōi abiē? Ngi jonduā a biē Ngēwo ma, tā lo be nya yāmone.

8 Gbāmaile i ye ngi ma, gbīa hindōi hū, bia ngāfa nyāmui.

9 Ke i ngi molia, ye: bi bijēi? Ke i dūma, ye, nya bijēi lo a Legioni, gbāmaile mu gbōtōngo lē.

10 Ke i ngi mānénéa gboñ, ye: ā ngi gbē ndōē-hū.

11 Ke ndondē vāhā wāi tiye ngīyē mahū lo ta mēli.

12 Ke ngāfa nyāmutsia gbi, ti ngi mānénéa, tē: mu dēwē ndondēsia yē, ta lo ma li ti-hū.

13 Ke Jisu i dūma kē-yakpē, ke ngāfa nyāmutsia ti yā ti wa ndōndēsia hū, ke ndondē vahēi wimbia ti li hinda wu hītēngo gbōyē hū tiye hondo nū yēla gboyōngo, ke ti lōa gbōyē-hū.

14 Ke nāsia tiye ndōndēsia la-go ti wēla, ke ti yā, ti ndē ta-wūi-hū, ke ndōē-hū; ke ti gbīa ti li hindēi do va iye wēni.

15 Ke ti wa Jisu yē, ke ti ngi doa, na ngāfa

nyāmui iye ngi-hū, ke legioni ngi-hū, i hēini ngi ma yūltngo ngi nēmahū dēwēngo, ke ti lūa.

16 *Ke ndsia tiye toni ti ndē ti ma hindēi iye wēni a nūmwi na ngāfa nyāmui iye ngi-hū, ke ndālōngo ndōndētsia ma.*

17 *Ke ti tatōa a ngi mānéné la, i gbīa gbōya yākēi na ma.*

18 *Kīna iye lini ndéndēi hū nūmwi na ngāfa-nyāmui iye ngi-hū, i ngi mānéné, ye: ta ta ti ye lē.*

19 *Ke Jisu iye lūmāni, ke i ndēa ngi ma, li, wuyē bi mbānga yē, bi hīnda wāi hūge atiē na Ndē-moi i pēni bi va, ke bi māmanwi i toni.*

20 *Ke i yā, i tatō a ndēla Dikapoli hīnda wāi Jisu i pēni ngi va. Ke nūnga gbi ti-hū wua.*

21 *Kīna Jisu iye tini kāka wēkēi ma a ndéndēi nūnga gbōtōa ti yāndo ngi ma, ke iye gbōyē gbēānga lo.*

22 *Ke kpē lē, mahū-mo yēla a hīje ka-wē-bu, ngi bījēi lo a Jairu, kīna i ngi doni, ke i gūla ngi gō-bu:*

23 *Ke i ngi mānénéa gboñ, ye: nya kē, nya lō wūlōi lo lāni yēke i hā: (i hā yīyē dēma) wa, bi bi lōkōtsia la ngi ma, ta lo a bāwō (ko a barwo) ke i vua.*

24 *Ke ta Jisu ti yā, ke nūnga gbōtōa ti tō ngi ma, ke ti ngi gbōnda.*

25 *Ke nyāpō yēla na nāmēi iye gbīa ngi-hū fō pu mahū fēlē.*

26 *Ke i mone gbōtō hū lō a hālē-bēla yēya, i hāni gbi mājia na iye ngi yēya, ke i bāwōni, a nyāmu lēkē.*

27 *Kina i Jisu hinda mēnini ke i wā fāhēi lā ngi wōma, i jā a ngi golēi;*

28 *Ke i ndēa, ye, ina nga jā lo lēkē be a ngi golēi nga bāō lo.*

29 *Ke-yakpē ngi nāmēi na iye gbia ngi-hū, ke i bēnga kē-yakpē, ke i kōnga ngi lū hū ke hīgbe na i bāwōa.*

30 *Ke Jisu ke i kōnga ngi vuli-hū kē-yakpē ke kpāya gbiā ngi-hū, i wōtē fāhēi-hū, i ndē, ye: yē lo jāni a nya golēi?*

31 *Ke ngi wōma-bēlēsia ti ndēa ngi ma, tē: bi toma fāhēi a bi gbōnda be, ba ndē: yē lo jāni angē?*

32 *Ke i ngi ma gbēgbēnga nūmui lo va hīndēi ji wēni.*

33 *Ke nyāpōi lūwa a kpēli, gbāmaile i hīndēi go lo i wēni ngi-hū, i wā i gūla ngi lā-bu, ke i tōnya yiēi gbi lēa ngi ma.*

34 *Ke i ndēa ngi ma: nya nyāha-lōi, bi donyēi i pēa bi bāwō, li ndī lēli-hū, ke bi bāwō bi hīgbe-hū.*

35 *Kina iye yīama ke nūmu i gbia mahū-moi ye pē-bu kā-wēsia va, ye, bi nyāha-lōi i hā; gbē le ba kā-moi vāwōli gboma?*

36 *Kina ni Jisu i njiēi mēnini na i lēni, i ndē mahū-moi ma kā-wē va: bā lūa, hōu lēkē a tōnya.*

37 *Ke i pēni nūmu gbī i tō ngi wōma, ngīyē Pita ke Jakobi, ke Johani Jakobi ngi ndēi.*

38 *Ke i wā pē-bu mahū-moi kā-wē va, ke i fāhēi doa, ke nāsia ta wō gboñ.*

39 *Ke kina i wāni pē-bu i ndē ti ma: gbē le wa solēi jī wē, ke ngo? nyāpō ī hāni, ta lo yīma.*

40 *Ke ti ngi yēlea. Ke kina i ti gbi gbīāni ngitāya, i nyāpōi ngi ke wūmbu ke ngi njē, ke nāsia ta tiēni ye lē, ke ti wā hīndēi na nyāpōi iye lai na.*

41 *Ke i nyāpōi hōunga ngi lōkōi ma, i ye ngi ma: talita kumi, ta lo a nyāpōi nge bi ma, hījē.*

42 *Ke nyāpōi i hījia kē-yakpē i jīa, ngi vōi iye pū mahū fēlē. Ke ti-hū i yē wui lo a hū-wu wa bānga.*

43 *Ke i ndēa ti ma kē-yakpē, ye: nūmu gbī ā hūgo. Ke i ndēa ti ma, ye: ti ngi go a hāni mē va.*

NGŪ IWAITAGĒI VI.

Ke i gbta miāndo i wā ngi ndā lōlōi-hū, ke ngi wōma-belēsia ti tōa ngi ma.

2 *Kina tēnē vōlōi iye wāni i tatō a kā-wēla kōmēi wē-bu. Kina nūnga gbōtō ti ngi wō mēnini ti-hū iye wui lo, tē: Mī lo tā-moi jī hāni jīsia jōni na? Ke gbē nēmahū lēwē lo a jī i vēnga ngi yē kabānde yengēi jī nyokoa ti wēma ngi yēya?*

3 *Ngūlu-hāwa-moi yā (a) jī, Miriami ngi lōi, Jakobi ke Josi ke Juda, ke Simoni ti ndē-hīndōi? Ngī ndē-*

nyāha-lēnga tī bēndo mā tiēni? Tāmia ti lī iye
lēwēi lo ngi ma.

4 Ke Jisu tā i ndēa ti ma: mbēle ē ba profiti
ma, ngīyē ke ngi ndā lōi hū, ke ngi ma bōndētsia
līa, ke ngi ndā wē-bu.

5 Ke iye gūni kabānde yēnge yēla be wēla na,
ngīyē-ke i ngi lōkōi lā ni hīgbe-bēlā wūlua ma, i ti
bāwō.

6 Ke ngi-hū iye wui lo ji va tī ngi hōuni a
tōnya. Ke iye jiasia fūlētsia hū a kā-wēi lo.

7 Ke ipu māhū fēlē-bēlētsia dōlia, ke i tatōa a ti
lōla a fēfēle, i kpāya vē tiē ngāfa nyāmuṣia ma
hū.

8 Indē ti ma, ye: tā hani gbi ye ti jiēi va,
nongbā bē, kpohū bē, nāvō bē ti vōwolōi hū, ngīyē ma
tikpōi lēkē.

9 Ke a wu gokētsia wa, wā ndōma fēlē wu.

10 Ke i ndēa ti ma, ye hīndēi gbi wu wā lo na
pē-bu a ye lē na, ngīyē ke wa hījē na.

11 Ke nūngēi ndsia kpēre tē wu jō o tē wu wō mēni,
wu ya lo gbiāma hīndēi na, a pōlōi wu gbugbule
wu gō-bu, sēli va ti ma. Ngi ndē wu ma a tōnya
aye lo kua fisa Sodomī va ke Gomoro sēli vōlōi
ma, i lēwē tēi na ma.

12 Ke ti gbia ti li ti ndē, tē, nūnga ti wōtē (ti gbē
hīnda nyāmu ma).

13 Ke ti ngāfa nyāmu gbōtōa gbia, ti hīgbe-bēlā
gbōtōa wāli a ngūlo, ti ti, bāwa.

14 *Kē māhēi Herodi i ngi hinda mēnia, gbāmaile ngi bījēi iye vāyai lo hū gbi, kē i ndēa, ye: Johani, baptisi-moi i hījēnga ndōwu, fāmīa māluama yēngēsia ti hūngēma ngi yēya.*

15 *Ti tēnga lē Eliasi mīa, ti tēnga, ta profiti lē, o kīna profittsia yēlagē na.*

16 *Kē kīna Herodi mēnini, i ndē, ye: Johani lē, na ngi ngū tēwēni, i hījea ndōwu.*

17 *Herodi ngi vuli iye nūnga lōi lo ti Johani hōu ti ngi yēli gbindi wē-bu, Herodias i ngi ndēi Filipi nyāhēi va, gbāmaile iye ngi jōi lo.*

18 *Gbāmaile Johani iye ndēi lo Herodi ma, ye: mā ī hōuni bi va bi bi ndēi nyāhēi jō.*

19 *Jīva Herodias i ngi lī iye dēwē lo ngi ma, iye lōi lo i ngi wā, kē iye gūni.*

20 *Gbāmaile Herodi iye lūa lo Johani ma, i ko-ngo ye tōnya-mo, kē māluā-mo aṅgiē, i ngi māhū gbē. Kē kīna i ngi wō mēnini, iye hinda gbōtō wēi lo, i ngi wō mēni a kō-hū-né.*

21 *Kīna vōlō hūlāngo yēla iye wāni, Herodi i mēhē wā gbatē ngi lē-vōlōi ma Samēsia wē, kē kogugbēisia, kē nūnga watsia wē Galili hū.*

22 *Kīna Herodias i ngi nyāha-lōi i wāni, kē i gbuānga ti lūwo i nei Herodi wē, kē nā ta tiēni tiye hēni, kē māhēi i ndēnga nyāpōi ma: nya mōli hāni gbi bi lōi la nga fē lo biē.*

23 *I jōndu ngi yē, ye: hāni gbi ba nya mōli va, nga fē lo biē, kē-be nya genyēi ikēkēlē.*

24 Ke nyāpōi i gbta i li i ndē ngi njē ma, gbo lo nga moli va? Ta ye: Johani, baptisi-moi ngi wui.

25 Ke i wā hū kē-yakpē a pimē māhēi yē, i ngi moli, ye: ngi lōni bi Johani baptisi-moi ngi wui vē mbē sāngi kālo hū.

26 Ke māhēi ngi lī iye nyāni lo gboñ, ke ngi kpōlōi va, ke nāsia ta tiēni tiye hēni tye lōni i ngi magāli.

27 Ke māhēi nū-wu-dēwē-moi dēwēa kē-yakpē, ye: ti wa a ngi wui, ke i ya, i ngi wui dēwēnga gbīndi wē-bu.

28 Ke i wā a ngi wui kālōi hū, i fē nyāpōi wē, nyāpōi ta i fē ngi njē-wē.

29 Kīna ngi wōma-belēsia ti mēnini, ti wā ti ngi womēi būmbu ti ndā kām̄ba hū.

30 Ke Apostolēsia ti yāndo Jisu yē, ti ndē ngi ma, hāni na kpērē tiye pēni, ke nā tiye kāni.

31 Ke i ndēa ti ma, ye: a wa wu vuli lēkē hīnda yēla ngōlēi hū, wu lēvu kūlo: gbāmaile nūnga gbōtō ti ye lo a wa, ta la yāma, fām̄ia tye kpē wūlo jōni mēhe mē va.

32 Ti ndéndé wūmbu ti li ti gbīa hū, ti li ngōlē hū ndōwu hū.

33 Ke nūnga ti ti loa ti lima, ke ti gbōtōma ti ngi go, ke ti gbīa tēsia hū gbi, ti līa a pimē a go ma wē, ke ti wa a lēnga ngi yē.

34 Ke Jisu kīna i gbīāni i fāhā gbōtōa lo, ke i ti māmamāu loa jī va ti wēngō lē kīna mbālānga na tī ti māhū-gbē-mo jōni, ke i tatōa a ti gūla a hāni gbōtō.

35 *Kina fōlōi iye nā gūlama ngi wōma-bēlēsia ti wā ngi yē, tē, hīndēi ji ngōla hū lo, ke fōlōi i yā nā gboñ :*

36 *Pē, ti li, ta lo ta li tatēsia kperē hū, ke fūlēsia hū, ti kpohū yēya, ti vuli va, gbāmaile tiye hāni gbī jōni mē va.*

37 *Ke i ndēa ti ma, ye: a ti wō a mēhe ti mē. Ke ti ndēa ngi ma, tē, ma li lo mu kopo nāvō kēkele hondo fēlē jōngo kpohu yēya mū fē tiē ti mē?*

38 *Ta ye ti ma: kpohu gate ndōle wu yēya? a li wu to, ke kina ti kōni, tē: lōlu, ke nye fēlēa.*

39 *Ke i ndēa ti ma, ye: ti gbi ti hēi kūma kpiti wūndutsia hū.*

40 *Ke ti hēia kūma a hondo gboyóngoa, ke a nū fēlē gboyóngoa māhū pū.*

41 *Ke kina i kpohu gate lōlutsia wūmbuni, ke nye fēlēsia, i ngēleya gbē i sē-gbīa, i kpohu gatēsia yāle, i fē ngi wōma-bēlēsia wē, ti hēi ti labu, i nye fēlēsia golē ti gbi lūa-hū.*

42 *Ti gbi tiye mēi lo ti gōi vē.*

43 *Ke ti tekpe pū māhū fēlē wūmbua fēndāngo a ipēlētsia, ke nyēngetsia.*

44 *Ke nāsia tiye kpohū gatēsia mēni tiyē hondo nū fēlē gboyóngo māhū hondo pū gboyóngo nūnga.*

45 *Ke i pē ngi wōma-bēlēsia ti wīli ndéndēi hū li va kākā wēkēi ma ngi lūgo Bethsaida, kina le iye pē fāhēi i yāma.*

46 *Kina iye pēni ti yāmani, i li ngtye māhū hē va.*

47 *Ke kina kpoko iye wāni ndéndēi iye njē līa lo, ke ta yākpē ngiyēi ma.*

48 *Ke i ti doa ta ti mone a njē wūlila, gbāmaile fefēi iye nyāmui lo ti ma : māni-gbē a ngēle wō hū kpindi ktñēi i wā ti yē, a jia njēi ya, ke a dēwē lo bē ti ma.*

49 *Ke kina ti ngi loni a jia njēi ya, ta to ti ngāfa mīa, ke ti gbāwoa.*

50 *Gbāmaile ti gbi tiye ngi doa lo, ke ti lūa. Ke i yia ti yē kē-yākpē, ye ti ma : wu lī i lēli, nya lē, wā lūa.*

51 *Ke i hēa ti yē ndéndé hū, ke fefēi lōndōa ; ke ti wu i wui lo gboñ a bānga.*

52 *Ke tiye gilini a kabāndēi kpohū gatēsia ma, gbāmaile ti li tiye kpākpāwui lo.*

53 *Ke kina tiye njē lēwēni, ti wā Geneserati lōi hū, ti la ngiyē ma gbēānga.*

54 *Ke kina tiye gbiāni ndéndēi hū, ke ti ngi goa kē-yākpē.*

55 *Ke ti yā a pīmē ndōlōi na hū gbi, ke ti tatōa a līla nāsia ti hīgōngoi kpūkoi ma, hindēi tiyē mēnini, te, iye na.*

56 *Ke hindēi gbi lo i fōa na fūlēsia hū, o tētisia hū o ndōi hū, ti hīgōngoi la ngitīsia ya, ke ta ngi mānéné, ko a pē ti ja ngi gūla lēi, ke nāsia kpéré ti jai la, tiye baḍi lo.*

NGŪ IWOFĒLAGĒI VII.

Ke Farisīsia ti gōmēa ngi yē, ke kolo-nyēgi-bēlā ti tēnga, nāsia tiye hijēni Jerusalemi.

2 *Kīna ti ngi wōma-bēlēsia ti tēnga loni ta mēhe mē a tōkō ma nowāngo, na mu ma mē a tōkōa ti mā wāngo ĩ lē, tē: kāye lo ti ma.*

3 *Gbāmaile Farisīsia ke Jewūsia gbi ĩna ti ti yēya wāni pepe tē mēhe mē, ta nūnga wōvēsia ti jāwēi hōu.*

4 *Kīna ta hijē fēlogōmēi ĩna ti ti yēya wōni, tā mēhe mē. Ke hāni gbōtō wēkā lo na nāsia ti soni hōu va ji nyīkoa bōlētsia wāla na, ke veā ke wolia ke mesea.*

5 *Tāmia Farisīsia, ke kolo-nyēgi-bēlēsia ti ngi molini, gbēlē bi wōma-bēlēsia tē jiā kīna nūnga wōvēsia ti la-yīēi bē na ta mēhe mē ti yēya wāngo ĩ lē?*

6 *I pōtē ye ti ma: a kpēkpē lē Isaiya iye profitisini a wuē bāya-bēlēsia, kīna nyēgingo lē, nūngēi jiā ti bagoma nya ma ti lēi hū, ti lī gūhāngo nya ma.*

7 *Ke a gbāma lē ti hēma nya ma ti nūnga ti jāwētsia gema bē kāra hānia lē.*

8 *Gbāmaile wu Ngēwo ngi jāwēi lōma kakama wa nūnga ti jāwēi hōu, fēsia wālēi, ke bōlētsia, ke hāni gbōtō nyīko bōndēi jiā wa pē.*

9 *Kē i ndēa ti ma, ye: nyādēngo lē pānda wu gbēlema Ngēwo ngi jawēi ma, wē wu wū nda la-yiēi hōu.*

10 *Gbāmaile Musa ndē lo, ye: bi kē bēlē hōu kē bi njē, kē nūmui nā a ngi kē yēli o ngi njē, i hā a hēi.*

11 *Kē wūa wē: tna nūmu ndēa lo ngi kē ma, o ngi njē ma, ye: korban lē, na ta tōli a hē-hāni na nēni ngā gbōla bi ma, kāye gbī ngi ma.*

12 *Kē wē lūma wē i hīnda wē gbōma kūlo bē ngi kē wē o ngi njē wē.*

13 *Wu Ngēwo ngi la-yiēi yēma ktina gbāma hāni na a wu ndā la-yiēi na wu ndēnga, kē hāni gbōtō nyīko bōndēi jiā, wa pē.*

14 *Kē ktina iye nūnga gbi waē ngi yē, i ndē ti ma: a nya wō mēni, wu kpēlē, wu hūgo:*

15 *Hāni gbī na nūmu a li ngi-hū ī gū a ngi nyānila, kē hāni nāsia ta gbīa ngi-hū, tia mta a tiē ta nū nyāni.*

16 *Nūmui na ngōlia jōni mēni va, i mēni.*

17 *Kē ktina i lini pēlē-bu i nūngā lo ngi wōma-bēlēsia ti ngi moli ndālongo sālēi ma.*

18 *I ndē ti ma, ye: wua bē ni wū nēmahū-lēwē jōni? Wū toma, wē hāni gbi a ye nūmu ma i li ngi gōhū ē gū a ngi nyānila.*

19 *Hīndēi ji va, ē li ngi lī-hū, ngtye ngi gōi-hū, kē a gbīa gāwamēi lo mzhetsia gbi ta gbīa na lo.*

C

20 *Ke i ndēa ti ma, ye: na a gbīa nūmu hū, ta lo a ngi nyāni.*

21 *Gbāmaile nūnga ti lī-hū lo kēli nyāmua ta gbīa, ke wojibēlā, ke puē-gbīalā ke nū-wālā,*

22 *Hūma-hīnda, mānima nyāmua, hīnda-nyāmua, bāya-hīnda, ngāwō, ngāmu nyāmu, njia nyāmu lēla Ngéwo ma, nyānga, mālama-hīnda.*

23 *Hīnda nyāmu jiā gbi ta hījē koi hū lo, ti nūmu nyāni.*

24 *Ke i hījēa hīndēi na, i li Taya ke Sidoni yāke-tsia ma, i wā pē yēla bu, iye lōni nūmu gbī i hūgo. Ke ē gū a lōwula.*

25 *Gbāmaile nyāpō yēla na ngi nyā-lōi iye ngāfa nyāmu jōni, i ngi hīnda mēni, i wā, i gūla ngi gōhū.*

26 *Nyāpō Griki-mo ye lē, Siria-mo bōndā-mo na hīntsia, ke i ngi māneze, ye: i ngāfa nyāmui gbīa ngi nyāha-lōi hū.*

27 *Ke Jisu i ndēa ngi ma: pē ndōpōtsia ti go i ve pēn, gbāmaile mā i hōuni ndōpōtsia ti mēhe yēla va fē va ngilānga wē.*

28 *Ke i pōtea, i ndē ngi ma: E, ndēmōi, ke ngilāngā mese bu ta ndōpōtsia ti mēhe gbūkpuluṛsia me lē.*

29 *Ke i ndēnga ngi ma: njēi ngi va li biē, ngāfa nyāmui i gbīa bi nyāha-lōi hū.*

30 *Ke kīna nyāpōi wāni ngi wē-bu, i mālē Devuli i gbīa ngi nyā-lōi, ta i lāni kpukōi ma.*

31 Ke gboma kina Jisu Taya hījēni gākēi ma, ke Sidoni, i wā nja wāi ma, iye Galili, i dēwē Dekapoli gākēi līa.

32 Ti wa ngi yē a nūmu yēla ngi wōli hū gbōndāngo, ke ngi la gbōlōngo, ke ti ngi mānēnea, tē: i ngi lōkōtsia wē.

33 Ke i ngi wūmbua fāhēi hū, i li angiē gāka ma, ke i ngi lōkōyūēsia wu ngi wōtsia hū, ke i ndāya wu, i nge i ja la a ngi nēi.

34 Ke kina iye ngēlēya gbē, i ndēvu gōto-gūla, ke i ndēnga ngi ma: Efata, na mā a lā-wō.

35 Ke ngi wōtsia ti lāwōa kē-yākpē, ke ngi ne-yēyēi vūloa, ke i yia pānda.

36 Ke i ndēa ti ma, ye: tā ndē nūmu gbī ma: ke kina ndē la ti ma, nēni lēkē ta fāya hū.

37 Ti hū iye wu lo gboñ, tē: i hīndēi gbi wēa pānda, i pēnga, ngōli hū gbōnda-belā ti njia mēni, ke mūmu-belā ti yia.

NGŪ IWŌYAKPĒI VIII.

I fōlōi nāsia ma fāhēi gbōtōngo wa gboñ, ke tīye hāni gbī jōni mē va, Jisu i ngi wōma-belēsia wālē ngi yē, i ndē ti ma, ye:

2 Ngi fāhēi māmamau loa gbāmaile ma tiēni lē kū Sawēi ji hū, tī hāni gbī jōni mē va.

3 Ke ina ngi ti dēwēa lo ndōle ti ma ti wōtsia bu ta gēlu lo pelēi hū, gbāmaile ti tēnga ti hījēni kūhama lo.

4 *Ke ngi wōma-bel̄s̄sia ti pōt̄ā, tē: mi m̄ia nūm̄ra a mēhe j̄o na nūnḡēi jiā wē ti ḡo i v̄ē be ngōl̄ēi hū?*

5 *Ke i mol̄ia, ye: kpohū gat̄ēi dōle wu yēya? Ke ti nd̄ā, tē, wōf̄ēla.*

6 *Ke i nd̄ā nūnga ma, ye, ti h̄ēi nd̄ōi ma, ke k̄ina i kpohū gat̄ē wof̄ēl̄ēi wūmbuni, i s̄ē-gb̄ia, i t̄i yāngele, i f̄ē ngi wōma-bel̄s̄sia wē, ye, ti h̄ēi ti lābu, ke ti h̄ēa ti lābu.*

7 *Ke tiye nyē mūmu wūloa j̄oi lo; ke k̄ina i s̄ē-gbiāni, i nd̄ē ti ma, ye, ti tia be h̄ē ti lābu.*

8 *Tām̄ia ti mēhe m̄ēni ti ḡo i v̄ē, ke ti ikpukpulūisia wūmbua, n̄asia tiye l̄oni tel̄pe wōf̄ēla.*

9 *Ke n̄asia tiye m̄ēni tiye hondo nū f̄ēl̄ē gboyōngo, ke i p̄ēa ti li.*

10 *Ke i w̄ilia nd̄énd̄ē hū k̄ē-yākp̄ē ta ngi wōma-bel̄s̄sia, i wa Dalmanuta gāk̄ēi ma.*

11 *Ke Faris̄isia ti wa ti tat̄o a ngi mol̄ila, ke i ngel̄ē-gōhū nāli ge atiē, ta ngi hūḡo.*

12 *Ke i nd̄ēvu ḡoto wa gūla a ngi yāf̄ēi, ye: gb̄ē l̄ē mb̄ōnd̄ēi jiā ta nāli ḡokoli? Nge nd̄ē wu ma a t̄ōnya, nāli gb̄ē ē v̄ē mb̄ōnd̄ēi jiā wē.*

13 *Ke i h̄ij̄ēa ti gama, i w̄ili nd̄énd̄ēi hū gb̄oma, i li k̄āka wēk̄ēi ma.*

14 *Ke (ngi wōma-bel̄s̄sia) tiye lāmani lo a kpohū yēla, nḡtye kpohū gat̄ē yākp̄ē iye ti yēya nd̄énd̄ēi hū.*

15 *Ke i nd̄ā ti ma, a gb̄ēl̄ēi a wu vuli m̄āhū gb̄ē Faris̄isia ti h̄ūve-hāni va, ke Herodi ngi h̄ūve-hāni va.*

16 *Ke tia lo wu hītē ma ti nyongō ma, tē: jī va, mū kpohūa jōni, fāmia.*

17 *Ke kīna Jisu kōni, i ndē ti ma, ye, gbē va lo wu wu wē-hītēma wē, wū kpohū jōni? Wū lo ī lē, o wu kō ī lē, wu wū līsia ti kpakpaūngo lē lē?*

18 *Ngāmēi wu ma wē-hāni lo? ngōli wu ma, wē njia mēni? wē-gīli?*

19 *Kpēi ma ngi kpohū yele lolutsia yāngalini nūnga hondo nū fēlē gbōyōngō māhū hondo puīsia līa, tekpe dōle fēndāngo a ikpukputsia wuyē mbūmbuni? Tē, pu mahū fēlē.*

20 *Ke kpēi ma iwōfēlēi nūngā hondo nū fēlē gbōyōngōīsia līa, tekpe dōle fēndāngo a ikpukputsia wu mbūmbuni? Tē: wōfēla.*

21 *Ke i ndēa ti ma, ye: iye na nēni wē-hinda hūgo?*

22 *Ke i wā Bethsaida. Ke ti wā ngi ye a ngamabōlē-mo yēla, ke ti ngi mānēngē tē, i jā angiē.*

23 *Ke i mbōlē-moi hōua ngi lōkōi ma, i gbta a ngiē tē-hū; kīna i ndāyēi valini ngi yāma, i ngi lōkōtsia wu ngi ma, i ngi mōli, ina ta hāni loma?*

24 *Ke kīna i ngēlēya gbēni, ye: nya lo nūnga toma kīna ngūlua nā ta jia.*

25 *Na wōma i ngi lōkōtsia wu ngi yāma, i pē i ngēlēya gbē, ke i bāwa, i nūnga kpēlē tō pānda.*

26 *Ke i ngi dēwē, ngi yē pē-bu, ye: bā li tē-hū, tabao bā ndē nūmu gbī ma tē-hū.*

27 *Ke Jisu gbīa ta ngi wōma-bēlēsia ti li tetsia*

hū Sisaria Filipi. Ke pēlēi hū i ngi wōma-belēsia moli, ye ti ma: yē mia nūngā ti ndēma tē āngé?

28 *Ke ti ndēa, tē: Johani baptisi-moi: ke tí tēnga tē: Eliu lē: ipēketsia tē: profitisia yēla.*

29 *Ke i ndēnga ti ma, ye: ke wua, we yē lo angē? ke Pita ndēa ngi ma, ye: Kristi lo abiē.*

30 *Ke i ndēa ti ma, ye: ta ngi yiā lēi nūmu gbī ma.*

31 *Ke i tatōa a ti gārāla, ye: nūmu-lōi a mone lo a hinda gbōtō, nūnga wōvetsia, ke almamtsia, ke kolo-nyēgi-belēsia ta gbēle lo ngi ma, ti ngi wā, ke fōlō sāwa wōma a hījē lo.*

32 *Iye njiēi na lēni nūnga yāma lo, ke Pita ngi wūmbua, i latō a ngi lāhila gboñ.*

33 *Ke kina i wōtēwōtēni, i ngi wōma-belēsia gbē ta be, i Pita lāhi, ye: hījē nya wōma, Satani. gbāmaile Ngéwo hānāsia ma gbē t bi ma, ngtye nūnga ti ndēi lēkē.*

34 *Kina i nūnga dōlini ke ngi wōma-belēsia, i ndē ti ma, ye: Nūmui na lōni i tō nya wōma, i ngi vuli mabāli, i ngi Krosi wūmbu, i tō nya wōma.*

35 *Gbāmaile nūmui na a lō a ngi lēvui bāwōla a ndōlo-hū, ke nūmui na a ngi lēvui lō-hū nya va, ke njia-yēkpēi va, a mbāwō lo.*

36 *Gbāmaile gbē-hinda yēkpē lo se a wēlē a nūmu, kēbe i ndōlōi gbi joi lo, ina ngi yafēi lōa lo hū?*

37 Gbē lo nūmu a fē mālōvi va a ngi yāfēi?

38 Fālē nūmui na a wūfēma nya ma, ke nya la-
yiētsia pūē-gbīa la, ke hīnda nyāmu bōndēi jiā līa,
ta bē lo nūmu-lōi a wūfēma ngi ma, kīna a wāma
ta ngi Angēli yēkpetsia ngi ke belēi ngi ma.

NGŪ ĪTĀUGĒI IX.

Ke i ndē ti ma: a tōnya ngi ndē wu ma, ye, ti
tēnga lo na ti lōni bē, tē ha gō ngtyema ta Ngēwo
genyēi lo a wa a kpāya.

2 Fōlō wōita wōma Jisu i Pita, ke Jakobi, ke
Johani ye, a li a tiē ngtye gūha yēla māhū, tia
lēkē: ke i ngi mālōvia ti yāma.

3 Ke ngi golēi vōnga dan kolēngo fo, kīna Sino
na, na nyīkōi nēin kūla gōte-mo gbī ndōi hū, ā
gū kolēla.

4 Ke Eliasi ta Musa ti gbīa, tiyē ti yepē a Jisu.

5 Ke Pita ndēa Jisu ma, ye: kā-mo, nyāndēngo
lē mu va mu ye bē: gbē mu kpua sāwa gbate, yēla
bi va, ke yēla Musa va, ke yēla Eliasi va.

6 Ke iye njiēi gō a ndē, gbāmaile tiye lūwai lo
gbon.

7 Ke ngēlē-gbīli lo iye na, iye ti mawēni: ke
ngō i hijēa ngēlē-gbīli hū, ye: ji lo nīya līma lōi
lē: a ngi wō mēni.

8 Kīna tiye gbīānga gbēkpēni kē-yākpē, ti nūmu
gbī lōni gbōma, ngtye Jisu yākpē ta tiēni.

9 *Ke ktina tiye yēni ngtyēi māhū, i ndē ti ma, ye, tā ndē nūmu gbi ma hāni ndsia ti ye ti loni, ngtye nūmu-lōi a hījē ha-belā lta.*

10 *Ti njiēi na lamāgbatē ti nēmahū ta ti nyongo mowo li a gbo lo hījē la ha-belā lta, a ye na.*

11 *Ke ti molia, tē: gbē lē kolo-nyēgi-belēsia tē, Eliasi yēse pēn a wa?*

12 *Ke i pōtea i ndē ti ma, ye, a tōnya Eliasi yēse pēn a wa, i hānīsia gbi ti lagigbatē: ke iye na nyēgtingo nūmu-lōi va, tē, a mone lo a hāni gbōtō, ta dōlo angiē.*

13 *Ke nge wu ma, Eliasi i wēla bē a wēla, ti pēnga a ngi hīndēi gbi tiye lōi la, ktina ngi hīnda nyēgtingo lo.*

14 *Ke ktina i wāni ngi wōma-belēsia yē, i fāhā gbōtō lo ti gbēlānga, kolo-nyēgi-belēsia, ta ti moli.*

15 *Ktina nūnga gbi ti ngi lōni kē-yākpē, ti hū iye wui lo gboñ, ke ti yā a pīmē ngi yē, tī va ngi ma.*

16 *Ke i kolo-nyēgi-belēsia molia, ye: gbolo wu ti molima la?*

17 *Ke nūmu yēla fāhēi tia ndēa ngi ma, ye: kā-mo, ngi wā a nya lōi bi yē, na ndā mumu yā-fēi joni.*

18 *Ke hīndēi gbi lo a li na angiē a pē ngi ma, i gbēli a pē fūlēi a gbta ngi la, a pē i ngi yongōli ya nyuma a ngi gānya: ngi ndēi lo bi wōma-belētsia ma, nge ti ngi gbta ngi hū, ke tī gūni.*

19 Ke i pōtēa ngi yē, ye: o bōndēi jiā wua nēin nū hōu lo a tōnya, ī wu hū, ku dōle ma wuē ni ma ye tē? ku lōle nga mone a wuē? a wa ā ngiē ngi yē.

20 Ke ti wā ā ngiē ngi yē; kīna i ngi loni, ke ngāfēi ngi gbē līa kē-yākpē gbirrir, ke i gūla ndōi ma, a nikpanikpa, fū lēi a gbīa ngi la.

21 Ke i ngi ke molia, ye, mi gbē lo wo ji wāni ngi ma? ke i ndēa, ye, kpēi ngi lōlāngo.

22 Ke ku gbōtōma a ngi wīli ngūmbui ya, ke njēi hū, ye, i ngi wa; ke īna ba gū lo a hīnda gbi wēla, mānumū ma bi gbō mu ma.

23 Jisu ye ngi ma, īna ba tōnya hōu lo, hāni gbi ē kpakpau nūmui na wē a tōnya hōu.

24 Ke ndōpō ngi ke gbāwōa kē-yākpē, i ndē ā ngāya ngi yāma, Ndē-moi, ngi hōua a tōnya: gbō nyāma ji va tōnya hōu la ī nya hū.

25 Kīna Jisu i toni nūnga ti wāma ta wime a lēnga, i gbānda ngāfa nyāmui ma, ye ngi ma, bia ndāmumu, ke ngōli hū gbōnda yāfēi, ngi ndē bi ma: gbīa ngi hū, ba la li ngi hū gbōma.

26 Ke kīna ngāfēi gbāōni, i kpogboni lōli wē angiē gbon, i gbīa ngi hū: ke tā-moi wēa kīna hāmo na, ta lo ti gbōtōma ti ndēni, tē: i hū.

27 Ke Jisu ngi hōua ngi lōkō ma, i ngi wūmbu, ke i hījēa.

28 Ke kīna iye wāni pēlēi bu ngi wōma-belēsia ti ngi molī ndōwu hū, tē: gbē mū ye gūni a ngi gbīa la ngi hū?

29 *Ke i ndēa ti ma, ye: jī nyīkōi hani gbi ē kp̄ta nḡtye ma hē, ke sū-hōula.*

30 *Ke ti hījēa m̄ta ti lēwē Galili, iye lōni nūmu gbi ī hūgo.*

31 *Gbāmaile iye ngi wōma-belet̄sta gai lo, i ndē ti ma, ye: nūmu-lōi i gūla nūnga yēya, ta ngi wā lo, ke k̄ina ti kp̄oyōa lo a ngi wāla, a hījē lo f̄lō isāwagēi ma.*

32 *Ke tiye njiēi na hūgoni, tiye lūwai lo a ngi molila.*

33 *Ke i wa Kaferni. K̄ina iye pēlēi bu, i ti molī, ye: gbē yia lo wuyē ndē pelēi-bu wu lūahū?*

34 *Ke tiye yiāni, gbāmaile tiye yiai lo pelēi-hū, ti nyonyo lūahū, tē, yē lo imbāwai lē.*

35 *K̄ina i hēini, i pū māhū f̄lē-bela lōli, i ndē ti ma, ye: nūmui na i lōni i wē a ihālagēi a wē lo a ikēlēmagēi, ke ti gbi boilōpōi.*

36 *Ke i ndōpō wūlo yēla yēa, i pū ti lia, k̄ina i ngi wūmbuni ngi nōkō hū.*

37 *Nūmui na a ndōpō mūmu nyīkōi jiā yēla gūlu (o h̄inda h̄ou) nya bijēi va, i nya lo gūluni, ke i la lo gūluni na nya lōni.*

38 *Ke Jōhani tatōa a ndēla ngi ma, ye: kā-mo, muyē nūmu yēla doi lo, a devul̄sia a bi bijēi gb̄ia, ke ī tōma mu wōma, mu ngi mābāli lo, j̄iva ā tōma mu wōma.*

39 *Ke Jisu ye: wā ngi mābāli, gbāmaile nūmu*

gbi na a kabānde gbīa a nya bījēi, ī gū a njīa nyāmu wūlo bē lē nya va.

40 Gbāmaile nūmui na ī mu ma i mu va lo.

41 Gbāmaile nūmui na a njā bōla yēla vē wuē, ye, wu kpōlē nya bījēi va, jī va ye Kristi wō lo a wuē, a tōnya ngi ndē wu ma, ē ngi mawāi lōhū.

42 Nūmui na a pē ndōpō mūmui jīā ti nya hōuni a tōnya yēla, i hīnda nyāmu wē, nyāndēngo lē ngiē, ti ngi wīli njēi hū a hāni vūka-gotu helēngo ngi bōlo ma.

43 Ma bi lōkōi pēa lo bi hīnda nyāmu wē, tēwēnga kpē, nyāndēngo lē biē, bi li ndēvu hū bi ma lētēngo, kīna bā li jahanama, a lōkō fēlē ngōmbui na hū ē lūfē kunafo.

44 Hīndēi na ti gbōlui, ē hā na, ngōmbui bē na ē lūfē.

45 Ina bi gōi pēa lo bi hīnda nyāmu wē, tēwēnga kpē, nyāndēngo lē biē, bi li ndēvu hū bi malētēngo, kīna ba kō fēlē jō, ti bi wīli jahanama ngōmbui na hū ē lūfē kunafo.

46 Hīndēi na ti gbōlui ē hā na, ngōmbui bē na ē lūfē.

47 Ina bi yāmēi pēa lo bi hīnda nyāmu wē, kpīa bi ma: nyāndēngo lē biē bi li Ngēwo genyēi hū a ngāma yēla, kīna ba yāma fēlē jō, ti bi wīli jahanama yōmbui hū.

48 Hīndēi na ti gbōlui ē hā na, ngōmbui bē na ē lūfē.

49 *Gbāmaile ti gbi ta ngōmbui jò lo siango, tē ma ktina kpōlona, hē-hāni gbī a kpōlo jolo siango ngi ma.*

50 *Kpōlo gbēkpēngo lē; ke tna kpōlōi ngi nēnt lōalōhū, a gbo lo wa neiñ la? A kpōlo jò wu vuluīsia hū, ke wu ndūleili jò wu nyonyo lūa-hū.*

NGŪ ĪPUIGĒI X.

Ke ktina i hījēni mta, i wā Judia gāketsia ma Jordani gāka wēkēi ma, ke nūnga ti gōmēa ngi yē gboma: ke ktina ngi wē-hīndēi iye na, i ti gara gboma.

2 *Ke Faristsia ti wā ngi yē, ti ngi moli, tē, ina nyāndēngo lē hīndō va i gbēlē ngi nyāhēi ma, ti ngi hūgoma.*

3 *Ke i pōtēa, ye ti ma: gbo lo Musa iye ndēni wu ma?*

4 *Ke ti ndēa, tē: Musa iye lūmani lo, ye: Nūmwi i kpēlēma-golo-nyēgi i gbēlē ngi ma.*

5 *Ke Jisu i ndēa, ye ti ma: wu lī gbākpautsia va lo, i sāwēi ji nyēgini wuē,*

6 *Ke hāni gbatēla tōtōmēi Ngēwo iye hīndō lo wo gbatēni ke ngāhā.*

7 *Jī va lo hīndō a ngi ke lō, ke ngi njē i vefz ngi nyāhēi ma.*

8 *Ti vēnja ta wē lo a ndūvui yēla: fālē nā nūmu fēlē yā atiē gboma, njtye ke nūmu yēla.*

9 Fālē hāni gbi Ngēwo mākpōa lo nūmu gbī ā ndua-hū gole.

10 Kē ngi wōma-belēisia ti ngi molia gboma pēlēi bu a njia yākpēi.

11 Kē i ndēa ti ma, ye: nūmui na a gbēlē ngi nyāhēi ina (ma) i ipēka jō i puē-gbta lā ta:

12 Ina ngāha bē i gbēlēa lo ngi hīna ma, i ipēka jō, i puē-gbta.

13 Ti wa ngi ye a ndōpō mūmua, kō i jā atiē, kē ngi wōma-belēisia ti yīa nāsia ma, ti wāni a tiē;

14 Kē kīna Jisu toni ngi lī iye dē lo gboñ, ye ti ma: a pē ndēnga mūmuīsia ti wa nya yē, wā ti mābāle; gbāmaile nāsia nyīkōi va lo Ngēwo ngi genyēi na.

15 A tōnya nge wu ma, nūmui na ē Ngēwo genyēi gūlu kīna ndōpō wūlo ma, ē wā na.

16 Kē i ti wūmbua ngi gāhū, i ngi lōkōisia la ti ma, i sā-gbta ti ma.

17 Kē kīna iye lini pēlēi-bu, tā-mo yēla i wa a pīme, i wōmbi gbākpa ti lūwo, i ngi molī; ye, ka-mo yēkpēi, gbolo nya pē, kō ngi kunafō lēvu jō?

18 Kē Jisu ndēa ngi ma: gbē lē ba nya dōli a kpēkpē-mo? kpēkpē-mo gbī na ngtye ma yēla, Ngēwo.

19 Bi sāvētsia gō lo: tē: bā puē-gbta, bā pa-wē, ba hūma wē, bā ndē-jēli hōu, bā ba hūyānde wē, bi kē belē hōu, kē bi njē.

20 Kē i pōtēa, ye ngi ma, ka-mo, hīndēi jīa kpēre lo ngi hōua, kīna wōgba nya yiōnyō.

21 *Kina Jisu ngi gbēni t̄n̄, i lo angiē, ye ngi ma: bi hāni yēla l̄a: bi biē hāni gbi mājia bi yēya, bi fē fēli-belā wē, ba nāvō jō lo ngēle-gō-hū: wa, bi krosi wumbu, bi tō nya wōma.*

22 *Kē ngi l̄i iye nyāni lo njiēi na va, kē i yā ngiē ngi l̄i lēngo, gbāmaile s̄o-hāni gbōtō lo iye ngi yēya.*

23 *Kina Jisu ngi ma gbēkpēni, ye: ngi wōma-bēlēisia ma, a kpa kpaū ma kpa ndsia va ti nāvō joni, ti li Ngēwo genyēi hū!*

24 *Kē ngi wōma-bēlēisia ti hū iye wui lo ngi yiēi ndsia va. Kē Jisu ndēa gboma ti ma, ye: ndēnga (o nya lēnga) a gbakpaū ma kpa ndsia va ti li wēngo nāvō ma, ti li Ngēwo genyēi hū.*

25 *Ē kpa kpaū kāmeli wē dēwē va m̄ji wō hui k̄ina a ye na kpatz̄-mo wē, li va Ngēwo genyēi.*

26 *Ngū hū wui iye ti h̄uni nȳko gb̄i na, tē: yē lo na hō a bāōma?*

27 *K̄ina Jisu ti gbēni t̄n̄, ye: nūnga yē kūma hāni yā ji, nḡtye-ma Ngēwo, gbāmaile hāni gbi ē gbākpaū Ngēwo yē.*

28 *Kē Pita i tatōa a ndēla ngi ma, ye: gbēle, mu hāni gbi l̄a, mu tōa bi wōma.*

29 *Kē Jisu i pōtēa, ye: a tōnga ngē wu ma: Nūmu gb̄i na i ngi wē l̄a, o ngi ndē-hindōa, o ngi ndē-nyāhā-l̄a, o ngi kē, o ngi njē, o ngi nyāha, o ngi lēnga, o ngi lōtsia nya va, kē njia-yēkpēi va,*

30 Ke a pēsia jo lo hondo yēla gboyóngo, ke ndē-hindōa, ke ndē-nyāhā-lōa, ke njēa, ke ndēnga, ke ndōisia ta monēa na a bē gbēmēi, ke ikpēi wēka na ma a wama kunafō lēvu.

31 Ke ti gbōtō ma na tia yēsētē, ti ta wōtē a ikē-lēmagēsia, ikēlēmagēsia ti wōtē ihālagēsia.

32 Ke tiye pēle-hū lo, ta li Jerusalemi: ke Jisu yā ti lūgo: ke ti hū wua, ke kina tiye tō ngi wōma ti lūa; ke i ti pu mahū fēlēsia wūmbua, ke i tatōa a ndēla ti ma hindēsia ta ngi wēma.

33 Ye: gbēle mu lima Jerusalemi; nūmu-lōi ta vē lo almami watsia wē, ke kōlo-nyēgi-beleisia, ta ngi lē lo, ngi wā va, ke ti ngi vē kafrīsia wē.

34 Ke ta ngi yele lo, ta ngi lēwē lo, ta ndāya wu lo ngi ma, ti ngi wā, ke fōlōi isāwagēi ma, a hījē lo gboma.

35 Ke Jakobi ke Johani, Zebedi ngi hindō lōtsia ti wā ngi yē, tē: kā-mo, mu lōni bi hīndā wē muē, na gbi, mu bi molia lo.

36 Ke i ndēa ti ma, ye: gbolo wu lōni ngi pē wuē?

37 Ke ti ndēa ngi ma, tē: pēma hēi yēla bi yēya lōkōi ma, ipēkēi bi gowō lōkōi ma kpatēi-hū.

38 Ke Jisu i ndēa ti ma, ye: wū hāni go wa fēli: wa hāni gbole lo bōle hū na nya gbole? ti wu baptisi wē a baptisima na ta nya baptisi wē lo?

39 Ke ti ndēnga ti ma, tē, ma gū lo. Ke Jisu i ndēnga ti ma, ye: a tōnya wa hāni gbole lo bōli hū

na nga gbole, ke baptisima na (ta) nya baptisingo la ta wu baptisi wē lo :

40 Ke hēila va nya lōkōi ma ke nya gowō lōkōi ma, nya wō yana fēla va wu wē, ngtyema nāsia ti gbatēni ti yē.

41 Ke kīna tpuigētsia ti mēnini, ke ti tatōa a lī dēwēla gboñ a Jakobi, ke Johani.

42 Ke Jisu ti dōlia i ndē ti ma, ye: wu kō lo, wē nāsia ti pēni ti kpāya jō kafrīsia māhēi (ke mbā waīsia) ke nāsia ti wōlōngo ta kpāya hīnda lo wō ti mahū.

43 Ke ni ī lē a wē wu lūa-hū: ke nūmui na a wē a imbāwāi wu līa, a wēa wu boilōpō lo.

44 Ke nūmui na a wēa imbāwāi a wē lo, a wu gbi boilōpō :

45 Ke nūmu-lōi t wāni be ta vali ti gbē-gbīa ngī wē, ke ta igbēi-gbīa, ke i ngī lēvui vē a ngūmau hāni ti gbōtōma va.

46 Ke ti wa Jeriko : ke kīna iye gbīani Jeriko ta ngī wōma-beleīsia, ke nūnga gbōtōa Bartimēu būmūngōi Timēi ngī lōi, i hēini pelēi yāka ma, a feli wēi.

47 Ke kīna iye mēnini ke Jisu Nazareti-mo mīa, i tatōa a gbāwōla ngēleya, ye: Jisu, bia Davidi ngī lōi abiē, nya māmamāu lo.

48 Ke ti gbōtōma ti ngī lāhīnga, tē, i lōndō; ke kīna ta ndē ngī ma, a gbāwō lēkē ngēleya, bia Davidi ngī lōi nya māmamāu lo.

49 Ke Jisu dōa kpē, ke i ndēnga, ye: ti ngī dōli

kẹ ti tā-moi dōlia na ngi būmūngo, yẹ ngi ma (ndī lēli yēkpē jọ) bi lī i lēili, hījē, ta lo bi dōlima.

50 *Kẹ ta, i ngi gūlēi bilia yāká ma, kẹ i hījia i wā Jisu yē.*

51 *Kẹ Jisu i pōtea i ndē ngi ma, yẹ: gbo lo bi lōni ngi pē abiē? Tā-mo būmūngōi yẹ ngi ma, Ndēmōi, ngi lōni ngi tūwo lo.*

52 *Kẹ Jisu i ndēa ngi ma, yẹ, li bi yẹ, bi ilōnyēi i pēnga bi bāwō. Kẹ i tūwo lẹa kẹ-yākpē, i tọ Jisu wōma pēlēi hū.*

NGŪ IPU MAHŪ YĒLAGĒI XI.

Kẹ kina tiyẹ wāni Jerusalemi gbēānga, kẹ Betfage kẹ Bethani ngtyē Olivi gama, i ngi wōma-belā fēletsia dō,

2 *Kẹ i ndēnga ti ma, yẹ: a li wu wa fūlēi hū wu lūgo, kẹ kina ni wu wa hū, wa sọ lō dō lo ngilingo, nūmu gbī i la hēi lē ma, a ngi vulo wu wa a ngiē.*

3 *Kẹ ina nūmu gbi i ndēa lo wu ma, yẹ: gbē lē wa ji wē? a ndē ngi ma, wē, Ndēmōi lōngo lē la; a tēwe lo kẹ-yākpē hindēi ji ma.*

4 *Kẹ ti hītia pēlēi hū ti li, kẹ ti sọ-lōi doa ngilingo pē-la-goi ma ngitrya hindēi na pēle fēlē ya a gōme na, kẹ ti ngi vulōa.*

5 *Kẹ ti tēnga tiyẹ dōni na ti lēnga, tē ti ma, gbo lo wa pē? wu sọ-lōi vulōma lo?*

6 *Kē ti ndēnga ti ma, tē, ni Jisu iye ndēni, kē ti gbēnga ti ma ti li:*

7 *Kē ti wa a sō-lōi Jisu yē, ti ti gūletsia wuli ngi ma, kē ti ngi hēnga sō-lōi mahū.*

8 *Kē ti gbōtōma ti ti gūletsia vōmbo pēlēi hū, kē ti lēnga ta ngūlū bēkētsia dēwē, ta ndā pēlēi hū.*

9 *Kē ndsia tiye lini tūgo, kē ndsia tiye tō ngi wōma, taye gūla, tē: Hosanna, betēngo lē na a wa Ndē-moi bijēihū.*

10 *Mu kē Davidi gēnyē hū i betē, na a wa Ndē-moi bijēihū, Hosanna tēngo wai ngēleya.*

11 *Kē Jisu i ya Jerusalemi, i wa hē-wē-bu, kē kīna i wōtēni i hāntsia ma gbi gbē, kē kīna kpokōi iye wāni na, i gbā i li Bethani ta ngi wōma-belā pū mahū fēletsia.*

12 *Kē fōlō wēkēi ma kīna tiye hījēni Bethani, kē ndōlē ngi hōu:*

13 *Kīna i ndāha wūlui doni kūhama pō, nda-ētsia ti ma, i wa, kō woi a hāni do ngūlui ya, kē kīna i wāni kama, i hāni gbī doni, ngīye ma ndaētsia, gbāmaile ndāha-wa gbēi iye hīti le.*

14 *Kē Jisu i pōtēa, i ndē ma, ye: nūmu gbī ē bi wā mē jī wōma kunafó. Kē ngi wōma-belētsia tiye mēni lo.*

15 *Kē ti wa Jerusalemi, kē Jisu yā hē-wē-bu, kē i tatōa a ndsia gbēla ta hāni mājia, kē ndsia ta ngēya hē-wē-bu, i nāwō māvōvi-belētsia ti mesētsia gūla, kē na ta bōmukūloisia-mājia ti hē-wūluisia.*

16 Ke ē lūma nūmu gbi ī li a kalo gbi he-wēlē-bu.

17 Ke i ti gā, i ndē ti ma, ye: nyégingo ī lē, nya wē lo mbōndēsia gbi ta tōli a hē-wē? ke wu pēnga a hūma-bēla ti hēma.

18 Ke kolo-nyégi-belēsia, ke almami watsia ti mēnia, ke ti hinda hūla ta yē ngi wa; gbāmaile tiye lūwa lo ngi ma, jīwa nūnga gbi ti hū iye wuni a ngi gai.

19 Ktina kpokō iye wāni i gbta ta-wāi hū.

20 Ke a ngēndēi ktina tiye dēwēma, ti ndāha wūlui do mbēngo gbēgele i hīti so ihapētsia ma.

21 Ke Pita ktina i gūli la i ndē ngi ma, ye: Ndē-moi, gbēle, ndāha wūlui na bi ye ngēlini i bēnga!

22 Ke Jisu i pōtēa, ye ti ma: a Ngēwo hōu a tōnya.

23 Gbāmaile a tōnya nge wu ma, nūmūi na a ndē ngtye ji ma, hājē bē bi wūli gbōye hū, ke ngi lī i ngi gōni, ke i hōu a tōnya hīndēi nāsia iye ndēni ye, a wē lo na gbi i ndēa lo a sō lo.

24 Fālē nge wu ma hāni na gbi wu lōngo la, wa hē a lo a hōu a tōnya wē, wa ti jō lo.

25 Ke ktina wu yā dōni wa hē: a mānuma wē nāsia ma ta hinda yāmu wē a wū, ta lo wu ke na bē i ngēlē-gō-hū, a mānu wu ma a wu hinda nyāmuīsia.

26 Ke tna wū mānuma wē lo wu kēi na bē ngēlē-gō-hū, ē mānu wu ma a wu hinda nyāmuīsia.

44 *Marki ngū ipu mahū ifēlēgēi XI.*

27 *Kē ti wa Jerusalemi gboma : kē kīna iye jiāma hē-wé-bu, almami wāisia ti wā ngi yē, kē kolonyēgi-bēlēisia, kē nūnga wōvetsia.*

28 *Kē ti ndēa ngi ma, tē : gbē kpāya lo ba hindēi jtsia wēla ? kē yē lo bi wōni a kpāyēi ji hindēi jtsia wē va ?*

29 *Kē Jisu i pōtēa i ndē ti ma, yē : nya bē nga wu mōli lo a mōli yēla, wu lūma mbē, ta lo nga ndē wu ma, gbē kpāya lo ngi hindēi jtsia wēma la.*

30 *Johani ngi baptisimi iye hījēni ngēlē-gō-hū lo, o nūnga yē ? a lūma mbē.*

31 *Kē ti wu hītia ti nyonyo ma, tē : ina mu ndēa lo, mē : i hījēni ngēlē-gō-hū lo, a ndē lo, yē, gbēlē wuyē hōuni hōu a tōnya ?*

32 *Kē ina mu ndēa lo, mē : i hījēni nūnga yē lo, ti lūango nūnga ma, gbāmaile nūnga gbi ti Johani gōi lo, tē, profiti lē a tōnya.*

33 *Kē ti pōtēa, tē, Jisu ma, mē gū a pōtēla. Kē Jisu i pōtēa i ndē ti ma, yē : nya bē, ngē ndē wu ma, gbē kpāya lo nga hindēi jtsia wēla.*

NGŪ IPŪ MAHŪ IFĒLĒGĒI XII.

Kē i tatōa a yiala tiyē salē-hū. Tā-mo yēla mīa wō iye gbālani i kāta dōma, i hinda yēla bō ndō yēi va, i mānēma hīnda dō, i fē ngēngē-bēlā wē, i li kēnyē gūha hū.

2 *Kē kīna ikpēi iye hītini, i bōilōpō dēwēa*

ngengē-belā yē, ta lo ngengē-belēsia ta tūhani vē ngiē kpai-hū.

3 Ke ti ngi hōua, ti ngi lēwē, ti pē i li a ngi yēya hāka.

4 Ke i boilōpō wēkā dēwēa ti yē, ke ti kotua wālia ngi ma, ti ngi nēmu ngi wui hū, ti pē i li a ngūfē.

5 Ke iye pēkā dēwēa gboma, ta lo ti pāni, ke ipēka gbōtōma, ta ti tēnga lēwē, ta ti tēnga wā.

6 Ke ndō yākpē lēkē iye ngi yēya ngi limage, i ta be dēwē ti yē, ye: ta bāgo lo nya lōi ma.

7 Ke ngengē-belēsia ti ndēa ti nyonyo lūa-hū, ji lo a lōma ngi ke hēmēi, a wa, mu ngi wā, ke ngi nāvōi a wē lo a mu wō.

8 Ke ti ngi hōua ti ngi wā, ti ngi gbāa kpaēi-hū.

9 Kpē lo nā kpaēi imā-moi a pē? a wa lo i ngi ngengē-belēsia wā, i kpaēi vē ipēkā wē.

10 Wu la kēi lē kolōi hū: kotui na pēlo-belā ti gbēlēima, ta lo i wēlea a kotui ingū mbāge jokui hū?

11 Ngéwo lo iye ji wēni, ke māluama hīnda lo mu yāma?

12 Ke tia hīnda hōula ma ngi hōu va, ke tiye lūwai lo nūnga ma; gbāmaile tiye koi lo, tē, i sālē lēni ti va lo, ke ti ngi lōa ti li ti wē.

13 Ke ti Farisīsia, ke Herodisia tēnga dēwē a ngi yē, ta lo ta ngi hūyīli ngi la-yiēi hū.

14 Ke kīna tiye wāni tē ngi ma: Kā-mo, mu kolo mē tōnya-mo lo abiē, nūmu gbē gbi bi ma,

*gbāmaile bi bāgo nūmu gbi lo ma, ke Ngéwo wē-
hindēi lo ba kā tōnya hū.*

15 *Ma hōungo lē ma nāvō vē Sisari wē, o mā vē?
mu fē o mā fē? ke tā ktina i bayai hūgoni ye ti
ma: gbē lē wa nya gōlē? a wa mbē a nāvō gekēlē,
ta lo nga to.*

16 *Ke ti wā la. Ke i ndēa ti ma, ye: yē nomoli,
ke kōlō-nyégingo lo a ji? Ke ti ndēa ngi ma, tē,
Sasari.*

17 *Ke Jisu i ndēnga ti ma, ye, a hāni ndsia vē
Sisari wē, na Sisari wō lē, ke a hāni ndsia vē
Ngéwo wē, na Ngéwo wō lē. Ke ti wu hū wa
ngi ma.*

18 *Ke Saddusisia ti wā ngi yē, tē: hījē gbī hahū,
ke ti ngi molia, tē:*

19 *Kā-mo, Musa iye ngēgi lo mu wē, ina nūmu
ngi ndē hā lo, i ngi nyāhēi lō, ke ī ndēnga gbī
lōni, ngi ndē a ngi nyāhēi jō lo, i ndēnga lē ngi
ndēi va.*

20 *Gbēlē, ndēnga wofēla mta tiye na, ihālagēi i
nyāha jō, i hā, ī ndō gbī lēni.*

21 *Ifēlēgēi i ngi jō i hā, ke ta bē ī ndō gbī lōni;
ke tsāwagēi bē ni iye na.*

22 *Ke iwofēlēgēisia ngi jōa, ke tī ndō gbī lōni:
īkelemēi nyāpōi bē i hā.*

23 *Fālē hījē-gbēi-hēi-hū, ktina ti hījēa lo, yē nyāha
lo a wē angiē? gbāmaile ti wofēlēisia tiye ngi jōi lo
a nyāha la.*

24 Ke Jisu i pōtēa i ndē ti ma, ye: wu pōla wēni ni, gbāmaile wū kola go, Ngéwo ngi gbāyē be wū ko?

25 Gbāmaile ti hījēa lo hēi-hū tē so-wē, tia bāo tē ti vē ti jo va, ke ta wē lo ktina Ngéwo ngi Angēlīsia nā ngēlē-gohū.

26 Ke ndālōngo ha-bela ma ta hījē lo wu kēi lē Musa golēi hū, ktina Ngéwo iye yiāni ngi ye ndōgboi-hū, ye: Abrami yēwoi lo aṅgē, ke Isaki, ke Jakobi?

27 Ngéwo yā āngiē hā-belā va, ke Ngéwo lo aṅgiē fū-belā va. Wa be wua pōla wa kpāma wē ma.

28 Ke kolo-nyēgi-belēsia yēlagē i wa ngi yē, ktina i ti wo mēnini ta yepē ti nyōnyo, ye: ke i kongo, ke i ti moli wōtēa pānda, i ngi moli, ye: Sāwēi igbē lo ihālagēi lē ti gbi ma?

29 Ke Jisu i pōtēa ngi wē, ye: Sāwēi ihālagēi sāwētsia gbi ma ta lo a ji: mēni o Israeli, Ndēmōi mu Yēwoi, Ndēmō yēla lē.

30 Ba ta lō a Ndēmōi bi Yēwoi a gbi lī gbi, ke bi yāfēi gbi, ke gbi nēmahūi gbi, ke gbi kpāyēi gbi, sāwēi ihālagēi lo.

31 Ifēlēgēi pēngo lē ktina na na. Ta lo a ji: ba lōlo a bi hēinyoi ktina bi vului na; Sāwa wēka gbī na ngongo i dēwē jīsia ma.

32 Ke kolo-nyēgi-moi i ndēa ngi ma, ye: E kā-mo bi tōnyēi lēa, gbāmaile Ngéwo iyākpē; ke Ngéwo wēka i na ngtye ma ta.

33 Ke lōla va aṅgiē a ndī gbi, ke a nēmahū-dēwē

gbi, ke a ngāfa gbi, ke a kpāyē gbi, ke i lōla va a ngi hēinyōi kina ta vuli, na i dēweni sā-hāni gbi mola ma, ke sāetsia ma.

34 Ke kina Jisu na loni ke i dūma ti wē pānda, i ndē ngi ma, ye: bi ma ī gūha Ngéwo genyēi hū ma. Ke nā wōma nūmu gbī, t ngi hūgoni a ngi molila a mōli gbi.

35 Ke Jisu i pōtēa i ndē, kina iye kā-wēma kā-wēbu: gbē lē kolo-nyēgi-belētsia ta ndē, tē: Kristi Davidi ngi lōi mta?

36 Gbāmaile Davidi vuli bē ndē lo, ye, a ngāfa yēkpēi: Ndēmōi i ndē lo nya lēmōi ma, hēi nya yēya lōkōi ma, ngtye ma nga pē wu gōinyōtsia ta wē a wu gō dowūlu.

37 Davidi vūli bē i ngi dōlia a Ndēmōi, ke mi gbē lo nā i wēnga a ngi lōi? Ke nūnga gbāmētsia ti gōhū iye nei lo, kina ti ji mēnini.

38 Ke i ndēnga ti ma ngi gai-hū: a hū mahū gbē kolo-nyēgi-belētsia yēya, nā ti lōngo a kūla gūhanga yilila, ke ti lōngo a fama wēla hūni majiamētsia.

39 Ke hēima yēkpētsia ka-wētsia bu, ke ngēleya gūndotsia hū ta mēhe mē na.

40 Nā ta kpāwōtsia ti wēlētsia gapū, ke a yāra hinda hē-gūka wē: jia lo ta mone wāi joma.

41 Ke Jisu i hēnga hīndēi mahū nā nāvōi i na ā lo, kina nūnga ta nāvōi wīli hīndēi nāvōi nā, ke ti gbōtōma ti kpatēngo, ti pili na gbōtōngo.

42 Ke kpawō velingo yēla wa, ke i kopo fēlē wilia na, i hīti fali hū.

43 Ke i ngi wōma-belēsia dōlia angiē, i ndē ti ma, a tōnya ngē wu ma, kpawō velingo ji i pili lo i dēwē ti gbi ma, ti pilini hīndēi nāvōi na.

44 Gbāmaile ti gbi ti nāvō gbōtō vuli lo na, ke ta nā ngi lōngola, i pili lo na iye ngi yēya, i wē bē a ngi navōi gbi.

NGŪ IPŪ MAHŪ ISĀWAGĒI XIII.

Ke kīna iye gbiāni kā-wē-bu, ngi wōma-belēsia yēlagē, i ndē ngi ma: kā-mo, gbēle gbē gotua bōnda lo, ke gbē wē longoa lo, ti bē.

2 Ke Jisu lūma, ye ngi ma: bi pē-dongo wa jtsia loa? kotu gbī ē lo ngi mbā ma na, nā tē kūla.

3 Ke kīna iye hēini ngtyē Olivi mahū kā-wē gbēānga, Pita, ke Johani, ke Jakobi, ke Anderu ti ngi moli ndōwu-hū.

4 Ndē mu ma: mi gbēi lo hīndēi jtsia ta wēma, ke gbē nāli lo a gema, kīna hīndēi jtsia gbi ta wā ma wēma?

5 Kīna Jisu i pōtēni tiē, ke i tatōa a ndēla: a pē pānda nūmu gbī a wu golē.

6 Gbāmaile ti gbōtōma ta wa lo nya bijēi hū, ta ndē, tē Krīsti lo a ngē, ke ti gbōtōma golē lo.

7 Ke kīna wā kotsia hīnda mēnima, ke kotsia ti ma yiēi, wā lūa, gbāmaile hīndēi jiā ma hōungo lē ti wē, ke ikelemēi i hīti le.

D

na nga gbole, ke baptisima na (ta) nya baptisingo la ta wu baptisi wē lo :

40 Ke hēila va nya lōkōi ma ke nya gowo lōkōi ma, nya wo yana fēla va wu wē, ngtyema ndsia ti gbatēni ti yē.

41 Ke kina ipugētsia ti mēnini, ke ti tatōa a lī dēwēla gbon a Jakobi, ke Johani.

42 Ke Jisu ti dōlia i ndē ti ma, ye : wu ko lo, wē ndsia ti pēni ti kpāya jo kafriisia māhēi (ke mbā waisia) ke ndsia ti wolōngo ta kpāya hinda lo wō ti mahū.

43 Ke ni i lē a wē wu lūa-hū : ke nūmui na a wē a imbāwāi wu lta, a wēa wu boilōpō lo.

44 Ke nūmui na a wēa imbāwāi a wē lo, a wu gbi boilōpō :

45 Ke nūmu-lōi t wāni bē ta vali ti gbē-gbāa ngi wē, ke ta igbēi-gbāa, ke i ngi lēvui vē a ngūmau hāni ti gbōtōma va.

46 Ke ti wa Jeriko : ke kina iye gbiani Jeriko ta ngi wōma-beleisia, ke nūnga gbōtōa Bartimēu būmūngōi Timēi ngi lōi, i hēini pelēi yāka ma, a feli wēi.

47 Ke kina iye mēnini ke Jisu Nazareti-mo mīa, i tatōa a gbāwōla ngēleya, ye : Jisu, bia Davidi ngi lōi abiē, nya māmamāu lo.

48 Ke ti gbōtōma ti ngi lāhinga, tē, i lōndō ; ke kina ta ndē ngi ma, a gbāwō lēkē ngēleya, bia Davidi ngi lōi nya māmamāu lo.

49 Ke Jisu dōa kpē, ke i ndēnga, ye : ti ngi dōli

kẹ ti tā-moi dōlia na ngi būmūngo, yẹ ngi ma (ndē lēli yēkpē jọ) bi lī i lēili, hījē, ta lo bi dōlima.

50 *Kẹ ta, i ngi gūlēi bilia yāká ma, kẹ i hījia i wā Jisu yē.*

51 *Kẹ Jisu i pōtea i ndē ngi ma, yẹ: gbo lo bi lōni ngi pē abiē? Tā-mo būmūngōi yẹ ngi ma, Ndēmōi, ngi lōni ngi tūwo lo.*

52 *Kẹ Jisu i ndēa ngi ma, yẹ, li bi yẹ, bi ilōnyēi i pēnga bi bāwō. Kẹ i tūwo lōa kẹ-yākpē, i tō Jisu wōma pēlēi hū.*

NGŪ IPU MAHŪ YĒLAGĒI XI.

Kẹ kīna tiyẹ wāni Jerusalemi gbēānga, kẹ Betfage kẹ Bethani ngtyē Olivi gama, i ngi wōma-belā fēletsia dō,

2 *Kẹ i ndēnga ti ma, yẹ: a li wu wa fūlēi hū wu lūgō, kẹ kīna ni wu wa hū, wa sọ lō dō lo ngilingo, nūmu gbī i la hēi lē ma, a ngi vulo wu wa a ngiē.*

3 *Kẹ ina nūmu gbi i ndēa lo wu ma, yẹ: gbē lē wa ji wē? a ndē ngi ma, wē, Ndēmōi lōngo lē la; a tēwẹ lo kẹ-yākpē hindēi ji ma.*

4 *Kẹ ti hītia pēlēi hū ti li, kẹ ti sọ-lōi doa ngilingo pē-la-goi ma ngitīya hindēi na pēle fēlē ya a gōme na, kẹ ti ngi vulōa.*

5 *Kẹ ti tēnga tiyẹ dōni na ti lēnga, tē ti ma, gbo lo wa pē? wu sọ-lōi vulōma lo?*

42 *Marki ngū ipu mahū yēlagēi XI.*

6 *Kẹ ti ndénga ti ma, tē, ni Jisu iye ndēni, kẹ ti gbēnga ti ma ti li :*

7 *Kẹ ti wa a sọ-lōi Jisu yē, ti ti gūlẹtsia uruli ngi ma, kẹ ti ngi hēnga sọ-lōi mahū.*

8 *Kẹ ti gbōtōma ti ti gūlẹtsia vōmbo pēlẹi hū, kẹ ti lēnga ta ngūlū bẹkẹtsia dẹwẹ, ta ndā pēlẹi hū.*

9 *Kẹ nāsia tiye lini tūgo, kẹ nāsia tiye tō ngi wōma, taye gūla, tē: Hosanna, bẹtēngo lẹ na a wa Ndẹ-moi bijẹihū.*

10 *Mu kẹ Davidi génye hū i bẹtẹ, na a wa Ndẹ-moi bijẹihū, Hosanna tēngo wai ngẹleya.*

11 *Kẹ Jisu i ya Jerusalemi, i wa hẹ-wẹ-bu, kẹ kina i wōtēni i hāntsia ma gbi gbẹ, kẹ kina kpokōi iye wāni na, i gbia i li Bethani ta ngi wōma-belā pū mahū fẹlẹtsia.*

12 *Kẹ fōlō wẹkẹi ma kina tiye hijēni Bethani, kẹ ndole ngi hōu :*

13 *Kina i ndāha wūlui doni kūhama pọ, nda-ẹtsia ti ma, i wa, kọ woi a hāni do ngūlui ya, kẹ kina i wāni kama, i hāni gbī doni, ngtye ma ndaẹtsia, gbāmaile ndāha-wa gbēi iye hīti le.*

14 *Kẹ Jisu i pōtẹa, i ndẹ ma, ye: nūmu gbī ẹ bi wā mẹ ji wōma kunafó. Kẹ ngi wōma-belẹtsia tiye mēni lo.*

15 *Kẹ ti wa Jerusalemi, kẹ Jisu yā hẹ-wẹ-bu, kẹ i tatōa a nāsia gbẹla ta hāni mājia, kẹ nāsia ta ngẹya hẹ-wẹ-bu, i nāwō māvōvi-belẹtsia ti mesẹtsia gūla, kẹ na ta bōmukūloisiasia-mājia ti hẹ-wūluṛsia.*

16 Ke ē lūma nūmu gbī ī li a kalo gbi he-wēlē-bu.

17 Ke i ti gā, i ndē ti ma, ye: nyēgingo ī lē, nya wē lo mbōndēsia gbi ta tōli a hē-wē? ke wu pēnga a hūma-bela ti hēma.

18 Ke kolo-nyēgi-belēsia, ke almami wāisia ti mēnia, ke ti hinda hūla ta yē ngi wa; gbāmaile tiye lūwa lo ngi ma, jiva nūnga gbi ti hū iye wuni a ngi gai.

19 Kīna kpokō iye wāni i gbīa ta-wāi hū.

20 Ke a ngēndēi kīna tiye dēwēma, ti ndāha wūhwi do mbēngo gbēgele i hīti so ihapētsia ma.

21 Ke Pita kīna i gīli la i ndē ngi ma, ye: Ndē-moi, gbēle, ndāha wūhwi na bi ye ngēlini i bēnga!

22 Ke Jisu i pōtēa, ye ti ma: a Ngēwo hōu a tōnya.

23 Gbāmaile a tōnya nge wu ma, nūmwi na a ndē ngtye ji ma, hījē bē bi wīli gbōye hū, ke ngi lī i ngi goni, ke i hōu a tōnya hīndēi nāsia iye ndēni ye, a wē lo na gbi i ndēa lo a sō lo.

24 Fālē nge wu ma hāni na gbi wu lōngo la, wa hē a lo a hōu a tōnya wē, wa ti jō lo.

25 Ke kīna wu yā dōni wa hē: a mānuma wē nāsia ma ta hinda nyāmu wē a wuē, ta lo wu ke na bē i ngēlē-gō-hū, a mānu wu ma a wu hinda nyāmuīsia.

26 Ke īna wū mānuma wē lo wu kēi na bē ngēlē-gō-hū, ē mānu wu ma a wu hinda nyāmuīsia.

44 *Marki ngū ipu mahū ifēlēgēi XI.*

27 *Ke ti wa Jerusalemi gboma : ke kina iye jiāma he-wé-bu, almami waṣia ti wā ngi yē, ke kolonyēgi-bēlēṣia, ke nūnga wōvetsia.*

28 *Ke ti ndēa ngi ma, tē : gbē kpāya lo ba hindēi jṣia wēla ? ke yē lo bi woni a kpāyēi ji hindēi jṣia wē va ?*

29 *Ke Jisu i pōtēa i ndē ti ma, ye : nya bē nga wu moli lo a moli yēla, wu lūma mbē, ta lo nga ndē wu ma, gbē kpāya lo ngi hindēi jṣia wēma la.*

30 *Johani ngi baptisimi iye hījēni ngēlē-gō-hū lo, o nūnga yē ? a lūma mbē.*

31 *Ke ti wu hītia ti nyonyo ma, tē : ina mu ndēa lo, mē : i hījēni ngēlē-gō-hū lo, a ndē lo, ye, gbēlē wuyē hōuni hōu a tōnya ?*

32 *Ke ina mu ndēa lo, mē : i hījēni nūnga ye lo, ti lūango nūnga ma, gbāmaile nūnga gbi ti Johani gori lo, tē, profiti lē a tōnya.*

33 *Ke ti pōtēa, tē, Jisu ma, mē gū a pōtēla. Ke Jisu i pōtēa i ndē ti ma, ye : nya bē, ngē ndē wu ma, gbē kpāya lo nga hindēi jṣia wēla.*

NGŪ IPŪ MAHŪ IFĒLĒGĒI XII.

Ke i tatōa a yiala tiyē salē-hū. Tā-mo yēla mīa wo iye gbālani i kāta dōma, i hinda yēla bō ndo yēi va, i mānēma hīnda dō, i fē ngēngē-bēlā wē, i li kēnyē gūha hū.

2 *Ke kina ikpēi iye hītini, i bōilōpō dēwēa*

ngengē-belā yē, ta lo ngengē-belēsia ta tūhani vē ngiē kpai-hū.

3 Kē ti ngi hōua, ti ngi lēwē, ti pē i li a ngi yēya háka.

4 Kē i boilōpō wēkā dēwēa ti yē, kē ti kotua wālia ngi ma, ti ngi nēmu ngi wui hū, ti pē i li a ngūfē.

5 Kē iye pēkā dēwēa gboma, ta lo ti pāni, kē ipēka gbōtōma, ta ti tēnga lēwē, ta ti tēnga wā.

6 Kē ndō yākpē lēkē iye ngi yēya ngi limage, i ta bē dēwē ti yē, yē: ta bāgo lo nya lōi ma.

7 Kē ngengē-belēsia ti ndēa ti nyonyo lūa-hū, jī lo a lōma ngi kē hēmēi, a wa, mu ngi wā, kē ngi nāvōi a wē lo a mu wō.

8 Kē ti ngi hōua ti ngi wā, ti ngi gbta kpaēi-hū.

9 Kpē lo nā kpaēi imā-moi a pē? a wa lo i ngi ngengē-belēsia wā, i kpaēi vē ipēkā wē.

10 Wu la kēi lē kolōi hū: kotui na pēlo-belā ti gbēlēima, ta lo i wēlea a kotui ingū mbāge jokui hū?

11 Ngēwo lo iye jī wēni, kē māluama hīnda lo mu yāma?

12 Kē tia hīnda hōula ma ngi hōu va, ke tiye lūwai lo nūnga ma; gbāmaile tiye koi lo, tē, i sālē lēni ti va lo, kē ti ngi lōa ti li ti wē.

13 Kē ti Farisīsia, kē Herodisia tēnga dēwē a ngi yē, ta lo ta ngi hūyīli ngi la-yiēi hū.

14 Kē kīna tiye wāni tē ngi ma: Kā-mo, mu kolo mē tōnya-mo lo abiē, nūmu gbē gbi bi ma,

gbāmaile bi bāgo nūmu gbi lo ma, ke Ngēwo wē hindēi lo ba kā tōnya hũ.

15 *Ma hōungo lē ma nāvō vē Sisari wē, o mā vē? mu fē o mā fē? ke tā kīna i bayai hūgoni ye ti ma: gbē lē wa nya gōlē? a wa mbē a nāvō gekēlē, ta lo nga to.*

16 *Ke ti wā la. Ke i ndēa ti ma, ye: yē nōmoli, ke kolā-nyēgingo lo a ji? Ke ti ndēa ngi ma, tē, Sasari.*

17 *Ke Jisu i ndēnga ti ma, ye, a hāni nāsia vē Sisari wē, na Sisari wo lē, ke a hāni nāsia vē Ngēwo wē, na Ngēwo wo lē. Ke ti wu hũ wa ngi ma.*

18 *Ke Saddusīsia ti wā ngi yē, tē: hījē gbī hahũ, ke ti ngi molia, tē:*

19 *Kā-mo, Musa iye ngēgi lo ma wē, tna nūmu ngi ndē hā lo, i ngi nyāhēi lō, ke ī ndēnga gbī lōni, ngi ndē a ngi nyāhēi jō lo, i ndēnga lē ngi ndēi va.*

20 *Gbēlē, ndēnga wofēla mta tiye na, ihālagēi i nyāha jō, i hā, ī ndō gbī lēni.*

21 *Ifelēgēi i ngi jō i hā, ke ta bē ī ndō gbī lōni; ke tsāwagēi bē ni iye na.*

22 *Ke īwofēlēgēisia ngi jōa, ke tī ndō gbī lōni: īkelemēi nyāpōi bē i hā.*

23 *Fālē hījē-gbēi-hēi-hũ, kīna ti hījēa lo, yē nyāha lo a wē angiē? gbāmaile ti wofēlēisia tiye ngi jōi lo a nyāha la.*

24 Ke Jisu i pōtēa i ndē ti ma, ye: wu pōla wēni ni, gbāmaile wū kola gō, Ngéwo ngi gbāyē be wū ko?

25 Gbāmaile ti hījēa lo hēi-hū tē sō-wē, tia bāo tē ti vē ti jō va, kē ta wē lo ktina Ngéwo ngi Angēlīsia nā ngēlē-gōhū.

26 Ke ndālōngo ha-bēla ma ta hījē lo wu kēi lē Musa gōlēi hū, ktina Ngéwo iye yiāni ngi ye ndōgboi-hū, ye: Abrami yēwoi lo aṅgē, kē Isaki, kē Jakobi?

27 Ngéwo yā āngiē hā-belā va, kē Ngéwo lo aṅgiē fū-belā va. Wa be wua pōla wa kpāma wē ma.

28 Ke kolo-nyēgi-belēsia yēlagē i wa ngi yē, ktina i ti wō mēnini ta yepē ti nyōnyo, ye: kē i kongo, kē i ti moli wōtēa pānda, i ngi moli, ye: Sāwēi igbē lo ihālagēi lē ti gbi ma?

29 Ke Jisu i pōtēa ngi wē, ye: Sāwēi ihālagēi sāwētsia gbi ma ta lo a ji: mēni o Israeli, Ndēmōi mu Yēwoi, Ndēmō yēla lē.

30 Ba ta lō a Ndēmōi bi Yēwoi a gbi lī gbi, kē bi yāfēi gbi, kē gbi nēmahūi gbi, kē gbi kpāyēi gbi, sāwēi ihālagēi lo.

31 Ifēlēgēi pēngo lē ktina na na. Ta lo a ji: ba lōlo a bi hēinyōi ktina bi vului na; Sāwa wēka gbī na ngongo i dēwē jītsia ma.

32 Ke kolo-nyēgi-moi i ndēa ngi ma, ye: E kāmō bi tōnyēi lēa, gbāmaile Ngéwo iyākpē; kē Ngéwo wēka i na ngiye ma ta.

33 Ke lōla va aṅgiē a ndī gbi, kē a nēmahū-dēwē

gbi, kẹ a ngāfa gbi, kẹ a kpāyē gbi, kẹ i lōla va a ngi hēinyoi kina ta vuli, na i dēweni sā-hāni gbi mola ma, ke sāetsia ma.

34 *Kẹ kina Jisu na loni kẹ i dūma ti wē pānda, i ndē ngi ma, yē: bi ma ɾ gūha Ngéwo genyēi hū ma. Kẹ nā wōma nūmu gbī, ɾ ngi hūgoni a ngi molila a mōli gbi.*

35 *Kẹ Jisu ɿ pōtēa i ndē, kina iye kā-wēma kā-wēbu: gbē lē kolo-nyēgi-belētsia ta ndē, tē: Kristi Davidi ngi lōi mta?*

36 *Gbāmaile Davidi vuli bē ndē lo, yē, a ngāfa yēkpēi: Ndēmōi i ndē lo nya lēmōi ma, hēi nya yēya lōkōi ma, ngtye ma nga pē wu goinyōtsia ta wē a wu go dowūlu.*

37 *Davidi vūli bē i ngi dōlia a Ndēmōi, kẹ mi gbē lo nā i wēnga a ngi lōi? Kẹ nūnga gbāmētsia ti gōhū iye nei lo, kina ti ji mēnini.*

38 *Kẹ i ndēnga ti ma ngi gai-hū: a hū mahū gbē kolo-nyēgi-belētsia yēya, nā ti lōngo a kūla gūhanga yilila, kẹ ti lōngo a fama wēla hūni majiamētsia.*

39 *Kẹ hēima yēkpētsia ka-wētsia bu, kẹ ngēleya gūndotsia hū ta mēhe mē na.*

40 *Nā ta kpāwōtsia ti wēletsia gapū, kẹ a yāru hinda hē-gūha wē: jia lo ta mone wāi joma.*

41 *Kẹ Jisu i hēnga hīndēi mahū nā nāvōi i na ā lo, kina nūnga ta nāvōi wīli hīndēi nāvōi nā, kẹ ti gbōtōma ti kpatēngo, ti pili na gbōtōngo.*

42 Ke kpawō velingo yēta wa, ke i kopo fēlē wilia na, i hīti fali hū.

43 Ke i ngi wōma-belēsia dōlia angiē, i ndē ti ma, a tōnya nge wu ma, kpawō velingoji i pili lo i dēwe ti gbi ma, ti pilini hīndēi nāvōi na.

44 Gbāmaile ti gbi ti nāvō gbōtō vuli lo na, ke ta nā ngi lōngola, i pili lo na iye ngi yēya, i wē bē a ngi navōi gbi.

NGŪ IPŪ MAHŪ ĪSĀWAGĒI XIII.

Ke kīna iye gbiāni kā-wē-bu, ngi wōma-belēsia yēlagē, i ndē ngi ma: kā-mo, gbēlē gbē gotua bōnda lo, ke gbē wē lōngoa lo, ti bē.

2 Ke Jisu lūma, ye ngi ma: bi pē-dongo wa jīsia loa? kotu gbī ē lo ngi mbā ma na, nā tē kūla.

3 Ke kīna iye hēini ngtyē Olivi mahū kā-wē gbēānga, Pita, ke Johani, ke Jakobi, ke Anderu ti ngi mōli ndōwu-hū.

4 Ndē mu ma: mi gbēi lo hīndēi jīsia ta wēma, ke gbē nāli lo a gema, kīna hīndēi jīsia gbi ta wā ma wēma?

5 Kīna Jisu i pōtēni tiē, ke i tatōa a ndēla: a pē pānda nūmu gbī a wu gōlē.

6 Gbāmaile ti gbōtōma ta wa lo nya bijēi hū, ta ndē, tē Kristi lo aṅgē, ke ti gbōtōma gōlē lo.

7 Ke kīna wā kōtsia hīnda mēnima, ke kōtsia ti ma yiēi, wā lūa, gbāmaile hīndēi jīā ma hōungo lē ti wē, ke ūkelemēi ī hīti le.

D

50 *Marki ngū ipū mahū isāwagēi XIII.*

8 *Gbāmaile mbōnda ta hījē lo mbōnda ma, kenyei kenyeima, ke ndo gbelingōtsia taye lo hinda gegeā; ndole a ye lo na, ke monea, hindesia ti dōtōmēsia lo a mamauma hinda.*

9 *Ke a wu vulutsia mahū gbē, gbāmailē ta li lo a wuē semē-bu, ke kā-wēsia bu lo, ta wu lēwē lo na, ke ta wā lo a wuē mahū-bela, ke mahānga lābu, nya va, sēli va ti ma:*

10 *Ke njia-yēkpēi i lē pēi mbōndesia gbi yē.*

11 *Ke kina ta lima a wuē, ke ti wu vē, wa lā-lima na wa ndēma tūwo ma, ke gboma wā kili wē; ke hāni gbi lo a vēma wuē igbēi na ma, na lo wa ndē, gbāmaile wā i lē wa ndē, ngāfa yēkpēi mia.*

12 *Ndēi a ngi ndēi vē lo ngi wā va, kēi i ndōi, ndēngesia ta hījē lo ti lē-belā va, ta pē lo ti ti wā.*

13 *Ke nūnga gbi ta dōlo a wuē nya bijēi va. Ke nūmui na a hōlima i hīti ikēlemēi, ta sē lo, a bāwō ma.*

14 *Ke kina wa toma hinda nyāmu ke kpovōi na Danieli profiti iye ndēni, ti dōni hindēi na ti doma i lē (gbē nūmui na a kēma i hūgo,) ke kpē ti ma na taye Judia, ti wēla, tā li ngtyesia hū;*

15 *Ke kpē ngi ma na a ye pē wūmba ā hīti, i li pē bu, ā li bē, i hāni gbi wūmbu ngi wē-bu.*

16 *Ke bā pē nūmui na i kpaē-hū, a yema gboma ngi gūlēi wūmbu va.*

17 *Ke pōwō nāsia ta ye kōhū, ke nāsia ta nyini vē gbolē va fōlōi nāsia ma:*

18 Ke a hē wu wēla gbēlēi ā wa a hāmēi.

19 Gbāmaile ifōlōi nāsia ma mone lo aye na, na nytko ī la wēle ndōloi ikpatemēi tatō be, na Ngēwo iye gbateni, i hiti kpēkpē hū, ē wē gboma.

20 Ke ngtye ma Ngēwo i pē fōlōi nāsia ti kūtu, nūmu gbi ē bāō; ke ihū-wōyongotsia va, nā i ti hūwōyoni, iye vōlōtsia gūtuni.

21 Ke ina nūmu gbi i ndēa lo wu ma: kpēle, Kristi i lo bē, o kpēle, ta lo mīa, bā hōu a tōnya.

22 Gbāmaile nde-Kristtsia, ke nde profittsia ta hijē lo, ke ta nāli ge lo, ke ngū hū ba hinda, ta gbōwa, ina ta gū lo i wē be ngi hūwōyongotsia.

23 Ke a wu mahū-gbē; gbēle, ngi hūmbuu a ndē wu ma.

24 Ke ifōlōi nāsia, mone na wōma, fōlōi a gbindi lo, ke ngālui ē lā ngi vōi ge.

25 Ke dūmbēlēkēsta ngēlēma ta gūla lo, ke kpāyēsia ngēlē-gōhū ta jīsia lo.

26 Ke ikpēi na ma ta nūmu-hindō-lōi do lo, na a wāma ngēlēya a kpāya wā, ke mbēlē hū.

27 Ke ikpēmēi na ma i ngi anjeltsia dēwē, ke ti ngi hūwōngoi yāndo lo, ke hinda nāni fefēi a wē na, a hiti ndōloi gēlēma, i hiti ngēlē gēlēma.

28 Sālē ga nā ndāha wūlui ma: kina ngi bēkēi dālango a ye lē i ndāsia gbia, wa kō lo wē-hāma lo wāma.

29 Ni wa be, kina ji na wa hindēi jīsia loma, ti wāma dēwēma, a kō ke ta hitima gbēānga, pēsia la be.

54 . *Marki ngū ipū inānigēi XIV.*

13 *Kē i ngi wōma-belēsia fēlēa dōa, i ndē ti ma, ye: a li tā-wāi hū, wa tā-mo yēla malē lo, bōla wā ngi yēya, a tō ngi wōma.*

14 *Kē hindēi gbi lo a li na, a ndē nūmu yēkpēi ma pēbu, wē: kā-moi ye: mi lo hōtānga ti gūndoi na, hindēi nga paska mēhēi mē na, ma nya wōma-belēsia?*

15 *Kē a kūndo wā hūgo lo, a wē pē ngēlēya gēi hū hakānga, ti na hūgbatengo, hūgbate mīa mu va.*

16 *Kē ngi wōma-belēsia ti gbā, ti li, ti wā tā-wāi hū, kē ti toa kina iye ndēi lo ti ma, kē ti paskēi hūgbate na.*

17 *Kē a kpokoi kē i wā ipū mahū fēlēsia yē.*

18 *Kē kīna tiye hēini ta mēhē me, Jisu ye: tōnya lē nge wu ma, wu yēlagē nā ma ta ma mēhē me, ta lo, a nya mājia a bāya.*

19 *Kē ti lī tatōa a nyānila, kē tia lo ndēma ngi ma: a ngēla ngēla: nya lē? kē ipēka ndēa: nya lē?*

20 *Kē i pōtēa, i ndē ti ma, ye: ipū mahū fēlēi yēlagē lē, nā i ngi lōkōi hitēni kōlōi hū ma ta.*

21 *Nūmu-hindō-lōi a li lo a tōnya, kīna nyēgingo la ngi va, kē pōwō lo aye hindōi nā ma, nā a nūmu-lōi mājia a bāya, nyāndēngo lē hindōi na va, kē tiye ngi lēni.*

22 *Kē kīna tiye mēhē mēma, Jisu i kpohui wūmbu, i sē-gbā, i ngāngalē, i fē tiē, i ndē: a mbūmbu, wu mē, nya lūi lo a ji.*

23 Ke i bōlēi wūmbua; ke kina i se-gbīani, i fē tiž, ke ti gbi ti gbolēa.

24 Ke i ndēnga ti ma, ye: ji lo nya nāmēi lē hinda hūlāngo ninēi va, nā i gbīani ti gbōtōma va.

25 Tōnya lē ngi ndē wu ma, ngē la hape yēi na gbolē gboma, ngtye ma a ye fōlōi na, nga gbolē nināngo Ngēwo genyēi hū.

26 Ke kina ti kpoyōni a wūlēla, ti li ngiyēi Olivi mahū.

27 Ke Jisu i ndēnga ti ma, ye: wu gbi wa lī dēwē lo nyama a kpindi ji, gbāmaile nyēgingo lē: nga mbāla mahū-gbē-moi lēwē lo, ke mbaletsia ta vāya lo.

28 Ke na wōma ngi hijēa lo, nga li lo wu lūgo Galili.

29 Ke Pita i ndēa ngi ma, ye: ji bē ti gbi ti lī dēwēa bi ma, ke nya ngi lī dēwē lo bi ma.

30 Ke Jisu i ndēa ngi ma, ye: a tōnya nge bi ma, fōlōi ji i wē bē a kpindi ji, kina tē-hinēi ā gokōlēma hū fēlē, ba māli lo nyama hū sāwa.

31 Ke a ndē lēkē gboma: īna nga hā lo a biē, ngē māli bi ma hindēi gbi lo hū. Ni bē ipēkēsia gbi ti ndēni.

32 Ke ti hitia hinda yēla nā ta tōli a Gethsemane; ke i ndēa ngi wōma-bēlēsia ma; a hēi bē, ngi ya hēma.

33 Ke i Pita wūmbua, ke Jakobi, ke Johani, ke ngi wu hū tatōa wula gboñ, ke ngi lī i tatōa nyānila.

34 *Ke i ndēa ti ma, nya lē gbi nyāningo lē hā be va, a ye bē, wu mānē wē.*

35 *Ke i yā tūwo ma kūlō, i gūla ndōēi ma, ke i hēnga: ina a wē lo, kpēi na i dēwē ngi ma;*

36 *Ye: Abba, nya Ke, hāni gbi a wē lo biē, bōlēi ji wūmbu nya yēya, ngtye ma kina nya lūma la, ke kina ba lūma la.*

37 *Ke i wā, i ti mālē, ta yī; i ndē Pita ma: Simoni, bi yīma lo? bā mānē wē kpē wūlōi ji be?*

38 *A mānē wē, wā wili woi hinda nyāmu hū. Ngāfēi a tōnya ngi lumāngo lē, ke ndūi hū hāngo lē.*

39 *Ke i ya gboma, i hē, i njā yakpētsia lē.*

40 *Ke kina i yāmani, i ti mālē, ta yī gboma, (gbāmaile ti yamētsia miningo yelē,) tia bao tī njiēi go, ta ndē ngi ma.*

41 *Ke ikpēi isāwagē wēa, i ndē ti ma, ye: a yī na, wu ndēvu wūmbu, i gūa, ikpēi i wā, kpē lē, nūmu-hindō-lōi ti ngi vēnga nūnga nyāmua wē.*

42 *A hijē, mu li, a kpē lē, nūmui na nya vēma, ta mu gbēānga.*

43 *Ke-yakpē, kina iye yiama ke Judasi i wā, ipū mahū fēlētsia yēlagē, fāhā gbōtōa ti ngi wōma, mbāwa ti yēya, ke ngūlua; ta hijē almami watsia yē, ke kōlo-nyēgi-bēlētsia, ke ndē-bēlētsia.*

44 *Ke nūmui na, a ngi mājiani, iye nāli gēi lo a tiē, ye: nūmui na gbi lo, nga ngi la-gōmima, i nūmui na sē lē, a ngi hōu kpà, wu li a ngiē.*

45 Kẹ kina i wāni, i li ngi yē ke-yakpē, i ndē :
Ndēmōi, Ndēmōi, kẹ i ngi la-gōmia.

46 Kẹ ti ti lōkōtsia la ngi ma, ti ngi hōu.

47 Kẹ ti yēlagē na iye dōni ti gbēlānga, i mbāwēi
langa, i almami wāi ngi boilōpōi nōna, i ngi wōli
dēwē.

48 Kẹ Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye : wu wā lo
nya hōuma, kina wa wa hūma-mo hōuma, a mbāwa,
kẹ ngūlua ?

49 Ku-gbi-ma ma wuēni yelē kā-wē-bu, nya kā-
wē, kẹ wū nya hōuni ; kẹ njiēi na iye lēni tūwo ma
kōloi hū, a wē lo.

50 Kẹ ti gbi ti gbēlēa ngi ma, ti wēla.

51 Kẹ ndakpō yēla i tōa ngi ma, kūla golēi
yīlīngo ngi gbūhēi ma, kẹ ko-angetsia ti ngi hōua.

52 Kẹ i gbīa kūla golēi ma, i wēla ti ma ngi
gambingo.

53 Kẹ ti ya a Jisu almami wāi yē ; kẹ almami
wātsia gbi, kẹ ndē-belēsia, kẹ kolo-nyēgi-belēsia ta
tiēni ye lē.

54 Kẹ Pita i tō ngi wōma kūhama pō, i hiti
almami wāi wē gama, kẹ i hēa boilōpōtsia gbēānga
a gowō a ngombui.

55 Kẹ almami wātsia, kẹ nyāmēsia gbi ti lōni, ti
sēli hinda wōkoli Jisu ma, ngi wā va, kẹ tī hāni gbi
doni.

56 Gbāmaile ti gbōtōma ti ye ndē-jēli hōu lo ngi
va, kẹ ti jēli i wēni a ngo yēla.

57 *Ke ti tēnga ti hījēa, ti nde-jēli hōu ngi ma, tē :*

58 *Muye mēnī lo i ndē : nga kā-wé ji nyāni lo, na ti kpateni a ti lōkōtsia, ke fōlō sāwa hū nga lo ipēka dōlo, na tī kpateni a ti lōkōtsia.*

59 *Ke ngi bao ti jēli i wēni a ngo yēla.*

60 *Ke almami wāi i dōa ti līa, i Jisu mōli, ye : bī lūma gbī wēma ? Gbē hāni lo nī jia, ta sēli hōu bi va ?*

61 *Ke ngi lōndōnga yelē, ī lūma gbī wēni. Ke almami wāi i ngi molia gboma, i ndē ngi ma, ye : Kristi lo a biē ? Nūmu betēngo ngi lōi.*

62 *Ke Jisu i ndēa, nya lē : ke wa nūmu-hindō-lōi lo lo, i hēini kpāya yēja lōkōi ma, ke a ye wāma fōfōi hū ngēlēya.*

63 *Ke almami wāi i ngi gūlēi bēmbēla, ke i ndēa : gbē jēlia lo gboma mu lōngo la ?*

64 *Wu ngi yīa nyāmui mēnia, gbo wu gilima la ? Ke ti gbī ti ngi lēa hā va.*

65 *Ke ti tēnga ti tatōa a ndā-ya wōla ngi mā, ke ta ngi yāmēi marwele ; ta ngi hīja a botani, tē : ndē ngi ma tūwo ma yēi lē ; ke bōilōpōtsia ti ye ngi gbōlēi lo a ti lōkōtsia.*

66 *Ke kina Pita iye pelēi imbui, ke almami wā ngi ngū-bōilōpōi yēla, i wā ;*

67 *Ke kina i toni Pita, a gowō, i ngi gbē, ye : bia bē wa Jisu Nazareti-moi ye lē.*

68 *Ke i mālia, ye : ngī ngi go, nya bao ngi njiēi*

hūgo bi ndēma ; ke i gbāa piasei hū, ke tē-hinēi gōkō lēa.

69 *Ke nyāhā-boilōpō i ngi loa gboma, ke i tatōa a ndēla na ma, tiye dōni ngi gbēānga : yēla lo a ji.*

70 *Ke i mālia gboma. Ke na wōma kūlō nā ti dōni ngi gbēānga, te Pita ma gboma : tōnya lē, yēla lo abiē, gbāmaile Galili-mo lo abiē, ke bi la-yiēi kina Galili-mo na.*

71 *Ke i tatōa a ngēli vūli la, a sōndu wā, ye : ngi hindōi ji go, wu ngi yta lēma.*

72 *Ke kpēi ifēlēgēi ke tē-hinēi gōkō lēa. Ke Pita i gilia a njiēi Jisu iye ndēni ngi ma : a yēma tē-hinēi gōkō lēa hū fēlē ba māi lo nyāma hū sāwa. Ke kina i gilila, ke i wōnga.*

NGŪ IPŪ MAHŪ ILŌLUGĒI XV.

Ke-yakpē a ngēndēi almami watsia ti ngū hitē wā ta ndē-bela, ke kolo-nyēgi-bela, ke samēi gbi, ke ti Jisu yilia, ti li a ngiē, ti ngi vē Pilatu wē.

2 *Ke Pilatu i ngi mōlia : Jewutsia ti mahēi lo abiē ? Ke i pōtēa, i ndē ngi ma, ta mīa bi ndēni.*

3 *Ke almami watsia ti ngi hōua a kayē hinda gbōtō va ; ke i njta gbī lēni.*

4 *Ke Pilatu i ngi mōlia gboma, ye ; bī njta gbi lēma ? hāni gbōtōtsia gbē lē, ti sēlē hōula bi ma ?*

5 *Ke Jisu i njta gbi lēlē, ta lo Pilatu wū hū iye wūni.*

60 *Marki ngū ipū mahū ilōlugéi XV.*

6 *Ké kōmèi na ma, i kpindi-wé-bu-mo yēla vè tiē, nūmu gbi lo ti moli va.*

7 *Ké yēla lo iye na ngi bijéi lo a Barabbasi, nā ngiltngo a nā tiye ngū-hitéi wēni ta tiēni, ké iye nūmui wāni.*

8 *Ké fāhā gbōtō a lo kpāwoma ngēlēya, ta tatōa ndēla ngi ma, tē, i pē, kina iye pēla wō gbà a tiē.*

9 *Ké Pilatu i pōtēa ti yē, ye: wu lōi lo ngi Jewuṣia ti māhéi wēma?*

10 *Gbāmaile iye koi lo, ké almami watsia ti ngi vēni tōma va lo.*

11 *Ké almami watsia ti kponda nūnga ma, kō i Barabbasi vè tiē.*

12 *Ké Pilatu i pōtēa, i ndē ti ma gboma, gbo wu lōi la hō ngi pē a ngiē, na wa tōli a Jewuṣia ti māhéi?*

13 *Ké ti kpāwoa gboma: a ngi gbàkpà ngūlui ma.*

14 *Ké Pilatu i ndēnga ti ma: gbē lē, gbē hinda nyāmu i pēa? Ké ti kpāwoma gboma lēkē: a ngi gbàkpà ngūlui ma.*

15 *Ké Pilatu i lūma nūnga lī lēli va, i Barabbasi vè tiē, i Jisu vè. Kina i gboyóni a ngi lēwēla, ti ngi gbàkpà ngūlui ma.*

16 *Ké kō-belésia ti ya a ngiē kūndoi hū, nā ta tōli a sēmèi-bu, ké ti kō-bēla gbi dōlia dénga.*

17 *Ké ti ngi mayilia a māhā-lōma, ké ti ngāli hēimbē vēa, ké ti pūnga ngi wū-mba.*

18 *Ké ti tatōa a vāla ngi ma: gōhū nēi bia, Jewutsia ti māhēi abiē!*

19 *Ké ti ngi lēwēa ngi wū-mba a kotō-pōa, ké ti ndā-ya wu ngi ma, ti wōmbi gbàkpà, ti hē ngi ma.*

20 *Ké kina ti kpoyóni ngi yēlala, ti māhā-lōmēi gbāa ngi ma, ti ngi ndā gūlēi wu ngi ma, ké ti ya a ngiē ngitīya, ngi gbàkpà va ngūlui ma.*

21 *Ké ti pēnga Simoni yēla, Sarini-moi, na iye dēwēma, a hijē ndōēi hū, Aleksandri ké Rufusi ti ké, tē i ngūlui wūmbu, nā ta Kristi gbàkpà ma.*

22 *Ké ti wa a ngiē hindēi Golgota, na ta tōli mu yiēi hū: hindēi ngū-gōkōa ti na.*

23 *Ké ti ndo vē ngi yē gbolē va, hūpūngo a hāni nonaṅona, ké iye gbolēni.*

24 *Ké kina tiye wēlani a ngi kpàkpà la ngūlui ma, ti ngi gūlēi gōlē ti lūa hū, nūmui ngi ndāngi yēya.*

25 *Ké kpēi isāwagē ma lo, tiye ngi kpàkpàni ngūlui ma.*

26 *Ké ngi māyia gēi nyégingo ye lē ngi wū ko: JEWUÍŚIA TI MĀHĒI.*

27 *Ké hūma-bela fēlēa tiye ti kpàkpàni ta tiēni, yēla ngi yēya lōkōi ma, ipēkēi ngi gōwoi ma.*

28 *Ké tiye nyéginini koloi hū iye dēwē lo, na iye ndēni, ye: ta ngi gbā lo a nāsia ta Ngēwo jāwōi nyāni.*

29 *Ké na ta dēwē ta njā nyāmu lē ngi ma, ta ti*

E

62 *Marki ngū ipū mahū ilōlugēi XV.*

wui vivi, ta ndē, tē : a ! bia, ta Ngéwo wé nyāni, kē ba tō kū sāwa hū :

30 *Bi vūli bāwō, bi ye ngūlui ma.*

31 *Ni bē almami watsia ta ngi yēlē, ta ndē ti nyonyo lūahū ta kolo-nyégi-belésia : a nūnga wēkā bāwō, kē ta vūli ē gū a ngi bāwōla.*

32 *Gbē Kristi, Israeli ti māhēi i ye ngūlui ma, ta lo ma to, mu hōu a tōnya. Kē na ta tiēni tiye ti gbàkpàni ngūlui mu, ta njā nyāmu lē ngi ma.*

33 *A fō ngūndia kē kpindi wēa ndoēi hū gbi, i hiti kpoko vōlōi ma.*

34 *Kē ikpoko vōlōi ma Jisu i gbāu ngēlēya, ye : ILOI, ILOI LĒMA SABATENI ? na mīa tiye po pōtēni : Nya Yēwōi, nya Yēwōi, gbē lē bi gbēlēa nya ma ?*

35 *Kē ti tēngēi na tiye dōni na, kina ti mēnini, tē : gbē lē, ta lo Eliasi dōlima.*

36 *Kē yēla i wimia, i spongi vēnda a ndo dagbāngoi, i pū kōtōpōi hū, i fē ngi yē gbolē va, ye : gbē lē ma, mu to, īna Eliasi a wa lo, i ngi yei.*

37 *Kē Jisu i gbāwo ngēlēya, kē i ngi lēvui vēa.*

38 *Kē kūlēi, na iye Ngéwo wé bu, i bēla kekere fēlē, i hijē māhūi i hiti mbūi.*

39 *Kē kina kūbēi, na iye dōni mahū, i toni, kina igbāwōi nyiko wēni ngēlēya, i ngi lēvui vē, kē i ndēa, ye : tōnya lē, tā-moi ji, Ngéwo ngi hindō-lōi ye lē.*

40 *Nyāhānga bē lo, tiye dōni kūhama, ta na gbē ti*

Ūa Maria Magdalini lo iye na, ke Maria Jakobi wūlō ngi njē, ke Josisi, ke Salomi.

41 *Tia vūli be kina iye Galili ti tō ngi wōma, ti kpē-gbīa ngi we. Ke nyāhānga wēkā gbōtōa, na tia wāni ta tiēni Jerusalemi hū.*

42 *Ke kina na kpoko iye wāni, gbāmaile ikpēi na lo ta hūgbate wē, na mia fōlōi na tēnē vōlōi lūgo.*

43 *Josufu, Arimatia-moi, nyama-bēlema-moi, ta be iye Ngēwo gēnyēi hū mawūlō, i wa, i li na kaji Pilatu yē, i Jisu ngi bōmēi vēli.*

44 *Ke Pilatu ngi hū wua, ina i gboyōa be a hāla, ke i kūbēi walea, i ngi mōli, ina hū lēmbia, kina i hā.*

45 *Ke kina i mēnini kūbēi i ndēni, i pōmēi vē Josufu we.*

46 *Ke i wa a kūla golē nyandē nyandē, i ngi yēi, i ngi bēmbē kūla golēi hū, i ngi la kāmbeī hū, na tiye hāwani a kotu, ti kotu gikili kāmbeī la.*

47 *Ke Maria Magdalini, ke Maria Josi ngi njē, tiye na lōi lo hindēi tiye ngi lāni na.*

NGŪ IPŪ MAHŪ IWOITAGĒI XVI.

Kina tēnē vōlōi iye dēwēni Maria Magdalini, ke Maria Jakobi ngi njē, ke Salome, ti kijēsia yēya, ko ti wa, ti pū ngi ma.

2 *Ke ngēnda tatēi tēnē vōlōi yēlagē ma, ti wā kāmbeī gama, a fōlōi hijē gbēi.*

64 *Marki ngū ipū mahū iwoitagēi XVI.*

3 *Ke ti ndēa ti nyonyo lūahū : yē lo a kotui giki-
lema mu wē kāmbeī la ?*

4 *Ke kina ti na gbēni, ti lo ke kotui gikilengo lē,
gbāmaile ngōngo wā yelē.*

5 *Ke kina ti wāni kāmbeī hū, ti ndāgbaḍ dogbē
lo, i hēini ngēya lōkōi ma, ngi māyilingo a kumba
gūha gogōlē, ke ndūwa wēa ti ma.*

6 *Ke i ndēa ti ma, ye : wā lūa, Jisu Nazareti-moi
mīa, wa kokoli, na tiye kpàkpàni ngūlwi ma ; i
hijēa, i bē, a na gbēlē hindēi tiye ngi lai na.*

7 *Ke a li wuē, wu ndē ngi wōma-belēsia ma, ke
Pita wē, ta lo lima wu lūgo Galili, mīa lo wa ngi
toma, kina i ndēi la wu ma.*

8 *Ke ti gbāa káká, ti wēla kāmbeī ma, gbāmaile
ti lima ye gbēli lo, ti hū i wu, tia bao ti njiēi gbi
lēni nūmu gbi ma, gbāmaile tiye lūai lo.*

9 *Ke kina Jisu iye hijēni tété tēnz vōlōi ihālagēi
ma, i ngi vūli gēma pēi a Maria Magdalini nā
ngi iye ngāfa nyāmu wofēlēsia gbīani.*

10 *Ke i yā, i ndē ti ma na ta tiēni tiye lē, kina
tiye māmaōma lōkō hū, ta wō.*

11 *Ke tia, kina tiye mēnini tē ngi vūngo lē, ke i
ngi donga, tē hōuni a tōnya.*

12 *Na wōma i ngi gē māvōvi lōkō hū a ifēlēgēa,
kina tiye jia, ta li ndōēi hū.*

13 *Ke ti yā, ti ndē ipēkētsia ma, tia be tiye hōuni
a tōnya.*

14 *Na wōma i ngi gē a ipū mahū yēlētsia, kina*

tiye hēini mēhē mēma, kē i yīa ti ma, ji va tīye hōuni a tōnya, kē ti lī gbàgbàwutsia va, gbāmaile ti nā hōuni a tōnya, nā, ti ngi loni, kina iye hijēni.

15 Kē i ndēnga ti ma: a li ndoē kurupe, wu njīa-yēkpēi lē nūmu gbi lo ma.

16 Nūmui na a hōu a tōnya, kē ti ngi baptisingo, a bāwō lo; kē nūmui na ē hōu a tōnya, a ngāmone jō lo.

17 Kē nāli jīsia ta tō lo ti wōma, na ta hōu a tōnya: nya bijēi hū lo ta ngāfa nyāmutsia gbīa lo, ta kēnyē yīa wēkū lo lē;

18 Ta kālīa wūmbu lo; kē ina ti hūbo hāni gbi gbolēa lo, ē ti nēmu; kē ti lōkōi la lo hīgbe-bēla ma, ta bāp lo.

19 Kē na wōma, kina Ndēmōi i kpoyōni a yīala ti yē, kē ti ngi jōnga ngēlē-gō-hū, kē i hēa Ngēwo yēya lōkōi ma.

20 Kē ti gbīa, ti li, ti njīa-yēkpēi lē hīndēi lo gbi. Ndēmōi iye jīa na ta tiēni, kē a njiēi kpāya a nālīa, ta tō ti ma. Amin.

(Njiēi yēkpēi na Marki iye nyégini ikēlēmēi.)

NJĪA-YĒKPĒĪ KIA LUKI NYĒGINI.

NGŪ I.

Kina nūnga gbōtōa ti ti vūlutsia vēnga, hindetsia hūgelēi hūgbāte va, nāsia va ti gboyoa señ a wēla mu lā ;

2 *Kia ti vēni la muē, mua nāsia tātō gbēlēi mu vūlutsia mu tonga, ke mua lo njiēi misiri a muē.*

3 *Nya be, ngi toi lo kpēkpēngo, kia ngi hāni gbi jogbēnga pānda wānda, tātōngo itātōmēi, ngi nyēgi bi yē ngū ma, Teofilusi jāmāngo wāi.*

4 *Ko bi njietsia itōnyēi go, ti bi gārani la.*

5 *Herodi vōlōtsia ma, Judia ngi māhēi, almami yēla lo, iye na, ngi bijēi lo a Sakaria, i Abia bōndēi hū, ke ngi nyāhēi Aron nyāha lēngetsia yēlagē ye lē, ngi bijēi lo a Elisabeti.*

6 *Ke ti vēngo ti lōnyāngo ye lē Ngēwo yāma, ta jīa Ndēmōi wēlēi hū, ke jāwaātsia hū, kāyē ī ti ma.*

7 *Ke ndō gbi iye ti yēya, gbāmailē Elisabeti gbēmāngo ye lē ; ke ti vēngo ti wōvāngo sē ye lē.*

B

8 *Kẹ kina i wẹni, kia iye almami yẹngẹi wẹma lo Ngẹwo yāma ngi ndā bōndẹi hū ;*

9 *Kia ta almami yẹngẹi wẹla, ngi ndẹi lo a hāni gū-nzīngoa mo la, kina i ya lo Ndẹmoi wẹlẹi bu,*

10 *Kẹ fāhẹi gbi tiye hẹma lo ngitīya, hāni gū-nzīngoi mo gbẹlẹi ma ;*

11 *Kẹ Ndẹmoi ngi lō-mo i ngi vūlui genga a ngiē, i lōni yẹja gākẹi ma, hindẹi ta ku nẹi hāntsia mo na.*

12 *Kẹ kina Sakaria i ngi loni, kẹ muamua lẹnga a ngiē, kẹ ndūwa a ngi hōua.*

13 *Kẹ Ngẹwo ngi lō-moi i ndẹnga ngi ma, ye : Bā lū va, Sakaria, gbāmailẹ bi hẹi mēningo lẹ, kẹ bi nyāhẹi, Elisabeti, a hindō-lō lẹ lo bi wẹ, ba ngi bijẹi wālẹ lo a Johani.*

14 *Ba kōhū-nẹ jō lo, kẹ kāhū gbāa, kẹ ti gbōtōma, ta gōhū nẹi lo ngi lẹ gbẹlẹi ma.*

15 *Gbāmailẹ a ye lo wo Ndẹmoi yāma ; ē ndō gbolẹ, o ikpāngoi, ngi vẹngo a ye lo a Holi-Yāfẹi ngi njẹ gōhū.*

16 *Kẹ Israeli lẹngetsia ti gbōtōma, a ti wōtẹ lo Ndẹmoi yẹ, ti Yẹwoi.*

17 *Kẹ a li lo ngi lūgo Eliasi yāfẹi hū, kẹ kpāyẹi, ketsia ti ltsia wōtẹ va ndẹngetsia yẹ ; kẹ ngōhū gbonda-bela wōtẹ va, tōnya-bela ti nēmahū-lẹwẹi yẹ ; ko i nūnga hūgbāte Ndẹmoi va.*

18 *Kẹ Sakaria i ndẹnga Ngẹwo ngi lō-moi ma :*

nga ji go gbo ma? Gbāmailē nū wōva lo angē, ke nya nyāhēi bē wōvāngo sē.

19 *Ke ndō-moi i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: Gabrieli lo angē, ngi lōni Ngéwo lābu, i nya lōnga ndē va bi ma, ke njia yēkpēi jtsia ge va abiē.*

20 *Ke kpēle, ba mūmu lo, bē gū a yāla, ngtye fōlōi na ma, hindēi jtsia ta wēma; gbāmailē bī nya lā-yiētsia hōuni a tōnya, ndsia ta wēma lo ti gbēlēi ma.*

21 *Ke nūngētsia tiye Sakaria māwulo ma lo, ke ti wū hū wūnga ji va, i lembini Ngéwo wēlēi bu.*

22 *Ke kina iye gbāni, i gūni a yāla, ke ti konga i kāma-hinda loa Ngéwo wēlēi bu; ke ngi lōkō yēnga fēya ti ma, ke ngi lā mūmua.*

23 *Ke kina iye wēni, kina ngi gbēi gbā vōlōtsia tiye gboyoni, ke i ya ngi yē pēlēi bu.*

24 *Ke ifōlōi ndsia wōma, ngi nyāhēi, Elisabeti, i gonga, i ngi vūlui lowu ngālu lōlua, ye:*

25 *Ni lo Ndēmōi iye pēni angē fōlōi ndsia ma, i nya gbēni ma, nya wūfēi gbā va nūnga lā.*

26 *Ke ngālui iwoitagēi ma, Ngéwo i tō-moi Gabrieli lō Galili tā-wa yēla hū nda a Nazareti.*

27 *Tēnina yēla yē, mbōyango tā-moi yēla wē, ta tōli a Josufu, Davidi wēlēi bu, ke tēninēi bijēi ye lo a Maria.*

28 *Ke Ngéwo ngi lō-moi i wā ngi yē, i ndē, ye: gāhū gbā, bia ngahū gōlē-mo wāi! Ndēmōi lo bi wōma: bi betēngo lē nyāhanga lā.*

29 *Kina i ngi loni, ke ngi lā i ngi monea ngi lā-yiēi va, i gīli ngi nēmahū, ye: Gbe vāma lo a jī?*

30 *Ke Ngéwo ngi lō-moi i ndēnga ngi ma, ye: Bā lūwa, Maria, gbāmailē bi ngāma gōlē jōa a Ngéwo.*

31 *Ke kpēle, ba gō lo, bi hindō-lō lē, bi ngi bijēi wāle a Jisu:*

32 *A ye lo wō, ti ngi wāle a na ngēlē ma ngi Lōi, ke Ndēmo Ngéwo a ngi gō lo a ngi kēi Davidi māha-hēimēi.*

33 *Ke a wē lo a māha Jakobi ngi wēlēi mahū kūnafo, ke ngi genyēi kēlema ē ye na.*

34 *Ke Maria i ndēnga Ngéwo ngi lō-moi ma, ye: jī a yē wēma, jī va ngi hindō gō?*

35 *Ke Ngéwo ngi lō-moi i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: Holi-Yāfēi, a wē lo bi ma, ke na i ngēlē ma ngi gbāyēi, a bi mawē lo: fālē holi-hāni na, ba ndēma, ta tōli lo a Ngéwo-Lōi.*

36 *Ke kpēle, bi ndēi Elisabeti, ta bē i gonga ngi wōvangoi, ke jī lo ngālui iwoitagēi lē, i lēwēa ngi ma na wō ta tōlia kpēma-moi.*

37 *Gbāmailē Ngéwo va hinda gbi ē kpàkpàu.*

38 *Ke Maria i ndēnga, ye: kpēle, Ndēmoi nyāha-boilōpōi, gbē i nya wē, kia bi lā-yiēi na. Ke Ngéwo ngi lō-moi, i gbāa ngi gāma.*

39 *Ke Maria i hijēa fōlōi ndsia ma, i li ngtyē genyēi hū a pīmē, tā-wāi yēla hū, i Judia hū.*

40 *I wā Sakaria wēlēi bu, i vā Elisabeti ma.*

41 *Kē kina iye wēni, kia Elisabeti Maria ngi vāmēi mēnini, kē ndōlai i windēa ngi gōhū, kē Elisabeti i vēnga a Holi-Yafēi.*

42 *Kē i gbāwua ngēlēya, i ndē, ye: Bi bētēngo lē nyāhanga lāa, kē nguēi bi gōhū hāni bētēngo lē.*

43 *Kē mi lo ji i hijēi na, i wēni nya yē, kē nya Lēmōi ngi njēi i wa nya yē?*

44 *Gbāmailē, kpēle, kīa bi vāmēi wōi i wāni nya wōli hū, kē ndōlai i windēa nya gōhū a kōhū ne.*

45 *Kē ngi bētēngo lē na a hōu a tōnya, gbāmailē hindēi nāsia, ti ndēni ngi ma, ta hijē Ndēmōi ma, ta gboyo lo a wēla.*

46 *Kē Maria i ndēnga, ye: nya yāfēi a Ndēmōi lātō lo,*

47 *Kē nya yāfēi i gōhū nēnga Ngēwo hū, nya Bāwō-moi.*

48 *Gbāmailē i ngi nyāha-boilōpōi vēli hindēi gbēnga, kē kpēle, kūnafo mbōnda gbi, ta nya wāle lo a nūmu mbetēngoi.*

49 *Gbāmailē na kpāyāngo i hinda wā wēnga angē, kē ngi bijēi holingo lē.*

50 *Kē ngi mānuma hindēi i nāsia ma lo, ta lūwa ngi ma, a hijē mbōnda ma, i gēle mbōnda ma.*

51 *I kpāya gēnga a ngi lōkōi; i ngāwō-bēla vāya kīli hū i ti nēmahūtsia.*

52 *I kpāya-bēla yēinga ti hēmētsia ma; i nāsia le ngēlēya, ti mayēngo.*

53 *I ndōle-bēla ti go vēnga a hāni yēkpēa, ke kpāte-bēla, i ti lōnga a ti yēya hakà.*

54 *I gbonga ngi boilōpōi Israeli ma, kia a gīli a ngi mānuma hindēi ;*

55 *Kia i ndēni mu ketsia ma, Abrahami ma, ke a ngi hūi kūnafo.*

56 *Ke Maria i hēinga ngi gbēlānga ngālu sāwa : i yāma ngi wēlēi bu.*

57 *Ji Elisabeti ngi gbēi i hītini pānda-wānda ndō lē va, ke i hindō-lō lēnga.*

58 *Ke ngi hēinyotsia, ta ngi ndēngetsia, kina ti mēnini, ke ji Ndēmōi i mānuma hinda wā pēni a ngiē, ke ti gōhū nēnga ta tiēni.*

59 *Ke kina iye wēni, fōlōi iwayakpagēi ma, ke ti wā ndōi lēwē va, ke ti ngi wālea a Sakaria, a ngi kēi bijēi.*

60 *Ke ngi njē i pōtēa, i ndē, ye : Sāō, ngi bijēi a wē lo a Johani.*

61 *Ke ti ndēnga ngi ma, te : nūmu gbi ī bi bōndēi lāa ta tōli a mbijēi ji.*

62 *Ke ti lōkō yēnga ngi ke ma fēya, te : ta yē ngi wāle ?*

63 *Ke i ti mōli, ti wa a mesēi ta kolo-nyēgi ma, i nyēgi, ye : ngi bijēi lo a Johani : ke ti gbi ti wū hū i wūnga.*

64 *Ke ngi lēi i wōnga ke-yakpē, ke ngi nēi i vūlōa, ke i yā, i Ngēwo lātō.*

65 *Ke ndūwa i ti gbi hōunga, na tiye hēni ti*

bēm̄bēngo, ke ti njiēi jtsia gbi vāya hū, Judia ytyē gēnyēi hū gbi.

66 *Ke ndsia gbi ti ti mēnini, ti ti lāi lo ti līma, tē: Ndōi ji a wēma a gbe lo lo? Ke Ndēm̄oi lōkōi iye ngi ma lo.*

67 *Ke ngi ke, Sakaria, i vēnga a Holi-Yāfēi, i ndē, ye:*

68 *Ndēm̄oi bētēngo lē, Israeli ti Yēwoi, gbāmailē i ngi nūngeṭsia gbēnga, i ti wūma wōnga.*

69 *I mbāwō lōwō lōnga amuē, ngi boilōpōi Davidi wēlēi bu.*

70 *(Kīa i ndēni a ngi holi profitṭsia ti lēi, ndsia ti na wō a tātō gbēlēi.)*

71 *Ye: a mu bāwō lo mu gonyoṭsia yēya, ke ndsia gbi yēya ti lōwōnga amuē.*

72 *Mānuma hindēi wē va, na i ndēni mu keṭsia ma, ke gīli va a ngi holi woyelēi.*

73 *Kpōrōi na i ngūani mu ke Abrahami, ye:*

74 *Ko i fē muē, ko kina i mū bāwōa lo mu gonyoṭsia yēya, mu ngi gbē-kpīa ndūwa gbi i mu ma.*

75 *Holi hinda hū, ke tōnya hinda hū ngi yāma, fōlōṭsia gbi hū ma lēvu.*

76 *Ke bia, ndōi, ta bi wālē lo a na ngēlēya ngi profiti, gbāmailē ba li lo Ndēm̄oi lūgo, ngi wēlēṭsia hūgbātē va.*

77 *Pē va ngi nūngeṭsia ti mbāwō go, kia i mānua lo ti ma a ti hinda nyāmuṭsia.*

78 *Mu Yéwoi mānuméi jahū, a na fōlō hijēngoi ngēlē ma, i mu gbēnga.*

79 *Fōfō vē va ndasia wē ti hēini kpindi hū, kē hā nēnēi hū; mu gowotsia lō va ndilēli wēlēi hū.*

80 *Kē ndōi i lōla, i kpāya ngāfa hū, kē iye ngōletsia hū lo, ngīye i hītini ngi gē vōlōi ma a Israeli.*

NGŪ II.

Kē kina i wēni fōlōi ndasia ma, kē Sesari Augusti i sāwa la, ye: ndōloi gbi ti ti bijētsia wu kolo hū.

2 *Kē mbije wulēi ji kolo hū, tiye tātōi lo hālēi, kina Kirenu iye Siria mahū, a māha la.*

3 *Kē ti gbi ti ya ti bijēi wū va kolo hū, ti gbi ti nda lā-wāi hū.*

4 *Kē Josufu bē i lēnga a hijē Galili, a gbāa tā-wāi Nazareti hū, a li Judia hū, Davidi ngi lā-wāi hū, gbāmailē iye Davidi ngi wēlēi bu lo, kē ngi bōndēi hū.*

5 *Ti bijēi wu va kolo hū, ta Maria ngi nyāha bōyangoi, na iye kōhū.*

6 *Kē kina i wēni, kia tiye na, kē fōlōtsia ti hītēa, ngi lō lē va.*

7 *Kē i kpāa hindō-lō lēnga, i ngi bēmbē a kūla, i ngi la hindēi sōtsia ta mēli na, ji va hinda gbi iye na ti va pēlēi bu.*

8 *Kē mbāla-mahū-gbē-bēla lo tiye ndōloi na sē*

hũ, ta yĩ kpālěi hũ, ta ti bālanga-mahũ-gbē a kpindi.

9 *Kē kpēle, Nděmoi ngi lō-moi i wā ti mahũ, kē Nděmoi ngi māvōi i vōnga, i ti bēmbē; kē ti lūwa gboñ.*

10 *Kē Ngěwo ngi lō-moi i nděnga ti ma, ye: Wā lūwa, gbāmailē, kpēle, ngi wā wu wē a ngō wili yēkpēa, kōhũ nē wā i hũ, na a wēma nūnga gbi wē:*

11 *Gbāmailē fōlōi ji ma lo ti mbāwō-mo lēnga wu wē, Davidi ngi lā-wai hũ, na Nděmoi Kristi lē.*

12 *Kē ji lo a wēma a nāli wu ma, wa ndōlai mālē lo mbēmbēngo kūla hũ, i lani hinděi sōa ta mēli na.*

13 *Kē ke-yakpē, kē ngēlē-gōhũ-go-bēla vāha ti wa la Ngěwo ngi lō-moi, ta Ngěwo lātō; tē:*

14 *Tātō lo Ngěwo ma ngēlēya, ndīlēli ndōloi hũ, līma hinda yēkpē nūnga ma.*

15 *Kē kina i wēni, kia Ngěwo ngi lō-bēla tiye hijēni ti gbēla, ti yāma ngēlē-gōhũ, mbāla-mahũ-gbē-bēla ti ndē ti nyonyo ma, tē: a mu li na Betlehemi hũ, mu hinděi ji lo, na i wēnga, na Nděmoi i kēnga amuē.*

16 *Kē ti wa a pīmē, ti Maria mālē, kē Josufu, kē ndōlai i lāni hinděi sōa ta mēli na.*

17 *Kē kina ti toni, kē ti njiēi vāya hũ, na ti ndēni ti ma ndōi ji va.*

18 *Kē nāsia gbi ti mēnini, kē ti nēmahu i wūnga hinděi nāsia va mbāla-mahũ-gbē-bēla ti ndēni ti ma.*

19 *Kẹ Maria i hindēi jtsia gbi lāma-gbātēi lo, i ti yāndo ngi līma.*

20 *Kẹ mbāla-mahū-gbē-bela ti yāma, ta Ngéwo bētē, ta ngi lātō hindetsia gbi va ti mēnini, kẹ ti toni, kia ti ndēni ti ma.*

21 *Kẹ kina fōlō wayakpetsia tiye gboyoni ndōi lēwē va, ti ngi bijēi wālē lo a Jisu, na Ngéwo lō-moi i ngi wālēi la, ta la bē a ngi go wumbu.*

22 *Kẹ kina ngi gbēla gbīa vōlōtsia tiye gboyoni, kia Musa jāwai i ndēni la, kẹ ti wa a ngiē Jerusalemi hū, ngi vē va Ndēmōi wē.*

23 *Kia nyégingo Ndēmōi ngi jāwai hū: hindō-lōi gbi lo na a hūbu a lē, ta ngi wālē lo a holi Ndēmōi wē.*

24 *Kẹ sā-gbia va, kia ndēngo la Ndēmōi jāwai hū, bōmōkūlō fēlēa, o pōwō lēnga fēlēa.*

25 *Kẹ kpēle, Tā-mo yēla lo iye Jerusalemi hū, ngi bijēi a Simeoni lo, kẹ tā-moi jī ngi lōnyāngo, kẹ a Ngéwo līma hindēi wē, iye Israeli ti lī-lēli lo māwulo, kẹ Holi yafēi iye ngi ma lo.*

26 *Kẹ Holi-Yāfēi i kei lo a ngiē, ye: Ē hā lo ngtye kẹ a Ndēmōi ngi Kristi loni.*

27 *Kẹ i wa ngāfēi hū Ngéwo wēlēi bu: kẹ kina ndē-beletsia ti wāni a ndōi Jisu pē va a ngiē kia sāwai i ndēi la:*

28 *I ngi wūmbu ngi yāka hū, i Ngéwo bētē, i ndē, ye:*

29 *Ndémoi, gbē na bi boilōpōi i yāma ndī-lēli hū, kia bi lā-yiēi i ndēni;*

30 *Gbāmailē nya yāmeṣia ti bi bāwō hindēi longa.*

31 *Na bi hūgbāteni nūnga gbi yāma.*

32 *Lambo, fōfō ge va a Kafṛṣia, ke māvōi Israeli va, bi nūngeṣia.*

33 *Ke Josufu ke ngi njēi ti wū hū i wūnga hindēi nāsia va, i ndēni ngi va.*

34 *Ke Simeoni i ti bētēnga, i ndē Maria ma, ngi njēi, kpēlē, ndōi ji hēingo lē ti gbōtōma ti gūla va Israeli hū, ke ti hijē va gbōma; ke nāli va na te njia yēkpē lē fa.*

35 *Mbōwa a bi nda lī bō lo, kō kilṣia ti ti gbōtōa nēmahū, ti ge.*

36 *Ke Ana lo iye na, ke nyāha profiti a ngiē, Fanueli nyāha-lōi, Aser bōndēi hū; ke ngi wōvango gboñ, i lēmbia a ngi hīni fō wofēla, kia wō tēnina a ngiē.*

37 *Ke kpāwō yē lē a ngiē, ngi vō nū nāni gboyongo mahū nāni; i gbīani Ngéwo ngi wēlēi bu, ke a Ngéwo gbē-gbīa a kpindi ke fō, a sū-hōu la, ke hē wēla.*

38 *Ke i wa ikpēlēi na sē ma, i sē-gbīa ta be Ndémoi ma, i njia lē ngi va ti gbi ma ta pēlē hū gbē ngūmawō hinda va Jerusalemi hū.*

39 *Ke kina ti hindēṣia gbi wēni, kia Ndémoi ngi sāvai i ndēni, ke ti yāma Galili hū, ti ndā lā-wāi Nazareti.*

40 Ke ndōi i lōla, i gbāya ngāfa hū, i nda vē a nēmahū lēwē, ke Ndēmōi yahū gōlēi iye ngi ma lo.

41 Ke ngi lē-belēsia ti li lo Jerusalemi hū fōi gbi ma, tēwē-mahū-gōmēi ma.

42 Ke kina ngi vō iye pū mahū fēlē, ke ti ya Jerusalemi hū, kia ta pē kōmē gbēlēi ma.

43 Ke kina ti fōlōtsia ti gbōyoni, kia ti yāmani, ke ndōi Jisu, i gbēndea pōma Jerusalemi hū, ke Josufu, ke ngi njēi tī kōni.

44 Ke ti gīli lo, te, ta lo fāhēi hū, ke ti fō yēla jīa ga, ke ti ngi longā ngi wōnga līa, ke ngi gō-bēla ;

45 Ke kina tī ngi loni, ke ti yāma gbōma Jerusalemi hū, ta ngi lolo.

46 Ke kina i wēni fōlō sāwa wōma ti ngi mālē Ngēwo wēlēi bu, iye hēini kāra-bēla līa, a wōlo ti ma, a molia wē.

47 Ke ndāsia gbi ti ngi wō mēnini, ti nēmahū i wūni lo, ngi hinda hūgōlēi va, ke ngi gbēmbōtsia.

48 Ke kina ti ngi loni, ke ti wū hū i wūnga, ke ngi njēi i ndēnga ngi ma, ye: Nya lō, gbē va lo bi ji wēnga amuē?

49 Ke i ndēnga ti ma, ye: I yē na wa nya 'lo? Wū kō lo, wē, ke nga nya Kē yēngēi wē lo?

50 Ke tī njēi hūgōni na iye ndēni ti ma.

51 Ke ti yēinga ta tiēni ti wa Nazareti hū, ke i gōwōi lo ti wē; ke ngi njēi i njēi jīsia gbi lāma-gbātēi lo ngi tī ma.

52 *Ke Jisu* *ngi nēmahū i lēwēa, ke ndōla, ke a ngāhū golē jō a Ngēwo ke a nūnga.*

NGŪ III.

Fō pū mahū lōlugē ma Tiberiu Sesari māhayēi hū, kina Pontiu Pilatu sāma a ngiē Judia va, ke Herodi sāma a ngiē Galili va, ke Filipi, ngi ndēhindō, sāma a ngiē Ituria va, ke Trakoniti lōlē va, ke Lisania sāma a ngiē Abileni va ;

2 *Ke Anasi ke Kaifasi almami watsia atiē, ke Ngēwo lāyiēi i wā Johani yē, Sakaria ngi lōi, ngōlēi hū.*

3 *Ke i wa tātētsia gbi hū, ti Jordani gbēla, a baptisi yiēi lē, nēmahū wōtē va, mānu va hinda nyāmutsia ma.*

4 *Kia nyégingo koloi hū Isaya, profiti lā-yiētsia hū, ye: Yēla ngi wōi a gbā ngōlēi hū, ye: A Ndēmōi ngi wēlēi hūgbāte, wu ngi wēlētsia wona.*

5 *Ndēmbu-ndēmbu gbi lo a la vēlo, ke ngtyē gbi, ke mbēmēlē gbi lo a yēi lo, ke hāni yanūngōtsia ta wona lo, ke hinda gbōkōla-gbōkōlētsia ta gbōngbō lo.*

6 *Ke nūmu gbi a Ngēwo ngi bāwō hindēi lo lo.*

7 *Ke i ndēnga fāhēi ma ti wāni ngi yē, ti ti baptisi wē va: O Kāli bōndēi, yē lo i wu lāhinga wu wēla ndī-lēwē ma, na a wāma?*

8 *Fālē a wa a ngūlu-wua nāsia ti māhōungo nēmahū wōtē va ; ke wā tātō a ndēla wu nēmahūtsia*

8 *Ke kina i wēni, kia iye almami yēngēi wēma lo Ngéwo yāma ngi ndā bōndēi hū ;*

9 *Kia ta almami yēngēi wēla, ngi ndēi lo a hāni gū-nēingo mo la, kina i ya lo Ndémoi wēlēi bu,*

10 *Ke fāhēi gbi tiye hēma lo ngitīya, hāni gū-nēingo mo gbēlēi ma ;*

11 *Ke Ndémoi ngi lō-mo i ngi vūlui gēnga a ngiē, i lōni yēja gākēi ma, hindēi ta ku nēi hāntsia mo na.*

12 *Ke kina Sakaria i ngi loni, ke muamua lēnga a ngiē, ke ndūwa a ngi hōua.*

13 *Ke Ngéwo ngi lō-moi i ndēnga ngi ma, ye: Bā lū va, Sakaria, gbāmailē bi hēi mēningo lē, ke bi nyāhēi, Elisabeti, a hindō-lō lē lo bi wē, ba ngi bijēi wāle lo a Johani.*

14 *Ba kōhū-nē jō lo, ke kāhū gbā, ke ti gbōtōma, ta gōhū nēi lo ngi lē gbēlēi ma.*

15 *Gbāmailē a ye lo wo Ndémoi yāma ; ē ndō gbolē, o ikpāngoi, ngi vēngo a ye lo a Holi-Yāfēi ngi njē gōhū.*

16 *Ke Israeli lēngetsia ti gbōtōma, a ti wōtē lo Ndémoi yē, ti Yēwoi.*

17 *Ke a li lo ngi lūgo Eliasi yāfēi hū, ke kpāyēi, ketsia ti ltsia wōtē va ndēngetsia yē ; ke ngōhū gbonda-bēla wōtē va, tōnya-bēla ti nēmahū-lēwēi yē ; ko i nūnga hūgbātē Ndémoi va.*

18 *Ke Sakaria i ndēnga Ngéwo ngi lō-moi ma :*

nga ji go gbo ma? Gbāmailē nū wōva lo angē, ke nya nyāhēi bē wōvango sē.

19 Ke ndō-moi i pōtēa, i ndē ngi ma, yē: Gabrieli lo angē, ngi lōni Ngéwo lābu, i nya lōnga ndē va bi ma, ke njia yēkpēi jtsia gē va abiē.

20 Ke kpēle, ba mūmu lo, bē gū a yīala, ngtye fōlōi na ma, hindēi jtsia ta wēma; gbāmailē bī nya lā-yiētsia hōuni a tōnya, nāsia ta wēma lo ti gbēlēi ma.

21 Ke nūngētsia tiyē Sakaria māwulo ma lo, ke ti wū hū wūnga ji va, i lembini Ngéwo wēlēi bu.

22 Ke kina iye gbīani, i gūni a yīala, ke ti konga i kāma-hinda loa Ngéwo wēlēi bu; ke ngi lōkō yēnga fēya ti ma, ke ngi lā mūmua.

23 Ke kina iye wēni, kina ngi gbēi gbīa vōlōtsia tiyē gboyoni, ke i ya ngi yē pēlēi bu.

24 Ke ifōlōi nāsia wōma, ngi nyāhēi, Elisabeti, i gonga, i ngi vūlui lowu ngālu lōlua, yē:

25 Nī lo Ndēmōi iye pēni angē fōlōi nāsia ma, i nya gbēni ma, nya wūfēi gbīa va nūnga līa.

26 Ke ngālui iwoitagēi ma, Ngéwo i tō-moi Gabrieli lō Galili tā-wa yēla hū nda a Nazareti.

27 Tenīna yēla yē, mbōyango tā-moi yēla wē, ta tōli a Josufu, Davidi wēlēi bu, ke teninēi bijēi yē lo a Maria.

28 Ke Ngéwo ngi lō-moi i wā ngi yē, i ndē, yē: gāhū gbīa, bia ngahū gōlē-mo wāi! Ndēmōi lo bi wōma: bi betēngo lē nyāhanga līa.

29 *Kina i ngi loni, ke ngi l̄i i ngi monea ngi l̄a-yiēi va, i ḡili ngi nēmahū, ye: Gbe vāma lo a ji?*

30 *Ke Ngéwo ngi l̄o-moi i ndēnga ngi ma, ye: Bā lūwa, Maria, gbāmailē bi ngāma gōlē joa a Ngéwo.*

31 *Ke kpēle, ba gō lo, bi hindō-l̄o lē, bi ngi bijēi wāle a Jisu:*

32 *A ye lo wō, ti ngi wāle a na ngēlē ma ngi L̄oi, ke Ndēmo Ngéwo a ngi gō lo a ngi kēi Davidi māha-hēimēi.*

33 *Ke a wē lo a māha Jakobi ngi wēlēi mahū kūnafo, ke ngi genyēi kēlema ē ye na.*

34 *Ke Maria i ndēnga Ngéwo ngi l̄o-moi ma, ye: ji a yē wēma, ji va ngi hindō gō?*

35 *Ke Ngéwo ngi l̄o-moi i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: Holi-Yāfēi, a wē lo bi ma, ke na i ngēlē ma ngi gbāyēi, a bi mawe lo: fālē holi-hāni na, ba ndēma, ta tōli lo a Ngéwo-L̄oi.*

36 *Ke kpēle, bi ndēi Elisabeti, ta bē i gonga ngi wōvangoi, ke ji lo ngālui iwoitagēi lē, i lēwēa ngi ma na wō ta tōlia kpēma-moi.*

37 *Gbāmailē Ngéwo va hinda gbi ē kpàkpàu.*

38 *Ke Maria i ndēnga, ye: kpēle, Ndēmoi nyāha-boilōpōi, gbe i nya wē, kia bi l̄a-yiēi na. Ke Ngéwo ngi l̄o-moi, i gbāa ngi gāma.*

39 *Ke Maria i hijēa fōlōi nāsia ma, i li ngtyē genyēi hū a pīmē, tā-wāi yēla hū, i Judia hū.*

40 *I wā Sakaria wēlēi bu, i vā Elisabeti ma.*

41 *Ke kina iye wēni, kia Elisabeti Maria ngi vāmēi mēnini, ke ndōlai i windēa ngi gōhū, ke Elisabeti i vēnga a Holi-Yafēi.*

42 *Ke i gbāwua ngēlēya, i ndē, ye: Bi bētēngo lē nyāhanga līa, ke nguēi bi gōhū hāni bētēngo lē.*

43 *Ke mi lo ji i hijēi na, i wēni nya yē, ke nya Lēmōi ngi njēi i wa nya yē?*

44 *Gbāmailē, kpēle, kīa bi vāmēi wōi i wāni nya wōli hū, ke ndōlai i windēa nya gōhū a kōhū nē.*

45 *Ke ngi bētēngo lē na a hōu a tōnya, gbāmailē hindēi nāsia, ti ndēni ngi ma, ta hijē Ndēmōi ma, ta gboyo lo a wēla.*

46 *Ke Maria i ndēnga, ye: nya yāfēi a Ndēmōi lātō lo,*

47 *Ke nya yāfēi i gōhū nēnga Ngēwo hū, nya Bāwō-moi.*

48 *Gbāmailē i ngi nyāha-boilōpōi vēli hindēi gbēnga, ke kpēle, kūnafo mbōnda gbi, ta nya wālē lo a nūmu mbetēngoi.*

49 *Gbāmailē na kpāyāngo i hinda wā wēnga angē, ke ngi bijēi holingo lē.*

50 *Ke ngi mānuma hindēi i nāsia ma lo, ta lūwa ngi ma, a hijē mbōnda ma, i gēlē mbōnda ma.*

51 *I kpāya gēnga a ngi lōkōi; i ngāwō-bēla vāya kīli hū i ti nēmahūtsia.*

52 *I kpāya-bēla yēinga ti hēmetsia ma; i nāsia lē ngēlēya, ti mayēngo.*

53 *I ndōle-bēla ti go vēnga a hāni yēkpēa, ke kpāte-bela, i ti lōnga a ti yēya hakà.*

54 *I gbonga ngi boilōpōi Israeli ma, kia a gīli a ngi mānuma hindēi ;*

55 *Kia i ndēni mu ketsia ma, Abrahami ma, ke a ngi hūi kūnafo.*

56 *Ke Maria i hēinga ngi gbēlānga ngālu sāwa : i yāma ngi wēlēi bu.*

57 *Ji Elisabeti ngi gbēi i hītini pānda-wānda ndō lē va, ke i hindō-lō lēnga.*

58 *Ke ngi hēinyotsia, ta ngi ndēngetsia, kina ti mēnini, ke ji Ndēmōi i mānuma hinda wā pēni a ngiē, ke ti gōhū nēnga ta tiēni.*

59 *Ke kina iye wēni, fōlōi iwayakpagēi ma, ke ti wā ndōi lēwē va, ke ti ngi wālea a Sakaria, a ngi kēi bijēi.*

60 *Ke ngi njē i pōtēa, i ndē, ye : Sāō, ngi bijēi a wē lo a Johani.*

61 *Ke ti ndēnga ngi ma, te : nūmu gbi i bi bōndēi līa ta tōli a mbijēi ji.*

62 *Ke ti lōkō yēnga ngi ke ma fēya, te : ta yē ngi wāle ?*

63 *Ke i ti mōli, ti wa a mesēi ta kolo-nyēgi ma, i nyēgi, ye : ngi bijēi lo a Johani : ke ti gbi ti wū hū i wūnga.*

64 *Ke ngi lēi i wōnga ke-yakpē, ke ngi nēi i vūlōa, ke i yīa, i Ngēwo lātō.*

65 *Ke ndūwa i ti gbi hōunga, na tiye hēni ti*

bēmbēngo, ke ti njiēi jtsia gbi vāya hū, Judia ytyē gēnyēi hū gbi.

66 *Ke nāsia gbi ti ti mēnini, ti ti lāi lo ti līma, te: Ndōi ji a wēma a gbe lo lo? Ke Ndēmōi lōkōi iyē ngi ma lo.*

67 *Ke ngi ke, Sakaria, i vēnga a Holi-Yāfēi, i ndē, ye:*

68 *Ndēmōi bētēngo lē, Israeli ti Yēwoi, gbāmailē i ngi nūngeṣia gbēnga, i ti wūma wōnga.*

69 *I mbāwō lōwō lōnga amuē, ngi boilōpōi Davidi wēlēi bu.*

70 *(Kīa i ndēni a ngi holi profiṣṣia ti lēi, nāsia ti na wō a tātō gbēlēi.)*

71 *Yē: a mu bāwō lo mu gonyoṣia yēya, ke nāsia gbi yēya ti lōwōnga amuē.*

72 *Mānuma hindēi wē va, na i ndēni mu keṣia ma, ke gīli va a ngi holi woyelēi.*

73 *Kpōrōi na i ngūani mu ke Abrahami, ye:*

74 *Kō i fē muē, kō kina i mū bāwōa lo mu gonyoṣia yēya, mu ngi gbē-kpīa ndūwa gbi ī mu ma.*

75 *Holi hinda hū, ke tōnya hinda hū ngi yāma, fōlōṣia gbi hū ma lēvu.*

76 *Ke bia, ndōi, ta bi wāle lo a na ngēlēya ngi profiṣi, gbāmailē ba li lo Ndēmōi lūgo, ngi wēleṣia hūgbātē va.*

77 *Pē va ngi nūngeṣia ti mbāwō gō, kia i mānua lo ti ma a ti hinda nyāmuṣia.*

78 *Mu Yéwoi mānuméi jahū, a na fōlō hijēngoi ngēlē ma, i mu gbēnga.*

79 *Fōfō vē va nāsia wē ti hēini kpindi hū, kē hā nēnēi hū; mu gowotsia lō va ndīlēli wēlēi hū.*

80 *Kē ndōi i lōla, i kpāya ngāfa hū, kē iye ngōlētsia hū lo, ngīye i hītini ngi gē vōlōi ma a Israeli.*

NGŪ II.

Kē kina i wēni fōlōi nāsia ma, kē Sesari Augusti i sāwa la, ye: ndōloi gbi ti ti bijētsia wu kolo hū.

2 *Kē mbijē wulēi ji kolo hū, tiye tātōi lo hālēi, kina Kirenu iye Siria mahū, a māha la.*

3 *Kē ti gbi ti ya ti bijēi wū va kolo hū, ti gbi ti nda lā-wāi hū.*

4 *Kē Josufu bē i lēnga a hijē Galili, a gbā tā-wāi Nazareti hū, a li Judia hū, Davidi ngi lā-wāi hū, gbāmailē iye Davidi ngi wēlēi bu lo, kē ngi bōndēi hū.*

5 *Ti bijēi wu va kolo hū, ta Maria ngi nyāha bōyangoi, na iye kōhū.*

6 *Kē kina i wēni, kia tiye na, kē fōlōtsia ti hītēa, ngi lō lē va.*

7 *Kē i kpā hindō-lō lēnga, i ngi bēmbē a kūla, i ngi la hindēi sōtsia ta mēli na, ji va hinda gbi iye na ti va pēlēi bu.*

8 *Kē mbāla-mahū-gbē-bēla lo tiye ndōloi na sē*

hũ, ta yĩ kpāl̄ĩ hũ, ta ti bāl̄anga-mahũ-gbē a kpindi.

9 *Ke kpēle, Ndēm̄oi ngi lō-moi i wā ti mahũ, ke Ndēm̄oi ngi māv̄oi i v̄onga, i ti bēmbē; ke ti lūwa gboñ.*

10 *Ke Ngēwo ngi lō-moi i ndēnga ti ma, ye: Wā lūwa, gbāmailē, kpēle, ngi wā wu we a ngō wili yēkpēa, kōhũ nē wā i hũ, na a wēma nūnga gbi we:*

11 *Gbāmailē f̄l̄oi ji ma lo ti mbāw̄o-mo lēnga wu we, Davidi ngi lā-wai hũ, na Ndēm̄oi Kristi lē.*

12 *Ke ji lo a wēma a nāli wu ma, wa ndōlai mālē lo mbēmbēngo kūla hũ, i lani hindēi s̄oa ta mēli na.*

13 *Ke ke-yakpē, ke ngēlē-gōhũ-go-bēla vāha ti wa la Ngēwo ngi lō-moi, ta Ngēwo lātō; te:*

14 *Tātō lo Ngēwo ma ngēlēya, nd̄l̄li nd̄loi hũ, l̄ma hinda yēkpē nūnga ma.*

15 *Ke kina i wēni, kia Ngēwo ngi lō-bēla tiye hijēni ti gbēla, ti yāma ngēlē-gōhũ, mbāla-mahũ-gbē-bēla ti ndē ti nyonyo ma, te: a mu li na Betlehem i hũ, mu hindēi ji lo, na i wēnga, na Ndēm̄oi i kēnga amuē.*

16 *Ke ti wa a p̄mē, ti Maria mālē, ke Josufu, ke ndōlai i lāni hindēi s̄oa ta mēli na.*

17 *Ke kina ti toni, ke ti n̄j̄i vāya hũ, na ti ndēni ti ma nd̄oi ji va.*

18 *Ke nāsia gbi ti mēnini, ke ti nēmahu i wūnga hindēi nāsia va mbāla-mahũ-gbē-bēla ti ndēni ti ma.*

19 *Ke Maria i hindēi jtsia gbi lāma-gbātēi lo, i ti yāndo ngi līma.*

20 *Ke mbāla-mahū-gbē-bela ti yāma, ta Ngéwo bētē, ta ngi lātō hindētsia gbi va ti mēnini, ke ti toni, kia ti ndēni ti ma.*

21 *Ke kina fōlō wayakpētsia tiye gboyoni ndōi lēwē va, ti ngi bijēi wālē lo a Jisu, na Ngéwo lō-moi i ngi wālēi la, ta la be a ngi go wumbu.*

22 *Ke kina ngi gbēla gbīa vōlōtsia tiye gboyoni, kia Musa jāwai i ndēni la, ke ti wa a ngiē Jerusalemi hū, ngi vē va Ndēmōi wē.*

23 *Kia nyégingo Ndēmōi ngi jāwai hū: hindō-lōi gbi lo na a hūbu a lē, ta ngi wālē lo a holi Ndēmōi wē.*

24 *Ke sā-gbia va, kia ndēngo la Ndēmōi jāwai hū, bōmōkūlō fēlēa, o pōwō lēnga fēlēa.*

25 *Ke kpēle, Tā-mo yēla lo iye Jerusalemi hū, ngi bijēi a Simeoni lo, ke tā-moi ji ngi lōnyāngo, ke a Ngéwo līma hindēi wē, iye Israeli ti lā-lēli lo māwulo, ke Holi yafēi iye ngi ma lo.*

26 *Ke Holi-Yāfēi i kei lo a ngiē, ye: E hā lo ngtye ke a Ndēmōi ngi Kristi loni.*

27 *Ke i wa ngāfēi hū Ngéwo wēlēi bu: ke kina ndē-belētsia ti wāni a ndōi Jisu pē va a ngiē kia sāwai i ndēi la:*

28 *I ngi wūmbu ngi yāka hū, i Ngéwo bētē, i ndē, ye:*

29 *Ndẹmoi, gbẹ na bi boilōpōi i yāma ndr-lẹli hū, kia bi lā-yiẹi i ndẹni ;*

30 *Gbāmailẹ nya yāmeṣia ti bi bāwō hindẹi longa.*

31 *Na bi hūgbāteni nūnga gbi yāma.*

32 *Lambo, fōfō gẹ va a Kafrṣia, ke māvōi Israeli va, bi nūngetsia.*

33 *Ke Josufu ke ngi njẹi ti wū hū i wūnga hindẹi nāsia va, i ndẹni ngi va.*

34 *Ke Simeoni i ti bētenga, i ndẹ Maria ma, ngi njẹi, kpẹlẹ, ndōi ji hēingo lẹ ti gbōtōma ti gūla va Israeli hū, ke ti hijẹ va gboma ; ke nāli va na tẹ njia yẹkpẹ lẹ fa.*

35 *Mbōwa a bi nda lī bō lo, ko kiltsia ti ti gbōtōa nēmahū, ti gẹ.*

36 *Ke Ana lo iye na, ke nyāha profiti a ngiẹ, Fanueli nyāha-lōi, Aser bōndẹi hū ; ke ngi wōvango gboñ, i lẹmbia a ngi hīni fō wofẹla, kia wo tēnina a ngiẹ.*

37 *Ke kpāwō yẹ lẹ a ngiẹ, ngi vō nū nāni gboyongo mahū nāni ; i gbāni Ngẹwo ngi wẹlẹi bu, ke a Ngẹwo gbẹ-gbā a kpindi ke fō, a sū-hōu la, ke hẹ wẹla.*

38 *Ke i wa ikpẹlẹi na sẹ ma, i sẹ-gbā ta bẹ Ndẹmoi ma, i njia lẹ ngi va ti gbi ma ta pẹlẹ hū gbẹ ngūmawō hinda va Jerusalemi hū.*

39 *Ke kina ti hindetsia gbi wẹni, kia Ndẹmoi ngi sāwai i ndẹni, ke ti yāma Galili hū, ti ndā lā-wāi Nazareti.*

40 Ke ndōi i lōla, i-gbāya ngāfa hū, i nda vē a nēmahū lēwē, ke Ndēmōi yahū gōlēi iye ngi ma lo.

41 Ke ngi lē-belēsia ti li lo Jerusalemi hū fōi gbi ma, tēwē-mahū-gōmēi ma.

42 Ke kina ngi vō iye pū mahū fēlē, ke ti ya Jerusalemi hū, kia ta pē kōmē gbēlēi ma.

43 Ke kina ti fōlōtsia ti gboyoni, kia ti yāmani, ke ndōi Jisu, i gbendea pōma Jerusalemi hū, ke Josufu, ke ngi njēi tī kōni.

44 Ke ti gīli lo, tē, ta lo fāhēi hū, ke ti fō yēla jīa ga, ke ti ngi lōnga ngi wōnga līa, ke ngi gō-bēla ;

45 Ke kina tī ngi loni, ke ti yāma gbōma Jerusalemi hū, ta ngi lolo.

46 Ke kina i wēni fōlō sāwa wōma ti ngi mālē Ngēwo wēlēi bu, iye hēini kāra-bēla līa, a wōlo ti ma, a mōlia wē.

47 Ke nāsia gbi ti ngi wō mēnini, ti nēmahū i wūni lo, ngi hinda hūgōlēi va, ke ngi gbēmbōtsia.

48 Ke kina ti ngi loni, ke ti wū hū i wūnga, ke ngi njēi i ndēnga ngi ma, ye: Nya lō, gbē va lo bi jī wēnga amuē?

49 Ke i ndēnga ti ma, ye: I yē na wa nya 'lo? Wū kō lo, wē, ke nga nya Kē yēngēi wē lo?

50 Ke tī njīēi hūgoni na iye ndēni ti ma.

51 Ke ti yēinga ta tiēni ti wa Nazareti hū, ke i gōwōi lo ti wē; ke ngi njēi i njīēi jītsia gbi lāma-gbātēi lo ngi tī ma.

52 *Ke Jisu* *ngi nēmahū i lēwēa, ke ndōla, ke a ngāhū golē jō a Ngēwo ke a nūnga.*

NGŪ III.

Fō pū mahū lōlugē ma Tiberiu Sesari māhayēi hū, kina Pontiu Pilatu sāma a ngiē Judia va, ke Herodi sāma a ngiē Galili va, ke Filipi, ngi ndēhindō, sāma a ngiē Ituria va, ke Trakoniti lōle va, ke Lisania sāma a ngiē Abileni va ;

2 *Ke Anasi ke Kaifasi almami watsia atiē, ke Ngēwo lāyiēi i wā Johani yē, Sakaria ngi lōi, ngōlēi hū.*

3 *Ke i wa tātētsia gbi hū, ti Jordani gbēla, a baptisi yiēi lē, nēmahū wōtē va, mānu va hinda nyāmutsia ma.*

4 *Kia nyégingo koloi hū Isaya, profiti lā-yiētsia hū, ye: Yēla ngi wōi a gbā ngōlēi hū, ye: A Ndēmōi ngi wēlēi hūgbāte, wu ngi wēlētsia wona.*

5 *Ndēmbu-ndēmbu gbi lo a la vēlo, ke ngtyē gbi, ke mbēmēlē gbi lo a yēi lo, ke hāni yanūngōtsia ta wona lo, ke hinda gbōkōla-gbōkōlētsia ta gbōngbō lo.*

6 *Ke nūmu gbi a Ngēwo ngi bāwō hindēi lo lo.*

7 *Ke i ndēnga fāhēi ma ti wāni ngi yē, ti ti baptisi wē va: O Kāli bōndēi, yē lo i wu lāhinga wu wēla ndī-lēwē ma, na a wāma?*

8 *Fālē a wa a ngūlu-wua nāsia ti māhōungo nēmahū wōtē va ; ke wā tātō a ndēla wu nēmahūtsia*

hū, we, mu Abrahami joi lo mu kē va; gbāmailē nge wu ma, Ngēwo ngi gūngo lē, i kotu j̄tsia wē a ndēnga Abrahami we.

9 *Kē konui lo na i lāni ngūlutsia ti hapetsia ma; fālē ngūlui gbi lo na ē wa a ngūa yēkpē, ta tēwē lo, ti p̄li ngombui ya.*

10 *Kē nūngēsia ti ngi molia, tē: fālē, ma gbo wē?*

11 *I pōtē, i ndē ti ma, yē: Nūmui kūla fēlēa ti ngi yēya, gbe i fē na wē hāni gbi ī ngi yēya. Kē na mēhāni ngi yēya, gbe ta be i pē.*

12 *Kē nāvō-yāndo-bēla be ti wa ti ti baptisi wē va, ti ndē ngi ma, tē: kāra-moi, ma gbo wē?*

13 *Kē i ndēnga ti ma, yē: wā na wūmbu tēwēngo ma, na ti ndēni wu ma.*

14 *Kē ko-beletsia be ti ngi molia, tē: kē mua, ma gbo wē? Kē i ndēnga ti ma, yē: wā nū gbi vāvōli, wā nū mayia ge a ndē; kē a pē wu l̄tsia ti lēli wu pāgēi va.*

15 *Kē kia nūngēsia ti yē māwu lo ma, kē ti gbi tiyē ḡli lo ti nēmahutsia Johani va, ina ta lo Kristi a ngiē, o ta ī lē.*

16 *Kē Johani i pōtēa, i ndē ti gbi ma, yē: Nya, ngi wu baptisi wē a nja, kē yēla lo wā ma, i kpāyani, i lēwē nya ma, na ngi gowoi i ngēyetsia, nya mā-ī-hōuni ngi vūlo; a wu baptisi wē lo, a Holi-Yāfēi, kē ngombu.*

17 *Na ngi vēlēi i ngi yēya, a ngi bēi yāfē lo fō,*

a ngāndo lo ngi gbūfi bu, ke a kfi mo lo a ngombui na ē lūfē.

18 *Ke hinda gbōtōa wēkā lo iye ndēni nūngetsia ma ngi yēwo yiēi hū.*

19 *Ke ji va i yīani sāmfi Herodi ma, Herodiasi va, ngi ndē-hindō-lōi, Filipi, ngi nyāhfi, ke hinda nyāmutsia gbi va, nāsia Herodi i ti wēni;*

20 *Ji lo i pūni gbi ma hū, i Johani wīli kpindi wēlēbu.*

21 *Ke kina i wēni kia nūngetsia gbi tiye ti baptisi wēni, Jisu be ti ngi baptisi wē; ke kia iye hēma ke Ngēlē-gōhū i lā-wōa:*

22 *Ke Holi-Yāfēi i yēinga ngi ma, a kpīagē kia bōmōkūlō na, ke ngō i gbīa Ngēlē-gōhū, na i ndēni, ye: Nya līma Lōi lo abiē, nya lī lēlingo bi ma.*

23 *Ke Jisu i ngi vūlui ngi vō i tātōa a hītila nū gboyongo mahū pū hū ke, kia tiye gūli, te: ta lo Josufu ngi lōi; Heli ngi lōi.*

24 *Matati ngi lōi; Levi ngi lōi; Melki ngi lōi; Jana ngi lōi; Josufu ngi lōi;*

25 *Matiasi ngi lōi; Amosi ngi lōi; Naumi ngi lōi; Ešli ngi lōi; Naggi ngi lōi;*

26 *Maati ngi lōi; Matiasi ngi lōi; Simeu ngi lōi; Josufu ngi lōi; Juda ngi lōi;*

27 *Joana ngi lōi; Resa ngi lōi; Zorobabel ngi lōi; Salatiel ngi lōi; Neri ngi lōi.*

28 *Melki ngi lōi; Adi ngi lōi; Kosam ngi lōi; Elmodam ngi lōi; Eri ngi lōi;*

29 *Jose* *ngi lōi*; *Eliezer* *ngi lōi*; *Jorim* *ngi lōi*;
Matati *ngi lōi*; *Levi* *ngi lōi*;

30 *Simeoni* *ngi lōi*; *Juda* *ngi lōi*; *Josufu* *ngi lōi*;
Jonan *ngi lōi*; *Eliakim* *ngi lōi*;

31 *Melea* *ngi lōi*; *Menan* *ngi lōi*; *Matata* *ngi*
lōi; *Natan* *ngi lōi*; *Davidi* *ngi lōi*;

32 *Jese* *ngi lōi*; *Obed* *ngi lōi*; *Boos* *ngi lōi*;
Salmoni *ngi lōi*; *Nasoni* *ngi lōi*;

33 *Aminadabi* *ngi lōi*; *Arami* *ngi lōi*; *Esromi*
ngi lōi; *Faresi* *ngi lōi*; *Juda* *ngi lōi*;

34 *Jakobi* *ngi lōi*; *Isāki* *ngi lōi*; *Abrami* *ngi*
lōi; *Tera* *ngi lōi*; *Nako* *ngi lōi*;

35 *Saruki* *ngi lōi*; *Ragau* *ngi lōi*; *Faleki* *ngi*
lōi; *Heber* *ngi lōi*; *Sala* *ngi lōi*;

36 *Kainani* *ngi lōi*; *Afaksadi* *ngi lōi*; *Semi* *ngi*
lōi; *Noa* *ngi lōi*; *Lameki* *ngi lōi*;

37 *Matusela* *ngi lōi*; *Enoki* *ngi lōi*; *Jaredi* *ngi*
lōi; *Maleleel* *ngi lōi*; *Kainani* *ngi lōi*;

38 *Enosi* *ngi lōi*; *Seti* *ngi lōi*; *Adami* *ngi lōi*;
Ngéwo *ngi lōi*.

NGŪ IV.

Kē kina Jisu i vēndani a Holi-Yāfēi kē i yāma
Jordani yē; kē ngāfēi i ya a ngiē ngōlēi hū.

2 *Kē Satani i ngi golē fō nū fēlē gboyongo; kē i*
fōi nāsia ma, iye hāni gbi mēni; kē kina tiye
gēleni, na wōma kē ndōlē ngi hōua.

3 *Kẹ Satani i ndēnga ngi ma, ye: ina bi Ngéwo lōi lo abiē, ndē kotui ji ma, i wōtē a kpohū.*

4 *Kẹ Jisu i pōtēa, ye: Nyégingo lē: Nūmu ē vūlu a kpohū lēkē, ngiye njiēi na gbi a gbā Ngéwo la.*

5 *Kẹ Satani i ngi wūmbua ngtyē gūha mahū; kẹ i ndōloi ngi kēnyetsia hū gbi gẹ a ngiē hū-gūtungo.*

6 *Kẹ Satani i ndēnga ngi ma, ye: Kpāyēi ji gbi lo nga fēma bi wẹ, kẹ hāni yēkpetsia ti hū; gbāmailē ti fēngo lē nya wẹ, kẹ nūmu gbi lo nya lēngo la, nya fē lo a ngiē.*

7 *Fālē, ina ba gūla lo nya gowo ma bu, gbi bi wo a ye lē.*

8 *Kẹ Jisu i pōtēa, ye ngi ma: hijē nya wōma, Satani; gbāmailē nyégingo lē: Bā gūla lo Ndēmōi bi Yéwoi gowo bu, kẹ ta yakpē lo, ba ngi hinda wēlē.*

9 *Kẹ i wa a ngiē Jerusalemi hū; i ngi hēi Ngéwo wēlēi mbōloi mahū, i ndē ngi ma, ye: ina bi Ngéwo Lōi lo abiē, gbujā:*

10 *Gbāmailē nyégingo lē: A ngi lō-bēla lāhi lo bi va, ti bi mahū-gbē:*

11 *Ta bi hōu ti yēya lo, ti bi dẹ, kọ bā bi gowo họ kotu ma.*

12 *Jisu i pōtēa, ye ngi ma, ndēngo lē: Bā Ndēmōi bi Yéwoi gōlẹ.*

13 *Kẹ kina Devili i wēlani a kolēi gbi, kẹ i gbēnga ngi ma kūlō.*

14 *Ke Jisu i yāma ngāfa gbāyēi hū Galili hū, ke ngi ma lowo i rāya itatetsia hū gbi.*

15 *Ke i ti gāra sinagogtsia hū, ti gbi ti ngi lātō.*

16 *Ke i wa Nazareti hū, hindēi ti ngi makēi na; ke i ya sinagogi hū, kina ngi wē-hindēi iye na, sabati vōlōi ma; ke i lōa koloi gāra va.*

17 *Ke ti ngi goa a profiti Isaiā goloi, ke kina i goloi la-wōni, i hindēi lo ti nyēgi na:*

18 *Ndēmoi ngi Yāfēi lo nya ma; gbāmailē i lōkō lo a nya ma ngi lā-yia yēkpē lē va feli-bēla ma; i nya lōnga ngi ndī-nyānī-bēla bāwō, ngi mbāwō vē kohōtsia wē, ngi pē pūmu-bēla ti tūwo lo, ngi gbe nāsia ma ti ma bōwango.*

19 *Ngi Ndēmoi ngi vō yēkpēi yīa lē.*

20 *Ke i koloi gbōwua, i fē misiri wē, i hēi; ke nāsia gbi ti sinagogi hū, ti ti yāmēi longā ngi ma.*

21 *Ke i tātōa a ndēla ti ma, ye: fōlōi ji lo koloi lā-yiēi i wēlēnga wō hū.*

22 *Ke ti gbi ti ngi hōunga a ngi ma, ke ti wū hū i wūnga njīa yēkpetsia va, ti gbīani ngi lā hū; ke ti ndēnga, tē: Josufu ngi lōi lo a ji?*

23 *Ke i ndēnga ti ma, ye: A tōnya wa sālēi ji hēi lo nya ma, hālēmōi, bi vūlui bāwō; hāni gbi lo mu mēnini i wēni Kapernaumi hū, pē bē bi lōloi hū.*

24 *Ke i ndēnga, ye: A tōnya nge wu ma, nge, profiti gbi ī gūlu ngi nda lōloi hū.*

25 *A tōnya nge wu ma, kpāwo gbōtōa tiye lo*

Israeli hũ, Eliasi gbĕlĕmĕi, kina ngĕlĕ-gŏhũ iye gbŏwuni fŏ s̄awa ke nḡalu woita, kina ndŏle w̄ai iye na ndŏloi gbi.

26 *Ke tiye Eliasi lŏni yĕla be yĕ, ngtye ma Sarepta, Sidoni l̄a w̄ai hũ, nyāha yĕla yĕ, kp̄awo a ngiĕ.*

27 *Ke kpokpou-bĕla gbŏtŏa lo ti ye Israeli hũ, Eliseusi, profiti gbĕlĕmĕi, ke yĕla be iye b̄awŏni, ngtyema Naamani, Siria-moi.*

28 *Ke n̄asia gbi tiye sinagogtsia hũ, kina ti hindĕi jtsia mĕnini, ke ti l̄i i lĕwĕnga.*

29 *Ke ti hijia, ti ngi l̄ukpĕ, i gb̄ia tĕi hũ, ke ti w̄a a ngiĕ kŏmbŏi ya, hindĕi ti tĕi lŏni na, ngi l̄ukpĕ va, a ngi wu ma wĕlĕ.*

30 *Ke ta i lĕwĕ a ti l̄ia wĕ, i li.*

31 *Ke i yĕinga Kapernaumi hũ, Galili l̄a-w̄ai, i ti ḡara sabati vŏlŏtsia ma.*

32 *Ke ti wũ hũ wua ngi ḡarĕi va; gb̄amailĕ ngi l̄a-yiĕi kp̄ayango ye lĕ.*

33 *Ke kĕna yĕla lo iye sinagogi hũ, nḡafa nyāmwi i ngi hũ, i gb̄awua ngĕlĕya, ye:*

34 *Gbĕ mu ma, gbo lo mu l̄ua hũ ma wuĕni, bia Jisu lo Nazareti-moi? bi w̄a mu w̄a va lo? Nḡi kŏ lo gbĕ nũ-lŏ abiĕ, Ngĕwo ngi Holi-moi.*

35 *Ke Jisu i gbandĕa ngi ma, ye: bi lĕi gbŏwu, bi gb̄ia ngi hũ; ke kina nḡafa nyāmwi i ngi gũlani ndta, ke i gb̄ia ngi hũ, ke i ngi nĕmuni.*

36 *Ke ti gbi ti wũ hũ i wũnga, ti ndĕ ti nyonyo*

ma, te: gbe yīa lo a jī? gbāmailē i ndēnga ngāfa nyāmutsia ma a māha-lā-yīa a kpāya, ke ti gbā.

37 Ke ngi lowoi i vāya ndōloi hū i hindīi gbi.

38 Ke i hijia, i gbā sinagogi hū, i wa Simoni wēlēi bu, ke Simoni ngi Yēmoi iye māvula wā hū lo, ke ti ngi mānēnea ngi va.

39 Ke i lōa ngi mahū, i gbāndē māvulēi ma, ke i gbēnga ngi ma; ke i hijia ke-yakpē i ti ma kpē-gbā.

40 Ke kina fōlōi iye gūlama, ndsia gbi tiye higbe gege hū, ti wa a tiē ngi yē, ke i lōkō wēlēnga ti gbi ma, i ti bāwō.

41 Ke ngāfa nyāmua be ti gbāi lo ti gbōtōma hū, ta gbawu, te: Kristi lo abiē, Ngēwo ngi lōi; ke i gbandēa ti ma, ye, tā yīa; gbāmailē ti koi lo, te: Kristi lo a ngiē.

42 Ke kina ngēlē i wōni, ke i gbā, i li ngōlēi hū, ke fāhēi ngi lōnga, ti wā ngi yē, ti ngi hūhōu, te, a gbā ti ma.

43 Ke i ndēnga ti ma, ye: ngi lōni ngi njia yēkpēi lē, Ngēwo gēnyēi va tā wēkētsia be ma; gbāmailē nya lōnga na va lo.

44 Ke i njia yēkpēi lēnga Galili ti sinagogtsia hū.

NGŪ V.

Kina i wēni nūngētsia ti gbondani ngi ma Ngēwo ngi yiēi mēni va, ke i lōa Genesareti wōpēi ma.

2 *I ndende fēlēa lo ti lōni pōpēi ma, ke nye-gbe-bela tiye gbāa ti hū, ta ti bōmetsia wua.*

3 *Ke i wilia ndendetsia yēlagē hū, Simoni ngi ndēi, i ndē ngi ma, ye: i gbāa kŭlō ngīyēi ma, ke i hēnga, i nūnga gāra ndendēi hū.*

4 *Ke kina iye wēlani a yīala, ke i ndēnga Simoni ma, ye: gbāa isūsui hū, wu wu bōmetsia gūla i kpōtō va.*

5 *Ke Simoni i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: Ndēmoi, mu mōnea a kpindi ji pī, mū hāni gbi hōuni, ke bi lā-yiēi va lo, nga mbōmēi gūla lo.*

6 *Kina ti ji wēni, ke ti sondōa nye gbōtōa ma, ke ti bōmēi i tātōa. a belala.*

7 *Ke ti lōkō ya mēmē ti mbānga yē, ti ye ndende wēkēi hū, ti wa ti gbo ti ma; ke ti wā ti ndende vēngo lavē, ke ti tātōa a wūla.*

8 *Ke kina Simoni Pita i toni, ke i gūla Jisu gowoi bu, ye: gbāa nya wōma, gbāmailē nū nyāmu lo angē, O Ndēmoi!*

9 *Gbāmailē ngi wū hū wūi lo, ke nāsia gbi tiye ngi wōma nye gbōtōtsia va tiye hōuni.*

10 *Ni lo bē Jakobi iye na, ke Johani Zebedi ngi lēnga, Simoni ngi mbānga. Ke Jisu i ndēnga Simoni ma: Ba lūwa, kia i tātōni fōlōi ji ma, ba nūnga lo hōu.*

11 *Ke kina ti wāni a ti lēndetsia ngīyē ma, ke ti gbēlēa kpēlēma ti lō ngi wōma.*

12 *Kina i wēni iye tā-wā yēla hū, ke kpēle,*

tā-moi yēla kpokpou lēkē ngi ma, kina i Jisu loni, ke i gūla ngi gowo bu, i ngi mānēne, ye: Ndēmōi, ina bi lūmango lē, ba pē lo ngi bāwō.

13 Ke i ngi lōkōi lāmbōnga, ke i jā a ngiē, ye: Ngi lūma, bi bāwō; ke ke-yakpē kpokpoui i gbāa ngi ma.

14 Ke i ngi lāhinga, ye: bā ndē nū gbi ma, li, bi bi vūlui ge a almami, bi li a na bi bāwōlēi va, kia wo Musa ndēi la, a sēli va ti we.

15 Ke nī lēkē ngi ma lowoi a gbāa, ke fāha gbōtōa ti ngāndonga mēni va, ko ti bāwō a ngiē ti higbetsia hū.

16 Ke i ngi vūlui gbāa ti līa, i lī ngōlēi hū, i hē na.

17 Ke kina i wēni fōlōtsia yēla ma, iye kāra wēma, ke Faristsia, ke sāwa-hūge-bēla ti hēini, tiye gbāani tēi gbi lo hū ti Galili, ke Judia, ke Jerusalemi; ke Ndēmōi gbāyēi iye na lo ti bāwō va.

18 Ke kpēle, ke nūnga ti wā a tā-mo yēla ikpuko ma, i nānga higbe hū; ke ti kōnga a wāla a ngiē, ti ngi lā ngi lābu.

19 Ke kina tīye ipēlēi gbi jōni ta wa a ngiē, fāhēi va, ke ti lēnga pēlēi wū-mba, ti ngi yēi ikpukoi ma i ndiēi Jisu lābu.

20 Ke kina i toni ti ngi hōunga a tōnya, ke i ndēnga ngi ma, ye: Tā-moi, ngi mānua bi ma a bi hinda nyāmutsia.

21 Ke kolo-nyēgi-bēletsia, ke Farisīsia ti tātōa a

kāra la ti nēmahū, tē: Yē lo a jī, a njīa nyāmu lē? Yē lo a mānu hinda nyāmu ma, ngiye ma Ngéwo yakpē?

22 *Kē kina Jisu i ti nēmahūtsia goni, kē i pōtēa, i ndē ti ma, ye: Gbo wu kāra ma nēmahū?*

23 *Igbo bebēngo, ndē va, ngi manua bi ma a bi hinda nyāmuṣia, O ndē va, bi hijē, bi jīa?*

24 *Kē kọ wu kọ kē hindō-lōi kpāya lo ngi yēya ndōloi hū mānu va hinda nyāmua ma (kē i ndēnga nānga higbe-moi ma) nge bi ma, hijē, bi bi gbukoi wūmbu, bi li bi wēlē bu.*

25 *Kē i hijēnga kē-yakpē ti yāma, i na wūmbu iye lāni ma, kē i ya ngi wēlē bu; a Ngéwo lātō.*

26 *Kē ti gbi ti gāhū gbīa, kē ti Ngéwo lātōnga; kē ndūa i ti hū vēnga, tē: Mu kama-hinda lōa a fōlōi jī.*

27 *Kē hindēi jtsia wōma i gbīa, i li; kē i nāvō-yāndo-mo longā, ngi lā a Levi, i hēini nāvō-vēmēi ma, kē i ndēnga ngi ma, ye: Tō nya wōma.*

28 *Kē i gbi lōnga, i hijē, i tō ngi wōma.*

29 *Kē Levi i mēhē wā gbātea ngi wē ngi ndā wēlē bu; kē fāha gbōtōa lo tiye na a nāvō-yāndo-bēla, kē pēkā, nāsia ti hēni ta tiēni.*

30 *Kē ti kolo-nyégi-bēletsia, kē Faristsia ti gbo-yēnga ngi wōma-bēletsia ma, tē: Gbe va lo wa mēhē mē, wu kpolē wē a nāvō-yāndo-bēla, kē hinda nyāmu-wē-bēla?*

31 *Kē Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: Nāsia hinda*

gbī (ī) ti ma, tī lōni a hālē-mo, ngīye ma nāsia ti hīgbeno.

32 Ngī wāni tōnya-bela wāle va, ke hinda nyāmu-bela ti wōtē.

33 Ke ti ndēnga ngi ma, te: Gbe va lo, Johani ngi wōma-beletsia ta sū-hōu pepe, ta hē wē, ke Faristsia ti wōma-beletsia be, ke bi ndetsia ta mēhē mē ta kpolē wē?

34 Ke i ndēnga ti ma, ye: Wa pē lo nyāha-jō-mo ninēi ngi mbānga ti sū-hōu kina le nyāha-jō-mo ninēi i ti līa lo?

35 Ke ifōlōtsia ta wa lo, kina ta nyāha-jō-mo ninēi gbīa ma ti līa, ke ti sū-hōungo ta ye lo ifōlōi nāsia ma.

36 Ke i sālē be hēnga ti ma, ye: Nūmu gbī ē kūla nīna gūtu wē ingōva ma; ina na ī lē, inīnēi a mbela lo, ke gūtui na i gbīani ininēi ma ē lūma ngōvēi wē.

37 Ke nūmu gbī, ē ndō nīna wu sāni wōva hū, ina na ī lē ndō ninēi a sāntsia wō lo, ke i vāya, ke sāntsia ti nyānia.

38 Ke ndō ninēi a wu sāni nīna hū lo; ke ti vēngo ti lāma-gbātea.

39 Ke nūmu gbī kina i wēla lo a ndō wōva gboēla ke-yakpē i māni ndō nīna ma; gbāmailē i ye: ngōvēi i fīsa.

NGŪ VI.

Ke kina i wēni, sabati ifēlēgēlēi ma, na i tōni ihālagēi ma, ke i lēwēa mba-gbaetsia hā, ke ngi wōma-beletsia ti mbēi wōnjenga, ta njowele ti yēya, ta mē.

2 *Ke Faristsia ti lēnga ti ndēnga ti ma, te: Gbe va lo wa na wēlē mā-ī-hōuni pē va sabattsia ma?*

3 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: Wū ji be gei lo, na Davidi iye pēni wō, kina ndōlē ngi hōuni, ke nāsia ma ti ngi wōma?*

4 *Kina i lini Ngēwo wēlēi bu, i ke-gbohū wūmbu, i ti mē, i fē nāsia be wē tiye ngi wōma, mā-ī-hōuni mē va, ngiye ma almami va lēkē?*

5 *Ke i ndēnga ti ma, ye: Hindō-lōi Ndēmo lē sabati be va.*

6 *Kina i wēni sabati ipēka ma, ke i wā sinagogi hā, i kāra wē: tā-mo yēla lo iye na, ngi yēja lōkōi bēngo.*

7 *Ke kolo-nyēgi-beletsia ke Faristsia ti ngi mānea, ina a bāwō wē lo sabati ma, kō ti ngi jāwu hōu.*

8 *Ke i ti nēmahūtsia gonga, ke i ndēnga tā-moi ma na ngi lōkōi bēngo ye lē, ye: hijē, bi lō ndā.*

9 *Ke Jisu i ndēnga i ndē ti ma, ye: Nga wu molī lo a hinda yēla: māhōungo lē hinda yēkpē wē va sabati vōlōtsia ma, o hinda nyāmu wē va? Ndēvu bāwō va, o pā va?*

C

10 *Ke kina i ti gbi gbēni, i ndēnga tā-moi ma, ye: Bi lōkōi lāmbō; ke i pēa, ke ngi lōkōi i yāma, i bāwō kia ipēkēi na.*

11 *Ke ti gbōwa pāra, ke ti wu hitēnga ti nyonyo ma, hindēi māhōungo ti pē a Jisu.*

12 *Kina i wēni ifōlōi nāsia ma, ke i ya ngtyē yēla mahū, hē wē va; i yi kpindi pi hēma Ngēwo ma.*

13 *Kina ngēlē iye wōni, i ngi wōma-beletsia wāle ngi yē, i ti mahō pū mahū fēlē ti līa, ke i ti wālea a tō-bela.*

14 *Simoni, na ta tōlini a Peta, ke Anderu, ngi ndē-hindōi; Jakobi ke Johani; Filipi ke Bartolomi;*

15 *Mati ke Tomasi, Jakobi Alfiu ngi hindō-lōi, ke Simoni, na ta tōli a Selotes;*

16 *Judasi Jakobi ngi ndē-hindōi, ke Judasi Karioti-moi, na bāya-moi ye lē.*

17 *Ke i yēinga a tiē, i lō būlōi ma, ke ngi wōma-beletsia ifāhēi, ke fāha gbōtōa, ta gbāa Judia hū gbi, ke Jerusalemi, ke Tire, ke Sidoni yēi gākunga; nāsia ti wāni ngi lā-yiēi mēni va, ko i ti bāwōa ti higbetsia hū.*

18 *Ke nāsia ngāfa nyāmutsia ti ti lī hēini, ke i ti bāwōa.*

19 *Ke fāhēi gbi ti kōnga ja va a ngiē; gbāmailē kpāya i gbāni lo ngi hū, ke i ti gbi bāwōa.*

20 *Ke i ngi yāmetsia wūmbunga, i ngi wōma-beletsia gbē, ye: Wu betēngo lē, feli-bela; gbāmailē wu wō lo a Ngēwo genyēi.*

21 Wu betēngo lē ndōle wu ma nā; gbāmailē wu gōi a vē lo: Wu betēngo lē wa wō nā; gbāmailē wa yēlē lo.

22 Wu betēngo lē, kina nūnga ta lōlō ma awuē, kina ta wu gbā ma ti lā, ke ti wu lōwo nyāni; ke ti wu bijēi gbā a hāni nyāmu, Nūmu-hindō-lōi va.

23 A gōhū nē ifōlōi nāsia ma, wu windē a kāhū gbā; gbāmailē nī lo wō ti kēsia ti pēni a profittsia.

24 Ke pōwō lo wu ma, wua wu gbātengo; gbāmailē wu wēla a wu lā-lēli jō lo.

25 Pōwō lo wu ma, wua wu gō vēngo, gbāmailē ndōle a wu hōu lo: pōwō lo wu ma, wua wa yēlē nā; gbāmailē wa hinda mai hē wēlo, wu wō.

26 Pōwō lo wu ma, kina nūnga gbi ta wu yā yēkpē lēma; gbāmailē nī lo ti kēsia ti pēni a ndeprofittsia.

27 Ke ngi nge wu ma, wua wu mēni ma: A lō a wu gonyotsia; a hinda yēkpē wē a nāsia ti lōlongo a wuē.

28 A nāsia bētē ta wu yeli; wu hē nāsia va, ta wu hōu a nyāmu.

29 Nūmui a bi lēwē bi bā ma, ipēkēi bē wōtē ngi yē. Ke nūmui a bi lōmēi, imāhūgē, hōu, bā māwali ngi wē i mbuigē bē hōu va.

30 Fē nūmui na wē a fēli bi ma, ke nūmui a bi jō hāntsia hōu, bā njā lē gbōma.

31 *Kē kia wu lõni nūnga ti pē a wuē, a pē ñi a tiē be.*

32 *Kē wu lõnga lo a nāsia ti lõnga a wuē, gbē jē lo wa sō? gbāmailē hinda nyāmu-bēla ti lõngo a nāsia ti lõngo a tiē.*

33 *Kē wu hinda yēkpē wēnga lo a nāsia ta hinda yēkpē wē a wuē, gbē jē lo wa sō? gbāmailē hinda nyāmu-bēla be, ta pē lo.*

34 *Kē wu nāsia jihū lo wa hōu a tōnya wa sō lo gboma a tiē, gbē jē lo wa sō? gbāmailē hinda nyāmu-bēla be ta sihā wē lo hinda nyāmu-bēla ma, tēnga jō va gboma.*

35 *Kē a lõ wu gonyotsia, wu hinda yēkpē wē, wu sihā wē, wā gīli a hāni wēka gbi pōma; kē wu māwāi i ya wō, kē wu wēnga a na ngi lēnga ti ngēlēya: gbāmailē ngi hinda yēkpēngo nāsia va ti sābu go, kē hinda nyāmu-bēletsia va.*

36 *Fālē, a mānuma wē, kia wu Kē manumango.*

37 *Wā sēli wē, kē tē wu jēli; wa ndē wē, kē tē wu lē; a mānuma wē, kē ti manua lo wu ma.*

38 *A fē, kē ti fēnga wu wē: hūma yēkpē, kpondango hū, kē sejiango, a yēi ma, ta fē lo wu yāka hū; gbāmailē kia sē wa hūma la, ñi be ta hūma wu wē.*

39 *Kē i sālē hēnga ti ma, ye: mbōlē-mo a pēlē ge lo a mbōlē-mo? Ti vēnjo ti gula ma ndōwēi hū?*

40 *Kāra-wē-moi ī ngi gāra-moi mahū, kē na gbi lo kpoyonga a wē lo be ngi gāra-moi.*

41 *Ke i yē na ba kēi lō bi ndēi yāma, ke bē ngūlu gūtu lō i bi ndā yāmēi?*

42 *O ba yē ndē bi ndēi ma, bē, nya ndēi, gbē ngi kēi gbā i bi yāmēi, ke bi vūlui bē ngūlu gūtu lō i bi ndā yāmēi? Bia ndā-fēlē-moi, ngūlu gūtui gbā pēn bi ndā yāmēi, ta lo na ba tūwo lō pānda kēi gbā va bi ndēi yāmēi ma.*

43 *Gbāmailē ngūru yēkpē ē wua a ngūlu wā nyāmu, o ngūru nyāmu ē wua a ngūlu wā yēkpē;*

44 *Gbāmailē ta ngūru i gbi gō ngi ndā wūlu wēi ma lo; gbāmailē tē ndāha wūru i wuēi goli ngāli ya; ke tē goli ngāli wūru ya.*

45 *Nūmu yēkpēi a gbā lo a hāni yēkpē so-hāni yēkpēi ma ngi lī ma; ke nūmu nyāmu a gbā lo a hāni nyāmu so-hāni nyāmui ma ngi lī ma. Gbāmailē kia ndī lāvēngo la, nī lo ndēi a ndē.*

46 *Ke gbē va lo wa nya wāle a Ndēmōi, Ndēmōi, ke wē-hindetsia wē nga ndē?*

47 *Nūmui gbi lo a wa nya yē, i nya lā-yiētsia mēni, i ti wē, nga ngi gbāyē gē lo a wuē.*

48 *Ngī gbāngo lē a nūmui i pēlē lōni, i ndōwēi bō sūsungo, i hīti kotu ma: ke kina njēi wēni, kpēlui i yēi pēlē ma, a vōmbō, ke ī gūni a sejiala; jī va hitēngo yelē kotui ma.*

49 *Ke nūmui na a mēni, ke ī pēni, ngi gbāngo lē a nūmu i pēlē lōni ndōlo ma, ke ī hitēni; ke kpēlui i yēinga a vōmbō ipēlēi ma, ke-yakpē ke i gūla, ke pēlēi na itōmbōi ngōlongo yelē.*

NGŪ VII.

Ke kina iye wēlani a ngi lā-yiētsia gbi lēla nūngeṣia wō hū, ke i ya Kapernaumi hū.

2 *Ke kugba yēla i hindō yēla mahū ngi boilōpōi na ngi lōnga la gboñ, i higbe hū yeke i hā.*

3 *Ke kina i Jisu hinda mēni, ke i Jewutsia ti nūnga watsia lōnga ngi yē, a ngi mānene, ko i wa i ngi boilōpōi tawō.*

4 *Ke kina tiye wāni Jisū yē, ti ngi mānene kā, te: mbēlē lo ngi ma, na a hindēi ji wē ngi va.*

5 *Gbāmailē ngi lōngo a mu gēnyēi, i sinagogi mu wē.*

6 *Ke Jisu i tōnga ti ma: ke kina nā ī ye pēlēi ma gūha ma, ke kugbēi i ngi mbānga lōnga ngi yē, ye ngi ma: Ndēmōi, bā bi vūlui mone; gbāmailē ngi gbēkpēni bi wa nya wēlēi bu.*

7 *Na va yelē ngi toni nya vūlui gbēkpēngo ngi wa bi yē, ke njā yakpē lē, ke nya boilōpōi i bawōa.*

8 *Gbāmailē nya be ngi mahū layīa bu lo, ko-bēla ti nya bu, nge ji ma, li, ke i linga, nge pēka ma, wa, ke i wa; nge nya boilōpōi ma, ji wēlē, ke i pēlēa.*

9 *Ke kina Jisu iye hindēi jtsia mēnini, ngi wū hū i wū ngi va, ke i wōtēa nūngeṣia yē tiye tōni ngi wōma, ye: nge wu ma, ngi tōnyēi nyoko loni le Israeli be hū.*

10 *Ke kina ndasia tiye ti loni ti yamani pēlēi bu, ti mālē boilōpōi iye higbēi hū, i bāwōa.*

11 *Ke kina i wēni, fōlōi na wōma, ke i ya tā-wa yēla hū, na ta tōli a Nain; ke ngi wōma-beletsia gbōtōma, ti tō ngi wōma, ke fāha gbōtōa.*

12 *Kina nā i lāni tā-wāi ikōi gbēla, kpēle, ke ti gbā a kēna yēla hāngo, ta yēla kpe ngi njē yēya, ke kpāwō a ngiē, ke nūnga gbōtōa ti ye tā-wāi hū, ta tiēni yelē.*

13 *Ke kina Ndēmōi ngi loni i ngi mamāmahū lo, ye ngi ma, bā wō lo.*

14 *Ke i wā, i jā a hākēi, ke ndasia tiye li a ngiē, ti lōnya kpe, ke i ndēnga, ye: Ndākpau, nge bi ma, hijē.*

15 *Ke na i hāni, i hijēnga, i hēi, i tātō a yralu; ke i ngi vēnga ngi njēi wē.*

16 *Ke ti gbi ti lūwa, ke ti Ngēwo lātōnga, te: profiti wā i hijēnga mu lā; Ngēwo i vānga ngi nūngetsia ma.*

17 *Ke ngi ma lowoi ji i vāya Judia hū gbi, ke itātēi hū gbi.*

18 *Ke Johani ngi wōma-beletsia ti hindēi jtsia gbi gēnga a ngiē.*

19 *Ke Johani i ngi wōma-beletsia fēlē wālea ngi yē, i ti lō Jisu, ye: Bia lo ba wāma, o mu tūwo gbē pēka va?*

20 *Kina kongetsia tiye wāni, ke ti ndēnga, te: Johani, Baptisi-moi lo mu lōni bi yē, ye: Bia lo ba wāma, o mu tūwo gbē pēka va?*

21 *Ikpēle yakpē na ma i ti hīgbeṣia gbōtōma, ke ti gāhū gbāleṣia bāwō, ke nāsia ngāfa nyāmua tiye ti hū, ke nāsia ti gbōtōma ti bōlengo yelē, i pē ti tūwo lō.*

22 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: A li wu ndē Johani ma, hindēṣia wu toni, ke nāsia wu mēnini: kia mbōlē-bela, ti tūwo lōnga; nēmu-bela ti jīa; kpokpou-bela ti bāwōa; ti ngōhu-gbonḍa-bela ti njīa mēnia; pōmēṣia ti vūnga, ti njīa-yēkpēi lēnga fēli-bela ma.*

23 *Ke na betēngo lē ē jāmbō nya va.*

24 *Ke kina Johani ngi lō-beṣia tiye yāmani, i tātōa a ndēla nūngeṣia ma Johani va, ye: Gbo lo wu lini ngōlēi hū to va? kōtōpon lē fēfēi a sējia?*

25 *Ke gbo lo wu lini to va? Tā-mo lē kūla beḅe ngi ma? kpēle, nāsia ta ti mayīli a kūla wānda-wānda, ti hēini ndī-lēi hū, ti māha wēlē bu lo.*

26 *Ke gbo lo wu lini to va? Profiti lē? A tōnya nge wu ma, i lēwēni profiti ma.*

27 *Ji lo nyēgingo ngi va, kpēle, ngi nya lō-moi lōngo bi lūgo, nā a bi wēlēi gbāte bi lūgo.*

28 *Nge wu ma nāsia gbi līa nyāhanga ti ti lēni, profiti gbī na a wō i lēwē Johani, Baptisti-moi ma; ke na ikūloi lē Ngēwo gēnyēi hū, i wōni i lēwē ngi ma.*

29 *Ke nūngeṣia gbi ti ngi wō mēnini, ke nāvō-yāndo-beṣia ti Ngēwo lōnya yīa lēnga, gbāmailē ti baptisingo a Johani ngi baptisimi.*

30 *Ke Faristsia, ke sāwa-hūge-beletsia, ti gbēlā Ngēwo ngi līma hindēi ma ti vūlutsia ma; gbāmailē ta ī lē, a ti baptisi wē.*

31 *Ke Ndēmōi ndēnga, ye: gbo lo na nga mbōndēi ji i nūngetsia hūma ma? ke ti gbīani a gbo?*

32 *Ti gbāngo lē a ndēnga ti hēini fēlēgomēi, ta ti nyonyo wāle, te: mu kōlē vengo wu wē, ke wū gūani; mu hinda mahi hēi wēnga wu wē, ke wū wōni.*

33 *Gbāmailē Johani, Baptisi-moi, i wāni, ē mēhē mē, ē ndō gbolē, ke wu ndēnga, wē, ngāfa nyāmu lo ngi yēya.*

34 *Hindō-lōi i wā, a mēhē mē, a kpolē wē, ke wu ndēnga, wē, kpēle, mēli-moi, ke ndō-gbolē-moi, nāvō-nyāndo-bēla ti mbāi, ke hinda nyāmu-bēla ti mbāi.*

35 *Ke nēmahū-lēwē gūlungo a ngi lēngetsia gbi.*

36 *Ke Farisi-mo yēla i ngi molia, ye: ti mēhē mē ta ta; ke i wā Farisi-mo ngi wēlēi bu, ti hēi mēhē mē va.*

37 *Ke kpēle, nyāha yēla i tā-wāi hū, hinda nyāmu-mo lo a ngiē; kina i kōni Jisu i hēnga mēhe mē va, Farisi-moi ngi wēlēi bu, ke i wā a alabasta ganāi ngūlo hū.*

38 *Ke i lōnga ngi gowoi gbēla ngi wōma a wō lo, ke i tātōa a ngi gowotsia wuala a ngāya, i ti yēla a ngi wūndēi, i ngi gowotsia ma gōmi, i ti māli a ngūloi.*

39 *Ke kina Farisi-moi na ngi wāleni i toni, ke i ndēnga ngi nēmahū, ye: Tā-moi ji, kia profiti lo, a ko lo, gbe nūmu lo a nyāhēi ji na a jā a ngiē, gbāmailē hinda nyāmu-mo lo a ngiē.*

40 *Ke Jisu i pōtēa, ye ngi ma, Simoni, hinda lo nya la ndē va bi ma. Ke i ndēnga, ye: kāra-moi, ndē o.*

41 *Kpā-wīli-mo yēla lo iye na, kpā-hōu-bela fēlēa ti ngi yēya; yēla i kpēi hōu nāvō hondo lōlu, ipēkēi nū fēlē gboyongo mahū pū.*

42 *Ke kina hāni gbī iye ti yēya kpēi-gbā va, i mānu ti ma gbāma fū; fālē ndē nya ma, ye: Yē lo a lō a ngiē i dēwē?*

43 *Simoni i pōtē, ye: Nga to na i mānu ngi ma i dēwē: ke i ndēnga ngi ma, ye: bi sēlia a tōnya.*

44 *Ke i wōtēa nyāhēi yē, i ndē Simoni ma, ye: bi nyāhēi ji longā? ngi wā bi wēlē bu; bī nya goni a nja gbi nya gowotsia va, ke i nya gowotsia wānga a ngāya, i ti mayēla a ngi wūndiēi.*

45 *Bī nya lā-gōmini, ke nyāhēi ji kina gbā ngi wāni, i gbēni nya gowotsia ma gōmi va.*

46 *Bī nya wūi mālini a ngūlo; ke nyāhēi ji i nya gowotsia mālia a ngūlo.*

47 *Fālē, nge bi ma, ngi hinda nyāmutsia ti gbōtōngo ngi mānu ti ma, gbāmailē i ndōma jēmbē wēi lo: ke na ta mānu ngi ma kūlō, ta lo a ndōma wē kūlō.*

48 *Ke i ndēnga ngi ma, ye: ngi mānua bi ma a bi hinda nyāmuṣia.*

49 *Ke nāsia tiye hēini ta mēhē mē a ngiē, ti tātōa a ndēla ti nēmahū, tē: yē be lo a ji a mānu hinda nyāmua ma?*

50 *Ke i ndēnga nyāhēi ma, ye: Bi lōnya hindēi i bi bāwōa, li ndūlēi hū.*

NGŪ VIII.

Ke kina i wēni na wōma, i jesiani tā-wāi gbi hū, ke fūlēi, a hehe dōli, a njia yēkpēṣia lē Ngēwo genyēi hū va, ke pū mahū fēlēṣia tiye ngi wōma lo.

2 *Ke nyāhanga tēnga nāsia tiye ti bāwōni ngāfa nyāmua yēya, ke māvuleṣia, Maria ta tōlia Magdalini, na iye ngāfa nyāmua wofēla gbāni ngi hū.*

3 *Ke Joana, Kusa ngi nyāhēi, Herodi ngi boilōpōi, ke Susana, ke ti gbōtōma nāsia tiye ngi ma gbē-gbā a ti jō-hāni.*

4 *Ke kina nūnga gbōtōa tiye yāndoni, ti wāni ngi yē, ti gbā tā-wāi gbi hū, ke i yānga sālē hū, ye:*

5 *Trū-hāni hī-moi i li ngi lū-hāni hī va; ke kia i hīni, tēnga gūla pēlēi ma, ke ti nyīmia ma, ke nōṣia ti ngēlē ma, ti ngonnyōa.*

6 *Ti tēnga ti gūla kotu ma, ke kina iye vālēni, ke i lōgbōa, gbāmailē i ndēndēi gbi jōni.*

7 *Ti t́́nga ti ǵ́la nǵ́lia h́́, ḱ́ nǵ́ĺ́sia ti v́́ĺ́a la, ti h́́gbé.*

8 *Ḱ́ ti t́́nga ti ǵ́la nd́́lo ý́kpé ma, ti v́́ĺ́, ti wua a h́́ma hondo ý́la. Ḱ́ kina iye hindéi j́́sia ĺ́ni, i gb́́wu ye: ń́mu nǵ́lia ngi ma ḿ́ni va, gbé i ḿ́ni.*

9 *Ḱ́ ngi ẃ́ma-bélésia ti ngi molia, t́́: sálé j́́ h́́ lo a gbé?*

10 *Ḱ́ i nd́́nga, ye, wua lo Ngéwo ṕ́ni wu nd́́wu ma hindéi go ngi ǵ́nyéi va: ḱ́ ipékésia ý́ sálé h́́; kó ta tíwo gbé t́́ to, ta nj́́a ḿ́ni, ḱ́ t́́ h́́go.*

11 *Ḱ́ sálé lo a j́́: T́́-háni lo Ngéwo ngi lá-yiéi ĺ́.*

12 *Ń́sia ti ṕ́léi ma, tia lo ta ḿ́ni, na ẃ́ma, ḱ́ nǵ́fa nyámui i wa, i nj́́a gb́́a ti ĺ́sia ma, kó tá h́́u a t́́nya, ti b́́wó.*

13 *Ń́sia ti kotui ma, tia lo ti ḿ́nia lo, ḱ́ ti nj́́iéi ǵ́runga a ḱ́h́́ ń́; ḱ́ j́́sia hápé gbi í ti bu, ta h́́u ĺ́ a t́́nya, ḱ́ h́́go gbé i hitia lo, ḱ́ ti ǵ́la.*

14 *Ḱ́ na i ǵ́lani nǵ́lia h́́, tia lo, kina ti ḿ́nia lo, ḱ́ ti ya, ḱ́ nd́́loi mágbetsia, ḱ́ ikpátetsia, ḱ́ nd́́-lé-ĺ́sia ti nj́́iéi h́́gbénga, ḱ́ t́́ la wua ti gb́́wu.*

15 *Ḱ́ na nd́́lo ý́kpéi ma, tia lo, ti nj́́iéi ḿ́nia lo, ta h́́u lo a nd́́ ý́kpé ḱ́ t́́nya, ti wua a nǵ́ru wá a nd́́ lo.*

16 *Ń́mui gb́́ kina i lambó t́́anga é nd́́wu háka*

bu, o i pū kpūko bu; ke a pū lambōi hēmēi lo, ko nāsia ta wa, ti lambō lo.

17 Gbāmailē hāni gbī na ndowungo, ē ge, o i lōwu, na tē ko, ē gbā fōfō hū.

18 Fālē, a kpēle a njiēi mēnigi wa mēni: gbāmailē nūmui gbi lo a sō ta lo ta fē ngi we; ke nūmui gbi lo ē sō, ta lo, ta na gbā ngi yēya, a gili ye ngi wō lē.

19 Ke ngi njē, ke ngi ndēnga ti wā ngi yē, ke tī gūni a hiti la ngi ma, fāhēi va.

20 Ke nū yēla i ndēnga ngi ma, ye: Bi njēi, ke bi ndēnga, tia lo lōni ngītyā, ti lōni ti bi lo.

21 Ke i pōtēa, ye ti ma, nya njē, ke nya ndēnga lo a nāsia ta Ngēwo lā-yiēi mēni, ti pē,

22 Ke kina i wēni, fōlōtsia yēla ma, ke i wīlia ndende hū ta ngi wōma-beletsia: ke i ndēnga ti mēi, ye: A mu li pōpēi ikākēi na ma. Ke li ndēndēi gbā.

23 Ke kina tiye jīama fēfēi ma, ke i yīnga; ke bigēi gūla pōpēi ya, ke njēi ndende la vēa, kpundē ye i gūla ti ma.

24 Ke ti wā ngi yē, ti ngi wū, te: Ndēmoi, Ndēmoi, mu hā. Ke i hijēa, i gbandē fēfēi la, ke njēi a dūmbē, ke ti gbēnga ke hū lēlia.

25 Ke i ndēnga ti ma, ye: A wu lōnyēi? ke ti lūwa, ti wu hū i wū te ti nyonyo ma: gbē nūmu lo a tā-moi ji? gbāmailē i yīa fēfēi ma ke njēi, ke ti ngi wō mēnia.

26 *Ke ti hitia Gadarentsia ti gēnyēi hū na i Galili lēnga.*

27 *Ke kina i lini ngīyēi ma, tā-mo yēla i ngi mālē, a hijē tā-wāi hū, ngāfa nyāmua ti ngi hū, hū lembingo; ē kūla gbi yīli, ē hēi pēlē bu, ke kāmbeṣia hū.*

28 *Ke kina i Jisu loni, ke i gbāwūa; i gūla ngi gowoi bu, ke i ndēnga ngēlēya, ye: gbo lo mu lūahū, ma biē, Jisu bia, Ngēwo-lōi ngēlēya pó? Ngi bi mānēnea, bā nya yamone.*

29 *Gbāmailē i yīai lo ngāfa nyāmu ma, gbā va tā-moi hū. Gbāmailē hū gbōtōma a ngi hōu, ke ti nzi yīlia a jowō, ti ngi kpàkpà kpēwo ya; ke i jowoi dēwēa, ke ngāfa nyāmui i ngi gbēnga, i li ngōlēi hū.*

30 *Ke Jisu i ngi molia, ye: bi bijēi? ke i ndēnga, yz: Legioni, gbāmailē ngāfa nyāmu gbōtōa, tiye wae lo ngi hū.*

31 *Ke ti ngi mānēnea, te, ā pē ti li jihanima.*

32 *Ke ndōnde vāha lo tiye mēli ngīyēi mahū, ke ti ngi mānēnea te, i lūma ti wa ti hū, ke i luma.*

33 *Ke ngāfa nyāmuṣia ti gbā ta-moi hū, ke ti wā ndōndēṣia hū, ke ndōnde vāhēi ti lēwēa a pīmē ngtyē ya, ti wīli pōpēi isūsumēi, ke i ti bōala bēnga.*

34 *Ke kina nṣia tiye ti mākē, ti toni, ke ti wēla, ti li, ti ndē tā-wāi hū, ke tatēṣia hū.*

35 *Ke ti ya hindéi hugbē va iye wēni na: ke ti wā Jisu yē, ti tā-moi mālē, i ngāfa nyāmuṣsia gbīani ngi hū, i hēini Jisu go ma, ngi māyīlingo, ngi nēmahū lēwēngo. Ke ti lūwa.*

36 *Ke ndsia ti toni, ti ndē ti ma, kia na ngāfa nyāmuṣsia tiye ngi hū, ti ngi bāwōni.*

37 *Ke fāhēi gbi ndsia ti Gadareńtsia ti lōloi gbēla, ti ngi mānēnea, te, i gbīa ti līa; gbāmailē ti lūwai lo gboñ. Ke i wīlia ndendēi hū, i yāma gboma.*

38 *Ke tā-moi na i ngāfa nyāmuṣsia gbīani ngi hū, i ngi mānēnea i hēi ta ta. Ke Jisu i ngi yāma, ye:*

39 *Yāma bi wēlēi bu, bi hinda wāwatsia ge Ngéwo i pēni bi va. Ke i ya, i fāya tā-wai hū gbi hinda wāwatsia Jisu iye pēni ngi va.*

40 *Ke kina i wēni ke Jisu i yāma, nūngetsia ti ngi gūru a kōhū ne; gbāmailē ti gbi tiye hēi lo ta ngi māvulō.*

41 *Ke kpēle, tā-mo yēla ngi la Jairusi i wā, ke ta lo iye sinagogi mahū-gbē, ke i gūla Jisu gowo bu, i ngi mānēne wa va ngi wēlē bu.*

42 *Gbāmailē nyāha-lō yēlakpē lo, iye ngi yēya, ngi vōi pū mahū fēlē, i lāni yeke i hā: ke kia iye lima nūnga ti gbonda ngi ma.*

43 *Ke nyāha yēla ngāma higbe ngi ma fō pū mahū fēlē, i ngi jo-hani gbi vēnga halē-bēla we, ke ti yēla be ti ngi bāwōni.*

44 *Ke i wā ngi wōma, i jā a ngi gūlēi ingōliyiēi, ke ke-yakpē ngi nāma higbēi i bēnga.*

45 *Ke Jisu i ndēnga, ye: Yē lo i jāni angē? Kina ti gbi ti māwalini, Pita, ke nāsia tiye ngi wōma, ti ndēnga, te: Ndēmōi, fāhēi a bi hūgbe, ta bi gbonda, ke be, yē lo, a jāni angē?*

46 *Ke Jisu i ndēnga, ye: Nūmu i jānga angē; gbāmailē ngi kōa kpāya mbāwō va i gbā nya hū.*

47 *Kina nyāhēi i toni, ke i lowuni, ke i wā ngi ma a gbēli, ke i gūla ngi gowo bu, ke i gbi hūge nūngetsia gbi yāma, gbē va lo i jani a ngiē, ke kia i bāwōni ke-yakpē.*

48 *Ke i ndēnga ngi ma, ye: nyāha-lō, hōu bi līma, bi tōnyēi i pēnga bi bāwō. Li ndīlēli hū.*

49 *Kia le iye yīama, ke yēla hijēnga sinagogi mahū-gbē-moi yē pēlē bu, ye ngi ma, bi nyāha-lōi i hā, bā Ndēmōi mone.*

50 *Ke kina Jisu iye mēnini, ke i pōtēa, ye ngi ma, bā lūwa, hōu lēkē a tōnya, ke i bāwōa.*

51 *Ke kina iye wāni pēlē bu, i lūmani nūmu gbi i wa, ngiye ma Pita, ke Jakobi, ke Johani, ke nyāha-lōi ngi kē ke ngi njē.*

52 *Ke ti gbi ti wōngo ti ngi wōwō, ke i ndēnga, ye: wā wō, i hāni, ke i yīa lo.*

53 *Ke ti ngi yelea, ti kōngo, ke i hā.*

54 *Ke i ti gbi gbā pēlē bu, i ngi lōkōi hōu, i ngi wāle, ye: nyāha-lōi, hijē!*

55 *Ke* *ngi yāfēi i yāma, ke hijēa ke-yakpē; ke i ndēnga ti ma, ti ngi go a mēhē.*

56 *Ke* *ngi lē-beleṣia ti wū hū i wūnga, ke i ti lāhia ye: tā ndē nū gbi ma na iye wēni.*

NGŪ IX.

Ke i ngi wōma-beleṣia pū mahū fēṣia wālea, i ti go a kpāya, ke māha-lā-yīa ngāfa nyāmutsia gbi mahū, ke higbetsia bāwō va.

2 *Ke i ti lōa ti hēhē lōli Ngēwo gēnyēi va, ke ndsia bāwō va ta higbē hū.*

3 *Ke i ndēnga ti ma, ye: Wā hāni gbi wūmbu pēlēi hū va, o tilkpōa, o kpāva, o mēhāni, o nāvō, o kūmba fēfēlē.*

4 *Ke pēlēi gbi lo wa wā mbu, a hēi na, wu gbīa na.*

5 *Ke ndsia gbi lo tē wu gūru, kina wu gbīa lo itēi na hū, a ipōroi vūlui bē gbukpulē wu gowōṣia ya, a sēli la ti ma.*

6 *Ke ti gbīa, ti lēwē tēṣia gbi hū, ta njīa yēkpēi lē, ta mbāwō wē hindēi gbi lo.*

7 *Ke samēi Herodi i hndēṣia gbi mēnia i pēni, ke ngi nēmahū wūnga; gbāmailē ti tēnga ti ndēni lo, te, Johani i hijēa ndōwu hū.*

8 *Ke ti tēnga, te, Eliasi gēnga, ti tēnga, te, profiti ingōvēi yēla mīa, i gbīa ndōwu hū gbōma.*

9 *Ke Herodi i ndēnga, ye: Johani lo ngi ngū tēni, ke yē lo a jī? nga hindēi nyoko mēni ngi va? Ke i mānia ngi lo va.*

10 *Ke tō-beletsia kina tiye yāmani, ti hindēi gbi lē ngi ma, na ti pēni; ke i ti wūmbua, i lī a tiē kākà ma ndowu hū, ngōla yēla hū, itā-wāi ma na ta tōlia Betsaida.*

11 *Ke kina nūngetsia ti kōni, ke ti tōnga ngi ma, ke i ti gārā, i Ngēwo gēnyēi hū yīa lē ti ma, i nāsia bāwō māni i ye ti ma.*

12 *Ke kina kpoko iye wēma, pū mahū fēletsia ti wā ngi yē, te ngi ma: ndē fāhēi ma ti yāma, ti li tetsia hū, ke fūla lātetsia hū, ti yī, ti mēhāni lō ti vūluīsia va, gbāmailē mu bēi ngōla hū lo.*

13 *Ke i ndēnga ti ma, ye: A fē ti wē ti mē. Ke ti ndēnga, te, na mu yēya ī lēwēi kpohū lōlu ma, ke nye fēlē; ngtye ma ma li mu mēhē yēya nūngēi jtsia ti gbi va.*

14 *Gbāmailē tiye kēmē lōlu, ke i ndēnga ngi wōma-beletsia ma, ye: A pē ti hēi mēhē mē va a nū fēlē gboyongo mahū pū pū.*

15 *Ke ti pēa nī, ti pē ti gbi ti hēi mēhēi mē va.*

16 *Ke i kpohū lōlu wūmbua, ke nye fēlēi, ke i ngēlē ma gbēnga, i se-gbīa ti va, i ngalē, i fē tō-pōma-belet wē, pū va fāhēi lābu.*

17 *Ke ti mēnga, ti gbi i gū atiē, ke ti ikpāhamēi wūmbua na lōni, bala pū mahū fēlē.*

18 *Ke kina iye wēni, kia ta yakpē iye hēma, ngi wōma-beletsia tiye na lo a ngiē, ke i ti molia, ye: Nūngetsia te yē lo angē?*

19 *Ke ti pōtēa, te: Johani, Baptisi-moi, ke ti tēnga, te, Eliasi; ti tēnga, te, profiti ngōvotsia yēla māa, i gbāa ndōwu gboma.*

20 *I ndēnga ti ma, ye: ke wua, we, yē lo angē? Ke Pita i pōtēa, ye: Ngéwo ngi Kristi.*

21 *Ke i ti lāhinga ke-yakpē, i ndē ti ma, ye: tā hindēi na lē nū gbi ma.*

22 *Ye: Nūmu hindō-lōi a mone lo hinda gbōtōma, nūnga wāwātsia ti gbēlē ngi ma, ke almami watsia, ke kolo-ngégi-beletsia, ke ti ngi wā, ke i hijē fōlōi isāwagēi ma.*

23 *Ke i ndēnga ti gbi ma, ye: nūmui gbi lo a tō nya wōma, gbē i māwali ngi vūlui ma, i ngi monēi wūmbu ku gbi ma, i tō nya wōma.*

24 *Gbāmailē nūmui na a ye ngi lēvui bāwō, a ndōlo hū, ke nūmui na gbi lo, a ngi lēvui lōhū nya va, inūmui na a mbāwō lo.*

25 *Gbāmailē gbē lo sē nūmu a sō, ke be i hāni yēkpēi gbi lo ndōloi hū ngi yēya, i ngi vūlui lōhū, o i wīli monēi hū?*

26 *Gbāmailē nūmu gbi lo, a wūfē nya ma, ke nya lā-yiētsia ma, ta lo nūmu hindō-lōi a wūfē ma ngi ma, kina a wāma ngi ndā bēlē hōui hū, ke ngi Ke ndēi, ke Ngéwo lō-bela yēkpētsia ti ndēi.*

27 *Ke nge wu ma a tōnya, ti tēnga lo bēi ti lōni, tē hā go, ngīye ma ta Ngéwo gēnyēi hū lo.*

28 *Ke kina i wēni fōlō wāyākpā njiēi jtsia wōma,*

ke i Pita wūmbua, ke Johani, ke Jakobi, i li ngtyē yēla mahū hē va.

29 Ke kia iye hēma ngi yāmēi i māluvia, ngi gūlēi gōlēngo a ye mīamīa.

30 Ke kpēlē hindō fēlēa ta yepē a ngiē, Musa ke Eliasi.

31 Nāsia ti ti vūlui geni a māvō, ti ngi heī yīa lē, na a wāma pē va Jerusalemi hū.

32 Ke Pita, ke nāsia tiye ngi wōma ti yāmēi mīningo a nji māni, ke kina ti wūni, ti ngi māvōi lo, ke hīnga fēlētsia ti lōni a ngiē.

33 Kina i wēni ti yāmani, Pita i ndēnga Jisu ma, ye: Ndēmōi, nyāndēngo mu hēi bē, a mu baba sāwa wē, yēla bi va, yēla Musa va, yēla Eliasi va; iye njiēi go, a ndē.

34 Kina iye njiēi jtsia lēma, ngēlē i yiēnga, i ti māwē: ke ti lūwa, kina ti wāni ngēlēi hū.

35 Ke ngō i gbīa ngēlēi hū, ye: Ji lo nya līma lōi lo lē; a ngi wō mēni.

36 Ke kina ngōi i lēwēni, ke ti Jisu yakpē longa: ke ti lōndōa, tī ndēni nūmu gbi ma ifōlōi nāsia ma hindēi nāsia ti toni.

37 Kina i wēni fōlōi ipēkēi na ma, kina tiye yēini ngtyē mahū, fāha gbōtō ti ngi mālē.

38 Ke kpēlē, tā-mo yēla ifāhēi līa i gbāwua, ye: kāra-moi, ngi bi mānēnea, nya lōi gbē lē, ta yakpē lo i nya yēya.

39 Ke kpēlē, ngāfa a ngi hōu, ke i gbāwua sengē,

a ngi gbeli ndāya vūlē a gbīa ngi lā, ke i ngi mābōa, ke ē gbē ngi ma tara.

40 Ke ngi bi wōma-beletsia mānene lo, gbīa va ngi hū, ke tī gūni.

41 Ke Jisu i pōtēa, ye: O tōnya veli bōnda, ke ngōhū gbonda, ku lōle ma wuēni, ma hēi, nga hōu nya lima wu va? Wa a bi lōi bēi.

42 Ke kina iye wāma, ke ngāfa nyāmui, i ngi gūla, a ngi gbēli; ke Jisu i gbondēa ngāfa nyāmui ma, i ndōi bāwō, ke i ngi yāma ngi ke ma.

43 Ke ti gbi ti wūhū wūnga Ngēwo kpāya wāi ma, ke kina ti gbi ti wū hū i wūni hindēsia gbi va Jisu iye pēni, ke i ndēnga ngi wōma-beletsia ma, ye:

44 A njiēi jīsia wu wu wōhū, gbāmailē hindō-lōi, ta ngi wā lo nūnga yēya.

45 Ke tī njiēi jī hūgoni, ke ndōwungo ye lē ti ma, ke tī toni, ke ti lūwa a ngi mōli la a njiēi na.

46 Ke ti māwāi hōua ti nyonyo ma, nūmui a wēma a imbāwāi.

47 Ke Jisu ti nēmahū longā, ke i ndōpō wūlō wūmbua, i hēi ngi gbēla:

48 Ke i ndēnga ti ma, ye: nūmui na gbi lo a ndōpō wūlōi jī gūru nya bijēi hū, i nya lo gūruni, ke nūmui gbi lo a nya gūru, i na lo gūruni i nya lōni; gbāmailē na ikūlōi lē wu gbi lā, ta sē lo a ye wō.

49 Ke Johani i pōtēa, ye: Ndēmōi, mu nū yēla

loni lo a nyīna nyāmua gbāa bi bijēi hū, ke mu ngi mābalia, gbāmailē ē tō mu wōma.

50 Ke Jisu i ndēnga ngi ma, ye: Bā ngi mābali, gbāmailē nūmui na ī mu gonyoi wōma, i mu va lo.

51 Kina i wēni, kia ifōlōtsia tiye hitini ngi le va ngēlē ma, i ngi yāmēi lō li va Jerusalemi hū.

52 Ke i tō-bela lōa ngi lūgo; ke ti ya, ti wa Samarittsia ti vūla yēla hū, ngi lūgo gbāte va.

53 Ke ti ngi gūluni, gbāmailē ngi yāmēi i ye lōni li va Jerusalemi hū.

54 Ke kina ngi wōma-beletsia Jakobi ke Johani ti ji loni, ke ti ndēnga, te: Ndēmōi, Ba lūma lo' mu ngombu wālē a hijē ngēlē ma, i ti mo, kia wō Eliasi iye pēni?

55 Ke i wōtē, i gbandē ti ma, ye: wū ngāfēi na go i wu hū.

56 Gbāmailē hindō-lōi ī wāni nū lēvu wā va, ngīye ma ti bāwō va. Ke ti ya fūla wēka hū.

57 Kina i wēni, kia tiye lima pēlēi hū, tā-mo yēla ye ngi ma, Ndēmōi, nga tō lo bi wōma hindēi gbi lo ba li na.

58 Ke Jisu i ndēnga ngi ma, ye: Nyāngbetsia ndōwa lo ti yēya, ke nwon̄tsia ti ngēlē ma tā lo ti yēya, ke nūmu hindō-lōi, hinda gbī na a ngi wūi la na.

59 Ke i ndēnga ipēkēi ma, ye: tō nya wōma: ke i ndēa, ye: Ndēmōi, gbē ngi li pēn ngi nya ke gbouu.

60 *Ke Jisu i ndēnga ngi ma, ye: Gbē hatsia, ti ti hatsia gbowu: ke li, bi njā yēkpēi lē Ngéwo gēnyéi hū va.*

61 *Ke ipēka be i ndēnga, ye: Ndémoi, nga tō lo bi ma. Ke gbē ngi li pēn ngi veli ti ma nāsia ti nya wēléi bu.*

62 *Ke Jisu i ndēnga ngi ma, ye: Nūmu gbi lo a tōkō wē kālī ma, i ngi wōma gbē, ngi māhōungo ī lē Ngéwo gēnyéi hū va.*

NGŪ X.

Hindéi jtsia wōma, Ndémoi i pēkā nū sāwa gboyongo mahū pū mahō; i ti lō a fēlē fēlē ngi lūgo tā-watsia gbi hū, ke hindéi ngi vūlwi a wāma na.

2 *Fālē i ndēni ti ma, ye: Tū-hāni gbōtōngo lē ngāndo va, ke ngēngē-beletsia tī gbōtōni; fālē a Ndémoi tū-hāni va mānēne i ngēngē-bēla lō ngi tū-hāni yāndo ma.*

3 *A li, kpēle ngi wu lōnga, kīa mbālanga kolia lā.*

4 *Wā li a nāvō wu hāka, o kpāva, o kowa: ke wā vā nū gbi ma pēléi hū.*

5 *Ke pēléi gbi lo wa wa mbu, a ndē pēn, we: ndīlēli pēléi ji bu.*

6 *Ke ina ndī-lēli-mo lo na, wu līlēli a wa lo mbu: ina na ī lē, a yāma lo wu ma.*

7 *I pēlē yēlakpē bu lo wa ye na, wu mē, wu kpolē*

na ta fẹ wu we; gbāmailē ngēngē-moi mahōungo i ngi pāgēi jō. Wā gbā pēlē bu pēlē bu.

8 Kẹ tā-wai gbi lo wa wa hū, kẹ ti gūru, a na mē, tā hēi wu gō bu.

9 Wu higbetsia bāwō ta ye hū; wu ndē ti ma, we: Ngéwo gēnyéi i la wu gbēla.

10 Kẹ tā-wāi gbi lo wa wa hū, kẹ ti wu gūruni, a gbā ngittsia ya, wu ndē, we:

11 Pōrōi vūlui i wu lā-wāi hū, i vefēni mu ma, mu kpukpulēnga wu ma; kẹ a ji gō, Ngéwo gēnyéi i la wu gbēla.

12 Kẹ nge wu ma, a ye lo kūna fīsa fōlōi na ma Sidoni va, i lēwē tā-wāi na ma.

13 Pōwō lo bi ma, Korasin, pōwō lo bi ma Betsaida; gbāmailē ina kpāya yēngēi ndsia ti wēni bi hū, ti wēni Tire hū lo, kẹ Sidoni, kẹ ti wōtēnga wōkpo, ti hēi hinda maigola kẹ ndūvu.

14 Kẹ a ye kūna jīsa Tire va kẹ Sidoni va sēli gbēi ma, i lēwē wu ma.

15 Kẹ bia Kapernaumi bia bi lēngo ngēlē ma, ba yēi lo jihanima hū.

16 Nūmui a wu wō mēni, i nya lo wō mēnini; kẹ nūmui a gbēlē wu ma, i gbēlē nya lo ma; kẹ nūmui a gbēlē nya ma, i gbēlē na lo ma i nya lōni.

17 Kẹ nū sāwa gboyongo mahū pūtsia ti yāma a kōhū ne, te: Ndēmoi, ngāfa nyāmuṣia bē ti gowōa mu we, bi bijēi hū.

18 *Ke i ndēnga ti ma, ye: ngi Satani lōi lo i gūla kia ngēlēi a mīamia.*

19 *Ke kpēle, ngi wu gonga a kpāya nyīmi va kālia ma, ke kēkē ma, ke konyoi ngi gbāyēi gbi mahū, ke hinda gbi ē wu nēmu.*

20 *Ke wā gōhū ne ji va we ngāfa nyāmuṣia ti gōwōngo wu we, ke a gōhū ne, gbāmailē wu bijēṣia nyégingo lē ngēlē-gōhū.*

21 *Ke ikpēlēi na sē ma, Jisu i gōhū ne ngāfa hū, ke i ndēnga, ye: ngi sē-gbā bi ma, O nya Ke, Ndēmoi, ngēlē-gōhū va ke ndōloi, gbāmailē bi hindēi jṣia lōwua nēmahū-lēwē-bēla ma, ke nāsia ta hinda go; ke bi ti genga a ndōlanga: A tōnya, nya Ke gbāmailē nī lo hōungo yelē bi līma.*

22 *Nya lo nya Ke i hāni gbi vēnga nya we; ke nūmu gbi i Ndōi go, ngīye Kēi, ke na Kēi lē, ngīye Ndōi, ke nūmu Ndōi i lōni a ke lo a ngiē.*

23 *Ke i wōtēa ngi wōma-bēletsia yē, i ndē ti ma tōkē, ye: nyāmeṣia ti betēngo lē, ta hindēṣia lo, wu toma:*

24 *Gbāmcilē nge wu ma, nge, profitṣia ti gbōtōma, ke māhanga, tiye lōi lo, ti hindēi jṣia lo wu toma, ke tī toni, ke tiye lōi lo hindēi jṣia mēni, wu ti mēnima, ke tī mēnini.*

25 *Ke kpēle njia-lē-mo yēla i lōnga, i ngi hūgo, ye: kāra-moi, nga gbo wē, nya kūna fo lēvu jō?*

26 *Ke i ndēnga ngi ma, ye: gbo nyégingo sāwai hū? bi yē bi kārama?*

D

27 *Ke i põtēa, ye: Ba lõlo a Ndēm̄oi bi Yēwoi a bi l̄i gbi, ke a bi yāfēi gbi, ke a bi gbāyēi gbi, ke a bi nēm̄ahū gbi; ke bi lõ a bi hēinyoi kia bi r̄ilui na.*

28 *Ke i ndēnga ngi ma, ye: bi põtēa pānda: ji wē, ba ndēvu jō lo.*

29 *Ke ngi lūmango i ngi v̄ului wē a tōnya-mo, ke i ndēnga Jisu ma, ye: ke yē lo nya hēinyoi lē?*

30 *Ke Jisu i põtēa, ye: Tā-mo yēla i hijēni Jerusalemi hū, a li Jeriko, i gūla hūma-bēla l̄ia; ti ngi gūlēi gb̄ia ngi ma, ti ngi nēm̄u, ti l̄i, ti ngi lõ lāni, i lõ tē i hā.*

31 *Ke almami yēla i yēinga, i gola ngi ma p̄lēi na hū: ke kina i ngi loni, i lēwē a kāka wēkēi ma.*

32 *Ke Leviti yēla bē kina i hiti na, i wā, i ngi gbē, i lēwē a kāka wēkēi ma.*

33 *Ke Samaria-mo yēla, kia i j̄iani, ke i wa hindēi i ye na, kina i ngi loni, ke i ngi mamamau hū doa.*

34 *I ya ngi yē, i ngi nēm̄umetsia ȳl̄t̄, i ngūlo wu na, ke ndō, i ngi hēi ngi jōi mahū, i wa a ngiē p̄lē ba, i ngi mahū-gbē na.*

35 *Ke f̄ōl̄oi na wōma, kina iye lima, i nāvō f̄ēlēc wūmbu, i fē p̄lē-moi ma, ke i ndēa ngi ma, ye: Ngi mahū-gbē; ke hāni gbi lo ba mājia tēwēngo ji ma, ngi wa lo gboma, nga bi ndēi vē lo.*

36 *Nūnga sāv̄di j̄tsia l̄ia, igbo ba ḡili ngi hēinyoi ye lē na va i gūlani hūma-bēla l̄ia?*

37 *Kẹ i ndẹnga, yẹ: nā i mānui ngi ma. Kẹ Jisu i ndẹnga ngi ma, yẹ: Li bi nyoko wẹ.*

38 *Kina iye wẹni kia tiye lima, kẹ i wa fūla yẹla hū, kẹ nyāha yẹla, ngi bijẹi a Marta, i ngi gūlua ngi wẹlẹ bu.*

39 *Kẹ ndẹ-nyāha-lọ lo iye ngi yẹya, ngi bijẹi a Maria, ta bẹ iye hẹini Jisu ngi gọ ma, i ngi lā-yiẹi mēni.*

40 *Kẹ Marta ngi nēmahūr bāngo yẹ lẹ a kẹpẹ-gbọtọ-gbāla, kẹ i wā ngi yẹ, i ndẹ ngi mā, yẹ: Ndẹmoi, bi gbẹ gbi hū nya ndẹ-nyāha-lọi, i nya lōnga nya yakpẹ nga kẹpẹ-gbā? Fālẹ, ndẹ ngi ma, i gbo nya ma.*

41 *Kẹ Jisu i pọtẹa, i ndẹ ngi ma, yẹ: Marta, Marta, bi lī a hele, kẹ bā bi vūlui mone hinda gbọtọa va:*

42 *Kẹ hāni yẹla māhōungo; kẹ Maria ikpẹkẹi mahōa, na tẹ gbā ngi yẹya.*

NGŪ XI.

Kẹ kina i wẹni, kina iye hẹma hinda yẹla, kina i gbeni, ngi wōma-beletsia yẹla i ndẹnga ngi ma, yẹ: Ndẹmoi, mu gāra mu hẹ, kia Johani bẹ i ngi wōma-beletsia gāni la.

2 *Kẹ i ndẹnga ti ma, yẹ: kina wu hẹnga lo, wẹ: Mu Kẹi na ngẹlẹ-gōhū, gbẹ mbẹlẹ iye bi bijẹi ma, gbẹ bi gēnyẹi i wa. Gbẹ bi līma hindẹi i wẹlẹ ndọloi hū, kia a wẹla ngẹlẹ-gōhū.*

3 *Mu go fōlō gbi ma a mu ku gbi ma mēhē.*

4 *Kē mānu mu ma a mu hinda nyāmuṣia; gbāmailē mu vūlui be, ma mānu lo nūmui gbi ma mu-gbā ngi ma: kē bā wa a muē hūgo hū, kē mu gbā hinda nyāmu-moi yēya.*

5 *Kē i ndēngu ti ma, ye: Yē lo mba a ye ngi yēya, i li ngi yē a kpindi lā, i ndē ngi ma, ye: nya mbāi, nya jīha a kpohū sāwa;*

6 *Gbāmailē nya mbāi yēla i hijēnga jīa hū, i wā nya yē, kē hāni gbī nya yēya hēi va ngi lābu.*

7 *Kē na pēlēi gōhū a pōtē lo, ye: Bā nya lī hē, pēlēi gbowungo lē na, ma nya lēnga lo lāni, ngē hijē ngi fē bi wē.*

8 *Ngī ngē wu ma, gbāma lo be ē hijē a fē ngi wē, gbāmailē ngi mba nūa, kē ngi mānēne va, a hijē lo, i ngi go a na gbi a gbē va.*

9 *Kē ngi ngē wu ma, A fēli, kē ti fēnga wu wē; a ndōlo, a to lo; kē nūmui na a ndā lēwē, ta ndā wō lo ngi wē.*

10 *Gbāmailē nūmu gbi lo a fēli, a sō lo, kē nūmui a ndō lo, a to lo, kē nūmui a ndā lēwē, ta ndā wō lo ngi wē.*

11 *Ndō a kpohū veli lo nūmui gbi lo ma na ngi kē lē, a ngi go lo a kotu? o ina i nye veli, a ngi go lo a kālī nye va?*

12 *O ina i tē-yālu veli, a ngi go lo a kēkēma?*

13 *Fālē, ina wua, wu hinda nyūmungo, wu bēlingo a hāni yēkpēa vēla wu lēnga wē, i yē na wu*

Kéi ngēlē-gōhū ē bēli a Holi-Yāfēi vēla nāsia wē, tu fēli ngi ma?

14 *Kē iye ngāfa nyāmu lo gbāma, kē ngi mūmungo ye lē. Kē kina i wēni, kina i ngāfa nyāmui gbāni ngi hū, kē ndāmūmui i yīa, kē nūngētsia ti wū hū wūnga.*

15 *Kē ti tēnga ti ndēnga, te: A ngāfa nyāmua gbā a Beelzebuli lo, ngāfa nyāmutsia ti gūgbēi.*

16 *Kē ti tēnga ta ngi hūgo, ta nāli veli ngi ma, i gbā ngēlē-gōhū.*

17 *Kē i ti nēmahūtsia gongo, kē i ndēnga ti ma, ye: Kēnyēi gbi lo, a golē ngi vūlui ma, a lōmbō lo, kē pēlē i golē pēlē ma, a gula lo.*

18 *Kē ina Satani i golē ngi vūlui ma, ngi gēnyēi a yē lo? gbāmailē wua wē nga ngāfa nyāmua gbā a Beelzebuli lo.*

19 *Kē ina nga ngāfa nyāmua gbā a Beelzebuli lo, wu lēnga ta ti gbā a yē lo? Fālē tia lo wu jēli-bela a tiē.*

20 *Kē ina nga ngāfa nyāmua gbā a Ngēwo lōkōyuoī lo, fālē kē Ngēwo gēnyēi i hātia wa yē.*

21 *Kina kpāya-moi i ngi goma-yīli yīlia lo, a ngi wēlēi mahū gbēi lo, ngi jō-hāntsia ti ndīlēli hū lo.*

22 *Kē kina kpāya-mo tēwēngo ngi ma, i wa lo ngi ma, i lēwē ngi ma, i ngi goma-yīli gbi wūmbua lo ngi lī iye ti ma, kē i ngi jōhāntsia gōlea.*

23 Nūmui na nya gongo ī lē, i nya va lo; ke nūmui na ē ngāndo angē, i fāya.

24 Kina ngāfa nyāmui i gbāa lo nūmu hū, a jia hinda bēngoa lo, a ndēvu goli, ke kina i toni, ke i ndēnga, ye: nga yāma lo nya wēlēi bu, hindēi ngi hijēi lo na.

25 Ke kina i wāni i mālē mbu yelango, ke mbu gbātengo.

26 Ke i ya, i ngāfa nyāmu wofēla wēkā wūmbu, ti nyāmungo ti lēwē ngi vūlui bē ma; ke ti wa, ti hēi na, ke nūmu na ngi gēlēmēi i nyāmuni i lēwē ihālagēi ma.

27 Kina i wēni kia iye hindēi jtsia lēma, nyāha yēla i fāhēi lāa, i gbāwua, i ndē ngi ma, ye: kōi na betēngo lē i bi wapōni, ke nyt̄ni nāsia ti bi gbolēni!

28 Kē ngi vūlui ye: a tōnya nāsia ti betēngo lē, ta Ngēwo ngi lā-yiēi mēni, ta hōu.

29 Ke kina nūngētsia tiye yāndoni a fāha, ke i tātōa a ndēla, ye: Bōnda nyāmu la a jī; ta nāli lo lolo, ke nāli gbi ē ge la, ngiye ma profiti Jona ngi nāli.

30 Gbāmailē kia wo nāli a Jona Ninivē-bela va, nī bē nūmu hindō-lōi a wēma bōndēi jī va.

31 Nyāha māhēi bui va a hijē lo kūna sēli gbēi ma a bōndēi jī inūngētsia, i ti lē; gbāmailē i hijēi lo ndōloi gēlēmēi, i wā, i Solomoni nēmahū-lēwēi mēni; ke kpēle, na tēwēngo Solomoni ma, ta lo mbēi na.

32 *Ninive-bela ta hijéi lo kūna sēli gbéi ma a bōndéi ji, ti nde; gbāmailē ti wōtēi lo kina Jona iye Ngéwō yiéi lēni ti ma; ke kpēle na tēwēngo Jona ma, ta lo mbéi na.*

33 *Nūmu gbī kina i lambō lōalōnga, ē pū ndōwu ma, o mola bu, ngīye lāmbōi hēmēi, ta lo nāsia, ta wa, ta ngombu vōi lo.*

34 *Lambōi ndūwui va ta lo a ngāmēi: fālē, ina bi yāmēi hinda gbi ma, bi lūwai gbi bē ndāvēngo a ye lē a fōfō: ke ina bi yāmēi hinda lo ma, bi lūwai gbi bē ndāvēngo a ye lē a kpindi.*

35 *Fālē, a kpēle fōfōi na bi hū, ā wēlē a kpindi.*

36 *Fālē, ina bi lūwui gbi ndāvēngo lē a fōfō, kpindi ma gbī ma gbi ndāvēngo a ye lē a fōfō, kia kina lāmbōi a vō bi hū a ngi vōi.*

37 *Ke kia iye yāma, Farisi-mo yēla i ngi mōlia mēhē mē va ta ta, ke i wā, i mēhē mē va.*

38 *Ke kina Farisi-moi i toni ngi wū hū i wū, ye ī ngi yēya wuani pēn, a la mēhē mē.*

39 *Ke Ndēmōi i ndēnga ngi ma, ye: wua Faristsia wa bōléi ngi wōma wā, ke sinji; ke na wū hū ndāvēngo a ngāma wō, ke hinda nyāmu.*

40 *Wua, kpōwa-beletsia, na i na gbāteni ipōmu, ta ī lē i na bē gbāteni ikōhū?*

41 *Ke a mbōya hāni vē feli-bela wē a hāni nāsia ti wu yēya; ke kpēle ke hāni gbi māwānga wu wē.*

42 *Ke pōwō lo wu ma, Faristsia, gbāmailē wa ipugē vē a minti, ke ru, ke hakpa gegetsia gbi, wa*

winde sēli hindēi mahū, ke Ngéwo lōmēi. Jtsia lo māhōungo ye lē wu pē, ke wa ipēkēi lo pēngo ī lē.

43 Pōwō lo wu ma, Faristsia, gbāmailē wu lōngo a hēma wāwātsia sinagogtsia hū, ke fāma fēlē-gomeṣtsia ma.

44 Pōwō lo wu ma, kolo-nyéyi-bēletsia, ke Faristsia, ndā fēfēlē-bēla; gbāmailē wu wēngo lo, kia kām̄ba ti na tē ge, ke nūngēi nāsia ta jīa ti mahū tē go.

45 Ke njīa-lē-mo yēla, i ndēnga ngi ma, ye: kūra-moi, na bi ndēni, bi mua bē bēlē nyānia:

46 Ke i ndēnga, ye: Pōwō lo wu ma, njīa-lē-bēla bē gbāmailē wa hāku mīni vē nūnga wē pōpō va, ke wu vūlutsia, wē jā a hāka mintsia a wu lōkōivoi yēla bē.

47 Pōwō lo wu ma, gbāmailē wa profitṣia ti gambṣia lō, ke wu kṣia lo ti ti wāni.

48 A tōnya wu sēli hōua ke wu lūma a pē hindṣia wu kṣia ti pēni; gbāmailē ti ti wāi lo, ke wua wu ti gāmbṣia lō.

49 Fālē, Ngéwo nēmahū-lēwēi ye: ngi profitia, ke to-bēla lō lo ti yē; ti tēnga lo ta ti wāma, ke wu tō ti ma hindēi gbi lo.

50 Ke profitṣia gbi ti nāmēi ti pūni wō ndōloi lātō gbēlēi ma, gbe ti moli a mbōndēi ji yēya.

51 I tātō Abeli ngi nāmēi ma, i geḷe Sakaria ndēi ma, na ti pāni Ngéwo wēlēi lūahū, ke sagbiamēi. A tōnya, nge wu ma, ta moli lo mbōndēi ji yēya.

52 P̄w̄w̄ lo wu ma, nj̄ia-l̄ē-b̄ela; gb̄amail̄ē wu n̄emah̄ū-l̄ēw̄ē ngi j̄ivi h̄oungo, wu v̄ulutsia wū w̄āni, k̄e n̄asia tiyē w̄āma, wu ti mābalia.

53 K̄e kia i hind̄ēi j̄tsia l̄ēni ti ma, kolo-nȳēgi-beletsia ti gbonda ngi ma gboñ, k̄e ngi la n̄e va hinda gb̄ōt̄ōa va.

54 Ta ngi mane, ta ngi la gb̄ē hinda h̄ōu va; k̄o ti ngi m̄ūj̄ia ge.

NGŪ XII.

Kina f̄āha gb̄ōt̄ō w̄ā tiyē ḡōmeni, k̄e ta nȳimi ti nyonyo ma, k̄e i t̄āt̄ōa a nd̄ēla ngi w̄ōma-beletsia ma p̄ēñ, yē: A wu mah̄ū-gb̄ē Faristsia ti ḡār̄ēi va, na nd̄ā-fef̄ēt̄ē l̄ē.

2 H̄āni gb̄i na māw̄ēngo, na ē ge, k̄e nd̄ōwungo na t̄ē k̄o.

3 F̄āl̄ē, h̄āni gb̄i lo wu nd̄ēni kp̄indi h̄ū, ta men̄i lo f̄ōf̄ōi h̄ū, k̄e h̄āni gb̄i lo wu nd̄ēni nḡō h̄ū k̄ündotsia h̄ū, ta h̄ēh̄ē l̄ōi lo p̄ēletsia w̄i-mba.

4 K̄e ngi n̄ge wu ma, nya mb̄āngetsia, w̄ā l̄ūwa n̄asia ma, ta nd̄ūwui w̄ā, k̄e na w̄ōma, p̄ēka gb̄i na gb̄oma ta p̄ē.

5 K̄e nya h̄ūmbu lo a wu l̄āhi na wa l̄ūwa ngi ma, A l̄ūwa na ma, kina i p̄ā lo, kp̄āya lo ngi ȳēya, p̄li va j̄ihanima h̄ū. A t̄ōnya n̄ge wu ma, A l̄ūwa ngi ma.

6 Ti kp̄andev̄ea l̄ōlu māj̄iama a n̄āv̄ō f̄ēl̄ēa? k̄e ti ȳēla b̄ē Nḡēw̄ō ē l̄ema ma.

7 *Ke ngündetsia vūlui be ti wu wū-mba gbi gbāngo lē; fālē wā lūwa: bā wu ma i lēwē kpandewe gbōtōa ma.*

8 *Ke ngi nge wu ma, na gbi lo a gāyē angē nūnga yāma, ta be lo nūmu hindō-lōi a gāyē u ngiē Ngéwo ngi lō-beletsia yāma.*

9 *Ke na gbi lo a māwali nya ma nūnga yāma, ta māwali lo ngi ma Ngéwo ngi lō-beletsia yāma.*

10 *Ke nūmui gbi lo a njia nyāmu lē nūmu hindō-lōi ma, a mānuma jō lo, ke na a njia nyāmu lē Holi-Yāfēi ma, ē mānuma gbi jō lo.*

11 *Ke kina ti wā lo a wuē sinagogtsia yē, ke mahū-bela yē, kē māha-lā-yīa-lē-bela yē, wā pē wu tsia ti hēle, wa yē pōtēma, o gbo wa ndēma.*

12 *Gbāmailē Holi-Yāfēi a wu gāra lo ikpēlēi na ma, hindetsia wa ndēma.*

13 *Ke yēla lo i ndēnga ngi ma fāhēi hū, ye: Kāra-moi, ndē nya ndē-hindō-lōi ma, ye: mu pō-hāni gole.*

14 *Ke i ndēnga ngi ma, ye: Tā-moi, yē lo nya hōuni a nyāma, o hāni gole-mo wu mahū?*

15 *Ke i ndēnga ti ma, ye: A kpēle, wu mahū-gbē ngāma wo va, gbāmailē nū lēvu ī lōni hāni gbōtōtsia hū i ngi yēya.*

16 *Ke i sālē hēnga ti ma, ye: kpāte-mo yēla ngi gbāfēi i wua a tū-hāni gbōtō.*

17 *Ke i gīlia ngi nēmahu, ye: nga gbo wē?*

Gbāmailē hinda gbi i nya yēya nga nya tū-hani wu na.

18 Ke i ndēnga, ye: ji lo nga pē, nga nya gbūwetsia wō lo, nga imbāwo lō lo, māa lo nga nya lū-hāntsia gbi wu na, ke nya jō-hāni.

19 Ke nga ndē lo nya yāfēi ma, nge, nya yāfēi, sō-hāni gbōtō lo bi yēya ndāma-gbātengo fō gbōtōma va, gbe bi lī i lēli, mēhē mē, bi kpolē wē, bi gōhū ne.

20 Ke Ngéwo i ndēnga ngi ma, ye: Bia kpōwa-moi, a kpindi ji be ta bi yāfēi veli lo bi ma. Yē lo a hāni nāsia jō bi ndāma-gbāteni?

21 Nī lo nūmui na, na a sō-hāni yāndo ngi vūlui va, ke ī gbāteni Ngéwo hū.

22 Ke i ndēnga ngi wōma-beletsia ma, ye: fālē nge wu ma, wū lī a hēlē wu lēvui va, gbo wa mē, o ndūwui va, gbo wa ngīli.

23 Ndēvui i lēwēni mēhāni ma, ke ndūwui i lēwēni kūlēi ma.

24 A gīli a gomeṣia, gbāmailē tē hāni hī, tē tēwē, ngāndo wēlē ī ti yēya, o kpūwa: ke Ngéwo a ti makē: ke wu fīsa, wu lēwē ñwontsia ma?

25 Yē lo ngi lī a hēlē, i ngi gūhēi matō a kubiti yēla?

26 Ma wē gū a na wēla kū lōngo, i yē na wu lī a hēlē nāsia va ti lōni.

27 A gīli a dēneṣia kia ta lōla: tē yēngē, tē fandē limba, ke nge wu ma, Salomoni ngi gbālēi gbi hū, ngi māyīlingo ī ye lē, kia jītsia yēla na.

28 *Fālē, ina Ngéwo a kpiti māyīli lo, na i kpālēi hū hā, ke sina ke ti pīlia ngombui ya, i yē na ke ē wu māyīli i lēwē ti ma, O wua wa hinda hōu a tōnya kūlō lē!*

29 *Ke wā na lo na wa mē, o na wa kpolē, ke wū nēmahui a golē.*

30 *Gbāmurlē hāni jtsia gbi lo bōndetsia ti ndōloi hū ta ndōlo, ke wu Kéi i ko lo yē ma gbē lō wu ma.*

31 *Ke a Ngéwo genyéi hū lo, ke hāni jtsia gbi ti mātōa wu wē.*

32 *Wā lūwa, mbālanga ti gbōtō, gbāmailē wu Kéi ngi lī lūmango lē wu go va a kēnyéi.*

33 *A na mājia i wu yēya, wu mbōya wāla felibela ma, a nōngba gbāte wu vūlutsia va, nāsia tē wōva, sō-hāni na ē gboyo ngēlē-gōhū, hindéi na hūma-mo ē wa na, ke fūvulu ē nyāni.*

34 *Gbāmailē hindéi bi jō-hāni i na, na lo bi lī be a ye na.*

35 *A wu hāmetsia ti māyīli, ke wu lāmbōtsia ta mo.*

36 *Ke wua wu vūlutsia wu wē kia nāsia na ta ti lēmoi māwulo, kina a hijēma nyāha-jō-gōmēi hū, kina i wā lo, i ndā-lēwē, ti ndā wō ngi wē ke-yakpē.*

37 *Boilōpōi nāsia ti betēngo lē na Ndēmoi, a wā, i ti mālē ta māne wē. A tōnya nge wu ma, a ngi vūlui māyīli lo, i pē ti hēi mēhē mē va, ke a wa lo, i ti ma gbē-gbā.*

38 Ke ina a wa lo māne ifēlēgē ma, o māne isāwagē ma, i ti mālē ñi, boilōpōi nāsia ti betēngo lē.

39 Ke a ji go, ina nūmu yēkpēi pēlēi va i koi lo kpēlēi hūma-mo a wa, a māne wē lo, ke ē ngi wēlēi lō ti ngō.

40 Fālē, wa be, a wu hēi gīli gbāte, gbāmailē nūmu hindō-lōi a wa lo ikpēlēi na, wē gīli la.

41 Ke Pita i ndēnga ngi ma, ye: Ndēmōi, bi sālēi ji hēni mu ma lo, o ti gbi ma?

42 Ke Ndēmōi i ndēnga, ye: Yē lo ho boilōpōi lē tōnyango, ke nēmahū lēwēngo na ngi lēmōi a ngi lō ngi māwēi mahū, i ndā mēhē vē va ikpēlēi ma?

43 Boilōpōi na i betēngo lē, na ngi lēmōi; kina i wa lo, a mālē a pē ñi.

44 A tōnya ngi nge wu ma, a ngi lō lo ngi jō-hāntsia gbi mahū.

45 Ke ina boilōpōi na a ndē lo ngi nēmahū, ye: nya lēmōi i gbendenga wa va, i tātō a hindō boilōpōtsia lēwēla, ke nyāha-boilōpōtsia, a mēhē mē, ke a kpolē wē, ke a pē ndō a ngi hōu,

46 Boilōpōi na ngi lēmōi a wa lo fōlōi na ma, ē pēlē hūgbē ngi va, ke kpēlēi na ma ē ko, ke a ngi lēwē lo ndīa, ke a tō lo ngi ndēi ma ngi va ta nāsia tōnya-bēla yā atriē.

47 Ke boilōpōi na i ngi lēmōi wē-hindēi gongo, ke i ngi hē gīli gbāteni, ke i ngi wē-hindēi wēni, ta ngi lēwē lo kpōtō.

48 *Ke na i kɔni, i hinda wē mähōungo ti ngi lēwē, ta ngi lēwē lo kũlō; gbāmailē nūmui ta fē ngi wē kpōtō, ta lo ta ngi moli a kpōtō: ke nūmui nunga ta fē ngi wē, ndāma-gbāte va kpōtō, ta lo ta ngi moli a kpōtō.*

49 *Ngī wā ngombu lō va ndōloi ma, ke gbo ngi lōni la ina ti lōānga?*

50 *Ke baptisimi lo nya yēya, ti nya baptisi wē va, ke nya lī a ye nya mone ngiye ma a gboyo.*

51 *Wa gili lo, wē, ngi wā ndilēli vē va lo ndōloi hū? Ngī nge wu ma, sāō, ngiye ma ndūahū gole.*

52 *Gbāmailē kpēlēi jī ma, ta ye lōlu pēlē yēla bu, ti lūahū golengo. Sāwa fēlē ma, fēlē sāwa ma.*

53 *Kēi a gole lo ngi hindō-lōi ma, hindō-lōi kēi ma, njēi nyāha-lōi ma, nyāha-lōi njēi ma; njē-moi, ngi lōi nyāhēi ma, ke ndōi nyāhēi njē-moi ma.*

54 *Ke i ndēnga nūngetsia ma be, ye: kina wu toa lo ngēlē i hijē kpūndoi hū, ke wu ndēa ke-yakpē, wē, nja a wa lo, ke nī na.*

55 *Ke kina wu toa lo mbui vefēi i vē, ke wu ndēa, wē, a gbāndi lo, ke nī na.*

56 *Wua ndā-fēfēlē-beletsia, wa ngēlēi yāma lōahu go lo, ke ndōloi, ke i yē na, wē kpēlēi jī lōahū go?*

57 *Ke i yē na, wu vūluisia wē sēli wē na tōnyango?*

58 *Kina bi ya lo lima a bi lōmanyoi mahū-gbē moi yē, kina ba ye pēlēi hū wa ta, bi māgau bi gbā ngi yēya, kō a bi gendē nyāmēi yē, nyāmēi i bi*

vē kpayia-lēmōi wē, ke kpāyīa-lēmōi i bi wīli kpindi wēlē bu.

59 Ngi nge bi ma, bē gbīa na, ngiye ma ba wēla a nāvōi ikēlēmagē vēla.

NGŪ XIII.

Tēnga lo tiye na ikpēlēi na ma, ti ndēni ngi ma Galili-lebetsia va, nāsia Pilati i ti nāmēi hūpuni a ti jā-hāntsia.

2 Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: Wa gīli lo, wē, Galili-belēi jtsia ti hinda nyāmungo ye lē ti lēwē Galili-beletsia gbi ma, ji va hindēi nāsia nyoko i ti wēni?

3 Ngi nge wu ma, Sāō, ngiye ma wa wōtē, wa bē wu gbi wa hā lo.

4 O nāsia pū-mahū-wāyakpēi, Siloam gūtēi i gūlani ti ma, i ti wā, wa gīli lo, ti hinda nyāmungo ye lē, ti lēwē nūnga gbi ma, ti Jerusalemi hū?

5 Ngi nge wu ma, Sāō, ngiye wa wōtē, wa bē wu gbi wa hā lo.

6 Ke i sālēi ji hēnga, ye: Tā-moi yēla i ndāha wūlu hīni ngi yēyako-gātēi hū, ke i wa, i ngūru wua wokolinga, ke ī soni.

7 Ke i ndēnga kata-mahū-gbē-moi ma, ye: kpēle, fō sāvēi jtsia ngi wā, nga ngūlu wua wokoli ndāha wūlui ji ya, ke ngē sō. Pō i gūla; gbē va lo a ndōloi nyāni?

8 *Kē i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: Ndēmōi, gbē ma fōi jī bē ma, ngiyē nga mabō, ngi kpo wu ma.*

9 *Kē ina i wua lo, kē ta mīa; kē ina i wuani, na wōma bi po i gūla.*

10 *Kē iye kāra wēma lo sinagogtsia yēla hū sabati ma.*

11 *Kē kpēle, nyāha yēla lo iye na i higbē hū fō pū mahū wāyakpa, kē ngi gōtōngo ye lē, kē ē gū a ngi vūlwi lambōla kūlō bē.*

12 *Kē kina Jisu i ngi loni, i ngi wāle, i ndē ngi ma, ye: nyāhapōi bi vūlōa a bi higbēi hū.*

13 *Kē i ngi lōkōtsia wēnga ngi ma, kē-yakpē kē i lambōa, kē i Ngēwo lātōnga.*

14 *Kē sinagogi mahū-gbē-moi i pōtēa a ndī-lēwē, gbāmailē Jisu i mbāwō wēa sabati vōlōi ma, kē i ndēnga nūngētsia ma, ye: Lo waita lo na māhōungo nūmu i yēngē: ti ma lo wa wa, ti wu bāwō, kē sabati vōlōi ma i lē.*

15 *Fālē Ndēmōi i pōtēni, i ndē ngi ma, ye: Bia ndā-fēfēlē-moi, kē wu gbi, wū wu nīka-hīnēi, o wu jōi, vūlōma sabati vōlōi ma, ti mēlimēi, wu li a tiē nja gbolē ma?*

16 *Kē mā-ī-hōuni nyāhapōi jī Abrahami ngi nyāha-lōi, na Satani i ngi yīlia, kpēle, fō pū mahū wayakpēi jtsia, i vūlō ngīli jī hū sabati vōlōi ma?*

17 *Kē kina i hindēi jtsia lēni, ngi lōmanyōtsia gbi ti wūfēnga: kē nūngētsia gbi ti gōhū nēnga, hinda yēkpētsia gbi va i ti wēni.*

18 *Ke i ndēnga, ye: Ngéwo gēnyéi i gbīani a gbo? ke gbo nga hūma ma?*

19 *Kpīango lē kia purugipo gālē na tā-mo yēla i būmbuni, i pīli ngi gātēi hū; ke i vālēa, i wē a ngūlu wā, ke nwon̄tsia ti ngēlē ma, ti hēnga imbēkētsia ma.*

20 *Ke i ndēnga gboma, ye: Gbo nga Ngéwo gēnyéi hūma ma?*

21 *Kpīango lē a lōkpolō, na nyāha yēla i mbūmbuni i ndōwu kpohū yūfe mōla sāwa hū, ngiye gbi i hūpuni a tōkpolōi.*

22 *Ke i ya tā-watsia hū ke fulētsia, a kāra wē; a li Jerusalemi hū.*

23 *Ke yēla i ndēnga ngi ma, ye: Nāsia ti mbāwō jō ti gbōtō? ke i ndēnga ti ma, ye:*

24 *A māgawō wu wu kō lā gbengoi hū; gbāmailē ngi ngē wu ma, nūnga gbōtōma, ta ndō lo ti wa va, ke tē gū.*

25 *Kina pēlē-mahū-gbē-moi i hijia lo, i pēlēi gbouu, ke wu tātōa a lōla ngītiya, wa ndā-lēwē, wē, Ndēmōi, Ndēmōi, ndāwō mu wē; ke a pātē lo, i ndē wu ma, ye: ngī wu gō hindēi wu hijia na.*

26 *Ke wu tātōa a ndēla, wē, mu mēhē mēnga, mu kpolē wēnga bi yāma, ke bi kāra wēnga mu yīttsia ya?*

27 *Ke a ndē lo, ye, ngē wu ma, ngī wu gō hindēi wu hijia na. A gbīa bēindō, wua gbi wa hinda nyāmu yēnga wē.*

28 Na lo ngo a ye na, ke ngongolu holanga, kina wa Abrami longa, ke Isaki, ke Jakobi, ke profittsia gbi Ngewo gēnyēi hū, ke wua wu vūlutsia wu gbāngo pōma.

29 Ke ta hijē lo koi, ke kpūndōi hū, ke māhūi, ke mbūi, ti hēinī Ngewo gēnyēi hū.

30 Ke kpēle, kēlēmageṣia lo na, ta wē ā ihālageṣia, ke hālageṣia lo na, ta wē a ikēlēmageṣia.

31 Ifōlōi yakpē ma, Faristsia ti tēnga ti wā, ti ndē ngi ma, te: Gbā, bi li, gbāmailē Herodi a bi wā lo.

32 Ke i ndēnga ti ma, ye, a li, wu ndē nyāngbēi na ma, kpēle, nga ngāfa nyāmua gbā, nga mbāwōa wē lo, hā ke sīna, ke fōlōi isāwagēi ma nga kpoyo lo.

33 Ke nga jīa lo hā, ke sīna, ke fōlōi na wōma, gbāmailē ē wē ke profiti a hā lo ngiye ma Jerusalemi hū.

34 O Jerusalemi, Jerusalemi, bia ba profittsia wā, ba nāsia ho a kotu ta ti lō bi yē; hū lōle ngiye lōni ngi bi lēngetsia yāndo, kia te-hā a ngi lēngetsia yāndo ngi gbāksia bu, ke wu lūmani.

35 Kpēle, wu wēlēi i lōnga wu wē a tōmbō. A tōnya nge wu ma, wē nya lo ngiye kpēlēi a wa, kina wa ndē, wē, na betēngo lē a wa Ndēmoi ngi bijēi hū.

NGŪ XIV.

Ke kina i wēni, kia i lini Farisi ti mbāwatsia yēla yē pēlē bu sabati vōlōi ma, mēhē mē va, ke ti ngi mānēnga.

2 *Ke kpēle, tā-mo yēla i ngi lūgo i nji-higbe hū.*

3 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē-njia-lē-beletsia ma, ke Faristsia ma, ye: māhōungo lē mbāwō wē va sabati vōlōi ma?*

4 *Ke ti lōndōnga. Ke i ngi wūmbua, i ngi bāwō, i gbē ngi ma, i li.*

5 *Ke i pōtēa ti ma, ye: i gbe lo sō ngi yēya, o nīka hīna a gūla ndōwa hū, ē ngi gbīa ke-yakpē sabati vōlōi ma?*

6 *Ke tī gūni gboma a hindēi jtsia wōtēla.*

7 *Ke i sālē hēnga nāsia ma ti ti wāleni, kina i toni ti hēima yēkpētsia wūmbu, ke i ndēnga ti ma, ye:*

8 *Kina nūmu gbi i bi wālea lo nyāha-jō-gōmēi hū, bā hēi hēima yēkpēi, ko i mbēlema-moi wāle ngi lēwēngo bi ma.*

9 *Ke na i bi wāleni ke ta, ke i wa, i ndē bi ma, ye: Tā-moi ji go a hēimēi; ke bi tātōa a hēima wūlui wūmbula a ngūfē.*

10 *Ke kina ti bi wālea lo, li bi hēima wūlui wūmbu, ko kina na i bi wāleni, i wa lo, a ndē lo bi ma, ye: ndakpēi, de ngēlē ma, ke mbēle i ya bi ma nāsia yāma ti hēini, ta mēhē mē a biē.*

11 *Gbāmailē nūmu gbi lo, a ngi vūlui le ngēlē ma, ta ngi yēi lo: ke nūmui gbi lo, a ngi vūlui ma yēi, ta ngi le lo.*

12 *Ke ɪ ndēnga na be ma ngi wāleni, ye: kina bi mēhē gbātea lo, bā bi mbāngeɽsia wālɛ, o bi ndēngeɽsia, o bi bōnda, o bi hēinyoi gbātengōɽsia, ko tia be, ta bi wāle gboma, ke ti bi gonga a sōngo.*

13 *Ke kina bi kōmēi gbātea lo, feli-bela wāle, ke kōtō-bela, ke nēmu-bela, ke mbōlē-bela:*

14 *Ke ti bi betēnga, gbāmailē tē gū a sōngo vēla, ke bi sōngo jōnga a tōnya-bela ti hijē-gbēlēi-hā hū.*

15 *Ke kina nāsia ti hēni, ta mēhē mē a ngiē, ti yēla i hindēi jɽsia mēnini, ke i ndēnga ngi ma, ye: nā betēngo lē, ta mēhē mē Ngēwo gēnyēi hū.*

16 *Ke i ndēnga ngi ma, ye: Tā-mo yēla i mēhē wā gbāte, i nūnga kpōtōma wāle.*

17 *I ngi boilōpōi lō mēhē mē gbēlēi ma, ndē va nāsia ma, i ti wāleni, ye: A wa, gbāmailē hānɽsia gbi ti kpoyoa.*

18 *Ke ti gbi ti a ngō yēla ti tātōa a kpē gēla. Ihālagē i ndē ngi ma, ye: ngi ndōlo yēya, ke māhōungo ngi li ngi to: kōne be gbē nyama ngi li.*

19 *Ke ipēka i ndēa, ye: ngi nīka-hīna pū yēya, ngi ya, ngi ti hūgo. Kōne be, gbē nyama ngi li.*

20 *Ke ipēka i ndēa, ngi nyāha jōnga, fālē ngē wa.*

21 *Ke boilōpōi i yāma, i hindēi jɽsia gē a ngi lēmōi; ke ndēmōi pēlēi va i lī lēwēnga, ke i ndēnga*

ngi boilōpōi ma, ye: li kàkà pēlē watsia ma, ke pēlē wūlōtsia ma ti tā-wāi hū, ke bi wa a feli-beletsia, ke kōtō-beletsia, ke nēmu-beletsia, ke mbōlē-beletsia.

22 Ke boilōpōi i ndēnga, ndēmoi, ngi pēnga, kia bi ndēni nya ma, ke hēima lo lē na.

23 Ke ndēmoi i ndēnga boilōpōi ma, li ngittsia ya, ke pēlē yagbengōtsia hū, bi kponda ti ma, ti wa, ko nya wēlēi la i vē.

24 Gbāmailē nge wu ma, nūngēi nāsia ti yēla be ngi ti wāleni, tē nya mēhē go.

25 Ke fāha gbōtōa ti tōnga ngi wōma, ke i wōtēa, i ndē ti ma, ye:

26 Ina nūmu gbi lo, i wa lo nya yē, ke i lōni a ngi ke, ke ngi njē, ke ngi nyāhēi, ke ngi lēnga, ke ngi ndēnga, ke ngi ndē-nyāha-lēnga, ke ngi ndā-lēvui be, ē wē a nya wōma-mo.

27 Ke nūmui gbi lo ē ngi monēi wōpō, i tō nya wōma, ē wē a nya wōma-mo.

28 Gbāmailē yē lo i lōni i kutē lō i hēima pēn, i bai gbā, ina ta lo ngi yēya kpōtō kpoyō va?

29 Ke tēnga, kina i wēla lo a hitēla, ke ɪ gūni a kpoyola, nāsia gbi ta to, ta tātō lo a ngi yelēla;

30 Te: Tā-moi ji, i tātōi io a tōla, ke ɪ gūni a kpoyola.

31 O māhēi ɪgbē lo, i ko gbātēma māha wēka ma, ē hēi pēn, i wu hite, ina a gū lo a kēmē pū na mālē va, a wa a kēmē nū gboyongo?

32 *O ina na i lē, kia le ipēkēi i kūhama pō, ke i tō-mo lōa, i ndr-lēli moli.*

33 *Ni wu gbi lo i gbēlēi lo na gbi ma i ngi yēya, ē wē a nya wōma-mo.*

34 *Kpōlo yēkpēngo lē, ke kpōloi i ngi nēni hindēi lōahū lo, nūmu a pē lo i nēni a gbo?*

35 *Mā-i-hōuni ndōloi va, o kāwōi va, ke nūnga ta pīli lo ngītiya. Nūmu ngōlia ngi ma mēni va, gbē i mēni.*

NGŪ XV.

Ke nāvō-yāndo-bēla gbi, ke hinda nyāmu-bēla, ti lā ngi gbēla, ngi wō mēni va.

2 *Ke Faristsia, ke kolo-nyēgi-bēla ti gboyenga, tē: Tā-moi ji, a hinda nyāmu-bēla gūru, ke a mēhē mē a tiē.*

3 *Ke i sālē ji hēnga ti ma, yē:*

4 *Yē lo wu lā mbāla hondo yēla ngi yēya, ina i yēla lōa-lo-hū, i nū nāni gboyongōi mahū pū mahū tāui lōma ngōlē hū, i li na wōma, i lōni hū, ngiye ke a tō?*

5 *Ke kina i toni, a ndā gbaktsia ma lo a gōhū nē,*

6 *Ke kina i wa lo ngi wēlē bu, i ngi mbāngeṣia wāle lo, ke ngi hēinyōṣia, yē ti ma, a mu gōhū nē, gbāmailē ngi nya bālēi longā, na iye lōni hū.*

7 *Ngī nge wu ma, ni kōhū nē a ye ngēlē-gōhū*

hinda nyāmu-mo yēla va a wōtē, i lēwē tōnya-bēla nū nāni gboyongōi mahū pū mahū tāwi, māni gbi tī ma wōtē va.

8 *O nyāha igbe lo pata nāvō pū ti ngi yēya, ina i ti yēla lōa-lo-hū, ī lamboi lōnga, i pēlē bu yēla, i kōkoli pānda-wānda, ngīye kē a to.*

9 *Kē kina i toni, i ngi mbāngetsia wāle, kē ngi hēinyotsia, ye: A mu gōhū ne, gbāmailē ngi nāvōi longā, na ngi ndōni hū.*

10 *Ngī nge wu ma, nī kōhū ne lo Ngēwo lō-bēletsia yāma, hinda nyāmu-mo yēla va a wōtē.*

11 *Kē i ndēa, ye: Tā-mo yēla ndēnga fēlēa ngi yēya.*

12 *Kē ikūlōi i ndēnga ngi kē ma, ye: Nya kē, nyo a sō-hāni na nya ndēi lē. Kē i ngi jō-hāni gōlea ti ma.*

13 *Kē fōlōi ī gbōtōni na wōma, ndōi ikūlōi i gbi yāndo, i li jīa hū kēnye gūahū pō; kē na lo i ngi jō-hāni nyāninī a pōwōgē.*

14 *Kē kina i mālamani, ndōlē wā lo iye ndōloi na hū, kē māni i ngi hōunga.*

15 *Kē i ya, i ngi vūlui vefe ndōloli yēla ma, ndōloi na hū: kē i ngi lōnga ngi gbāletsia hū ndōndēnga makē va.*

16 *Kē iye lōni lo ngi gō i vē a nyogēi na ndōndēnga tiye mē, kē nūmu gbi ī ngi goni.*

17 *Kē kina ngi nēmahūi i wāni, kē i ndēnga, ye:*

nya ke ngi yēngē-boilōpōtsia ti lōlē mēkē gbōtōngo ti yēya ta ndō, ke nga hā a ndōlē!

18 *Nga hijē lo, ngi li nya kē yē, ngi ndē ngi ma, nge: nya kē, ngi hinda nyāmu wēnga ngēlē-gōhū ma, ke bi yāma.*

19 *Kē nya mā-i-hōuni gboma ti nya wālē a bi lōi. Nya wē kia bi yēngē-boilōpōtsia yēla ma.*

20 *Kē i hijēa; i wa ngi kēi yē. Kē kina le iye kūhama po, ngi kēi i ngi lo, i ngi māmamau lo, i wīmē, i gūla ngi gbāki ma, i ngi la-gōmi.*

21 *Kē ndōi i ndēnga ngi ma, ye: Nya kē, ngi hinda nyāmu wēa ngēlē-gōhū ma, ke bi yāma, ke māi-hōuni gboma bi nya wālē a bi lōi.*

22 *Kē kēi i ndēnga ngi boilōpōtsia ma, ye: A wa a ndōma yēkpēi, wu pū ngi ma, wu fūlē wū ngi lōkō ma, wu kōwa wū ngi gōwo ma,*

23 *Wu wa a nīka dogbe wūlōngōi, wu pā, mu mē, mu gōhū nē.*

24 *Gbāmailē nya lōi ji hā wō, i vūnga gboma, i lōa-wō-hū, ke ngi longā; ke ti tātōa a gōhū nēla.*

25 *Kē ngi lōi imbāwāi iye kpālēi hū lo, ke kina i wāni i la pēlēi gbēla, i mbāka wō mēni ke kūēi.*

26 *Kē i boilōpōtsia ti yēla wālea, ke i molia hindēi jīsia hū lo a gbē?*

27 *Kē i ndēnga ngi ma, ye: bi ndēi i wā; ke bi kēi i nīka dogbe wōlōngōi wā, gbāmailē i ngi gūrua hinda gbī ngi ma.*

28 *Ke* *ngi* *lī* *i* *d̄w̄ēa*, *ke* *īye* *l̄oni* *i* *wa* *p̄lēi* *bu* ;
fālē *ngi* *k̄ēi* *i* *gb̄iani*, *i* *ngi* *m̄ānēnē*.

29 *Ke* *i* *p̄ōt̄ēa*, *i* *nd̄ē* *ngi* *k̄ēi* *ma*, *ye*: *kp̄ēle*, *f̄ō*
s̄āw̄āi *j̄tsia* *nga* *bi* *ma* *gb̄ē-gb̄ia* ; *ngi* *bi* *l̄ā-yiēi* *nyāni*
l̄ē *ku* *ȳēla* *ma* *bē* ; *ke* *b̄i* *nya* *go* *ī* *l̄ē* *a* *nj̄ē-l̄ō* *ȳēla* *bē*,
ko *ngi* *ḡōh̄ū* *nē* *w̄ē* *a* *nya* *mb̄āngētsia*.

30 *Ke* *kina* *bi* *l̄ōi* *ji* *i* *w̄āni*, *na* *bi* *j̄ō-h̄āni* *m̄ēni* *a*
h̄t̄ē-nyāhanga, *bi* *n̄ika* *dogbē* *w̄ūl̄ōnḡōi* *w̄ā* *ngi* *va*.

31 *Ke* *i* *nd̄ēnga* *ngi* *ma*, *ye*: *nya* *l̄ōi*, *bia* *lo* *ma*
bia *mu* *h̄ēini* *ku-gbi-ma*, *ke* *na* *gbi* *i* *nya* *ȳēya*, *bi*
w̄ō *l̄ē*:

32 *M̄āh̄ōungo* *ye* *l̄ē* *mu* *ḡōh̄ū* *nē*, *ke* *mu* *ḡāh̄ū* *i*
gb̄ia ; *gb̄āmail̄ē* *bi* *nd̄ēi* *ji* *i* *h̄ā* *w̄ō*, *ke* *i* *v̄ūnga*
gb̄oma : *ke* *i* *l̄ōa-w̄ō-h̄ū*, *ke* *ngi* *longa*.

NGŪ XVI.

Ke *i* *nd̄ēnga* *bē* *ngi* *w̄ōma-bēlētsia* *ma*, *ye*: *kp̄ātē-mo*
ȳēla *lo* *iye* *na*, *boil̄ōp̄ōi* *ngi* *ȳēya*, *ke* *t̄ā-moi* *ji* *ti* *ngi*
m̄āyia *gēnga*, *tē*, *i* *ngi* *j̄ō-h̄āntsia* *nyānia*.

2 *Ke* *kina* *i* *ngi* *w̄ālea*, *i* *nd̄ē* *ngi* *ma*, *ye*: *Gbē*
va *lo* *ngi* *ji* *m̄ēnia* *bi* *va*? *kōnda* *gb̄ia* *bi* *boyēi* *va*,
gb̄āmail̄ē *bē* *la* *w̄ē* *a* *boil̄ōp̄ōi*.

3 *Ke* *boil̄ōp̄ōi* *i* *nd̄ēnga* *ngi* *n̄ēmah̄ū*, *ye*: *nga* *gbo*
w̄ē, *gb̄āmail̄ē* *nya* *l̄ēmoi* *i* *boyēi* *gb̄ia* *nya* *ȳēya*? *ngē*
gū *a* *mb̄ōla*, *nga* *w̄ūf̄ē* *a* *feli-w̄ēla*.

4 *Ngī* *hind̄ēi* *goa* *nga* *p̄ē*, *ta* *lo*, *kina* *ti* *nya* *gb̄ia*
lo *boyēi* *h̄ū*, *ti* *nya* *gūru* *ti* *w̄ēlētsia* *bu*.

E

5 *Ke i ngi lẹmoi gbā-beletsia gbi wālea ngi yē, i ndē ihālagēi ma, ye: Nya lẹmoi gbēi bi ma lōlē?*

6 *Ke i ndēnga, ye, ngūlo mola hondo yēla, ke i ndēnga ngi ma, ye: bi goloji wūmbu, bi hēi kākà, bi nyéji nū fēlē gboyongo mahū pū.*

7 *Na wōma ke i ndēnga ipēkēi ma, ye: ke kpēi bi ma i lōlē? ke i ndēnga, ye, mbā mola hondo yēla. Ke i ndēnga ngi ma, ye: bi goloji wūmbu, bi nyéji, nū nāni gboyongo.*

8 *Ke ndẹmoi i kafa boilōpōi lātōnga, jiva i nēmahū-lēwē hinda lo wēni; gbāmailē ndēngetsia ti ndōloi ji hū ti bōndēi hū, ti nēmahū lēwēni, ti lēwē fōfō lēngetsia ma.*

9 *Ke ngi nge wu ma, a mbānga hōu wu vūlutsia ma, a mamoni na kāfango, ta lo, kina wu gbāha lo, ti wu gūru kūnafō hēima ma.*

10 *Na ngi lōnyango na hū ē gbōtō, ngi lōnyango lē bē na hū kpōtōngo. Ke na kāfango i kūlōi hū, kāfango lē bē i kpōtō hū.*

11 *Fālē ina wū lōnyani na hū mbā ti wō lē, yē lo a tōnya gbātēi vē wu wē mahū-gbē va?*

12 *Ke ina wū lōnyani na hū mbā ti wō lē a wu go a wu ndēi?*

13 *Boilōpō gbi ē ndēmo fēlēa gbē-gbā, gbāmailē a ndōlo a yēla, i lō a ipēkēi, o a yēla hōu lo, i gbētē ipēkēi ma. Wē gū a Nyéwo gbē-gbāla, ke mamoni.*

14 *Ke Faristsia bē ti yama nengo ti hindēi jtsia gbi mēni lo, ke ti hōkpa lōnga ngi ma.*

15 *Ke i ndēnga ti ma, ye: Wua lo wa vūlutsia wē a tōnya-bēla nūnga yāma, ke Ngéwo i wu ltsia go lo, gbāmailē hāni na ngōngo nūnga yāma, tōma hāni i lē Ngéwo yāma.*

16 *Sāwēi ke profittsia tiye na lo ngīye Johani i wāni; ke ti tātōa a Ngéwo gēnyēi yia-lēla, ke nūmui gbi i gbonda hū.*

17 *Ke bēbēngo lē ngēlē-gōhū ke ndōloi ti lēwē, ke sāwēi ingēngau bē ē gbā ma.*

18 *Nūmui gbi lo a gbēlē ngi nyāhēi ma, i ipēka jō, i pūē-gbā. Ke nūmui gbi lo a na jō ti gbēlēi ma ngi hīni yēya, i pūē-gbā.*

19 *Kpāte-mo yēla lo iye na, ngi māyīlingo a kūla yēkpē wānda-wānda, a mēhē yēkpē mē ku gbi ma.*

20 *Ke feli-wē-moi yēla lo iye na, ngi bijēi a Lazaru, na ti ngi lāni ngi gatē la, kpāma lēkē ngi lū ma.*

21 *Ke i lōni ti ngi makē a mēhē gbukpultsia nāsia ti gūlani kpāte-moi ngi mesēi ma: ke ngi-langa bē ti wā, ti ngi gbāmetsia ya-gōmi.*

22 *Ke kina i wēni ke feli-wē-moi i hā, ke Ngéwo ngi lō-beletsia ti ya a ngiē Abrahami yāka hū: ke kpāte-moi bē i hā, ke ti ngi gbowua.*

23 *Ke i ngi yāmetsia lenga jihanima hū, i nīmisa hū, i Abrahami lo kūhama po, ke Lazaru ngi yāka hū.*

24 *Ke i gbāwua, i ndē, ye: Nya ke Abrahami, mānu nya ma, bi Lazaru lō, kō i ngi lōkōyuo i ya*

hite nja hũ, i nya n̄i l̄eli, gbāmailē nya nim̄sango lē ngombu v̄oi ji hũ.

25 *Ke Abrahami i ndēnga, ye: nya l̄o, ḡli, kina wo bi ye bi l̄evui hũ, ba bi h̄ani yēkp̄ea j̄o lo, ke Lazaru b̄e h̄ani nyamua; ke kp̄e na, ngi l̄elingo, ke bia bi nim̄sango.*

26 *Ke ji gbi b̄e ma, mu l̄uahũ ma biēni nd̄owa wā wūngo lē na; ta lo n̄asia ti l̄oni ti hijē b̄e ti t̄ewē bi yē, t̄ē gū, ke n̄asia ti m̄and̄o, t̄ē gū ti wa b̄ei mu yē.*

27 *Ke i ndēnga, ye: F̄alē ngi bi m̄anenengo, nya ke, bi ngi l̄o nya ke w̄l̄ēi bu.*

28 *Gbāmailē ndēnga l̄olua lo nya ȳeya, ko i s̄eli h̄ou ti ma, tia b̄e tā wa nim̄tsa hind̄ēi ji.*

29 *Abrahami i ndē ngi ma, ye: Musa ke profittsia lo ti ȳeya, gb̄e ti ti w̄o m̄ēni.*

30 *Ke i ndēnga, ye: S̄āo, nya ke Abrahami, ke ina ȳela i hij̄ea lo nd̄owu, ta w̄ot̄ela.*

31 *Ke i ndēnga ngi ma, ye: ina t̄ē Musa ke profittsia ti w̄o m̄ēnini, ke b̄e ȳela i hij̄e nd̄owu, t̄ē h̄ou a t̄onya.*

NGŪ XVII.

Ke i ndēnga ngi w̄oma-b̄eletsia ma, ye: kp̄akp̄aungo lē na va a p̄ē n̄umu i hinda nȳamu w̄ē ē wa, ke p̄ow̄o lo na ma a p̄ē ti wa.

2 *I f̄isa ngi va ti h̄ani gb̄ongb̄o gotu h̄ēlē ngi b̄ol̄o*

ma, ke ti ngi uṛli njēi hū, ko a hinda nyāmu wē a ikūlōi jīsia yēla bē.

3 A kpēle wu vūlutsia va, ina bi ndēi i hinda nyāmu wēa lo abiē, gbandē ngi ma, ke ina ngi nēmahūi wōtēa lo, mānu ngi ma.

4 Ke ina i hinda nyāmu wēa lo abiē hū wofēla fōlō yēla ma, ke hū wofēla fōlō yēla ma i wōtē gboma bi yē, ye: nya nēmahūi i wōtēa, ba mānu lo ngi ma.

5 Ke tō-beletsia ti ndēnga Ndēmōi ma, te, mu lōnya hindēi matō!

6 Ke Ndēmōi i ndēnga, ye: ina tōnya lē wu yēya kia purugipo gāle yēla na, wa ndē lo sukanī wuru jī ma, wē, wa kpīa, bi hī njēi hū, ke i wu wō mēnia.

7 Ke yē lo boilōpōi i ngi yēya, a yēngē kpālēi hū, o a tō-hānia mākē, a ndē ngi ma, i hijēa lo kpālēi ma, ye: Li bi hēi mēhē mē va.

8 Ke ē ndē ngi ma, na gbāte nga mēma, bi bi vūlui hāma yīli, bi nya. gbē-gbā, ngīye ke nga mēhē mē, ngi kpolē wē, ke na wōma ba mēhē mē lo, bi kpolē wē.

9 A sē-gbā lo boilōpōi ma, jīva i hindēi nāsia wēni ti ndēni ngi ma? ngi ko a tōnya la.

10 Nī wa bē, kina wu hindētsia gbi wēa lo, ti ndēni wu ma, a ndē, wē, boilōpōa gbānia lo amuē, mu na wēa mu yēngēi ye lē pē va.

11 Ke kina i wēni, kia i lini Jerusalemi hū, ke i lēwēa Samaria līa ke Galili,

12 *Kē kina i wāni fūla yēla hū, kē nūnga pūa kpokpou-bēla atiē, ti ngi mālēa, ti lōni kūhama.*

13 *Kē ti gbāwua, tē, Jisu, Ndēmōi, mānu mu ma!*

14 *Kē kina i ti loni kē i ndēnga ti ma, yē: A li wu wu vūlutsia gē almamtsia. Kē kina i wēni, kia tiyē lima, kē ti mawānga.*

15 *Kē ti yēlagē, kina i toni kē i bāwōa, i yāma, kē Ngéwo lātōnga ngēlēya.*

16 *Kē i gūla ngi yāmēi ma ngi gowo bu, a sē-gbāa ngi ma, kē Samaria-mo iye lē.*

17 *Kē Jisu i pōtēa, i ndē, yē: Tiye pū, ti mawāni? kē tavisia lo mī?*

18 *Ngī nāsia loni ti yāmani Ngéwo lātō va, ngīyē hōtēi ji.*

19 *Kē i ndēnga ngi ma, yē: hijē, bi li, bi lōnyēi i bi bāwōa.*

20 *Kē kina Faristsia ti ngi molini, tē, Mī gbē lo Ngéwo gēnyēi a wa? kē i pōtēa, i ndē ti ma, yē: Ngéwo gēnyēi i wāma a māne.*

21 *Kē tē ndē, tē, kpē, bēindō, o kpē, mīandō, gbāmailē kpē lē Ngéwo gēnyēi lo wu hū.*

22 *Kē i ndēnga tō-pōma-belētsia ma, yē: ifōlōtsia ta wa lo kina wa manima hindō-lōi vōlōtsia yēla lo va, kē wē to.*

23 *Kē ta ndē lo wu ma, tē, kpē, bēindō, o kpē, mīandō: wā li ti wōma, kē wā tō ti ma.*

24 *Gbāmailē kia ngēlēi imiamiēi a vō ngēlēi ikāka*

yēla ma, i vō kākēi ipēkēi ma, nī be hindō-lōi a wēma ngi vōlōi ma.

25 *Ke a mone lo pēn a hinda gbōtōma, bōndēi ji a gbēlē ngi ma.*

26 *Ke kia wō iye na Noe vōlōisia ma, nī be a wēma hindō-lōi vōlōisia ma.*

27 *Ti mēhē mēi lo, ta kpolē wē, ta nyāhanga jō, ta ti vē sō va, ngīye fōlōi na Noe i wāni ndende wāi hū, ke nja-vē i wa, i ti gbi wā.*

28 *Nī be iye na Loti vōlōisia ma, ti mēhē mēi lo, ti kpolē wē, ti ngēya wē, ti mājia, ti tū-hāni hī, ti pēlēa lo :*

29 *Ke ifōlōi yakpē ma Loti i gbīani Sodomi hū, ngombu i hijē ngēlē-gōhū, i ti gbi wā.*

30 *Nī be a wēma fōlōi na ma hindō-lōi a gema.*

31 *Fōlōi na ma, nūmui a ye pēlēi wū-mba, ke ngi hāketsia ti pēlēi bu, gbē ā yēi ti wūmbu va : ke nūmui a ye kpālēi hū, gbē la bē ā yāma.*

32 *A gīli a Loti ngi nyāhēi !*

33 *Nūmui gbi lo a ndo ngi lēvui bāwō va, a ndōlohū, ke nūmui gbi lo a ngi lēvui lohū a fūlo.*

34 *Ngī nge wu ma, i kpindi na ma, nūnga fēlēa ta ye lo kpuko yēla ma, ta yēla wūmbu lo, ipēkēi i lo.*

35 *Nyāhanga fēlēa ta ye lo hāni gbōngbōma, ta yēla wūmbu lo, ipēkēi i lo.*

36 *Ke ti pōtēa ti ndē ngi ma, te, mīndō, Ndēmoi ?*

Ke i ndēnga ti ma, ye: hindēi pōmēi na, na lo kowetsia ta yāndo.

NGŪ XVIII.

Ke i sālē hēnga ti ma, ye: māhōungo lē nūnga ti hē ku gbi ma, ke ti lū hū ā hā.

2 *Yē nyāma yēla lo iye tā-wā yēla hū, ē lūwa Ngéwo ma, ke ē nūmu bēlē hōu.*

3 *Ke kpāwō yēla lo iye tā-wāi na hū, ke i wā ngi yē, ye: tōnya wē angē nya lōmanyoi ma.*

4 *Ke i lūmani ikpēlēi na ma; na wōma ke i gīlia ngi vūlui nēmahū, ye: Ina bē ngē lūwa Ngéwo ma, ke ngē nūmu bēlē hōu.*

5 *Ke jiva kpāwōi ji a nya lī hē, nga tōnya wē lo a ngiē, kō kina a wa ku gbi ma, i nya lū hū hā.*

6 *Ke Ndēmōi i ndēnga, ye: a njiēi mēni kāfa nyamēi i ndēni.*

7 *Ke Ngéwo ē tōnya wē a ngi nda māhōtsia, ta wō ngi yē a fō ke kpindi, ke a lī lēli ti ma hū gūango?*

8 *Ngī nge wu ma, a tōnya wē lo atiē hū gūtungo. Ke kina hindō-lōi a wa lo, a tōnya hōu mālē lo ndōloi hū?*

9 *Ke i sālē ji hēnga ti tēnga ma, ta ti vūlui hōu, tē, ti lōnyango, ti mbānga mindi.*

10 *Nūnga fēlēa ti lini lo hēma Ngéwo wēlēi bu, yēla Farisi-mo, ipēkēi nāvō yāndo-mo.*

11 *Ke Farisi-mo i lõnga, i hē, a hindēi jtsia ngi vūlui nēmahū, ye: Ngéwo ngi sē-gbā bi ma, ngi wēni kia nūnga wēkā na, kapu-bēla, kāfa-bēla, puē-gbā-bēla, o kia nāvō yāndo-moi ji na.*

12 *Nya sū-hōu hū fēlē loēi hū, nga ipūgē vē na gbi va i nya yēya.*

13 *Ke nāvō yāndo-moi i lõni kūhama po, ē ngi yāmetsia, le be ngēlē ma, ke i ngi lī ma lēwē, ye: Ngéwo mānu nya ma, hinda nyāmu-moi!*

14 *Ngī nge wu ma, Tā-moi ji i yāmai lo ngi wēlē bu tōnyango, i lēwē ipēkēi ma: Gbāmailē nūmu gbi lo a ngi vūlui le ngēlē ma, ta ngi yēi lo: ke nūmui gbi lo, a ngi vūlui mayēi, ta ngi le lo ngēlē ma.*

15 *Ke ti wa a ndōlanga ngi yē, ko i jā atiē, ke kina ngi wōma-belētsia ti toni, ke ti gbandēa ti ma.*

16 *Ke Jisu i ti wālea, i ndē ti ma, ye: A gbē ndōpō mūmua ti wa nya yē, ke a wā ti mābali, gbāmailē nāsia nyoko lo Ngéwo gēnyēi hū va.*

17 *A tōnya nge wu ma, nūmui gbi lo, ē Ngéwo gēnyēi gūru kia ndōpō wūlō na, ē wa na fō.*

18 *Ke mahū-gbē-mo yēla i ngi molia, ye: Kāra-moi yēkpēi, gbo nga pē, ngi kūnafō lēvu jō?*

19 *Ke Jisu i ndēnga ngi ma, ye: Gbē va lo ba nya wāle a nū yēkpē? Nū gbi ī gbēkpēni, ngīye yēla, ta lo a Ngéwo.*

20 *Bi sāwetsia go lo: Bā pūē-gbā, hā nū wā, ba hūma wē, bā ndē-jēli hōu, bi ke bēlē hōu, ke bi njē.*

21 *Ke i ndēnga, ye: Hindēi jtsia gbi lo ngi hōunga a nya lapau gbēi.*

22 *Ke ina Jisu i hindēi jtsia mēnini, e i ndēnga ngi ma, ye: ke hāni yēla i lōngo bi va yē wēlē: Na gbi mājia i bi yēya, bi kole fēli-bēla ma, ke bi sō-hāni jōnga ngēlē-gōhū, bi wa, bi tō nya wōma.*

23 *Ke kina i ji mēnini, ke ngi lī i nyānia, gbāmailē ngi gbātengo yelē gboñ.*

24 *Ke kina Jisu i toni ke ngi lī nyāningo lē, ye: i kpakpauni ndsia va kpāte ti yēya ti wa Ngēwo gēnyēi hū!*

25 *Bebēngo lē kameli va i lēwē mji wō hū, kinu kpāte-mo a wa Ngēwo gēnyēi hū.*

26 *Ke ndsia ti mēnini, tē, yē lo na a wa bāwōma?*

27 *Ke i ndēnga, ye, hāni ndsia ti kpakpaūngo nūnga va, tī kpakpaūni Ngēwo va.*

28 *Ke Pita i ndēnga, ye: kpēle, mu gbi lōnga, mu tōnga bi ma.*

29 *Ke i ndēnga ti ma, ye: a tōnya ngi nge wu ma, nūmu gbi na a pēlē lō, o ndē-bēla, o ndēnga, o nyāha, o ndēngetsia Ngēwo gēnyēi va,*

30 *Na ē sō-hū gbōtōma kpēlēi ji ma, ke ndōloi nu hū a wāma kūnafō lēvu.*

31 *Ke i pū mahū fēlēi wūmbua, i ndē ti ma, ye: kpēle, mu lima Jerusalemi hū, ke hāntsia gbi profittsia tiye nyēgini wō nūmu hindō-lōi va ta wē lo.*

32 *Gbāmailē ta ngi vē lo kafrtsia wē, ta ngi yele lo, ta ngi hōu lo a nyāmungo, ta ndāya vāli lo ngi ma.*

33 *Kē ta ngi lēwē lo, ti ngi wā, kē fōlō isāwagēi ma, a hijē lo gboma.*

34 *Kē tī hindēi jtsia hūgoni kūlō bē, kē njiēi jī lōwungo ye lē ti ma, kē tī hindētsia hūgoni na iye ndēni.*

35 *Kē kina i wēni, kio iye lāni Jeriko gbela, mbōlē-mo yēla i hēini pēlēi yāka ma, a feli wē.*

36 *Kē kina i fāhēi ti wō mēnini ta lēwē, kē i molia, ye, hū lo a gbē.*

37 *Kē ti ndēnga ngi ma, tē, Jisu Nazareti-mo, a lēwēma.*

38 *Kē i gbāwua, ye, Jisu Davidi ngi lōi, mānu nya ma.*

39 *Kē nātsia tiye tūgo, ti gbandēa ngi la, kō i lōndō, kē a gbāwu lēkē, Davidi ngi lōi, mānu nya ma.*

40 *Kē Jisu i lōnga, i ndē ti wā a ngiē. Kē kina i wāni, kē i ngi molia,*

41 *Ye: gbo bi lōni ngi pē bi ma? kē i ndēnga, ye: Ndēmōi, kō ngi tūwo lo.*

42 *Kē Jisu i ndēnga ngi ma, ye: Tūwo lo, bi lōnyēi i bi bāwō.*

43 *Kē-yakpē kē i tūwo lōnga, i tō ngi wōma; a Ngéwo lātō. Kē nūngētsia gbi, kina ti toni, ti lātō vēnga Ngéwo wē.*

NGŪ XIX.

Ke Jisu i wa, i lēwē Jeriko hū.

2 *Ke kpēle, tā-mo yēla lo iye na, ngi bijēi lo a Sakiu, ta lo iye nāvō-yando-bēla ti mahū-gbē, ke ngi gbātengo ye lē.*

3 *Ke iye lōni lo i Jisu lo, gbē nūmu lē a ngiē, ke i gūni fāhēi va, gbāmailē ngi gūtungo ye lē.*

4 *Ke i lēwēa tūwo a pīmē, i lē sikami-wūlu hū ngi lo va; gbāmailē iye lēwē pēlēi na lo.*

5 *Ke kina Jisu i hitini hindēi na, ke i ngi yāmetsia lenga, i ngi lo, i ndē ngi ma, ye: Sakiu, pē kàkà, bi yēi, gbāmailē a fōlōi ji, nga hēi bi yē pēlēi bu lo.*

6 *Ke i pēa kàkà, i yēi, i ngi gūru a kōhū ne.*

7 *Ke kina ti toni ke ti gbi gbonyea, te, i ya mēhē mē va a nūmui na hinda nyāmu-mo a ngiē.*

8 *Ke Sakiu i lōnga, i ndē Ndēmōi ma, ye: kpēle, Ndēmōi, nya jōhāntsia ngi kolēa ndīa, ngi fē feli-bela wē, ke ina ngi nūmu gbi gāfanga lo, hāni gbī hū, nga gāma lo hēma nāni.*

9 *Ke Jisu i ndēnga ngi ma, ye: Fōlōi ji lo mbāwō hinda i wā pēlēi ji bu, gbāmailē ta bē Abrahami ngi lōi lo a ngiē.*

10 *Gbāmailē nūmu hindō-lōi i wā lo ndō va, ke bāwō va na iye lōni-hū.*

11 *Ke kia ti hindēi jtsia mēnini, ke i ndā lōnga,*

i sālē hēi, ye; gbāmailē iye Jerusalemi gbēla lo, ke jī va, tiye gīli, te, Ngéwo gēnyéi a wa lo ke-yakpē.

12 *Fālē i ndēni, ye: Tā-mo wā yēla i lini ndōlo hū po, kēnyéi jō va ngi vūlui va, i yāma.*

13 *Ke i ngi boilōpō putsia wālea, i ti go a mīna putsia, i ndē ti ma, ye: A fēlēgo ngīye nga wa.*

14 *Ke ngi laltsia ti dōi lo a ngiē, ti ngō wīli lō ngi wōma, te, mū lōni a tā-moi jī iye mu mahū.*

15 *Ke kina i wēni, pōma i yāmani, kina i kēnyéi jōni, ke i ndēnga ti boilōpōi jtsia wāle ngi yē, nāsia iye nāvōi vēni ti we, ko i ko na ti sōni fēlē-golēi hū.*

16 *Ke ihālayē i wā, ye: Ndēmōi, bi mīnēi i hūnga a mīna pū.*

17 *Ke i ndēnga ngi ma, ye: Tā mīa, boilōpō yēkpēi; gbāmailē bi tōnya wēnga kūlō pōti hū, ye tā-wā pū mahū.*

18 *Ke ifēlēgē i wā, ye: Ndēmōi, bi mīnēi i hūnga a mīna lōlu.*

19 *Ke i ndēnga jī bē ma, ye: Bia bē, ye tā-wā lōlua mahū.*

20 *Ke ipēka i wā, ye: Ndēmōi, bi mīnēi gbēle, ngi ndama-gbātenī kpāya hū:*

21 *Gbāmailē ngi lūwai lo bi ma, jiva nūmu kpàkpàu lo abiē, ba na wūmbu bī ndāni, ba na lēwē bī hīni.*

22 *Ke i ndē ngi ma, ye: nga bi jēli lo a bi lū-yiēi, bia boilōpō nyāmui: bi kōi lo ke nūm:*

kpàkpàdu lo angē, nga na wūmbu ngī ndāni, ke nga na lēwē ngī hīni,

23 *Gbe va lo bī nya nāvōi vēni nāvō mālūvēmēi, ko kina ngi wa lo ngi nya ndēi jō, ke hāni mātōngo gboma?*

24 *Ke i ndēnga ndsia ma ti lōni na, ye, a mīnēi wūmbu ngi yēya, wu fē na we mīna pūa ti ngi yēya.*

25 *(Ke ti ndēnga ngi ma, te, Ndēmōi, mīna pūa lo ngi yēya.)*

26 *Gbāmailē ngi nge wu ma, nūmui gbi lo a sō, ta fē lo ngi we; ke nūmui ē sō, na bē a sō, ta mbūmbu lo ngi yēya.*

27 *Ke nya gonyoi ndsia tīye lōni ngi ye ti mahū, a wa a tiē mbēi, wu ti wa nya yāma.*

28 *Ke kina iye hindēi jtsia lēni, ke i ya tūgo a le Jerusalemi hū.*

29 *Ke kina i wēni kia iye lāni Betfage gbēla, ke Betani, ngtyē ma na ta tōlia Elaion, i ngi wōma-beletsia fēlā lō.*

30 *Ye: a li fūlēi hū i wu lāwa, wu wa lo na, wa sō dogbe mālē lo ngīlingo, nūmu gbi i hēi le ma; a ngi vūlō, wu wa a ngiē mbēi.*

31 *Ke ina nūmu gbi lo, i wu molia lo, gbe va lo wa ngi vūlō? Nī wa ndē ngi ma, we, gbāmailē Ndēmōi i gbēnga ngi va.*

32 *Ke ndsia i ti lōni, ti ya, ti mālē, kia i ndēi la ti ma.*

33 *Ke kina tiye sō dogbēi vūlōma, ngi mābēlēi ti ndēnga ti ma, tē, gbē va lo wa sō dogbēi vūlō ?*

34 *Ke ti ndēnga, tē, Ndēmōi i gbēnga ngi va.*

35 *Ke ti wā a ngiē Jisu yē; ke ti ti gūletsia wūnga sō dogbēi ma, ke ti Jisu hēinga mahū.*

36 *Ke kia i lini ke ti gūletsia vōmbōa pēlēi hū.*

37 *Ke kina iye lāni ngtyē Elaion gbēla, tō-pōma-beletsia ifāhēi gbi ti tātōa a gōhūnēla, ta Ngēwo lātō ngēlēya ngēngē wāwatsia gbi va ti toni,*

38 *Tē: Māhēi na betēngo lē a wāma Ndēmōi bijēi hū, ndīlēli ngēlē-gōhū, ke māvō ngēlē ma.*

39 *Ke Faristsia ti tēnga ti fāhēi lā, ti ndēnga ngi ma, tē: kāra-moi, gbandē bi wōma-beletsia ma.*

40 *Ke i pōtēa, i ndē ti ma, ye: ngi nge wu ma, ina jtsia ti lōndōa lo kotutsia bē ta gbāwu lo ke-yakpē.*

41 *Ke kina iye lāni kpēla, i tā-wāi gbē, i wō fa:*

42 *Yē, ina bi kō lo, bia bē, bi vōlōi jī hū, hindetsia ti bi līlēli va! ke ti lōwungo lē nā bi yāmetsia ma.*

43 *Gbāmailē fōlōtsia ta wa lo bi ma, bi gonyōtsia ta ndōwa bō bi ma, ti bi bēmbē, ti bi gbē hū kākēi gbi lo ma.*

44 *Ke ti bi yālēwu a ndōloi, bia ke bi lēngetsia, ke tē kotu yēla lō ngi mbēi mahū bi hū, gbāmailē bī bi vāma gbēlēi goni.*

45 *Ke i wā Ngēwo wēlēi bu, i tātō a nāsia gbīala ta mājia wē mbu, ke nāsia ta ngēya wē.*

46 *Ye ti ma, nyégingo lē, nya wēléi hē-wēlē lē, ke wu pēa a hūma-bēla ti lōwa.*

47 *Kē a kāra wē fōlō gbi ma Ngéwo wēléi bu: ke almami watsia ke kolo-nyégi-bēletsia, ke nūnga wāwatsia ti ngi lōnga ngi wā va.*

48 *Kē ti hindéi loni pē va, gbāmailē nūngetsia gbi ti wō iye lōi lo ngi wō mēni va.*

NGŪ XX.

Kē kina i wēni fōlōi nāsia yēla ma, kia i nūngetsia gārani Ngéwo wēléi bu, ke i njia yēkpē lē, ke almami watsia ke kolo-nyégi-bēletsia ti wā ngi ma, ke nūnga wāwatsia.

2 *Ti ndē ngi ma, tē, ndē mu ma, a gbē māha-lā-yā lo, ba hindéi jtsia wē, o yē lo, i bi goni a māha-lā-yiēi ji?*

3 *Kē i pōtēa, i ndē ti ma, ye: nya bē nga wu moli lo a hinda yēla, wu ndē nya ma.*

4 *Johani ngi baptisimi i hijēni ngēlē-gōhū lo, o a nūnga ma?*

5 *Kē ti ti wū hitēnga a ti nyonyo, tē, ina mu ndēa lo, mē, ngēlē-gōhū, a ndē lo, ye, gbē va lo wu ngi hōui a tōnya?*

6 *Kē ina mu ndēa lo, mē, nūnga ma, nūngetsia gbi ta mu hō lo a kotu, gbāmailē ti hōui lo a tōnya, tē, Johani profiti lē.*

7 *Kē ti pōtēa, tē, tī kō hindéi i hijē na.*

8 *Ke Jisu i ndēnga ti ma, ye, ke nya be ngi ndē wu ma, a gbe māha-lā-yīa lo nga hindēi jtsia wē.*

9 *Ke i tātōa a sālēi ji hēla nūngetsia ma: Tā-mo yēla i ngēyako gāta hite, i ndō ngēngē-bēla yēya, i li ndōlo hū po hū lembingo.*

10 *Ke ikpēlēi ma i boilōpō lo ngēngē-bēla yē, ko ti ngi go ngūlu wēi hū ikātēi hū; ke ngēngē-bēletsia ti ngi lēwēa, ti ngi yāma a yēya haka.*

11 *Ke i boilōpō wēka lōnga gboma, ke ti ta be lēwēa, ti ngi hōuma wūfēngo, ti ngi yāma a yēya haka.*

12 *Ke isāwagē lōnga gboma, ke ti ta be nemua, ti ngi gbīa ngītiya.*

13 *Ke Ndēmōi ngēyako gātēi va i ndēnga, ye: Nga gbo wē? Nga nya līma lōi dō lo, tēnga kina ti ngi loa lo, ta ngi bēlē.*

14 *Ke kina ngēngē-bēletsia ti ngi loni, ke ti ti wū hitēnga ti nyonyo ma, te, ji lo pō-hāni jō-moi lē, a wa, mu ngi wā, ke pō-hāni i wēnga a mu wō.*

15 *Ke ti ngi gbīa ngēyako gātēi hū, ti ngi wā. Fālē gbo lo Ndēmōi ngēyako gātēi va a pē atiē?*

16 *A wa lo, i ngēngē-bēlēi jtsia wā, i ngēyako gātēi vē pēkā we; ke kina ti mēnini, ti ndēa, te, Ngēwo i kpula ma.*

17 *Ke i ti gbēlēa, i ndē ti ma, ye, gbo hō a ji nyēgingo? kotui tō-bēla ti gbēlēima, ta sē lo i wēnga a ngūi kundōi va.*

18 *Nūmui gbi lo a gūla kotui na ma, a wōlō lo: ke nūmui na a gūla ngi ma, a ngi gbukpulu lo.*

19 *Ke almamì watsia, ke kolo-nyégi-beleisia ti ndōi lo ngi hōu va ikpēléi sē ma, ke ti lūwa nūngeisia ma, gbāmailē ti koi lo, te, i sālēi jì lēni ti ma lo.*

20 *Ke ti ngi mānenga, ti ne-bela lō, ti ti vūhū wē a tōnya-bela, ko ti ngi lā-yieisia hōu, ko ti ngi wā sāmēi yēya, ke ngi gbāyēi,*

21 *Ke ti ngi molia, te: kāra-moi, mu ko lo, me, ba njia lē ba kāra wē a tōnya, ke bē nūmu yāma gūru, ke ba Ngéwo hindēi gāra a tōnya:*

22 *Māhōungo lē mu nāvō-māha vē Sisari wē, o mā fē?*

23 *Ke i ti gāsōi longa, i ndē ti ma, ye: Gbe va lo wa nya hūgo?*

24 *A nāvō yēla ge lē angē. Yē gbiāyē lo i ma, ke kolo-nyégingoi i mahū? Ke ti pōtēa, te: Sisari wō mā.*

25 *Ke i ndēnga ti ma, ye: Fālē, a fē Sisari wē nāsia Sisari wō lē, ke a fē Ngéwo wē, nāsia Ngéwo wō lē.*

26 *Ke tī gūni a ngi lā-yieisia hōula nūngeisia yāma. Ke ti wū hū i wūnga ngi gbembōi va, ke ti lōndōa.*

27 *Ke Saddustsia ti tēnga ti wā ngi yē, nāsia ta māwali, te: hijē gbī hā hū ī lē; ke ti ngi molia:*

28 *Te, kāra-moi, Musa i nyégi lo mu wē, ye: ina nū ngi ndē i hā lo, nyāha ngi yēya, ke i hā ī*

ndēnga lēni, ngi ndē i ngi nyāhēi jō lo, i hā lo ngi ndēi wē.

29 *Ndēnga wofēla lo ti ye na, ihālagē i nyāha jō lo, i hā, ī ndēnga lēni.*

30 *Ifēlēgē i ngi jō, i hā, ī ndō lēni.*

31 *Isāwagē i ngi jō, ke iwofēlēgē be, ke tī ndēnga gbi lōni, ke ti hā.*

32 *Ikēlēmēi nyāhēi be i hā.*

33 *Fālē hijē gbē-kūna-hāi hū, yē lo ngi nyāhēi lē? gbāmailē ti wofēla ti ngi jōni.*

34 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: ndōloi ji hū ti lēngetsia ta sō wē lo, ta ti vē sō va,*

35 *Ke nāsia ta gīli atiē ti māhōungo ndōloi na jō va, ke hijēi hāi hū, tē sō wē, tē ti vē sō va.*

36 *Gbāmailē tē hā gboma, ke ti hēwungo a Ngēwo lō-beletsia, ke Ngēwo lēnga atiē; gbāmailē hijēi hāi hū lēnga lo atiē.*

37 *Ke hijēi va hāi hū, Musa be kei lo ndōgbōi hū, kina i Ndēmōi wāleni a Abrahami Yēwoi, ke Isaki Yēwoi, ke Jakobi Yēwoi.*

38 *Ke Ngēwo yā a ngiē hātsia va, ngīye ke ifūlutsia va, gbāmailē ti gbi ta vū ngi hū lo.*

39 *Ke kolo-nyēgi-belētsia ti tēnga ti pōtēa, ti ndē, tē, kara-moi, bi ndēnga pānda.*

40 *Ke na wōma ti lī ī lōni ti ngi mōli a hinda gbi kūlō be.*

41 *Ke i ndēnga ti ma, ye: Iye na ta ndē, tē, Kristi Davidi ngi lōi lo?*

42 *Ke Davidi ngi vūlui i ndē ngūlē goloī hū, ye: Ndēmōi i ndēi lo nya Lēmōi ma, ye: hēi nya yēju lōkōi ma,*

43 *Ngīyē nga bi gonyōtsia wē ta hēi wūru bi gowōtsia va.*

44 *Fālē Davidi i ngi wālē a Ndēmō, ngi lōi i yē na hō?*

45 *Kina nūngētsia gbi tiyē wōlō ma, ke ti ndēnga ngi wōma-bēlētsia ma, ye:*

46 *A gbēlē kolo-nyēgi-bēlētsia va, ti lōni a jiala ndōma gūha hū, ti lōnga a fāma fēlē-gomētsia hū, ke hēma watsia sinagogōtsia hū, ke hēma yēkpētsia mēhē mēmētsia.*

47 *Ta kpāwōtsia ti wēlētsia mē, ke kō ti ti lo, ta hē gūha wē, jōtsia lo ta sēli wāi jō lo.*

NGŪ XXI.

Ke i mahū gbēnga, i to nāsia ti gbātengo ye lē ta ti bōya hāntsia wu nāvō wumēi hū.

2 *Ke i kpāwō velingo yēla longa, i nāvō mūmu fēlēa wu hū.*

3 *Ke i ndēnga, ye: a tōnya nge wu ma kpāwō velingoī jī i pūnga hū, i lēwē ti gbi ma.*

4 *Gbāmailē jōtsia gbi ti pūnga bōya hantsia hū ti hāni gbōtōtsia hū, ke ta ngi veli hū, i gbi wūnga i ngi yēyu.*

5 *Ke kia ti tēnga ti Ngēwo wēlēi yā lēni, tē*

magbātengo lē a kotu yēkpēa, ke bōya hānia, ke i ndēnga, ye,

6 Hāni jtsia wa ti lo, ifōlōtsia ta wa lo, kina te kotu yēla lō ipēkēi mahū, na ē gūla.

7 Ke ti ngi molia, te, kāra-moi, ke mī gbē hindēi jtsia ta wēma? ke gbo nāli lē, kina hindēi jtsia ta wēma?

8 Ke i ndēnga, ye: A kpēle tā wu yandē. Gbāmailē ti gbōtōma ta wa lo nya bijēi, te, Kristi lo angē, ke ikpēlēi i la kpēla; fālē wā tō ti ma.

9 Ke kina wa koi ma lo mēnima, ke yēyē hindētsia, a wā lūwa, gbāmailē hindēi jtsia ta wa pēn, ke ikēlēmēi i sāngē.

10 Ke i ndēnga ti ma, ye: mbōnda ta hijē lo mbōnda ma, kēnyē kēnyēi ma.

11 Ke ndōloi ikpēli wāi a ye lo hinda gēgea, ke ndōlē wā, ke kpēkpē, ke mālūwa ma hinda, ke nāli wāwā ta wē ngēlē ya.

12 Ke hindēi jtsia gbi lūgo ta wu hōu lo, ke ta lō wu ma wu wā va, ta wu vē sinagogtsia wē, ke kpindi wēlētsia bu, ta wa awuē māhanga lūbu, ke sāmanga nya bijēi va.

13 Ke a wē lo wu wē a sēli.

14 Fālē a pū wu nēmahutsia wu lī ā hēlē na va wa ndēma.

15 Gbāmailē nga wu go lo a ndā, ke nēmahū-lēwē na wu lōmanyōtsia gbi tē gū pōma gbā va, o ti lāpila.

16 *Ke ndē-bēla ta wu mayīa lo a bāya, ke mbōnda, ke mbānga, ta pē lo ti wu lēnga wa.*

17 *Ke nūnga gbi ta wu lōlo awuē nya bijēi va.*

18 *Ke wa wūndiēi yēla be ā lōhū.*

19 *A wu yāfētsia hōu a ndī lēli.*

20 *Ke kina wa toma Jerusalemi mbēmbēngo a ko, a ko ke ngi nyāni gbēlēi a la kpēla.*

21 *Gbē nāsia taye Judia hū ti wēla ti li ngīyetsia hū, ke nāsia taye ndīa, gbē tī gbīa na, ke nāsia taye tātētsia hū, gbē tā wa hū.*

22 *Gbāmailē fōlōi jtsia tēnya wē vōlōa lo, ko hindēi nāsia gbi ti nyēgingo ti wē.*

23 *Ke pōwō lo nāsia ma taye kōhū, ke nāsia ma nyīni vē ndēngetsia wē fōlōi nāsia ma; gbāmailē mōnē wā lo aye ndōloi hū, ke ndī lēwē nūngēi jtsia ma.*

24 *Ke ta gūla lo a mbōwē yāi, ti lī atiē a kōhōa ndōloi gbi hū, ke kafrtsia ta nyīmi lo Jerusalemi ma, ngīyē kafrtsia ti gbēlēi a wē.*

25 *Ke nālia lo taye fōlōi hū, ke ngālui hū, ke lumbelēketsia hū, ke mōnē ndōloi hū bōndētsia ma, a yēyē; gbōyēi, ke nja gātētsia ta jūlē.*

26 *Nūnga ti ltsia ta nyāni a ndūwa, ke hindēi nāsia gbi va, ta wāma ndōloi hū, gbāmailē ngēlēgōhū ngi gbāyētsia ta jejia lo.*

27 *Ke ikpēlēi na ma ta nūmu-hindō-lōi do lo a wa ngēlēi ma a kpāya, ke māvō wā.*

28 *Ke kina hindēi jtsia ti tātōa lo a wēla, a*

ngēlēya gbē, wu wu wutsia wūmbu, gbāmailē wu wūmaōi i la kpēla.

29 *Ke i sālē hēinga ti ma, ye: ndāha wūrui gbēle, ke ngūruṣia gbi.*

30 *Kina ti gbokua lo, wa to lo, wu ko wu vūluisia va, wē, ngēvō i la kpēla.*

31 *Ŋī wua bē, kina wu hindēi jṣia loa lo ti wē, a ko ke Ngēwo gēnyēi i la kpēla.*

32 *A tōnya ngi nge wu ma bōndēi ji ē lēwē, ngīye gbi a wē.*

33 *Ngēlē-gōhū ke ndōloi ta lēwē lo, ke nya lā-yiṣia tē lēwē.*

34 *A kpēle wu vūluisia va, ko wu lṣia tā mīni a mēli wēla, ke ndō hōula, ke ndēvui ji māgbṣia, ke fōlōi na i wa wu ma a kora ma.*

35 *Gbāmailē kia mānina a wa lo ti gbi ma, ti hēini ndōloi yāma.*

36 *Fālē, a māne wē, wu hē ku gbi ma, ko ti gīli awuē māhōungo wu bāwō hindēi jṣia gbi yēya ta wāma, ke wu lō nūmu hindō-lōi lābu.*

37 *Ke a fōlōi iye kāra wē lo Ngēwo wēlēi bu; ke a kpindi i gbā i yī ngīyēi hū ta tōli a Elaion.*

38 *Ke nūngeṣia gbi ti wa ngi yē a ngēndē tete, Ngēwo wēlēi bu ngi wō mēni va.*

NGŪ XXII.

Ke kōme gbohūi na tokpōlō gbī hū i la kpēla, na ta tōlia tēwē mahū (paska).

2 *Ke almami watsia ke kolo-nyégi-beletsia ti ngi lōnga, ko ti ngi wā; jiva ti lūwai lo nūngetsia ma.*

3 *Ke Satani i wa Judasi hū, ta tōli a Karioti-moi na iye pū mahū fēletsia lā.*

4 *Ke i yā i wū hite a almami watsia ke kugbetsia, a yē pē i ngi mājia ti ma a bāya.*

5 *Ke ti gōhūnengo, ti nda ngi go va a nāvō.*

6 *Ke i kūrua a ikpē yēkpē lo, ngi mājia va ti ma a bāya fāhēi wōma.*

7 *Ke fōlōi i wa kpohūi va tokpōlō ī gbī hū, ikpēlēi ta tēwē-mahūi wā.*

8 *Ke i Pita lōnga, ke Johani, ye: A li, wu tēwē mahui gbāte mu va, mu mē.*

9 *Ke ti ndēnga ngi ma, te: mī lo bi lōni mu gbāte na?*

10 *Ke i ndēnga ti ma, ye: kpēle, kina wu wā lo tā-wāi hū, tā-mo yēla a wu mālē lo, a li a nja-ve, a tō ngi ma pēlēi bu, a wa na.*

11 *Ke wa ndē lo pēlē-moi ma, we, kāra-moi ye bi ma, kūndoi lo mī hindēi nga tēwē-mahū mē na, ke nya wōma-beletsia?*

12 *Ke a kūndo wā ge lo a wuē ngēlēya mbu gbātengo, mīa lo wa gbāte na.*

13 *Kẹ ti ya, ti mālẹ, kia i ndẹni ti ma, kẹ ti tẹwẹ-mahūi gbātenga.*

14 *Kẹ kina ikpẹlẹi iye wāni, kẹ i hẹingwa mēhẹ mē va, ta tō-bẹla pū mahū fẹletsia.*

15 *Kẹ i ndẹngwa ti ma, ye, ngi mānia gboṅ tẹwẹ-mahūi ji mē awuẹ; nga la mone.*

16 *Gbāmailẹ ngi nge wu ma, ngẹ la mē gboma ngiye kẹ a wẹ Ngẹwo gēnyẹi hū.*

17 *Kẹ i bọlẹi wūmbua, i sẹ-gbā, i ndẹ, ye: A ji wūmbu, wu kole wu nyonyo ma.*

18 *Gbāmailẹ ngi nge wu ma, ngẹ la ngēyakoi inguru wa yẹi gbolẹ gboma, ngiye Ngẹwo gēnyẹi a wāma.*

19 *Kẹ i kpohūi wūmbua, i sẹ-gbā, i ngālẹ, i fẹ ti we, ye: Nya lūwui lo a ji, na fẹngwa wu va; a ji wẹ, wa gīli angẹ.*

20 *Kẹ i bọlẹi bẹ wūmbua, ji ti kpoyoni a mēhẹ mēla, kẹ i ndẹngwa, ye: Bọlẹi ji lo ngō-yẹla nīnẹi lẹ nya nāmẹi hū, na fāyango wu va.*

21 *Kẹ kpẹle, nūmui na i nya mājia a bāya, ngi lōkōi ta nyadẹi lẹ.*

22 *Kẹ a tōnya, nūmu-kindō-lōi lo lima, kia tiye ndāni; kẹ pōwō lo tā-moi na ma, na i ngi mājiani a bāya.*

23 *Kẹ ti tātōa a molila ti nyonyo ma, te, yẹ lo ti lā a hindẹi ji wẹ.*

24 *Kẹ fā lo iye ti lā yẹ lo a wẹma imbāwāi.*

25 *Kẹ i ndẹngwa ti ma, ye: kafrtsia ti māhẹtsia ti*

wēni ti mahū lo, ke nāsia ta wē ti mahū a kpāya,
ta ti lōlia hinda yēkpē-bēla.

26 Ke wua, wē wē nī; ke na i mbāwāi lē wu līa,
gbē i wē kia ikūlōi na, ke na i ngūi lē, kia na na
a kpē-gbīa.

27 Gbāmailē yē lo ngōngo, na hēini a mēhē mē, o
na a kpē-gbīa? Na ī lē a mēhē mē? Ke ngi wu
līa lo kia na na a kpē-gbīa.

28 Wua lo wu lembia hēini angē nya hūgōtsia hū.

29 Ke ngi kēnyēi hēnga kākā ma wu wē, kia nya
Kēi i hēi la kākā ma nya wē.

30 Ko wu mēhē mē wu kpolē wē, nya mesēi ma,
nya gēnyēi hū; wu hēi māha hēimētsia ma, wa
Israeli bōnda pū mahū fēletsia jēi.

31 Ke Ndēmoi i ndēnga, yē: Simoni, Simoni,
kpēle, Satana i mānia i wu jō ngi yēya, ko i wu
gbekpe kia mbā na.

32 Ke ngi hēnga bi va bi lōnyēi a gbāhā; ke kina
bi wōtēa lo, bi ndēngētsia gbāya.

33 Ke i ndēnga ngi ma, yē, Ndēmoi, nya hūgbā-
tengo lē li va bi wōma kpindi wēlēi bu, ke hā hū.

34 Ke i ndēnga, yē, ngi ngē bi ma, Pita, tē-hīnēi
ē gokō lē a fōlōr jì ngīyē ba māwali hū-sāwa, bē, bi
nya go.

35 Ke i ndēnga ti ma, yē: kina ngi wu lōni
nongba gbi ī wu yēya, ke kpāva, ke kōwa, wu gbē lo
hāni gbi va? Ke ti ndēnga, tē, hāni gbi ī lē.

36 Ke i ndēnga ti ma, yē: ke nūmui na nongba

ngi yēya, gbē i mbūmbu, ke kpāva be, ke nūmui mbōwa i ngi yēya, gbē i ngi gūlēi mājia, i yēla yēya.

37 Gbāmailē ngi nge wu ma, ke ji na nyéjingo a gboyo lē nya hū. Ke ti ngi gbānga hinda nyamu-beletsia lā, gbāmailē hindeisia ti nya va kelema lo ti ma.

38 Ke ti ndēnga, te, Ndémoi, kpēle, mbōwa fēlā lo bēi. Ke i ndēnga, ye: i gūa.

39 Ke i gbā, i li kia ge a pē ngīye Elaion mahū, ke ngi wōma-beletsia ti tōnga ngi wōma.

40 Ke kina i hitini hindēi, ke i ndēnga ti ma, ye, a hē, kō wā wa hūgo hū.

41 Ke i gbā ti gbēla kia nūmu a kotu wīli, i ndōa hū, i wōmbi kpàkpà, i hē:

42 Ye: Nya Ke, ina bi lūmango lē, bōlēi ji gbā nya ma, ke nya līma hinda i lē, ke bi ndēi i wē.

43 Ke Ngēwo lō-mo yēla i gēnga a ngīē, i hijē nyēlē-gōhū a ngi gbāya.

44 Ke iye ndapi hū lo ngi nēmahū, ke i hēnga a kpāya gboñ, ke ngi vōndōi iye lē kia nāma gātē wā-wa na, a gūla ndōlōi ma.

45 Ke kina i hijēni hēi ma, iye wāni ngi wōmu-beletsia yē, i ti mālē ta yī ndī mini va.

46 Ke i ndēnga ti ma, ye: Gbē va lo wa yī? A hijē, wu hē, kō wā wa hūgo hū.

47 Ke kinu lē iye yīama, kpēle, ke fāha, ke na ta tōlia Judasi, pū mahū fēletsia ti yēla, i ya ti lūgo, i la Jisu gbēla, ngi lā jōmi va.

48 *Kẹ Jisu i ndēnga ngi ma, Judasi bi nūmu hindō-lōi mājia a bāya a ndā-gōmi?*

49 *Kina nāsia tiyē ngi ma ti toni hindēi a wēma, kẹ ti ndēnga ngi ma, te, Ndēmoi, ma ndēwē wē lo a mbōwēi?*

50 *Kẹ ti yēlagē, i almami wāi ngi boilōpōi lēwēa, i ngi yējā wōli dēwēnga.*

51 *Kẹ Jisu i pōtēa, i ndē, yē: Gbē iye nī. Kẹ i jā a ngi wōli, i ngi bāwō.*

52 *Kẹ Jisu i ndēnga almami wātsia ma, kẹ kūgbanga Ngēwo wēlēi va, kẹ nūnga wāwātsia nāsia tiyē wāni ngi yē, yē: wu wa nya yē a mbōwani, kẹ tikpōni kia ti li hūma-mo yāma?*

53 *Fōlō gbi ma ngi Ngēwo wēlēi bu ma wuēni, kẹ wū lōkō lambōni nya ma: kẹ wu ndā gbēlēi lo, kẹ kāya ma kpōngo a sō nyāmu.*

54 *Kẹ ti ngi wūmbua, ti li, ti wa a ngiē almami wāi wēlēi bu; kẹ Pita i tōnga ti ma, ī kūkama po.*

55 *Kina ti ngombu yāteni pēlēi bu, kẹ tiyē hēini, Pita i hēi ti lā.*

56 *Kẹ nyāha boilōpō yēla i ngi longa, kina i hēini ngombui gbēla, i ngi gbē tī, i ndē, yē: Tā-moi jī bē, iye ngi wōma lo.*

57 *Kẹ i māwalia ngi hinda ma, yē: nyāhapōi, ngi ngi gō.*

58 *Kẹ hū lembingo kūlō ipēkēi i ngi lo, i ndē, yē: Bia bē biyē ngi wōma lo. Kẹ Pita i ndēnga, yē: Tā-moi nya ī lē.*

59 *Ke wamandē ndēwē yēla na wōma, ke ipēka yēla i ndēnga ngi ma a kpāya, ye: A tōnya, ji bē iye ngi wōma lo, gbāmailē Galili-mo lo a-ngiē.*

60 *Ke Pita i ndēnga, ye: Tā-moi, ngi njiēi go ba ndē. Ke ke-yakpē, kia lē iye yāma, ke tē-hīnēi i gōkō lēa.*

61 *Ke Ndēmōi i wōtēnga, i Pita gbē. Ke Pita i gilia a Ndēmōi lā-yiēi, kia iye ndēni ngi ma, ye: Tē-hīnēi ē gōkō lē, ba māwali lo nya hinda ma hā sāwa.*

62 *Ke Pita i gbā ngitiya, i wō kékélē.*

63 *Ke nūngēisia ti Jisu hōuni, ti ngi yēle, ti ngi lēwē.*

64 *Kina ti ngi yāma yilini; ti ngi lēwē ngi yāma; ti ngi moli, tē: Ndē, yē lo i bi lēwēni?*

65 *Ke hinda gbōtōma wēka lo ti ndēni ngi ma a nyāmungo.*

66 *Ke kia ngēlē i wōni, nūnga wāwatsia, ke almami watsia, ke kolo-nyēgi-beletsia, ti wa hinda yēla, ti li a ngiē ngū hitemēi, tē:*

67 *Kristi lo abiē? ndē mu ma. Ke i ndēnga ti ma, ye: ina ngi ndē wu ma, wē hōu a tōnya;*

68 *Ke ina nya bē ngi wu moli, wē pōtē, ke wē gbē nya ma ngi li.*

69 *Ji wōma kūna nūmu hindō-lōi a hēi lo Ngēwo gbāya yēja lōkōi ma.*

70 *Ke ti gbi ti ndēnga, tē, Bia lo hō Ngēwo ngi Lōi lē? Ke i ndēnga ti ma, ye: wua wē nya lē.*

71 *Kẹ ti ndēnga, tẹ: Gbẹ va lo mu lōni a sẹli-mo! gbāmailẹ mu vūlutsia mu mēnia ngi lā hū.*

NGŪ XXIII.

Kẹ fāhẹi gbi ti hijẹa, ti li a ngiẹ Pilati yẹ.

2 *Kẹ ti tātōa a ngi māyia gela, tẹ, mu 'tā-moi ji mālẹi lo, a bōndẹi wū wōtẹ, a ti mābali ndōlo-nāvō vẹ va Sisari wẹ, yẹ, ta ngi vūlui lo Kristi lẹ māhẹi.*

3 *Kẹ Pilati i ngi molia, yẹ: Bīa lo Jewutsia ti māhẹi lẹ? kẹ i pōtẹa ngi ma, i ndẹ, yẹ: Bi dēnga.*

4 *Kẹ Pilati i ndēnga almami watsia ma, kẹ nūngetsia ma, yẹ: Ngī kāyẹ loni tā-moi ji ma.*

5 *Kẹ ti yīa a kpāya, tẹ: a nūngetsia jejia, a kāra wẹ Judia gbi hū, tātōnga Galili ma, i hiti hindẹi ji ma.*

6 *Kẹ kina Pilati i mēnini Galili, kẹ i molia, yẹ, ina tā-moi Galili-mo lẹ.*

7 *Kẹ kia i kōni kẹ i Herodi hẹmbẹi hū lo, kẹ i ngi lōa Herodi yẹ, na ngi vūlui bẹ iye Jerusalemi hū a na gbẹlẹmẹi.*

8 *Kẹ kina Herodi i Jisu loni, kẹ i gōhū nēnga gboh, jiva iye lōi lo i ngi lo hū lembingo, gbāmailẹ i hinda gbōtōma mēni lo ngi va: kẹ i gililo, yẹ, a to lo i kama-yēngẹ wẹ.*

9 *Kẹ i ngi molia a molli gbōtōa, kẹ Jisu i njia gbi wōtẹni ngi ma.*

10 *Kẹ almami watsia, kẹ kolo-nyẹgi-belẹtsia, ti lōnga, ta ngi māyia gẹ lẹkẹ a kpāya.*

11 *Ke Herodi, ke ngi gɔ-beletsia ti gbɛlɛa ngi ma, ti ngi yele, ti ngi māyili a ndōma gōle, ti ngi lō gboma Pilati yē.*

12 *Ifōlōi sē ma, Pilati ke Herodi ti wēnga a mbānga, gbāmailē tōma lo iye ti lūa hū ngōva ma.*

13 *Ke Pilati i almami watsia wāle, ke mahū-gbē-beletsia, ke nūngetsia.*

14 *I ndē ti ma, ye: wu wa a tā-moi ji nya yē, kia nūmui na na a nūngetsia ti wū hū wōtē; ke kpɛle, ke nya, kina ngi ngi molini wu yāma, ngi kāyē gbi loni tā-moi ji hū, hāni ndsia va wu ngi māyia geni va.*

15 *O Herodi be, gbāmailē ngi wu lōi lo ngi yē, ke kpɛle ti hinda gbi wēni a ngi yē, a hā gāma wēle.*

16 *Fālē, nga ngi lēwē lo, ngi gbē ngi ma, i li.*

17 *Gbāmailē mähōungo yelē, i gbē nūmu yēla ma ti wē kōmēi ma.*

18 *Ke ti gbi ti gbāwua yēla kpē, tē ā tā-moi ji wa, bi gbē Barabasi ma mu wē.*

19 *Na njanja hinda yēla va, i pēni tā-wāi hū, ke nū wā va, ti ngi wili kpindi wēlē bu.*

20 *Ke Pilati, ngi lūmango, i gbē Jisu ma, i ndēnga gboma ti ma.*

21 *Ke ti gbāwua, tē, ngi kpàkpà krosi ma, ngi kpàkpà krosi ma.*

22 *Ke i ndēnga ti ma isāwagēi ma, ye: Gbē hinda nyāmu lo tā-moi ji i pēnga? ngi hinda gbi*

loni ngi hũ mǎhōungo i hā; fālē nga ngi lēwē lo, ngi gbē ngi ma, i li.

23 Kē ti gbonda hũ a ti wōi ngēlē ma, ta moli ngi kpàkpà va krosi ma; kē ti wōtsia, kē almami watsia ti ndēi ti lēwēa.

24 Kē Pilati i sēlia, i wē kia ti moli la.

25 Kē i gbēnga na ma ti wē na njanja hinda va, kē nū wā va ti pīlini kpindi wēlēi bu, na tiye molini, kē i Jisu vēa ti wē, kia ti lōni la.

26 Kē kina tiye lima a ngiē, kē ti Simoni hōunga Kirine-mo yēla a hijē kpālēi hũ, ta lo ti krosi lāni ngi ma, pōpō va Jisu wōma.

27 Kē fāha gbōtōa ti tōnga ngi ma, kē nyāhanga, nāsia ta ngi wōwo, ta ngāya wu ngi va.

28 Kē Jisu i wōtēa ti yē, i ndē, ye: Jerusalemi ngi nyāha-lēnga, wā wō nya va, kē a wō wu vūlutsia va, kē wu lēngetsia.

29 Gbāmailē, kpēle, ifōlōtsia lo wāma, na hũ ta ndēma, tē, nāsia ti betēngo lē ti gbēmango, kē kōi nāsia tī ndēnga lēni, kē nyintsia, tī fēni ndō wē.

30 Kē ta tātō lo a ndēla ngīyetsia ma, tē: gūla mu ma, kē bēmēletsia ma, mu māvēlē.

31 Gbāmailē ina ti hindēi jtsia wēnga ngūru wūndu hũ, gbo ta wēma imbēi hũ?

32 Kē ti ya a hinda nyāmu-bēla wēka fēlēa, kē ti ti wā va.

33 Kē kina tiye wāni hindēi ta tōli a Ngū-gōkō, na lo ti ngi kpàkpà krosi ma, kē hinda nyāmu-

beletsia be; yēla ngi yēja lōkōi ma, ke ipēkēi ngi gōwoi ma.

34 Ke Jisu i ndēnga, ye: Nya Ke, mānu ti ma, ji va tī hindēi go ta pē. Ke ti ngi gūlēi golea, a ndā gbē la.

35 Ke nūngetsia ti lōnga, ta kpēle: ke mahū-gbē-beletsia be, ti ngi yelea, te, A mbānga bāwō, gbē i ngi vūlui bāwō; ina Kristi lo a ngiē, Ngéwo mahō-moi.

36 Ke ko-beletsia be ti ngi yelea, ta wā ngi yē, ta ngi go a ndō dagba.

37 Te: ina Jewutsia ti māhēi lo abiē bi vūlui bāwō.

38 Ke kolo nyégingo lo iye ngi mahū Helleni yiēi hū, ke Latini, ke Hibru: **JI LO JEWUÍSIA TI MAHÉI LĒ.**

39 Ke hinda nyāmu-bela ti yēla na tiye heleni, i njia nyāmu lēnga ngi ma, ye: ina Kristi lo abiē, bi vūlui bāwō, ke mua.

40 Ke ipēkēi i pōtēa, i gbāndē ngi ma, ye: Bē lūwa Ngéwo ma, jī va bia be bi sēli hinda yakpēi hū lo?

41 Ke mua, mu na lo a tōnya, gbāmailē mua lo pāgēi jōma, mahōunga mu hinda nyāmutsia va: ke tā-moi ji ī hinda gbi wēni nyāmungo.

42 Ke i ndēnga Jisu ma, ye: Ndēmōi, gīli angē, kina bi wa lo bi gēnyēi hū.

43 Ke Jisu i ndēnga ngi ma, ye: A tōnya

ngi nge bi ma, fōlōi ji ma, bia, ma ye lē
Paradisi hū.

44 Ke fōlō ngūndia ye lo, ke kpindi welēnga
ndōloi hū gbi ngiye ke kpoko vōlōi.

45 Ke fōlōi i gbindia, ke kōlēi Ngéwo wēlēi bu, i
bela ndā.

46 Ke kina Jisu i gbāwuni ngēlēya, ke i ndēngu,
ye: Nya Ke ngi nya yāfēi vēnga bi yēya mahū-gbē
va, ke kina i ji lēni ke i hānga.

47 Ke kina kūgbēi, iko-bela hondo yēlēi mahū, i
nr loni iye wēni, ke i Ngéwo lātōnga, ye: A tōnya,
tā-moi ji tōnya-mo ye lē.

48 Ke nūngetsia gbi tiye wāni to va, kia ti hin-
detsia loni ti wēni, ti ti līmetsia lēwē ti yāma.

49 Ke ngi go-beletsia gbi, ke nyāhangetsia ti tōni
ngi ma, ta hijē Galili ti lō kūhama po, ta hindēi
jtsia gbē.

50 Ke kpēle, tā-mo yēla lo iye na, ngi bijēi a
Josufu, ngū hite-mo yēla, ke nūmu yēkpē lo a ngiē,
ke tōnyango.

51 Tā-moi ji iye lūmani ti wu hitēi ma, ke na ti
pēni; iye hijēni Arimatia lo, Jewutsia ti lā-wa yēla
hū, ngi vūlui bē iye Ngéwo gēnyēi mawulō.

52 Tā-moi ji i lī lo Pilati yē, i Jisu ngi wōmēi
veli.

53 Ke i ngi njēinga, i bēmbē kūla gōlē hū, i ndā
kāmba hū, tiye mbōni kotu hū, hindēi tī nūmu gbē
lai lo na.

54 *Kẹ hūgbāte vōlōi ye lẹ, kẹ Sabati i la kpēla.*

55 *Kẹ nyāhangetsia be nāsia ti hijēni Galili ti tō
ngi wōma, ti kāmbeí gbē, kẹ ngi wōmēi la gii.*

56 *Kẹ ti yāma ti hēwēa hūgbāte kẹ mali wulōa, ti
lẹvu Sabati vōlōi ma, kia sāvēi ndēni.*

NGŪ XXIV.

*Kẹ ifōlōi ihālagēi ma i loíi hū, a ngēnda tetēi, ti
wā kāmbeí gāma, ti wa a hēwetsia tiye hūgbāteni,
kẹ mbānga wēka ti ti wōma.*

2 *Kẹ ti mālēa kotui gīkilingo kāmbeí la ma.*

3 *Kẹ ti wanga, kẹ tí Ndémoi Jisu ngi wōmēi
mālēni na.*

4 *Kẹ kina i wēni, kia ti wū hū wūngo ye lẹ gboi
hindēi jì va, kpēle hindō fēlēa ti lōni ti gbēla kūla
māvōngo hū.*

5 *Kia tiye lūwani, kẹ ti ti yāmetsia wē ndōlomēi,
ti ndē ti ma, tẹ, gbē va lo wa fū-moi goli hā-
bēla lia.*

6 *Ī bēi, kẹ i hijēa ndōwu: A gīli kia iye nlēni
wu ma, kina lẹ iye Galili hū.*

7 *Ye, ta nūmu hindō-lōi vē lo nūnga nyāmuetsia ti
yēya, ti ngi gbàkpà krosi ma, kẹ fōlōi isāwagēi ma a
gbā lo ndōwu.*

8 *Kẹ ti gīlia a ngi lā-yiēisia.*

9 *Kẹ ti hijē kāmbeí gāma, ti hindēi jīsia gbi lẹ
nāsia ma, ti pū mahū yēla, kẹ nāsia gbi ma ti loni.*

10 *Kẹ Maria Magdalini yẹ lẹ, kẹ Joana, kẹ Maria Jakobi ngi njẹ, kẹ nyāha wẹkẹtsia, tiyẹ ti wọma, ti hindẹi jtsia lēni tō-beletsia ma.*

11 *Kẹ ti lā-yiẹtsia ti wẹni kia njā gbāma na, kẹ tī ti hōuni a tōnya.*

12 *Kẹ Pita i hijẹa, i li a pimẹ kāmbeḥi gāma, i māwẹ, i kūla gọletsia lo ti lāni gbà, i yāma, ngi nēmahū wūnga na va iyẹ wẹni.*

13 *Kẹ kpẹle, ti fẹlẹgẹ, ti ya fō yakpẹ na ma, fūla yẹla hū, ta tōli a Emausi na hū gūhango yẹ lẹ Jerusalemi ma stadia nū sāwa gboyongo.*

14 *Kẹ ti yepẹnga hindẹi jtsia gbi va, tiyẹ wẹni.*

15 *Kẹ kina i wẹni, kia tiyẹ yepema ta ti nyonyo moli, kẹ Jisu ngi vūlui i la ti gbẹla, i li ta tiẹni.*

16 *Kẹ ti yāmetsia hōungo yẹ lẹ, kẹ tā ngi go.*

17 *Kẹ i ndẹnga ti ma, yẹ: gbẹ yepẹ lo a jtsia wa ndẹwẹ wu nyonyo ma, kia wa jā? Kẹ gbẹ va lo wu tī nyāningo?*

18 *Kẹ ti yẹlagẹ na ngi bijẹi Kleopasi, i pōtẹa, i ndẹ ngi ma, yẹ: Bia lẹkẹ lo hōta abiẹ Jerusalemi hū, na bī hindẹi jtsia go ti wẹni fōlōi jtsia ma?*

19 *Kẹ i ndẹnga ti ma, yẹ: gbẹ hinda? kẹ ti ndẹnga ngi ma, Jisu va, Nazareti-moi, na profiti yẹ lẹ, kpāyango ngi wẹlẹ hinda hū, kẹ njā hū Ngẹwo yāma, kẹ nūngetsia gbi.*

20 *Kẹ kia almami watsia kẹ mu mahū-gbẹ-beletsia ti ngi vẹni, ti ngi jẹlini, ngi wā va, kẹ ti ngi gbàkpà krosi ma.*

21 *Ké muye to, mé, ta lo nāmui lē a Israeli wumāō-wō; ké a ji gbi, fōlōi ji lo isūwagēi lē kia hindēi jtsia tiye wēni.*

22 *Ké nyāhanga tēnga ti mu līa ndsia ti lini a ngēnda tetēi kāmbēi gāma, ti pēi lo mu wū hū i wū.*

23 *Ké kina tī ngi wōmēi loni, ké ti wa, ti ndē tē, ti Ngēwo lō-bela bē loni nengē hū, ndsia ti ndēni, tē, ngi vūngo lē.*

24 *Ké ti tēnga ti mu līa ti lini lo kāmbēi gāma, ti mālē kia nyāhangetsia ti ndēni, ké ta lo ti ngi loni.*

25 *Ké i ndēnga ti ma, ye: O wua wu nēmahū i lēwēni, ké wu lī lelēngo hōu va a tōnya na gbi profitsia ti ndēni wō!*

26 *Mā-i-hōuni Kristi va, i mōnē a hindēi jtsia, i wa ngi māvōi hū?*

27 *Ké i tātōnga Musa ma, ké profitsia gbi, i kolo uyégingōtsia gbi hūgē atiē ngi vūlui va.*

28 *Ké ti la fūlēi gbēla, hindēi tiye lima na, ké i pēnga pēngo bē a lēwē lo.*

29 *Ké ti ngi hūhōunga a kpāya, tē, A mu hēi, gbāmailē kpoko lo, ké fōlōi i ya na; ké i wānga hēi va ta tiēni.*

30 *Ké kina i wēni, kia i hēnti mēhē mē va ta tiēni, i kpohūi wūmbu, i mbēte, i ngālē, i fē ti wē.*

31 *Ké ti yāmetsia ti lāwōa, ké ti ngi gōnga, ké i lōnga hū ti yāma.*

32 *Kẹ ti ndēnga ti nyonyo ma, tẹ: Mu l̄sia ti mu moni mu gōhū, kia iye pēni amuē pēl̄i hū, kẹ kia i kolo nyégingōtsia hūgeni amuē?*

33 *Kẹ ti hijēnga ikpēl̄i sē ma, ti yāma Jeru-salemi hū, ti mālē pū mahū yēl̄etsia, ti yāndongo, kẹ n̄sia ta tiēni ye lē:*

34 *Tẹ: Ndēm̄oi, i gb̄anga ndōwu a tōnya, i gēnga a Simoni.*

35 *Kẹ ti ndēnga ti ma hindetsia ti ye wēni pēl̄i hū, kẹ kia ti ngi goni kpohui yalēl̄i hū.*

36 *Kia ti hindēi j̄tsia lēni, kẹ Jisu ngi v̄l̄ui i lōnga ti l̄ia, i ndē ti ma, ye: Nd̄l̄ēli iye wu ma.*

37 *Kẹ muamua i lēnga atiē, ti lūwa gboñ, ta ḡli, tẹ, ti ngāfa longā.*

38 *Kẹ i ndēnga ti ma, ye: Gbē va lo wa lūwa? Kẹ gbē va lo wu nēmahutsia ti ḡli?*

39 *Nya-l̄ōkōtsia gbē lē, kẹ nya gowōtsia, wu kō, kẹ nya v̄l̄ui m̄ia. A jā angē, wu to; gbāmailē nduru i ngāfa ma, kẹ kāl̄ea, kia wa to i nya ma.*

40 *Kẹ kina i ji lēni, kẹ i ngi l̄ōkōtsia gēnga atiē. kẹ ngi gowotsia.*

41 *Kẹ kia lē t̄i hōuni a tōnya kōhūn̄ēi va ti wū hū wūngo, kẹ i ndēnga ti ma, ye: mēh̄ lo mbēi wu yēya?*

42 *Kẹ ti ngi gōnga a nyē ȳilingo, kẹ komi ta.*

43 *Kẹ i mbūmbua, i mē ti yāma.*

44 *Kẹ i ndēnga ti ma, ye: Nj̄iēi j̄tsia lo ngi ndēni wu ma, kia lē ngiye wu l̄ia, nge, hindetsia gbi ta wē*

lo, *násia nyégingo Musa jáwāi hū, ke profitsia, ke ngūlē goloī hū nya va.*

45 *Ke i ti nēmahutsia lawōa, ko ti kolo nyégingotsia hūgo.*

46 *I ndē ti ma, ye: Nī lo nyégingo, ke nī lo mākōungo Kristi i mone, i gbā ndōwu fōlōi isāwagēi ma.*

47 *Ke ko ti nēmahūi wōtē lē, ke mānula hinda nyāmua ma ngi bijēi hū kēnyēi gbi lā, tātōngo Jerusalemi hū.*

48 *Ke wua lo sēlia aruē hindēi jtsia va.*

49 *Ke kpēle, ngi nya Ke lā-yiēi lōnga wu ma, ke a hēi tā-wāi Jerusalemi hū, ngīye wu māyilingo a ye lē a kpāya a hijē ngēlē ma.*

50 *Ke i gbā ta tiēni, ti hiti Betani hū, ke i ngi lōkōtsia lenga, i ti bētē.*

51 *Ke kina i wēni, kia lē i ti bētēma, ke i gbenda ti ma, i lē ngēlē-gōhū.*

52 *Ke ti māwēnga ngi yē, ti yāma Jerusalemi hū, a kōhūne wā,*

53 *Tiye Ngēwo wēlēi bu lo ku gbi ma, ta Ngēwo lātō, ta ngi bēlē. Amin.*

(*Ikēlēma.*)

NJĪA-YĒKPĒĪ JOHANI NYĒĜINI.

NGŪ I.

Itātōmēi Njiēi iye na lo, ke Njiēi ta Ngēwo yelē, ke Njiēi Ngēwo yelē.

2 Na sē lo iye itātōmēi a Ngēwo.

3 Ta lo i hāntsia gbi gbāteni; ke ngi wōma hāni gbi iye gbāteni, na iye gbāteni.

4 Ngī hū lo Ndēvu iye na; ke Ndēvui na lo i wēni a nūnga, i ti vōvō.

5 Ke Hēmui i vōa kpindi hū; ke kpindi ī hūgoni.

6 Hindō yēla lo iye na Ngēwo tēwēni, ngi bijēi lo a Johani.

7 Ta sē lo i wāni sēli va; sēli hōu va Hēmui ma, ta lo nūmui gbi a hōu a tōnya ngi jā hū.

8 Ta ī lē Hēmui na a wē a ngiē, ke tiye ngi dēwē lo, sēli hōu va Hēmui na ma.

9 Ta lo Hēmui itōnyagēi yelē, na a Hēmu ge a nūnga gbi, ta wa ndōloi hū.

10 Iye ndōloi hū lo; ke ta lo iye ndōloi gbāteni; ke ndōloi iye ngi goni.

B

11 *Iye wāi lo ngi ndēi yē, ke ngi ndetsia tī ngi gūluni.*

12 *Ke na gbi yē, ti ngi jōni, tia lo, i kpāya vēni, ti wē a Ngéwo lénga; nā yē ta ngi bijēi hōu a tōnya.*

13 *Násia tīye ti lēni a nāma; tabao ndūi iye lūmani; tabao nūmu be iye lūmani, ngtyema Ngéwo.*

14 *Ke Njēi iye gbāte lo a Ndū; iye mu lūahū; ke mu ngi loa ngi gbātēi hū, kpātēi Kēi lo yakpēi lēkē va, vēnjo a mānuma, ke tōnya.*

15 *Ke Johani iye sēli hōui lo ngi va, a gbao, ye: Ji lo ngi yē ngi yāa lē: Nūmui na, a wāma nya wōma, iye nya lūwo lo; gbāmailē iye nya lūwo lo.*

16 *Ke a ngi lavēi mu gbi, mu soa mānuma mānuma va.*

17 *Gbāmailē Musa lo iye sāwēi vēni; mānuma ke tōnya tiye wāni a Jisu Kristi lo.*

18 *Nūmu gbi ī la Ngéwo do ī lē ku gbi ma; ngi Lōi yakpēi iye ndēni, na nī i Kēi yāka hū, i ngi gēa a muē.*

19 *Ke Johani ngi jēli lo, kina Jewutsia ti almamtsia ke Levittsia dēwēni, ta hijē Jerusalemi hū ngi mōli va, ye: Yē lo abiē?*

20 *Ke i lūma a tōnya, ī magālīni, ke i lūma a tōnya, ye: Kristi yā angē.*

21 *Ke ti ngi mōlia, te: gbē hāni hō? Eliasi lo*

abiē? *ke i ndēa, ye: ta yā angē. Bia lo profiti na abiē? Ke i pōtēa, ye: sāgō.*

22 *Ke ti ndēnga ngi ma, te: yē lo abiē? ko ma lūma nā wē ti mu lēwēni, bē gbē bi vūlui va?*

23 *I ndē: Nya lē a ngō yēlēi a gbao ngōlēi hū: a pēlēi bona gbātē Ndēmōi wē, kina profiti Isaya, iye ndēni wō.*

24 *Ke nā Faristsia tiye, ti ti dēwēni.*

25 *Ke ti ngi mōlia, te ngi ma: gbē lē hō ba baptisi wē, ina Kristi na yā abiē o Eliasi, o profiti nā?*

26 *Ke Johani i pōtēa ti ma, ye: nga baptisi wē a nja lo, ke yēla lo dōni wu lia, nā wū ko;*

27 *Ta lo a wāma nya wōma, iye nya lūwo lo, ngi gokēi ingēyēi nya mā-ī-hōuni vūlō va.*

28 *Hindēi jtsia tiye wēni Betabara lo Jordani wōma, na Johani iye baptisi wē na.*

29 *Fōlō wēkēi na ma Johani i Jisu lo, a wa ngi yē, i ndē: Ngēwo ngi Bāla-lōi gbēle, na a hinda nyāmui wūmbuma ndōloi hū!*

30 *Ji lo na ngi yema, nge: Hindō lo wāma nya wōma, na nya lūgo; gbāmailē iye nya lūgo lo.*

31 *Ke ngiye ngi gō, ke ta ngi gē lo a Israelit̄sia, na va māa, ngi wā baptisi wēma a nja.*

32 *Ke Johani i sēli hōua, ye: ngi Ngāfēi doi lo, a hijē ngēlē-gōhū, a yēi kina Bōmukūlō na, ke i hēi ngi ma.*

33 *Ke ngiye ngi gō, ke na i nya dōni baptisi*

wēma a nja, i ndē lo nya ma: tā lo ba lo Ngāfēi a yēi, i hēi ngi ma, ta sē lo, a baptisi wē a (Ngéwo) Ngāfa yakpēi.

34 Kē ngi toa, ngi sēli hōua, kē ji lo Ngéwo-hindō-lōi lē.

35 Fōlō wēkēi ma gboma Johani i dōni, kē ngi wōma-bēla fēlēa.

36 Kē kina iye Jisu lo a jīa, i ndē: a Ngéwo ngi Bāla-lōi kpēle!

37 Kē ngi wōma-bēla fēlētsia ti mēnia, a yīa, kē ti tōa Jisu wōma.

38 Kē Jisu i wōtēa, i ti lo, ta tō ngi wōma, i ndē ti ma, ye:

39 Gbē lo wa kōkoli? Kē ti ndēa ngi ma, tē: Rabbi, na mīa ta ndē: Kā-moi, mī lo bi na?

40 Kē i ndēa ti ma: a wa, wu to. Kē ti wa, ti hindēi lo i na. Kē tiye na lo ta tiēni a fōlōi na; gbāmailē kpoko vōi yelē.

41 Na fēlēi tiye Johani wō mēnini, ti tōni ngi wōma, yēla lo Anderu, Simoni Pita ngi ndēi.

42 Ta yēsē lo iye ngi ndēi vūlui, Simoni, doni, i ndē ngi ma, ye: Mu Messia doa, ta lo ta pōtē Kristi.

43 Kē i wā a ngiē Jisu yē. Kina Jisu i ngi loni, i ndē, ye: Simoni lo abiē, Jona ngi lōi; ta bi dōli lo a Pita, ta lo ta ndē a kotu.

44 Fōlō wēkēi na ma lo iye lūmai lo a lila Galili

hū, ke i Filipi doa; ke Jisu i ndēa ngi ma: tō nya wōma.

45 *Ke Filipi iye nū Betsaida lo, Anderu ke Filipi ti dēi.*

46 *Ke Filipi i Natanieli do, i ndē ngi ma, ye: mu nūmui loa, na Musa sāwēi hū, ke profittsia tiye nyégini, Jisu, Nazareti-moi, Josufu ngi hindō-lōi.*

47 *Ke Natanaeli i ndē ngi ma, ye: hinda yēkpē a gbā lo Nazareti hū? Filipi i ndē ngi ma, ye: wa, bi to.*

48 *Ke Jisu i Natanaeli doa, a wa ngi yē, i ndē ngi ma, ye: kpēle, Israeli-moi lo a tōnya, nā nū bāya gbī ngi hū.*

49 *Ke Natanieli i ndēa ngi ma, ye: mī gbē lo bi nya goni? ke Jisu i pōtē, i ndē ngi ma, ye: kpēi Filipi iye bi dōlini, gbēi bi ye ndāha wūlui bu, ngiye bi doi lo.*

50 *Natanieli i pōtē, i ndē ngi ma, ye: Rabbi, Ngēwo ngi Hindō-lōi lo abiē; Israelittsia ti māhēi lo abiē.*

51 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: ji va ngi ndēni bi ma, nge, ngi bi doi lo ndāha wūlui bu, bi hōu a tōnya? Ba hāni wāwā do lo, ti dēwē jtsia ma.*

52 *Ke i ndēnga ngi ma: a tōnya, a tōnya, ngi ndē bi ma, ji wōma, wa ngēlē-gōhū do lo i lawō, ke Ngēwo ngi anjeltsia ta be de ta yēi nūmu hindō-lōi ma.*

NGŪ II.

Ke fōlōi isāwagēi ma nyāha-jō-gōmēi lo, iye Kana, Galili hū, ke Jisu ngi njēi iye na lo.

2 *Ke Jisu, ke ngi wōma-bēlēsia tiye ti dōli lo nyāha-jō-gōmēi ma.*

3 *Ke kina tiye lōni a ndō, Jisu ngi njē, i ndē ngi ma, ye: ndō gbī ti yēya.*

4 *Ke Jisu i ndē ngi ma, Mamēi, gbo lo nga pē a biē? kpēi i la wāi lo nya va.*

5 *Ngī njēi i ndē bōilōpōtsia ma, ye: njēi gbi lo, i ndēa lo wu ma, a pē.*

6 *Ke kotu ya-vē woita lo tiye hēi na, kina Jewu-tsia ti wē-hindēi na ngūa wē va, ti gbi gāli fēlē o sāwa jōngo.*

7 *Jisu i ndē ti ma, ye: a fētsia vēnda a nja, ke ti ti vēnda, i hiti ndā jō.*

8 *Ke i ndē ti ma, ye: a ndā na, wu li la fāhēi imahū-moi yē mēhēi, ke ti yā la.*

9 *Ke kina fāhēi imahū-moi mēhēi va iye njēi goni na tiye gbāteni a ndō (ke iye kpē go iye gbāteni, ke bōilōpōtsia ti njē lāni tiye koi lo) fāhēi imahū-moi mēhēi va, i nyāha-jō-moi dōli;*

10 *I ndē ngi ma, ye: nūmui gbi a tātōmēi a ndō yēkpē hēi lo, ke kina nūnga ti gbolēa lo pānda, ke na ni nyāmungo, ke bi ndō yēkpē lāma-gbātē ke ikpēi ji.*

11 *Kabānde dōtōmēi ji lo Jisu i pēni Kana Galili hū, ke i ngi gbātēi hūge, ke ngi wōma-belēsia ti ngi hōu a tōnya.*

12 *Ji wōma i yēi Kaperni, ta, ngi njē, ke ngi ndēnga, ke ngi wōma-belēsia, ke tī lembini na fōlō gbōtōa.*

13 *Ke Jeurutsia ti gōmēi paska iye hiti lo ma, ke Jisu yā Jerusalemi hū.*

14 *Ke i toa kā-wé bu nāsia ta nīkanga mājia, ke mbālanga, ke bōmukūlōa, ke nāvō mawōvi-bēla ti hēini.*

15 *Ke kina iye ngēya mūmu gbāteni a gbāto, i ti gbē kā-wé bu mbālangetsia, ke nīkangetsia, i nāvō wōtē-bēletsia ti nāvōi vāya, i ti mēsēi gūla.*

16 *I ndē na ma, ta bōmukūlōtsia mājia, ye: a hāni jtsia wūmbu bē; wā nya Kē wēlēi wē a fēlēgo-bēla ti wēlē.*

17 *Ke na iye nyégini ke i hitia ngi wōma-belēsia ti nēmahū: ndī gbandi bē wēlēi va, i nya mēa.*

18 *Ke Jewutsia ti ndē ngi ma, te: Gbē nāli lo, bē ke a muē, ji va ba hindēi jtsia wē?*

19 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: A kā-wēi ji nyāni, ke fōlō-sāwa hū nga tō lo.*

20 *Ke Jewutsia ti ndēa, te: nū fēlē gbōyongo, ke fō woi ta kā-wēi ji ti tōma, ke bē ba tō lo fōlō sāwa hū?*

21 *Ke iye yā ngi gbūha gā-wé ma lo.*

22 *Ke kina iye hijēni hēi hū, ngi wōma-belēsia*

tiye gili lo, ke iye ji lē lo ti ma; ke ti kolo hōua a tōnya, ke njiēi Jisu iye ndēni.

23 *Ke kina iye Jerusalemi paska ikōmēi vōlōi ma, ti gbōtōma ti ngi bijēi hōu a tōnya, kina tiye kabānde hindēsia loni, iye pēni na.*

24 *Ke Jisu ī ngi nēmahū wuana ti ma, gbāmailē i nūnga gbi gọ lo.*

25 *Ke i nga-māni gbi jōni nūmu i wa a sēli va ngi mbā ma, gbāmailē i hāni gọ lo nūmu hū.*

NGŪ III.

Hindō yēla iye na Farisi-mo, ngi bijēi Nikodemu, Jewutsia ti mahū-mo.

2 *Na vūlui lo iye wāni Jisu yē a kpindi, i ndē ngi ma, ye: Rabbi, mu kọ lo ke kā-mo lo abiē, bi hijēni Ngēwo yē; gbāmailē nūmu gbi ē kabānde hindēi jtsia wē, bi pēma, ngtyema ta Ngēwo ta ye lē.*

3 *Ke Jisu i pōtē, i ndē ngi ma, ye: A tōnya, a tōnya, ngi ndē bi ma, ngtye ma nūmu a lē wōma gbōma, ē gū a Ngēwo gēnyēi do lo.*

4 *Nikodemu i ndē ngi ma, ye: nūmu a yē lē kina i wōva lē? A li lo gbōma hū fētē ngi njēi gōhū i lē?*

5 *Jisu i pōtē, a tōnya, a tōnya, ngi ndē bi ma, ngtye ma, nūmu a lē a njēi ke Ngāfēi, ē gū a lila Ngēwo gēnyēi hū.*

6 Na n̄i ndūi i ndēni, ndū lē, na n̄i Ngāfēi i ndēni ngāfa lē.

7 Bi hū a wū ji va ngi ndēni bi ma, nge, wa lē lo gboma ?

8 Fēfēi a v̄e lo hindēi gbi i lōni, i v̄e na, kē ba ngi w̄oi mēni lo, kē b̄i hindēi go a hijē na, kē hindēi a li na ; n̄i nūmui gbi lo na Ngāfēi i ndēni.

9 Nikodemu i pōtē, i ndē ngi ma, ye : hindēi j̄isia ta yē wē ?

10 Jisu i pōtē, i ndē ngi ma, ye : bia lo Israeli-belēsia ti gā-moi abiē, kē b̄i hindēi j̄isia go ?

11 A tōnya, a tōnya, ngi ndē bi ma, nge, hāni na mu kongo, ta lo ma ndē ; hāni na mu toa, ta lo ma sēli hōuma, kē wū mu j̄eli j̄oni.

12 Ina ngi hāntsia ti ȳia lēa lo wu ma ndōi ji hū, kē wē hōu a tōnya, wa yē hōu a tōnya ina ngi hāntsia ngēlē-gōhū ȳia lēa lo ?

13 Kē nūmu gbi i la li lē ngēlē-gōhū, nḡtye ma na i hijēni ngēlē-gōhū, Nūmu-hindō-lōi na ngēlē-gōhū.

14 Kē kina Musa iye k̄ali deni ngēlēyā ngōlēi hū, n̄i bē Nūmu-hindō-lōi a dema ngēlēyā.

15 Ta lo nūmui gbi i ngi hōu lo a tōnya ē lōhū, kē kūnafo lēvu lo a jō.

16 Gbāmailē Nḡewo iye lōi lo n̄t a ndōloi, ta lo i ngi lōi yakp̄ei v̄eni, iye j̄oni ; ta lo nūmui gbi lo ngi hōua lo a tōnya, ē lōhū, kē kūnafo lēvu lo a jō.

17 Gbāmailē Nḡewo iye ngi Lōi d̄ewēni ndōloi hū, i ndōloi j̄eli va, ko ndōloi a b̄awō ngi hū.

18 *Nūmui na a ngi hōu a tōnya, tē ngi jēli; ke nūmui na i ngi hōuni a tōnya, ngi lengo lē ke-yakpē; gbāmailē i Ngéwo Lōi yakpēi i joni, i ngi bijēi hōuni a tōnya.*

19 *Ke jēli lo a ji, ke Fōfōi i wā ndōloi hū, ke nūnga ti lōnga a kpindi i dēwē fōfō ma; gbāmailē ti wē-hindēsia nyāmungo lē.*

20 *Gbāmailē nūmui gbi a hinda nyāmu wē tolōngo lē a fōfōi, tabao ē wa fōfōi gāma; ko ngi wē-hindēsia ta ge woi.*

21 *Ke nūmui na a tōnya hindēi wē, a wa lo fōfōi gāma, ko ngi wē-hindēsia ti ge; gbāmailē ti wēni Ngéwo hū lo.*

22 *Hindēi jtsia wōma Jisu, ta ngi wōma-belēsia ti wā Judia lōi hū; mīa lo ta tiēni ti ge na, ti baptisi wē.*

23 *Johani bē iye baptisi wē lo Ainin, Salemi gbēlānga, gbāmailē nja gbōtō iye na lo, ke ti wā, i ti baptisi wē.*

24 *Gbāmailē tīye Johani wīli lē kpindi wēbu.*

25 *Ke Johani ngi wōma-belēsia ke Jewutsia ti yia ngua va.*

26 *Ke ti wā a Johani wē, ti ndē ngi ma, tē: Rabbi, nūmui na ta wu yelē Jordani wōma, na nī bē sēli hōuni ngi yē, kpēle, ta sē lo baptisi wē na, ke nūnga gbi ti wa ngi yē.*

27 *Ke Johani i pōtē, i ndē, ye, hindō ē gū a hāni gbi jō lo, ngtye ma a hijē ngēlē-gōhū lo, i vē ngi yē.*

28 Wu vūlui wa nya jēli lo, na ngi ndēni, nge, Kristi yā angē, ke tā-mo lo angē ngi lūgo.

29 Nūmui na a nyāhēi jō, nyāha-jō-moi lē; ke nyāha-jō-moi ngi mbāi, na i dōni, a ngi wō mēni, ke ngi gōhūnēingo gboñ; gbāmailē i nyāha-jō-moi wō mēnia. Nya gōhūnēi lavēa na.

30 Ta a gbōtō lo, ke nya nga gonye lo.

31 Nūmui na a hijē mahū, i ti gbi mahū lo; nūmui na a ndōloi hū, ndōloi-hū-mo lē; a ndōloi yīa lo, a ndē; nūmui na a hijē ngēlē-gōhū, i ti gbi mahū lo.

32 Ke hāni na i toa, ke i mēnia, i jēli hōuma; ke nūmu gbī i ngi jēli hōuni.

33 Ke nūmui na, a ngi jēli hōu, i ndēa lo Ngēwo tōnyango lē.

34 Ke nūmui na Ngēwo i tēwēni, a Ngēwo yēi lo lē; gbāmailē Ngēwo i Ngāfēi hūmani a vē a ngiē.

35 Kēi i lōngo lē a Ndōi, ke i hāntsia gbi vēa a ngiē.

36 Nūmui na a Ndōi hōu a tōnya, i kūnafo lēvu lo jōni; ke nūmui na i Ndōi hōuni a tōnya, ē ndēvu do, ke Ngēwo ngi līdēi lo ngi ma.

NGŪ IV.

Kina nā Ndēmōi i kōni ke Farīstia ti mēnia, ke Jisu i gbātei lo, ke ngi wōma-bēla ti gbōtōngo, i baptisi wē, ti dēwē Johani ma;

2 (*Ji va bɛ Jisu ta vūli, ɪyɛ baptisi wɛ, kɛ ngɪyɛ ma ngi wɔma-bɛlɛsia.*)

3 *Iyɛ hijɛi lo Judia, i li gboma Galili hũ.*

4 *Ma hɔungo yelɛ ngi va, i dɛwɛ a Samaria wɛ.*

5 *Kɛ i wa ta-wāi hũ Samaria, na ta tɔli a Sikara, ndɔloi na gbɛānga Jakabu iyɛ vɛni ngi hindɔ-lɔi Josufu wɛ.*

6 *Kɛ m̄ia lo Jakabu ngi yā-lɔwɛi iyɛ na. Jisu gāhũ hāngo a ngi jiɛi i hɛi nja-lɔwɛi-la; kɛ fɔlɔ ngūndia iyɛ lɛ kinɛi.*

7 *Kɛ nyɔpɔ yɛla i hijɛ Samaria a wā njɛ-luma. Jisu i ndɛ ngi ma, yɛ: ngo gbolɛ va.*

8 *Gbāmailɛ ngi wɔma-bɛlɛsia tiyɛ li tā-wāi hũ lo, mɛhāni yɛya va.*

9 *Kɛ Samaria nyɔpɔi i ndɛa ngi ma, yɛ: i yɛ na, bia, Jewu-mo a biɛ, ba nya mɔli gbolɛ va, kɛ Samaria nyɔpɔ angɛ? gbāmailɛ Jewutsia t̄i gbɛi gb̄i Samari-bɛlɛsia ti hinda hũ.*

10 *Jisu i pɔtɛ, i ndɛ ngi ma, yɛ: ina biyɛ Ngɛwo bɔyɛi gɔi lo, kɛ nūmui na i ndɛni bi ma: ngo gbolɛ va, ba ngi mɔli lo a ndɛvu njɛi vɛ lo biɛ.*

11 *Kɛ nyɔpɔi i ndɛnga ngi ma, yɛ: Ndɛmoi, hāni gb̄i na bi yɛya ndā va, kɛ nja-lɔwɛi hũ jujungo lɛ, m̄i lo bi hijɛni na a ndɛvu yɛi na?*

12 *Bi wɔngo lɛ bi dɛwɛ mu kɛi Jakabu ma, na i nja-lɔwɛi vɛni mua, kɛ ta vūli bɛ iyɛ gbolɛ lo, kɛ ngi lɛnga, kɛ ngi do-hāntsia?*

13 *Jisu i pōtē, i ndē ngi ma, ye: nūmui lo gbi i njēi jì gbolēa lo ngi bōlo hū a bē lo gboma.*

14 *Kē nūmui gbi lo i njēi na gbolēa lo, nga fē ngi yē, ngi bōlo hū ē bē kūnafo; kē njēi na nga fē ngi yē, a wē lo ngi hū a nja-lōwa na a dē ndēvu hū kūnafo.*

15 *Nyáṗōi i ndēa ngi ma, ye: Ndémoi, ngo a njēi jì, ta lo nya bōlo hū ē bē gboma, tabao ngē wa bē nja lama.*

16 *Jisu i ndē ngi ma, ye: li, bi bi hīni dōli, wu wa bē.*

17 *Kē nyáṗōi i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: hīni gbī nya yēya. Jisu i ndē ngi ma, ye: bi ndē lo a tōnya: bē hīni gbī nya yēya.*

18 *Gbāmailē biye hīni lōlua jōi lo, kē i na nā bi jōa, bi hīni yā na; na bi ndēni tōnya lē.*

19 *Nyáṗōi i ndē ngi ma, ye: Ndémoi, ngi gīli nge profiti lo abiē.*

20 *Mu kēni tiye hē-wē lo ngtyē jì hū; kē wē Jerusalemi lo hindēi lē, māhōungo nūnga ti hē-wē na.*

21 *Jisu i ndē ngi ma, ye: Nyáṗōi, nya hōu a tōnya, ikpēi lo wāma, kina wē hē-wē ngiyēi jì hū, o Jerusalemi, wē hē-wē na Kēi ma.*

22 *Wa hēi-wē, kē wū hāni na gō; mu hāni gō lo ma hēma; gbāmailē mbāwō i hijēni Jewutsia ma lo.*

23 *Kē ikpēi lo wāma, kē ta lo na, kina tōnya-hē-wē-bēla ta hē-wē Kēi ma ngāfa hū, kē tōnya hū; gbāmailē Kēi a nā bōndēi lo goli hē va ngi ma.*

24 *Ngéwo ngāfa lē, ke ndsia ta hē-wē ngi ma, ta hē lo ngi ma ngāfa hū, ke tōnya hū.*

25 *Nyáṣpōi i ndē ngi ma, ye: ngi ko lo ke Messiai lo wāma (na ta tōli a Kristi, ke kina i wa lo, a hindēi gbi ge lo a muē).*

26 *Jisu i ndē ngi ma, ye: nya ngi yāma biē, nya lē.*

27 *Ke ji hū lo ngi wōma-belésia ti wā, ke ti hū i wū, kina a yēpē a nyáṣpōi, ke nūmu gbī ì ndēni ngi ma: gbo lo bi kolima? o gbo bi ndēma ngi ma?*

28 *Nyáṣpōi i ngi ya-véi lōa, i li ngi yē tā-wāi hū; i ndē nūnga ma:*

29 *A wa, wu hindōi lo, i hindésia gbi lēni nya ma, ngi pēni ngōva ma; Kristi yā na ji?*

30 *Ke ti gbiā tā-wāi hū, ti li ngi yē.*

31 *Ikpéi na ma ngi wōma-belésia ti ngi mānene, te: kā-moi, mēhē mē.*

32 *Ke i ndēa ti ma, ye: mēhāni lo nya yēya mē va, wū ko.*

33 *Ta mīa na ngi wōma-belésia ti ndēni ti nyōnyo ma: nūmu gbi wa le ngiē a mēhāni mē va?*

34 *Jisu i ndē ti ma, ye: nya mēhāni lo a nūmui wē hindēi wēla, na nya dōni, ke ngi yēngēi gboyo va.*

35 *Wā ndē, ngālui nāni lē, ke tū-hāni-tēwē gbēi i wa? kpēle, ngi ndē wu ma, a wu yāmésia de ngēlēyā, wu gbāésia hū gbē; gbāmailē ti gbōwua kinēi tēwē va.*

36 Ke nūmui na a tēwē a pāwa jōla, ke a ngūlu wēi yāndo kūnafo lēvu hū; ke na a tū-hāni hī, ke i na a tēwē ta gōhūnēi lo a dēnga.

37 Ke ndālōngo hindēi ji ma njiēi tōnya lē: yēla a hī-wē, ipēkēi a tēwē.

38 Ngi wu dēwēa tēwē va, ta lo wē mone bi jō, wū ngēngē gbi wēni; nūnga wēkā ti yēngēa, ke wu wa ti yēngēi hū.

39 Ke Samari-belēsia ti gbōtōma tā-wāi na hū, ti ngi hōui lo a tōnya, nyāpōi lā-yiēi va, iye hōuni a sēli, ye: I hindēi gbi lēi lo nya ma, na ngiye pēni ngōva ma.

40 Ta mīa na kina Samari-belēsia tiye wāni ngi yē, ti ngi mānēne, tē, ta tiēni tiye lē; i lembi na fōlō fēlē.

41 Ti gbōtōma tiye hōui lo gboma a tōnya, gbāmailē ngi vūli lā-yiēi va.

42 Ti ndēnga nyāpōi ma, mū hōua na a tōnya bi lā-yiēi va; gbāmailē mu mu ngi wō mēnina, mua mu vūli bē; mu kōa ke Kristi lo a tōnya, ndōloi Bāwō-moi.

43 Ta mīa fōlō fēlē wōma, i dēwē mīa ma, i li Galili hū.

44 Gbāmailē Jisu vūli bē, iye hōui lo a sēli, ke profiti ē mbēlē jō ngi ndōloi hū.

45 Ke kina iye wāni Galili hū, Galili-belēsia ti ngo jō; tiye hindēi gbi doi lo, iye pēni Jerusalemi hū kōmē-gāmēi; gbāmailē tia bē tiye lī lo kōmē gamēi.

46 *N̄i gboma Jisu i wāni Kana Galili, hindēi iye n̄jēi i wōtē a ndō. Kē Sāma-lākpāō yēla lo iye na, ngi hindō-lōi i higbē hū Kaperni.*

47 *Kē kina iye mēnini kē Jisu i gbiā Judia, i wā Galili hū, i li ngi yē, i ngi mānēnē kō a yēi, i ngi hindō-lōi bāwō; gbāmailē lēkē i hā.*

48 *Kē Jisu i ndēa ngi ma, yē: kē wā nāli do p̄ēi, kē hinda wāwā, wē hōu a tōnya.*

49 *Sāma-lā-kpa-lōi i ndē ngi ma, yē: Ndēmoi, yēi, nya lōi a la hā.*

50 *Kē Jisu i ndē ngi ma, yē: li biž, bi hindō-lōi vūngo lē; kē tā-moi i n̄jēi hōua a tōnya Jisu i ndēni ngi ma, kē i ya ngiē.*

51 *Kē kina iye yeima ngi b̄ilōpōtsia ti ngi mālē, ti ndē ngi ma, tē: bi hindō-lōi vūngo lē.*

52 *Kē i ti mōlia a ikp̄ēi iye tātōni a bāwōla, kē ti ndēa ngi ma, tē: sina, kp̄ēi iwofēlagē ma lo higbēi i gbēni ngi ma.*

53 *Ta mīa kēi iye goni kē māvulēi iye gbēni ngi ma a igbēi na lo Jisu iye ndēni ngi ma, yē: bi hindō-lōi vūngo lē; kē ta vūli bē i hōu a tōnya, kē ngi wēlēi gbi.*

54 *Ji lo kabāndē ifēlēgēi lē Jisu i p̄ēni kina iye gbiāni Judia hū, i wā Galili ma.*

NGŪ V.

Ji wōma Jewutsia ti gōmē-gbēi lo, kē Jisu i denga Jerusalemi ma.

2 Pōpa lo iye Jerusalemi, mbāla mājiamēi gbē-lānga, na ta tōli a Hibru yiēi hū Betesda, kolēnga hinda lōlua.

3 Jia hū lo higbe-bēla gbōtōa, ke mbōlē-bēla, ke tala-bēla, ke na ti bēngo ti lāni, ta njēi jijialēi māwulo.

4 Gbāmailē anjeli yēla iye wā lo a gbē hūlāngo pōpēi hū i njē jijia. Nūmui na yēsē a wīli njē hū, kina njēi jijialēi wōma, ke be higbe-gēqē lē a bawō lo.

5 Ke tā-mo yēla lo iye na higbe ngi ma fō nū yēla gboyongo mahū pū mahū woyakpa.

6 Ke kina Jisu i ngi loni i lāni, ke i kongo, ke i lembia na higbēi na hū, i ndē ngi ma, ye: bi lōni bi bāwō?

7 Ke higbe-moi i pōtēa, ye: Ndēmōi, nūmu gbī nya yēya, kina njē-jijia lo, i nya wīli pōpēi hū; ke kina ngi yā lima, ke ipēka hitēa hū nya lūgo.

8 Jisu i ndē ngi ma, ye: hijē, bi bi kpukoi wūmbu, bi jia.

9 Ke tā-moi i bāwōa ke-yakpē; ke i ngi gbukoi wūmbua, i jia. Ke ifōlōi na sē lē tēnē ma yelē.

10 Ke Jewutsia ti ndēnga ngi ma na iye bāwōni: tēnē vōloi lo; mā-ī-hōuni bi va lila a bi gbukoi.

11 Ke i pōtēa ti ma, ye: nūmui na nya bāwōni, ta sē lo i ndēni nya ma, bi gbukoi wūmbu, bi jia.

12 Ke ti ngi mōlia, nūmui i gbē mīa iye ndēni bi ma, bi gbukoi wūmbu, bi jia?

13 Ke nūmui na iye bāwōni, iye nūmui go;

gbāmailē Jisu i dēwēa hindēi na ma; fāha gbōtō iye na.

14 *Na wōma Jisu i ngi lo kā-wé bu; i ndē ngi ma, ye: kpēle, bi bāwōa, bā hinda nyāmu gbē wē gboma, o ngtye ma hāni nyāmu a wa lo bi yē.*

15 *Ke tā-moi yā i ndē Jewutsia ma, ye: Jisu mīa iye ngi bāwōni.*

16 *Ta mīa na Jewutsia ta tō Jisu wōma, ko ta ngi wā; gbāmailē i hindēi jtsia wēnga tēnē vōlōi ma.*

17 *Ke Jisu i pōtēa, ye ti ma: nya Kēi lo yēngēma a gbēi ji bē, nya bē lo yēngēma.*

18 *Ke Jewutsia tia hinda hālama lēkē ngi wā va; gbāmailē i tēnē vōlōi lēkē nyānini, ke i ndē lo gboma, ye: Ngéwo ngi Ke lē, a ngi vūli māhēwu a Ngéwo.*

19 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: a tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma: Hindō-lōi ē hinda gbi wē a ngi wūmagē, ke na a Kēi do a pē; gbāmailē hāni gbi lo a pē, jīa lo Hindō-lōi a pē.*

20 *Gbāmailē Kēi lōngo lē a Hindō-lōi, ke a hāntsia gbi gē lo a ngiē na ta vūli a pē; ke a ngēngē wāwā gē lo a ngiē, ti dēwē jīa ma, ta lo wū hū a wū.*

21 *Ke kina Kēi a pē hā-bēlésia ti hijē, i ndēvu vē tia, nī bē Hindō-lōi a ndēvu vē na wē i lōni.*

22 *Gbāmailē Kēi ē nūmu gbi jēli; ke i sēli gbi vēa ngi Hindō-lōi wē.*

23 Ta lo nūnga gbi ta bāgo Hindō-lōi ma, kina ta bāgo Kēi ma. Nūmu na ē bāgo Hindō-lōi ma, ē bāgo Kēi ma, na iye ngi dōni.

24 A tōnya, a tōnya, nge wu ma, nūmui na a nya lā-yiēi mēni, ke i nūmui na hōu a tōnya, na nga dōni, kūnafo lēvu lo a jō, ke ē wa sēli gāma, ke i dēwēa hā hū, i wā ndēvu hū.

25 A tōnya, a tōnya, nge wu ma, igbēi lo wāma, ke ta lo na, kina hā-belēsia ta Ngēwo Hindō-lōi ngi wō mēni, ke na ta mēni ta ndēvu jō lo.

26 Gbāmailē kina nī ndēvui Kē vūli hū, nī be i ndēvu vēa Hindō-lōi wē, iye ngi vūli hū.

27 Kē i kpāya vēa a ngiē sēli wē va; gbāmailē ta lo Nūmu-hindō-lōi a ngiē.

28 Wū hū a wū a ji: igbēi lo wāma, kina na gbi ti kāmbeisia hū, ta ngi wō mēni lo;

29 Kē ta gbā lo na ti hinda yēkpē wēni, i hiti ndēvu hijē gbēi ma; ke na ti hinda nyāmui wēni i hiti hā-hijē gbēi ma jēli ma.

30 Ngē hinda gbi wē a nya vūli wūmagē; kina nga mēni ngi sēli wē; ke nya jēli tōnyango lē; gbāmailē ngi nya vūli wūma hinda lo ma, Kē na wūma hindēi i nya dōni.

31 Ina nga sēli hōu lo a nya wūmagē, nya jēli tōnya ī lē.

32 Ipēka lo na nya hōu a jēli, ke ngi kō lo, ke sēli na, a nya jēli la tōnya lē.

33 Wu wō dēwēa Johani yē, ke i tōnyēi hōua sēli.

34 *Ke ngē sēli hōu hindō yēya ; ke hindēi jtsia nya ndē, ta lo kọ wa bāwō.*

35 *Ta lo hēmui ifōgē, ke imogē a ngiē ; wuyē lūmai lo a gōhūnēi la ngi hēmui hū kūlō nī.*

36 *Ke sēli wā lo nya yēya na i dēwēni Johani ndēi ma ; gbāmailē ngēngēi Kēi i vēni mbe gboyo va, ingēngēi na sē lo, a nya hōu a sēli ; ke Kēi lo nya dōni.*

37 *Ke Kēi na vūli nya dōni, i nya hōu a sēli : Wū la ngi wō mēni lēa kpēi gbi ; ngi gbiayēi be wū toi lē*

38 *Ke wū ngi yiēi gēlēni wu hū ; gbāmailē nūmui i tōni wu ngi hōuni a tōnya.*

39 *A kolo yēkpetsia hūgbēi, gbāmailē wa gīli wē, wu kūnafo lēvui jōa ; ke tia lo a na ta nya hōua jēli.*

40 *Ke wē wa nya yē, kọ wa ndēvu jō.*

41 *Ngī mbēlē gbi jōma nūnga yēya.*

42 *Ke ngi wu gọ lo ke ndōma gbi wū hū Ngēwo va.*

43 *Ngī wā nya Ke bijēi hū lo, ke wū nya jōni ; ke ipēka wa lo ngi vūli bijēi hū, ta lo wa ngi jō.*

44 *Wa ye hōu a tōnya nā ta ti nyonyo hōu, wū mbēlēi na wokolima, na a hijē Ngēwo lēkē yē.*

45 *Wā gīli wē, nga wu mayāfa lo Kēi yē ; yēla lo na a wu mayāfa, Musa na wu wu lī wēa ngi ma.*

46 *Gbāmailē ti ndē te, wu yē Musa hōui lo a*

tōnya, wa nya hōu lo a tōnya; gbāmailē i hāni nyégia na nya wọ lē.

47 Kẹ ina wū ngi golo nyégingotsia hōuni a tōnya, wa yē nya la-yietsia hōu a tōnya?

NGŪ VI.

Hindéi jtsia wōma Jisu i lī Galili gbōyēi wōma, ta lo a Tiberiasi ti gbōyēi.

2 Kẹ nūnga gbōtōa ti tōnga ngi wōma; gbāmailē tiyē kabāndetsia doi lo iye pēni higbe-belésia ma.

3 Kẹ Jisu i ya ngtyē yēla mahū; mīa lo i hēi na a ngi wōma-belésia.

4 Kẹ paskēi Jewutsia ti gōmēi yēkẹ i hiti.

5 Kẹ kina Jisu i ngi yāmēi deni, i fāha gbōtō lo ta wa ngi yē, i ndē Filipi ma, ye: Mī gbẹ lo ma mēhāni yēya, ta lo jiā ta mē?

6 Ji lo i ndēni ngi gole va, gbāmailē iye hindéi go lo a pēma.

7 Kẹ Filipi i pōtēa ngi yē, ye: kopo nū hundo fēlē gboyongo kpohū ī gūni ti va, ta lo ti gbi ta mbūmbu kūlō bẹ.

8 Kẹ ngi wōma-belésia yēlagē, Anderu, Simoni Pita ngi ndéi, i ndē ngi ma, ye:

9 Hilōpō yēla lo bẹ kpohū gatē lōlu ngi yēya, kẹ nyē mūmu fēlā, kẹ gbo lo a tiē nūnga gbōtōi jiā lūa hū?

10 Kẹ Jisu i ndēnga: pē nūngēi jiā ti hēi; kẹ

kpiti gbōtō lo iye hindēi na. Ta lo nūnga ti hēini hondo nū fēlē gboyongo mahū pū hondo gboyongo.

11 *Kē Jisu i kpohū gātēsia wūmbua; kē kina i kpoyoni a sē-gbīala, i fē ngi wōma-bēlēsia wē; ngi wōma-bēlēsia ti fē na wē tiye hēini, nī bē tiye a nyēnga, kina ti lōi lo.*

12 *Kē kina ti gō iye vēni, i ndē ngi wōma-bēlēsia ma, ye: a ipēletsia yāndo, na ti lōni; ta lo hāni gbi ē lōhū.*

13 *Na va mīa tiye ti yāndonni a dēnga ti tekpe pū mahū fēlē vēnda a kpohū lōlutsia ikpūkpūli, na i lōni, kina ti gbi ti kpoyoni a mēla.*

14 *Kē nūngēi nāsia, kina ti kabāndēi doni Jisu i pēni, tē: tōnya lo a jī profiti lo na a wa ndōēi hū.*

15 *Kē Jisu kōngo kē ta wa lo ngi hōuma a kpāya, ti ngi wē a māha, i lī gbōma ngīyē hū kē-yakpē lēkē.*

16 *Kē kina kpoko iye wēni na ngi wōma-bēlēsia ti lē gbōyēi hū.*

17 *Kē ti wīlia ndēndēi hū, kē ti ya gbōya yāka wēkēi ma, Kaperni dēnga; kē kpindi yelē na kē Jisu iye wāi lo ti yē.*

18 *Kē gbōyēi dūmbēa, gbāmailē fēfē wā lo iye vē.*

19 *Kē kina ti njēi wūlini ti lī hōu hondo pū sāwa gboyongo, kē hondo wofēla gboyongo, kē nū nāni gboyongo; (o hōu hondo pū nāni gboyongo, kē nū nāni gboyongo mahū pū mahū lōlu,) ti Jisu lo,*

a jia gbōyēi mahū, kina i lāni ndendēi gbēlānga, ke ti lūwa.

20 *Ke i ndēa ti ma, ye: nya lē, wā lūwa.*

21 *Ke ti lūma ti ngi wūmbu ndendēi hū, ke ke-yakpē ndendēi iye ngtyē ma la hindēi ti ye lo na.*

22 *Fōlō wēkēi na ma nūngēi na tiye dōni gbōya yāka wēkēi ma, ti to ke ndende wēka gbī na, ngīye na yakpē ngi wōma-belēsia tiye wīli hū; ke Jisu ī lini ta ngi wōma-belēsia ndendēi hū, ke ngi wōma-belēsia tiye lī lo kūhama, tia lēkē.*

23 *Ke ndende wēka ti wā, ti hijē Tiberiasi, hindēi na gbēānga tiye kpohū mē na, na wōma Ndēmōi i sē-gbīa;*

24 *Ke kina nūnga ti toni ke Jisu īye na, ke ngi wōma-belēsia tia bē wīli ndendēi hū, ti wā Kaperni, ta Jisu wokoli.*

25 *Ke kina ti ngi loni gbōya wēka ma, hindēi ma, ti ndē ngi ma, te: Ndēmōi, mī lo bi hijē na, bi wāi bē?*

26 *Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: a tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, wā lo nya gokolima kabandēsia va, ī lē, wu toni; ke wuyē kpohū gātēsia mēi lo, wu gō i vē.*

27 *Wā yēngē mēhāni va, na a nyāni, ke mēhāni na va, na a lembi .kūnafo lēvui hū, nā Hindō-lōi a fē wuē; gbāmailē ta lo Ngēwo Kēi i ngi ma gūde wēa.*

28 *Kẹ ti ndẹa ngi ma, tẹ: gbo ma pẹ, kọ ma Ngéwo yēngetsia wẹ?*

29 *Jisu i pọtẹ, i ndẹ ti ma, yẹ: ji lo Ngéwo yēngẹi lẹ, wu ngi hōu a tōnya na i ngi dẹwēni.*

30 *Kẹ ti ndẹa ngi ma, tẹ: Gbẹ nāli lo bi kẹma na, kọ ma to mu hōu a tōnya? gbẹ yēngẹ lo ba pẹ?*

31 *Mu ketsia tiyẹ Man mēi lo ngōlẹi hū, kina nyégingo la, i kpohū vẹi lo ti yẹ, a hijẹ ngělẹ-gōhū, mē va.*

32 *Kẹ Jisu i ndẹa ti ma, yẹ: A tōnya, a tōnya, ngi ndẹ wu ma, nge, Musa ī wu woni a kpohū na i hijēni ngělẹ-gōhū, kẹ nya Kẹ i wu woa a tōnya kpohūi na i hijēni ngělẹ-gōhū.*

33 *Gbāmailẹ Ngéwo ngi gbohūi ta mīa, a hijẹ ngělẹ-gōhū, i wa ndōloi hū, kẹ i ngi lẹvu vẹ ndōloi va.*

34 *Ke ti ndẹnga ngi ma, tẹ: Ndémoi, mu go kūnafo a gbohūi ji.*

35 *Kẹ Jisu i ndẹ ti ma, yẹ: nya lo ndẹvu gbohūi angẹ. Nūmui na a wa nya yẹ, ndōle ẹ ngi hōu kūnafo, kẹ nūmui na a nya hōu a tōnya ngi bọlo hū ẹ bẹ gbolẹ va.*

36 *Kẹ ngi ndẹa wu ma, nge: Kẹ wua wa be, wu nya doa, kẹ wẹ hōu a tōnya.*

37 *Nā gbi Kẹi i vẹni mbe, ta wa lo nya yẹ; kẹ nūmui na a wa nya yẹ, ngẹ ngi lūkpẹ ngitiya.*

38 *Gbāmailẹ ngi hijēni ngělẹ-gōhū pẹ hinda wẹ va*

nya vūli wē, ngtyema nūmui na wē-hinda, na nya dōni.

39 Ji lo Kēi wē-hindēi lē, na nya dōni, ke na gbi i vēni nya wē, ngē hāni gbi lōhū; ke nga ngi wumbu lo fōlōi ikelemagē ma.

40 Ji lo nūmui wē-hindēi lē, na nya dōni; ke nūmui na gbi i Hindō-lōi loa, ke i ngi hōu a tōnya, a kūnafo lēvu jō lo, ke nga ngi wumbu lo fōlōi ikēlēmagē ma.

41 Ke Jewutsia ti gbōnyea ngi ma; gbāmailē i ndēa, ye: nya lo gbohui angē, ngi hijēni ngēlē-gōhū, (ngi wā ndōloi hū.)

42 Ke ti ndēa, te: Jisu lo a ji, Josufu ngi hindō-lōi, na ngi ke ke ngi njē mu kongo? i yē na hō nī a ndē, ye: ngi hijēni ngēlē-gōhū lo, (ngi wā ndōloi hū?)

43 Ke Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: wā gbōnye wu vūlutsia lūa hū.

44 Nūmu gbi ē wa nya yē, ngtyema Kēi, na nya dōni, a ngi lā, ke nga ngi wumbu lo fōlōi ikēlēmagē ma.

45 Nyégingo lē profittsia ti golotsia hū, ke Ngēwo a ti gbi gā lo: Nūmui na gbi i mēnia, ke Kēi i ngi gā, a wa lo nya yē.

46 Nūmu gbi ē la Kēi doi lo, ngtyema nūmui na ta Ngēwo ta yēlē, na i Kēi doa.

47 A tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, nge, nūmui na a nya hōu a tōnya, i kūnafo lēvu jōa.

D

48 *Nya lo ndēvu gbohūi angē.*

49 *Wu keṣia ti Man mēi lo ngōlē hū, ke ti hā.*

50 *Ji lo gbohūi na i hijēni ngēlē-gōhū, i yēi, ta lo nūmu a mē, ko ā hā.*

51 *Nya lo ndēvu gbohūi angē, na i hijēni ngēlē-gōhū i yēi, ina numu gbi i gbohūi ji lo mēa lo, a ndēvu jō lo kūnafo. Ke kpohūi na nga fē, nya lūi lē, na nga fē ndōloi ma lēvui va.*

52 *Ke Jevrutsia ti yīa ti nyonyo lūa hū, te: tā-moi ji, a yē ngi lūi vē mu we mē va?*

53 *Ke Jisu i ndēa ti ma, ye: a tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, ngiyema wa Nūmu-hindō-lōi ngi lūi mē, wu ngi nāmēi gbolē, wū ndēvu gbi joni wu hū.*

54 *Nūmui na a nya lūi mē, ke nya nāmēi gbolē, i kūnafo lēvu jōa, ke nga ngi wūmbu lo fōlōi ikēlēmagē ma.*

55 *Gbāmailē nya lūi mēhē lē a tōnya, ke nya nāmēi gbolē hāni lē a tōnya.*

56 *Nūmui na a nya lūi mē, i nya nāmēi gbolē, i nya hū lo, ke nya be ngi hū.*

57 *Ke kina Kēi vūlūngoi i nya dōni, ke ngi ndēvu jōma Kēi hū lo, ta mīa nūmui na, a nya mē, ta lo a ndēvu jō nya hū.*

58 *Ji lo kpohūi na lē, na i hijēni ngēlē-gōhū, i yēi, ngiyema kina wu keṣia ti Man mē la, ke ti hā; nūmui na a kpohūi ji mē, a ndēvu jō lo kūnafo.*

59 *Hāni jtsia lo iye ndēni kā-wé bu, kina iye kái wē Kaperni.*

60 *Ŋi na ngi wōma-belésia ti gbōtōma, kina ti ji mēnini, tẹ: njiēi ji kpakpaungo lē; yē lo a gū a mēnila?*

61 *Ke kina Jisu i kōni ngi vūli hū, ke ngi wōma-belésia lo gbōnyema ma, i ndē ti ma, ye: hindēi a wu jijia lo?*

62 *Ina wu Nūmu-hindō-lōi doa lo, a de hindēi na, iye na ngōva ma?*

63 *Ngāfēi mīa, a ndēvu vē; ndūi lo a gbāma wē kūlō: njietsia na nga ndē wu ma, ngāfēi lo atiē, ke ndēvui lo atiē.*

64 *Ke wu tēnga lo, na wū hōuni a tōnya. Gbāmailē Jisu iye koi lo itātōmēi na tī hōuni a tōnya; ke nūmui na a ngi mājia lo a bāya.*

65 *Ke i ndēa, ye: nti na nga ndē wu ma, ke nūmu gbi ē gū a wāla nya wē, ngtyema ke nyu Kēi a fē ngi yē.*

66 *Ikpēi na wōma ngi wōma-belésia ti gbōtōma ti yāma; tīye jiani gboma ta tiēni.*

67 *Ke Jisu i ndēa ipū mahū fžlēsia ma: wa bē wa li lo?*

68 *Ke Simoni Pita i pōtēa ngi ma, ye: Ndēmōi, yē lo ma li ngi yē? njietsia lo bi yēya kūnaju lēvui va.*

69 *Ke mua mu hōu a tōnya, ke mua mu kō lo,*

ke bia lo Kristi na abiē, Ngéwqē na ndēvu ngi hū,
ngi Hindō-lōi.

70 Ke Jisu i pōtēa ti ma, ye: ngīye wu pū mahū
fēlēi hūwonyoni? Ke wu yēlagē Devilī lē.

71 Ji iye ndēni Judasi va, Simōni ngi lōi;
gbāmailē ta lo a ngi mājia lo a bāya; ipū mahū
fēletsia yēlagē lo angiē.

NGŪ VII.

Hindēi jtsia wōma Jisu i jia Galili hū; ji va ē jia
Juri hū; gbāmailē Jewutsia ta ngi gōkōlī ngi
wā va.

2 Ke Jewutsia ti kpūa-dō gōmēi i hitia ma.

3 Ngī ndēnga ti ndē ngi ma, te: gbā bē, bi li
Judia, ta lo bi wōma-belēsia ta bi yēngēsia lo,
ba pē.

4 Gbāmailē nūmu gbī a hinda wē ndōwu hū, ke
ta bē i lōni, ti ngi kō fōfō hū; ina bi hindēi jtsia
wēngo lē, bi vūli gē a ndōloi ma.

5 Ke ngi ndēngētsia bē tī ngi hōwā a tōnya.

6 Ke Jisu i ndēa ti ma, ye: nya kpēi ī la wāi
lo nya wē, ke wu gbēi ku gbi ma hūlango lē.

7 Ndōloi ē dōlo awuē, ke tōlongo a nya lo, ji va
nga sēli kōu va, nge, ngēngēsia ti nyāmungo lē.

8 A wu gbūa-lō gōmēi ji mahū; gbāmailē ikpēi
ī wāi lē nya wē pānda.

9 Kina i njiēi jtsia lēni ti yē, iye Galilī lōni lo.

10 *Kẹ kina ngi ndęnga tiye lini mahũ, kẹ ta bẹ i ya gbũa-lọ gọmẹi mahũ; fọfọ hũ iye lẹ, kẹ i ye ndọhũ lo.*

11 *Kẹ Jewutsia ti ngi gọkolia kọmẹi hũ, kẹ ti ndẹa, tẹ: ta lo mĩ?*

12 *Kẹ gbọnye gbọtọ ti ye pẹ lo nunga lūahũ ndālongo ngi ma; gbāmailẹ ti lęnga tẹ: nūmu yẹkpẹ lo angiẹ; ti lęnga tẹ: sāō, a nunga hũyāndẹ lo.*

13 *Ji bẹ nūmu gbĩ ẹ ngi yīa lẹ fọfọ hũ; gbāmailẹ ta lūwa Jewutsia ma.*

14 *Kẹ gbũa-lọ gọmẹi līa, kinẹi Jisu i li mahũ; i li k̄a-wẹ bu, i k̄a wẹ.*

15 *Kẹ Jewutsia ti nēmahũ wua, tẹ: Tā-moi ji, i yẹ pẹa i koletsia gọa, i la gāi lẹ wogba?*

16 *Kẹ Jisu i pọtẹa ti ma, i ndẹ, ye: nya gāi nya wọ i lẹ, kẹ na wọ lẹ, i nya dọni.*

17 *Ina nūmu gbi i ngi wẹ-hindẹi wẹa lo, a k̄ai gọ lo, kẹ bẹ i hijẹ Ngẹwo yẹ: ọ ina nya vūli yīa lo, ngi ndẹma.*

18 *Nūmui na a ta vūli yīa lo, i ngi b̄lẹ gọkolima, kẹ nūmui na a na b̄lẹ gọkoi i ngi dọni, tā vūli lo tōnya lẹ, kẹ hinda-nyāmu gbĩ i lẹ ngi hũ.*

19 *Musa lo iye s̄awẹi vẹni wuẹ? Kẹ wu yẹlagẹ bẹ wu s̄awẹi hōuni? Gbẹ lẹ wa gọkoli nya wā va?*

20 *Kẹ nunga ti lūma, ti ndẹ, tẹ: ngāfa nyāmu lo bi yẹya; yẹ lo gọkolima bi wā va?*

21 *Jisu i lūma, i ndē ti ma, ye: ngi ngēngē yēla wēa, ke wu gbi wū hū wua;*

22 *Ke kpēle Musa iye bili hitēni wu we, ti ndēni gbāmailē Musa wō lē, ke ketsia wō lē, ke wua tēnē vōlōi ma, wu nūmu hēi lo biliya.*

23 *Ina ti nūmu hēa biliya tēnē vōlōi ma, ta lo Musa ngi sāwēi ē nyāni, wu lī dēwē nya ma, gbāmailē ngi nūmu bāōwa tēnē vōlōi ma?*

24 *Wā sēli wē, kina wa nūmu dola; ke a hinda yekpē jēli hōu.*

25 *Ke Jerusalemitsia ti tēnga, tē: ta yā ji nā ta gōkōli pa va?*

26 *Ke kpē le, a kā ji ye lē, ke tī hinda gbī lēma ngi ma. Mahū-belēsia ti kolo a tōnya, ke Kristi nā vūli lo?*

27 *Ji va, mu hindēi gō lo tā-moi ji i hijēi na, ke kina Kristi a wāma, nūmu gbī ē ngi hijēmēi gō.*

28 *Ke Jisu i kpāwo kā-wē-bu kina iye kāi wēma, ye: wu nya gō lo, ke wu nya hijēmēi gō lo; ke ngi wāni a nya wūmagē, ke tōnya lē nūmu na nya dōni, nā nī wū kō.*

29 *Ke ngi ngi gō lo, gbāmailē ngi hijēa ngi yē lo; ke ta lo nya dōni.*

30 *Ke tia hinda gōkolima ngi hōu va, ke nūmu gbī ē ngi hōuni; gbāmailē ngi gbēi ē la wāi lē.*

31 *Ke nūnga ti gbōtōma ti ngi hōua a tōnya, ta ndē, tē: kina Kristi a wa lo, a kapāndē hinda wē lo, i dēwē jiā ma, tā-moi ji pēa?*

32 *Ke Faristsia ti mēnia, ke nūnga lo gbōnyema hindēi jtsia va ndālongo ngi ma; ke Faristsia, ke almami watsia ti kogubanga dōa, ngi hōu va.*

33 *Ke Jisu i ndēa ti ma, ye: ku wūlō nī nga ye wu līa; ke ngi ya na yē, i nya dōni.*

34 *Wa nya gōkoli lo, ke wē nya do, hindēi nga ye na, wē wā na.*

35 *Ke Jewutsia ti ndēa ti nyonyo lūa hū: mī lo a li na, ta lo mē ngi do? a li lo ti vāyangōi yē Hellentsia hū līa, i Hellentsia gā?*

36 *Gbē yīa bōnda lo a ji, i ndēni; wa nya gōkoli lo, ke wē nya lo; ke hindēi nga ye na, wē wa na?*

37 *Fōlōi ikēlēmāgē gbūa-lō gōmēi, ifōlō wāi na ma, Jisu i dō, i kpāwo, ye: ina nūmu gbi i bōlō hū bēngo lē, gbē i wa nya yē, i gbolē.*

38 *Nūmui na a nya hōu a tōnya, kina kolo yēkpēi i ndēi la, ngi gōi hū ndēvu-gbēluyetsia ta yēi.*

39 *(Ke i ye ji lē Ngāfēi va lo, ta lo nā ta ngi hōu a tōnya ta jō; gbāmailē Ngéwo Yāfēi iye na; gbāmailē tīye Jisu bētēi lē.)*

40 *Nūnga gbōtōma kina ti ji mēnini, te: tōnya lē, ji lo profiti lē.*

41 *Ipēkā te: ji lo Kristi lē; ke ti tēnga, te: Kristi a hijē lo Galili hū?*

42 *Kolo yēkpēi iye ndēni, ye: Kristi a hijē Davidi*

ngi bōndēi hū lo? ke ī hijēni tē-hū lo Betlehemī, hindēi Davidi iye na.

43 Tāmīa nūnga ti nyonyo lūahū, iye goloni ndālongo ngi ma.

44 Ke ti lēnga ti lōni ta ngi hōu lo; ke nūmu gbī ī lōkō wēni ngi ma.

45 Ke kogubetsia ti wā almami watsia, ke Faristsia yē, ti ndē ti ma, tē, gbē lē wū wāni a ngiē?

46 Ke kogubetsia ti pōtēa, tē: nūmu gbī ī la yiēi lo, kina tā-moi ji i na.

47 Ke Faristsia ti pōtēa ti yē, tē: wa bē ti wu māmua?

48 Mahū-belēsia yēla bē o Faristsia, ti ngi hōu a tōnya?

49 Ke nūngēi jtsia, ti sāvēi go, ti yēlingo lē.

50 Nikodimu i ndē ti ma, ye; nūmui na i wāni Jisu yē a kpindi, yēlagē lo a tiē.

51 Mu sāvēi a nūmu gbī jēli lo, ā la ngi wō mēni, ke i kō nā a pē?

52 Ke ti pōtēa, ti ndē ngi ma, tē: bia bē, Galili-mo lo abiē? A gokoli wu to, ke Galili hū lo profiti gbī ē hijē na.

53 Ke nūmui gbī ti ya ti wetsia bu.

NGŪ VIII.

Ke Jisu i li ngiyéi Olivi hũ.

2 *Ke a ngēnda tetéi i wā gboma kā-wé-bu ; ke nūnga gbi ti wā a ngiē, ke i hēa, i ti gā.*

3 *Ke kolo-nyégi-béla, ke Faristsia ti wā ngi yē a nyāha, ti hōuni a pōē-gbāa ; ke kina ti ngi hēni ti lāa.*

4 *Ti ndē ngi ma : Kā-moi, nyápōi i ti iye hōuni a pōē-kpāa, kina iye pē.*

5 *Ke Musa sāwéi hũ iye ndēni lo mu ma, ye : mu bōndéi ta hō lo a kotu, ke bē gbē ?*

6 *Ji lo ti ndēni ngi gōlē va, ta lo ta kāyē hōu ngi ma ; ke Jisu i māwēa a ndōi ma nyégi a ngi lōkōyuo, pēngo bēkē i ti wō mēnima.*

7 *Ke kina ti nōni ngi molila ma, i ngi hijē, i ndē ti ma, ye : nūmui na nī, i hinda nyāmu wēi lē, gbē ta yēsē i kotu wīli ngi ma.*

8 *Ke i māwēa gboma, i ndōi ma nyégi.*

9 *Ke nā ti mēnini, ti ti hinda nyāmu gōnga, ti lima, ti kpāa a ngila-ngila, i tātō imbāwa, i ma i hiti ikūlō wūlōi ma ; ke Jisu i lōa lo ta yākpē, ke nyápōi, i dōni ndāa.*

10 *Ke kina Jisu i hijēni, i nūmu gbī loni, ke nyápōi ; i ndēa ngi ma, ye : nyápōi, ā bi mayāfa-béla ? nūmu gbī i bi leni ?*

11 *I ndēa, ye, nūmu gbī i nya leni, Ndémoi ; ke*

Jisu i ndēa ngi ma, ye: nyā bē ngī bi leni; bi li; bā hinda nyāmu wē gboma.

12 *Kē Jisu i yīa ti yē gboma, ye: nya lo hēmu vōi angē ndōloi va; nūmui na a tō nya wōma, ē jīa kpindi hū, kē a ndēvu-hēmu-vōi lo jō.*

13 *Kē Faristsia ti ndēa ngi ma, tē: bia lo jēli hōuma bi vūli ma, bi jēli tōnya ī lē.*

14 *Kē Jisu i pōtēa, i ndē ti ma, ye: Ji bē ngi sēli hōuma nya vūli ma, nya jēli tōnya lē; gbāmailē ngi nya hijēmēi go lo, kē hindēi nga li na; kē wē nya hijēmēi go, kē hindēi nga li na.*

15 *Wa jēli wē ndūi ma lo, ngē nūmu gbī jēli.*

16 *Kē ina ngi jēli wēa lo nya jēli tōnya lē; gbāmailē nya yāngo ī lē, kē ma Kēi i lē, na nya dōni.*

17 *Nyēgingo lē bē wu jāwēi hū, kē nūnga fēlā ti jēli tōnya lē.*

18 *Yēla lo angē nya sēli hōu nya vūli ma, kē Kēi na nya dōni, a sēli hōu nya ma.*

19 *Kē ti ndēa ngi ma, tē: Bi Kē lo mī? Jisu i pōtē, wu nya go, nya Kē bē wu ko; ti ndē, tē: wu ye nya goi lo, wa nya Kē bē go lo.*

20 *Njēi jīsia Jisu i ndēni nāvō-lāma kpātēmēi, kina iye kāi wē kā-wē-bu; kē nūmu gbī ī ngi hōuni, gbāmailē ngi gbēi ī la wāi lē.*

21 *Kē Jisu i ndēa gboma, ye: ngi ya mbē, kē wa nya gokoli lo, wu wā hinda nyāmutsia hū; hindēi nya li na, wē gu a wāla na.*

22 *Kẹ Jewutsia ti ndẹa, tẹ: a ngi vūli wā lo? gbāmailẹ ye, hindẹi nga li na, wẹ gū a wāla na.*

23 *Kẹ i ndẹa ti ma, ye: wa hijẹ mbui lo, nya hijẹ mahū lo: ndoṣi-ji hū-mo yā angẹ.*

24 *Ji va ngi ndẹ wu ma, nge, wu hā wu hinda nyāmuṣia hū; gbāmailẹ ina wū hōuni a tōnya, ke nya lẹ, wa hā wu hinda nyāmuṣia hū lo.*

25 *Kẹ ti ndẹa ngi ma, tẹ: Yẹ lo abiẹ? Kẹ Jisu i ndẹa ti ma, ye: ji be na vūli ngi ndẹni wu ma itātōmẹi.*

26 *Hāni gbōtō lo nā ndẹ va, ke wu jẹli va; ke nā nya dōni tōnyango lẹ, ke nā ngi mēnia ngi va, ihindetsia mīa ngi ndẹma ndoṣi ma.*

27 *Ti hūgoni, ke ta lo Kẹi yīa lẹma ti yẹ.*

28 *Kẹ Jisu i ndẹa ti ma, ye: kina wu Nūmu-hindō-lọi gbāwōa lo, ta lo wa ko, ke nya lẹ; ke ngi nya wuma hinda gbi wẹma, ke hāni nya Kẹ nya gāi lo, tia vūli mīa nga ndẹ.*

29 *Kẹ nūmu: ẹ nā nya dōni ma ta lẹ; Kẹi ẹ gbẹ nya yāngo ma; gbāmailẹ nga hindẹi nāsia wẹ ku gbi ma, na a ngi lī lẹli.*

30 *Kina i njiṣi jṣia lẹni ti gbōtōma ti ngi hōu a tōnya.*

31 *Kẹ Jisu i ndẹnga Jewui nāsia ma, ti ngi hōuni a tōnya: ina wu nọa nya lā-yiṣi ma, ke wu wẹa nya wōma-bẹla a tōnya;*

32 *Kẹ wa lōnyẹi go lo, ke tōnyẹi a wu wu māwo.*

33 *Kẹ ti lūma a ngiṣe, mu hijẹni Abrahamama ma*

lo, ke mū wē le ndūo nūmu gbi yē; bi yē ndēa bē, wa bau lo?

34 Jisu i pōtēa ti ma, ye: a tōnya, ngi ndē wu ma, nūmui lo gbi a hinda nyāmu wē, boilōpōi lo a ngiē hinda nyāmu ma.

35 Kē boilōpōi ē ye pēbu kūnafo, ke ndōi a lo lo kūnafo.

36 Ke ina ndōi i wu māwōa lo, wu wua māwō lo a tōnya.

37 Ngi kō lo wu hijēni Abrahamama ma lo, ke wa gokoli nya wā va; gbāmailē nya yiēi ē lo wu hū.

38 Hāni ngi toni ma nya Ke, ta mīa nya ndē; ke na wu toni ma wu ke, ta mia wa pē.

39 Kē ti pōtēa ti lē ngi ma, te: Abrahamama mu ke lē. Jisu i ndēa ti ma, ye: ina Abrahamama ngi lēnga lo awuē, wa Abrahamama ngi yēngetsia wē lo.

40 Kē kpēle, wa kokoli nya wā va; nūmui i tōnya yiēi lēa wu ma, na ngi mēni a Ngéwo, Abrahamama i ji wēni.

41 Wa wu ke ngi yēngetsia lo wē. Kē ti ndēa ngi ma, te: mū lēni a pōē; Kē-yakpē mu yēya, Ngéwo bē.

42 Jisu i ndē ti ma, ye: ti ndē te: Ngéwo wu ke lē, wa lōlo angē; gbāmailē ngi hijēni Ngéwo yē lo; ngi wāni bē a nya wūmagē, ke ta lo nya dōni.

43 Gbē lē wē njiēi gō nya ndē; gbāmailē wē gū nya lā-yiēi mēnila.

44 Kē Devili lo wu ke lē; ke wu kēi wē hindésia

lo wa pē; nūmu-wā-mo lo a ngiē i hijē itātōmēi ke iye tōnya hū; gbāmailē tōnya gbī ngi hū; i nde-gola lo a ngi vūli ndēi lo lē; gbāmailē nde-gola-mo lo a ngiē, ke i lo a ngiē fa.

45 Ke ji va nga tōnya yiēi lē wu ma wē hōu a tōnya.

46 I gbē lo a kege ngi hinda nyāmu wēa? ke ina ngi tōnya yiēi lēa lo, gbē lē wē nya hōu a tōnya?

47 Nūmui na a Ngéwo wō lē, a Ngéwo lā-yiēi mēni lo, ke wū mēnima, gbāmailē Ngéwo wō ya a wuē.

48 Ke Jewutsia ti pōtēa, ti ndē ngi ma, tē: mu ndēma pānda, ke Samariti-mo lo abiē, ke Devili lo bi yēya?

49 Jisu i pōtē, ye: Devili ē nya yēya, ke bā mīa nga kō nya ke ma, Ke wu wē bāgo nya ma.

50 Ke ngī nya vūli bēlē gokoli ma, nūmu yēla na a kokoli, a jēli.

51 A tōnya, a tōnya ngi ndē wu ma: nūmu gbi i nya lā-yiēi hōua lo a tōnya, ē hā do kīnafo.

52 Ke Jewutsia ti ndē ngi ma, tē: mu kō lo na ke Devili lo bi yēya; Abrahamama i hā, ke profittsia ti hā, ke bi ndēa bē, ina nūmu bi la-yiēi hōua lo a tōnya, ē hā gō kūnafo.

53 Bi wōngo lē bi dēwē mu ke Abrahamama ma, nā i hā, ke profittsia ti hā; gbē lo bi bi vūli wēma la?

54 Jisu i pōtēa, ye: ina ngi nya vūli bē lo goma

E

nya b̄l̄l̄i hinda gbi ̄ l̄; nya Ke m̄a i nya b̄l̄l̄i goma, n̄a n̄i wa nd̄e, w̄e, wu Ȳēwoi lo a ngīe.

55 Wu la ngi go ̄ l̄, ke ngi n̄ji go lo, ke ina ngi nd̄ēa lo nge ngi ngi go, nga w̄e lo a nd̄e-gola-mo wu ȳe; ke ngi ngi go lo, nga ngi yīetsia h̄u a t̄nya.

56 Wu ke Abrahamama iye ḡh̄n̄ēi lo, i nya v̄l̄i do, i to, ke ngi ḡh̄n̄ēa.

57 Ke Jewutsia ti nd̄enga ngi ma, te: bi f̄o ̄ hiti l̄ n̄u f̄l̄ē ḡboyongo mah̄u p̄u, ke bi Abrahamama doa lo?

58 Jisu i nd̄ēa ti ma, ye: a t̄nya, a t̄nya ngi nd̄ē wu ma, gb̄ēi l̄ Abrahamama iye na, ngi ye na lo.

59 Ke ti kotutsia w̄umbua ngi h̄o va; ke Jisu ngi v̄li l̄owua, i gb̄a k̄a-w̄e-bu, i jia ti l̄a, n̄i i gb̄īani.

NGŪ IX.

Ke kina iye d̄ew̄ema, i n̄umu ȳela do, tiye nd̄eni p̄m̄ungo.

2 Ke ngi w̄oma-bel̄esia ti ngi molia, te: K̄a-mo, ȳe lo hinda nȳamui w̄eni, t̄a-moi ji, o ngi l̄e-bela, ji va ti ngi l̄eni ngi b̄m̄ungo?

3 Jisu i p̄t̄ēa, ye: T̄a-moi ji ̄ hinda nȳamu w̄eni, o ngi l̄e-bela b̄e; ke ta lo Nḡewo ngi ȳenḡetsia ta w̄e i ge ngi h̄u.

4 Nḡa ȳenḡe lo n̄a ȳenḡēi i nya d̄oni, ji v̄l̄o l̄e

le, k̄pindi i wa lo, ta lo nūmu gbi ē gū a yēngēla.

5 Ji le ngi ndoēi hū, hēmu-vōi lo angē ndoēi va.

6 Kina i ji lēni, i ndā-yēi wū ndoēi ma, i pōlōi hugbo a ndā-yēi, i pōlōi jia pūmu-moi yāmētsia ma.

7 Kē i ndēnga ngi ma, ye: li, bi wua pōpēi hū Siloam, (na n̄i ti pōtēa lo, ta lo: a tēwē;) ta mīa i lini ngi yē, i mua, kina i wāni a hinda lo.

8 Kē ngi hēinyōtsia, na tiye ngi loni ngōva ma, kē tiye ngi lēi lo ngi bumūngo, tē: Ta ya ji, iyē hēni a feli wē?

9 Ti lēnga tē: ta lo; ipēka, tē: k̄piango lē a ngiē; ta vūli i ndē, ye: nya lē.

10 Tā mīa ti ndēni ngi ma, tē: bi yāmētsia ti yē wēni ti la-wōni?

11 I pōtē, i ndē, ye: hindōi ti tōli a Jisu, ta pōlōi gbātēni, i sia nya yāmētsia, i ndē nya ma: li, bi wua pōpēi hū Siloam, kē ngi ya, ngi wua, kē ngi hinda doa.

12 Kē ti ndēnga ngi ma, tē: ta lo mī? i ndē, ye: ngi kō.

13 Kē ti wā a ngiē Faristsia yē, a na tiye ngi lēni bōlongo.

14 Kē tēnē vōlōi ma ye lē Jisu iyē pōlōi gbātēni, i ngi yāmētsia lawō.

15 Kē Faristsia bē ti ngi mōlia gbōma, tē: i yē pēni, i hinda loni? I ndē ti ma, ye, i pōlōi lo puni nya yāmētsia, ngi mua, kē ngi hinda loa.

16 *Tā mta Faristsia tēnga ti ndē ngi ma, tē: Tā-moi ji Ngéwo wō i lē; gbāmailē ē tēnē vōlōi hōu. Ipēkā tē: Tā-moi, i yē na hinda nyāmu-mo a ngi, a gū a kapānde hindēi nytko wē? kē ti lūahū gōlea.*

17 *Kē ti ndēa gboma pūmu-moi ma: bē gbē ngi va, ji i bi yāmēsia lawō? I ndē, yē: profiti lo a ngi.*

18 *Kē Jewutsia tiye hōuni a tēnya ndālongo ngi ma, kē ngi būmūngo yē lē, i hinda loa; ngtyema ti ngi lē-bēla dōlini nā ngi yāmēi iye lawōni, nā iye hinda doni.*

19 *Kē ti ti mōlia, tē: wu lōi lo, nā wuyē ndē, wē, iye lēi lo ngi būmūngo, i yē wēa nā a hinda lo?*

20 *Ngī lē-bēla ti pōtē, ti ndē ti ma, tē: mu kō lo kē ji lo mu lōi lē, kē iye lēi lo pūmungo:*

21 *Kē i yē pēni i hinda loa nā mū kō, o nūmū ngi yāmēsia lawōni, mū kō, ngi wōvāngo lē, ngi mōli, i yāa lo ta vūli ma.*

22 *Ngī lē-bēla ti ji lo lēni, gbāmailē ta lūwa Jewutsia ma, ji va Jewutsia tiye gbonyonia a hūlala, ina nūmu gbi i ndēa lo, yē: Kristi lo a ngi, ta gbāa lo kā-wē-bu.*

23 *Tāmāa ngi lē-bēla tiye ndēni, tē: ngi wōvāngo lē, ti ngi mōli.*

24 *Kē ti tā-moi dōlia gboma, nā pūmungo yē lē, ti ndē ngi ma, tē: sē vē Ngéwo wē; mu kō lo kē tā-moi ji hinda nyamu-wē-mo lē.*

25 *I pōtē, i ndē, yē, ina hinda nyamu-wē-mo lo*

a ngiē, o sād, ngi kō; hāni yēla ngi kongo, ke nya bīmūngo ye lē, ngi hinda lo nā.

26 Ke ti ndēa ngi ma gboma, te: igbo wēni abiē? i yē pēni, i bi yāmētsia lawōni?

27 I pōtē ti ma, ye: ngi wēla a ndēla wu ma, ke wu mēnini; wa ye pē wu menī gboma? Wa wē lo wōte a ngi wōma-bēlēsia?

28 Ke ti ngi yēlea, ti ndē, te, bia lo ngi wōma-moi abiē, ke mua lo Musa ngi wōma-bēlēsia a muē.

29 Mu kō lo ke Ngēwo i yiēi lo Musa yē, ke ndālongo ji ma, mū hindēi go i hijēi na.

30 Tā-moi i pōtē, i ndē ti ma, ye: kapānde hinda lo a ji, wū hindēi go i hijēni, ke i nya yāmētsia lawōni!

31 Mu kō lo ke Ngēwo ē hinda nyāmu-wē-bēla wō mēni, ke ina hē-mo lo, nūmu Ngēwo ma i ngi wē-hinda wē, ta lo a ngi wō mēni.

32 Kina ndōēi iye tātōni nūmu ī mēni lē, ke nūmu gbi iye la yāmētsia lawōa, na tiye ndēni pūmūngo.

33 Ti ndē te tā-moi ji Ngēwo wō ī lē, ē gū i hinda gbi wēla.

34 Ke ti pōtēa, ti ndē ngi ma, te: tiye bi lēni polon bē hinda nyamu hū lo, ke ba mu gā lo? ke ti ngi gbāa ngītiyā;

35 Ke kina Jisu iye mēnini ke ti ngi gbāa ngītiyā, kina i ngi doni, i ndē ngi ma: bi Ngēwo-hindō-lōi hōu a tōnya?

36 *I pōtē, i ndē, ye: yē lo a ngiē, Ndēmōi tā lo ngā ngi hōu a tōnya?*

37 *Jisu i ndē ngi ma, ye: bi ngi loa, ke tā lo a ngiē, nā a yīa biē.*

38 *Ke i ndēa, ye: Ndēmōi, ngi hōu a tōnya, ke i hēa ngi ma.*

39 *Jisu i ndē, ye: sēli va lo ngi wāni ndōēi jī hū, tā lo nā tē hinda lo, kō wēi tā to, ke na tā to, kō wēi ta būmū.*

40 *Ke Faristsia nā ta tiēni ti ye lē, ti njiēi jīsia mēnini, ti ndē ngi ma, tē, mua bē mu būmūngo lē?*

41 *Jisu i ndē ti ma, ye: ti ndē wu būmūngo lē, wū wa hinda nyāmu gbi jō; ke wē nā mu toa, fālē wu hinda nyāmui i lōa wu ma.*

NGŪ X.

A tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, nge: Nūmui na ē wa a ndā wē mbāla gātēi hū, ke i de ngēlēya a kākā wēka ma wēlē, ta sē lo hūma-mo, ke kapū-mo.

2 *Ke nūmui na a wa a ndā wē, mbāla-mahū-gbē-moi lo a ngiē.*

3 *Ngī yē lo pēi-la-wō-moi i lawō, ke mbāletsia ta ngi wō mēni; a ngi vūli bāletsia dōli a ti bijēi, i gbāa a tiē ngitīyā.*

4 *Ke kina i gbāa lo a ngi bāletsia, ke i yā ti*

lūgo, ke ngi bāletsia, ti tōa ngi wōma; gbāmailē ti ngi wōi gō lo.

5 *Ke tē tō hōta wōma; ta wēla lo ngi ma; gbāmailē tī hōtēi ngi wōi gō.*

6 *Sālēi ji lo Jisu iye ndēni ti ma, ke tī hūgoni hantsia iye njā lē ti ma.*

7 *Ke Jisu i ndēa ti ma gboma, ye: a tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, nge: nya lo nētēi angē mbāletsia va.*

8 *Nā wō gbi ti wāni nya lūgo, hūma-bēla lo atiē, ke kapū-bēla, ke mbāletsia tī ti wō mēnini.*

9 *Nya lo ndēi angē, ke nya jā hū, ina nūmu wa lo hū, a bāwō lo, ke a wa lo hū, i gbā, a mēlima jō lo.*

10 *Hūma-moi ī wāma, ngtye ma hūma wē va, ke pā wē va, ke nyāni wē va; ngi wā, kō ta ndēvu jō lo, ke ta lo ta jō gbōtōngo.*

11 *Nya lo mbāla-mahū-gbē-mo yēkpēi angē: mbāla-māhū-gbē-mo yēkpēi, a ngi lēvui vē ngi bāletsia va lo.*

12 *Ke nūmui nā ti ngi hūvelini, mbāla-mahū-gbē-moi ī lē, mbālanga ngi wō ī lē, i nyāngbēi doa lo a wa, ke i ti lōa i wēla; ke nyāngbēi i ti hōua, i mbālanga hūvāya.*

13 *Hūveli-moi a wēla; gbāmailē ti ngi hūveli lo, ke mbālanga ti gbē ī ngi ma.*

14 *Nya lo bāla-mahū-gbē-ma yēkpēi angē, ngi nya bālanga gō lo, ke nya ndētsia ti nya gō lo.*

15 *Kina Kéi nya gongo la, n̄t b̄e ngi Kéi gongo, k̄e ngi nya l̄evui la mbālanga va.*

16 *K̄e mbāla w̄ka lo nya ȳya, k̄at̄éi ji h̄u mamō yā a tiē; tia b̄e ngā wa lo a tiē, k̄e ta nya w̄i m̄ni lo; k̄e k̄ata ȳla b̄e lo a ye na, k̄e mbāla-mah̄-gb̄e-mo ȳla.*

17 *Ji va lo nya K̄e l̄ongo anḡe; gb̄amail̄e ngi nya l̄evui l̄ai lo; ta lo nya mb̄umbu gb̄oma.*

18 *N̄mui gbi ē mb̄umbu nya ȳya, ngi ndā a nya w̄maḡe lo, kp̄aya lo nya ȳya ndā va, k̄e kp̄aya lo nya ȳya mb̄umbu va gb̄oma; k̄e s̄aw̄éi ji ngi s̄ni nya K̄e ȳya.*

19 *Tā m̄ia k̄e Jewutsia ti l̄uah̄ golea n̄j̄i j̄tsia va.*

20 *Ti gb̄ōt̄oma ti nd̄e, t̄e: Devili lo ngi ȳya, ngi gb̄owango l̄e; gb̄e l̄e wa ngi w̄ m̄ni?*

21 *Ip̄ek̄a a t̄e, n̄mui na Devili ngi ȳya ngi ȳa yā a ji. Devili i ḡu lo a p̄m̄u-mo ngi ȳm̄sia w̄la?*

22 *K̄om̄éi k̄a-w̄e n̄na va; k̄e kol̄e-gb̄éi i ye na l̄e.*

23 *K̄e Jisu iye j̄iāi lo k̄a-w̄e-bu, Salomoni ngi v̄ak̄éi bu.*

24 *K̄e Jewutsia ti ngi b̄emb̄engo, ti nd̄e ngi ma, t̄e, h̄u a ȳe lembi ba mu n̄mah̄ d̄ew̄e? ina Kristi lo abiē, nd̄e mu ma l̄en.*

25 *Jisu i p̄ōt̄e ti ma, ye: ngi nd̄ea wu ma, k̄e w̄u h̄ouni a t̄onya; nḡenḡéi n̄sia ngā p̄e nya K̄e bij̄éi h̄u, ti j̄eli h̄ou nya va.*

26 *Kẹ wū hōuni a tōnya; gbāmailē wū nya bālanga hū, kina ngi ndēi la wu ma:*

27 *Nya bālanga ta nya wō mēni lo, kẹ ngi ti go lo, kẹ ti tō nya wōma.*

28 *Kẹ ngi ti go lo a kūnafo lēvu; kẹ tē lōhū kūnafo, tabao nūmu gbi, ē ti gbia nya yēya.*

29 *Nya Kẹi na ti vēni mbẹ i wōni ti gbi ma, kẹ nūmu gbi ē gūa ti gbā la nya Kẹi yēya.*

30 *Mā nya Kẹ mu yakpē.*

31 *Tāmīa Jewutsia ti gotu wūmbuni gboma, ngi hō va.*

32 *Jisu i pōtē ti ma, yē: njīa gbōtō yēkpēi ngi kẹa awuē, a hijē nya Kẹ gē; ngēngēi nāsia va gbē lo, wa nya hō a kotu?*

33 *Kẹ Jewutsia ti pōtēa ngi yē, tē: ngēngē yēkpē va, mē bi hō a kotu, kẹ njīa nyāmu va; gbāmailē, numu lo abiē, ba bi vūli wē a Ngēwo.*

34 *Jisu i pōtē ti ma, yē: nyégingo ī lē wu jāwēi hū, ngi ndēa, nge, ngēwoa lo awuē?*

35 *Ina i ti dōlia lo ngēwoa na njīēi a hijē Ngēwo yē, kẹ kolo ē mawōvi,*

36 *Wē ngi va, na Kẹi hēni kāka ma, i tēwē ndōēi hū, ba njīa nyāmu wē; gbāmailē ngi ndēa, nge, Ngēwo Hindō-lōi lo angē?*

37 *Ina ngī nya Kẹ ngi yēngētsia wēi lo, wā nya hōu a tōnya.*

38 *Kẹ ina ngi pēa lo ji bẹ wū nya hōu a tōnya, a ngēngētsia hōu a tōnya, tā lo wā kọ*

wu hõu a tõnya, ke Kẹi lo nya hũ, nya be ngi ngi hũ.

39 Ji va ti ngi gokoini ngi hõu va, ke i ya bāwõi lo ti yēya.

40 Ke i ya gboma Jordani wõma, hindẹi Johani i baptisi wẹi na halẹi, ke mĩa iye na.

41 Ke ti gbõtõma ti yāma ngi yē; ti ndẹ te: Johani iye kapānde gbiāni; ke hindẹi gbi Johani iye ndẹni tā-moi ji va, tõnya lẹ.

42 Ke ti gbõtõma tiye ngi hõuni a tõnya mĩa lo.

NGŪ XI.

Kẹna yẹla mĩa iye higbe hũ, ngi bijẹi lo a Lazaru, Betani-mo, Maria ke Marta ngi ndẹ ti dẹi hũ.

2 Maria na mĩa iye Ndẹmoi mālini, i ngi gõi mayẹla a ngi wūndiẹi, nā ngi ndẹ Lazaru iye higbe hũ.

3 Tāmĩa ngi ndẹnga tiye wõ dẹni Ndẹmoi yē, te: kpẹlẹ, numui bi ngi lõngo la ta higbe hũ.

4 Ke kina Jisu iye mēnini, i ndẹni, ye: higbẹi ji hā va i lẹ, ke Ngẹwo bẹlẹi va; ta lo Ngẹwo-hindõ-lõi a mbẹlẹ jõ va.

5 Ke Jisu ngi lõngo ye lẹ a Marta, ke ngi ndẹ nya-lõi, ke Lazaru.

6 Kina iyē mēnini ke ta lo higbe hũ i lembi ku fẹlẹ hindẹi iye na.

7 Na wōma i ndē ngi wōma-bēlēsia ma: a mu li Judia gboma.

8 Ngì wōma-bēlēsia ti ndē ngi ma, tē: Kā-mo, Jewutsia tiyē lōi gē ti bi hō a kotu, kē ba li na gboma?

9 Jisu i pōtē: gbēi pū mahū fēlē ī lē fōlōi hū? ina nūmu gbi i jia lo a fōlō ī gōi lo, gbāmailē i hēmu-vōi doa ndōēi jì hū.

10 Kē ina nūmu gbi i jia lo kpindi hū, i gō, gbāmailē hēmu-vō gbī na.

11 Jtsia lo i ndēni; kē na wōma i ndē ti ma, yē: Lazaru, mu mbāi lo yīma; kē ngi ya, ta lo ngā ngi wū nji hū.

12 Kē ngi wōma-bēlēsia ti ndēa, tē: Ndēmōi, ina i nji hū lo, i pēma pānda.

13 Kē Jisu i ngi hālēi lo yīa lē, kē tiyē tote iyē yīa nji va lo ndēvu hū.

14 Kē Jisu i ndēnga ti ma lēn: Lazarū i hā.

15 Kē nya gāhū gbiāngo lē wu va jì ngi ya na, tā lo wu hōu a tōnya; gbāmailē bē, a mu li ngi yē.

16 Kē Toma, na ta tōli a Diddemu, i ndē ngi mbānga ma: a mu li mua bē, tā lo mu hā a ngiē.

17 Kē kina Jisu i wāni i to, kē ti ngi la kāmbeī hū vōlō nāni kinēi.

18 Betani iyē Jerusalemi gbēānga lo hōu hondo pū gboyongo, kē hondo wofēla gboyongo mahū nū sawa gboyongo mahū fēlē.

19 *Ke Jewuṣṣia ti gbōtōma, ti wā Marta, ke Maria yē, ti mānene va, ti nde va.*

20 *Ke Marta kina i mēnini ke Jisu lo wāma, i li ngi malē; ke Maria iye hēi lo gbē pēlē bu.*

21 *Ke Marta i ndēa Jisu ma, ye: Ndēmōi, ti ndē te, bi ye bē lo nya ndē ī wa hā.*

22 *Ke ngi ko lo ke ji be na hāni gbi ba mōli Ngēwo ma, Ngēwo a fē lo biē.*

23 *Jisu i ndē ngi ma, ye: bi ndē a hijē lo gboma.*

24 *Marta i ndē ngi ma, ye: ngi ko lo ke a hijē lo gboma kēlēma-hijē-vōlōi ma.*

25 *Jisu i ndē ngi ma, ye: nya lo hijēla hēi hā angē, ke ndēvu: nūmui na a nya hōu a tōnya, gbāmailē be iye hāni, ke a vu lo.*

26 *Ke nūmui na gbi a vū i nya hōu a tōnya, ē hā kūnafo. Bi ji hōu a tōnya?*

27 *I ndē ngi ma, ye: I, Ndēmōi, ngi hōu a tōnya ke Kristi lo abiē, Ngēwo ngi Hindō-lōi, na a wa ndoēi hū.*

28 *Ke kina iye ji lēni, i li ngiē, i Maria ngi ndē-nyāha-lōi dōli ndōwu hū; ye: Ndēmōi i wā, a bi dōli.*

29 *Kina nī i na mēnini, i hijē ke-yakpē, i wā ngi yē.*

30 *Ke Jisu iye wāi lo tēi hū, ke iye hindēi na lo nā Marta ngi mālēni na.*

31 *Jewuī ndsia nī ta tiēni tiye pēlē bu, ta ngi manene kina ti Maria doni, i hijēni ja, i gbā,*

ti tō ngi wōma, te: i lima kāmbei gāma lo wō va na.

32 Kẹ kina Maria i wāni Jisu yē, i ngi loi i gūla ngi go bu i ndē ngi ma, ye: Ndēmoi, ina bi ye bē lo, nya ndē t̄ wa hā.

33 Kina Jisu ngi loni a wō, Jewutsia bẹ ti wāni ngi yē, ta wō, i gbonye ngāfēi hū, kẹ ngi lī hēlea.

34 I ndē, ye: mī lo wu ngi lāi na? kẹ ti ndēa ngi ma, te: Ndēmoi, wa, bi to.

35 Jisu i wō.

36 Kẹ Jewutsia ti ndēa, te: kpēle, kina ngi lōngo a ngiē.

37 Kẹ ti tēnga ti ndēa, te: Tā-moi ji i pūmū-moi ngi yāmēi lawōni ē gū pēla tā-moi ji bẹ ā hā?

38 Tāmā Jisu i gbonye gboma ngi vūli hū, i wā kāmbei gāma, kpūlu iye lē; kẹ kotu lāni ma.

39 Jisu i ndē, a kotu wūmbu. Nūmui na iye hāni ngi ndē-nyā-lōi, Marta i ndē ngi ma, ye: Ndēmoi, a gbēi ji ta gūma; gbāmailē fōlō nāni i hā.

40 Jisu i ndē ngi ma, ye: ngīye ndēni bi ma, nge, ina bi hōula a tōnya, ba Ngēwo bāgēi do lo?

41 Kẹ ti kotui wūmbu hindēi na tiye hēi lāi na. Kẹ Jisu i ngi yāmēi dea ngēlēya; i ndē, ye: Kēi, ngi sē-gbā bi ma, ji bi nya wō mēnini;

42 Kẹ ngi kọ lo kẹ ba nya wō mēni lo ku gbi ma; kẹ gbāmailē nūnga va, ti dōni nya gbēa, ngi ji lēni, tā lo ta hōu a tōnya, kẹ bia lo bi nya dōni.

43 *Kina i gboyoni a yāla, i gbāu a ngō wā, ye: Lazaru gbā!*

44 *Ke nūmui na iye hēi hū, ke i gbiā, ngi lōkōi ke ngi goi ngilingo a kamba-gūletsia; ke ngi yāmēi ngilingo ye lē a kūla-gūtu. Jisu i ndē ti ma, ye: a ngi vūlo; wa pē i li.*

45 *Ke Jewutsia ti gbōtōma na tiye wāni Maria yē ti hindēsia doni Jisu pēni, ti ngi hōu a tōnya*

46 *Ke ti tēnga ti ya tiē Faristsia ye, ke ti ndēa ti ma, te, gbē hinda lo Jisu i pēni.*

47 *Ke almami watsia ti yāndoa ke Faristsia jēmē bu, ke ti ndēa, te, gbo ma pē; gbāmailē tā-moi ji kabānde gbōtō gbā?*

48 *Ma mu gbēa lo ngi ma, nūnga gbi ta ngi hōu lo a tōnya; ke Romi-bēla tā wa lo; ke ti muye yēi lo, ke mu nūnga.*

49 *Ke ti yēlagē ngi bijēi lo a Kaifasi, almami wāi lo a ngiē fōi na va, i ndē ti ma, ye: wū hānda gbī go.*

50 *Wē gīli, ke a nyāndē lo mu va, tā lo nūmu yēla a hā nūnga va, ke nūnga gbi tā-mone va.*

51 *Ke iye ji lēni ngi wūmagē, ke gbāmailē tā lo almami wā a ngiē fōi na ma, i profisi wē, ke Jisu a hā lo nūnga gbi va (ndoēi gbi va).*

52 *Ke kēnyēi nāsia lēkē va i lē, ke ko i Ngēwo lēnga yāndo hinda yēla nā a tiye vāyani hū gbi.*

53 *Ke i hijē vōlōi na ma tiye ngo yēlēi lāni a dēnga, ko ta ngi wā.*

54 *Tāmīa Jisu ī la jiamā gboma fōfō hū Jewutsia līa, ke i ya ndo yēla hū ngōlēi gbēānga ta-wā yēla hū, ta tōli a Efraim, mīa lo iye na tā ngi wōma-belēsia.*

55 *Ke Jewutsia ti pāskēi iye lōni i hitima, ke ti gbōtōma ti gbīa ndōēi hū, ti lī Jerusalemi paskēi a la hitima, ti vūli hūgbāte va.*

56 *Ke ti Jisu gokolia, ta ndē ti nyonyo lūa hū, kina tiye dōni kā-mēi: gbo wa gīlila, ke ē wa kōmēi hū?*

57 *Ke almami watsia ke Faristsia, tiye ndēi lo, te: ina nūmu gbi i hindēi goa lo i na ge, ko ta ngi hōu.*

NGŪ XII.

Ke Jisu fōlō woita paska gōmēi ā la hiti, i wā Betani, hindēi Lazaru iye na, nā iye hāni, na iye pēni i hijē hēi hū.

2 *Mīa lo ti mēhēi gbātēi na ngiē, ke Marta i kpē-gbīa, ke Lazaru yēlagē lo a ntiē, nā tiye hēini mēsēi ma a ngiē.*

3 *Ke kina Maria i nardu wūlo bōlēi wūmbuni, bā gbanga, i jia Jisu go ma, i ngi go mayēla a ngi wūndiēi, pē-bi iye vēndai lo, a ngāloi ikunēnēni.*

4 *Ke ngi wōma-belēsia yēlagē, Judasi, Karioti-moi, Simoni ngi ndē, na a ngi mājia a bāyagē:*

5 *Gbe lē ngūloi ji bī mājiani kopo hondo sāwa gboyongo va, bi vē feli-bēla wē?*

6 *Kẹ jì ỳyẹ ndẹ̀ni ti ỳyẹ ma feli-bẹ̀la i gbẹ̀ lo ngi ma, kẹ̀ gbāmailẹ̀ hūma-mo lo a ngiẹ̀, kẹ̀ nongbẹ̀i ỳyẹ ngi yẹ̀ya lo, kẹ̀ hāntsia tiyẹ̀ pū hū.*

7 *Kẹ̀ Jisu i ndẹ̀a, yẹ̀: gbẹ̀ ngi ma, nya gbou gbe va lo, i jì lama-gbātenì.*

8 *Gbāmailẹ̀ wa nyāni-belẹ̀sia lẹ̀ ku gbi ma, kẹ̀ nya lo ma wuẹ̀ni ì lẹ̀ ku gbi ma.*

9 *Jewuṣia ti gbọtoma tiyẹ̀ kọ̀i lo tẹ̀ lā lo na, kẹ̀ tiyẹ̀ wāni Jisu va lẹ̀kẹ̀, kẹ̀ kọ̀ wẹ̀i ta Lazaru bẹ̀ lo, na i pẹ̀ni i hijẹ̀ hẹ̀i hū.*

10 *Kẹ̀ almami watsia ti hūla kọ̀ wẹ̀i ta Lazaru bẹ̀ wā.*

11 *Gbāmailẹ̀ ngi va lo Jewuṣia ti gbọtoma ti lini, ti Jisu hōua a tōnya.*

12 *Ngẹ̀lẹ̀ wẹ̀kẹ̀i na ma nūnga gbọtōi na ti wāni mẹ̀hẹ̀-mẹ̀ gòmẹ̀i ma, kina ti mẹnini lẹ̀ Jisu lo wāmu Jerusalemi hū.*

13 *Ti tọkpọ̀ bẹ̀kẹ̀a wūmbu, ti li ngi mālẹ̀ma; ta gbau, tẹ̀: Hosana Israeli ti māhẹ̀i ma, betẹ̀ngo lẹ̀ nū a wa Ndẹ̀moi bijẹ̀i hū.*

14 *Kẹ̀ Jisu kina i sọ̀ dogbẹ̀i dọ̀ni, i hẹ̀i mahū, kina nyẹ̀gingo la.*

15 *Bā lūwa, Sioni nyāha-lọ̀i: kpẹ̀lẹ̀ bi māhẹ̀i a wa; i hẹ̀ini sọ̀ dogbẹ̀i mahū.*

16 *Hāni jia lo ngi wọ̀ma-belẹ̀sia hālẹ̀i tī hūgọ̀ni; kẹ̀ kina ti Jisu betẹ̀ni, kẹ̀ ti gīlia, kẹ̀ hāni jṣia ti nyẹ̀gingo yẹ̀ lẹ̀ ngi va, kẹ̀ ti hindẹ̀i jṣia wẹ̀a a ngiẹ̀ lo.*

17 *Tāmīa nūngēi na ta tiēni ti yelē, kina i Lazaru dōlini kāmbeī hū, i pē i hijē hēi hū, ti hōu a sēli.*

18 *Ji va lo nūnga be ti ngi mālēni, gbāmailē tiye mēni lo, ke i kabāndēi ji wēa.*

19 *Tāmīa Faristsia te ti nyonyo lūa hū, wu ko lo ke wē hinda gbi wē; kpēlē ndōloi gbi, i ya ngi wōma.*

20 *Ke Helleni-bēla ti tēnga tiye na līa ti wāni hē wē ma mēhē-mē gōmēi gāma.*

21 *Tāmīa jīa sē lē ti wāni Filipi yē, na iye Betsaida-mo, Galili hū; ti ngi mānēne, te, nya Ke, ma Jisu do lo.*

22 *Ke Filipi i wā, i ndē Anderu ma, ke Anderu ke Filipi ti ndēa Jisu ma gboma.*

23 *Ke Jisu i pōtēa ti ma, ye: ikpēi i wā, na nūmu-hindō-lōi a betē.*

24 *A tōnya, a tōnya, nge wu ma, ngtyema ngo gālēi i gūla ndōēi ma, i hā, i lo na ta yāngo; ke ina i ha lo, a wa lo a ngūlu-wa gbōtō.*

25 *Nūmui na ngi lōngō a ngi lēvui, a ndōlōhū, ke nūmui na ngi dōngo a ngi lēvui ndōēi ji hū, a ndāmagbātē lo kūnafo lēvu hū.*

26 *Ma nūmu gbi a kpēi-gbīa lo mbē, gbē i tō nya wōma, ke hindēi nga ye na, na nya boilōpōi a ye na; ina nūmu gbi i kpēi-gbīa lo mbē, tā lo nya Ke a mbego ngi ma.*

27 *Kpēlē nya lī i vāwōlia, ke gbē lo ngā ndē?*

Kɛi nya bāwō gbɛi ji ma; gbāmailē ji va lo ngi wāni gbɛi ji ma.

28 *Kɛi, bi bijɛi bɛtɛ. Kɛ ngō i gbā ngɛlɛ-gōhū, yɛ: ngi mbɛtɛa, kɛ nga mbɛtɛ lo gboma.*

29 *Tāmīa nūngɛi na tiyɛ dōni ti gbēānga, kina tiyɛ mēnini, tɛ, ngɛlɛ mia a gbandɛ; ti lɛnga, tɛ, Anjeli mīa a yɛpɛ ngi ma.*

30 *Kɛ Jisu i pōtɛa, i ndɛ, yɛ: ngōi ji i gbāni nya va, kɛ gbāmailē wu va.*

31 *Sɛlɛ ndoɛi ji hū i wa na, kɛ māha ndōloi, ta gbā lo ndoɛi ji hū na.*

32 *Kɛ nya, kina ti nya wūmbua lo ndoɛi hū nūnga gbi ngā ti gbi la lo nya yɛ.*

33 *Ji i ndɛni ndālōngo gbɛ hā lo a hā la.*

34 *Kɛ nūnga ti pōtɛa ngi ma, tɛ: mu mēnia kɛ sāwɛi hū lo Kristi a yɛ na kūnafo, kɛ ba yɛpɛ, nūmu-hindō-lōi a wūmbu lo ngɛlɛya? Yɛ lo a nūmu-hindō-lōi ji?*

35 *Kɛ Jisu i ndɛnga ti ma, yɛ: hēmu-vōi wa liɛni lɛ lɛ kūlō nī, a jīa ji hēmu-vōi i wu yɛya; kpindi a wɛ woi wu ma; gbāmailē nūmui na, a jīa gbindi hū, i hindɛi go a li na.*

36 *Ji lɛ hēmu-vōi i wu yɛya, a hēmu-vōi hōu a tōnya, ko woi wa wɛ a hēmu-vō lɛnga. Jīsia lo Jisu i ndɛni, kɛ i ya ngi vūli lōwu ti ma.*

37 *Kɛ ji bɛ i kabāndɛ gbōtō gbāni ti yāma, kɛ tī ngi hōuni a tōnya.*

38 *Tā lo Isaia, profiti ngi lā-yiɛi a dɛwɛ, na iye*

ndēni wo : Ndēm̄oi, nā mu yiēi hōuni a tōnya? Na nī ngi yē Ndēm̄oi lōkōi iye geni?

39 *Famāia tīye gūni a ngi hōula a tōnya, gbāmailē Isāia i ndēi lo gboma :*

40 *I ti yāmēsia bōlēa, i ti ltsia kpākpāwua, ta lo tē hinda lo a ti yāmēsia, tabao tē ti ltsia hinda hūgo ; ke ti wōtē, nga ti bāwō lo.*

41 *Jia lo Isāia iye ndēni, kina i ngi bētēi doni, i ngi yāa lē.*

42 *Gbāmailē be mahū-belēsia lua hū ti gbōtōma ti ngi hōu a tōnya, ke jiva Faristsia tīye gayeni a ngiē, ke tā ti gbia woi kamēi.*

43 *Gbāmailē tiye lōi lo nūnga ti ti dātō i dēwē Ngēwo dātōi ma.*

44 *Jisu i gbau, ye : nūmui a nyā hōu a tōnyu, ī nya hōuni a tōnya, ke nūmui na i nya dōni.*

45 *Ke nūmui na a nya do, i na do, i nya dōni.*

46 *Ngī wā kina hēmu-vō na ndōēi hū, ta lo nūmui gbi, i nya hōu lo a tōnya, ē ye gbindi hū ;*

47 *Ke ina nūmu gbi i nya yiētsia mēnia lo, ī hōu a tōnya, ngē ngi jēli ; gbāmailē ngī wāni ndōēi jēli va, ke ndōēi bāwō va.*

48 *Nūmui na a gbēle nya ma, ke ī nya lā-yiētsia jōni, iye la jōi lo ā ngi jēli, njiēi na ngiye ndēni, ta sē lo a ngi jēli la kēlēma vōlōi ma.*

49 *Gbāmailē ngī ji lēni vūli va, ke Kēi va, na nya dōni ; ke Kēi na nya dōni, i nya woa a sāwēi na nga ndē, ke njiēi na nga ndē.*

50 *Kē* *ngi* *gō* *lo*, *kē* *ngi* *jāwēi* *kūnafo* *lēvu* *lē*; *tāmīa* *na* *gbi* *nga* *ndē* *Kēi* *bē* *a* *ndē* *nya* *ma* *nī* *nya* *bē*.

NGŪ XIII.

Kē *kpēi* *Paska* *gōmēi* *īyē* *hiti* *lē* *Jisu* *i* *kō* *ngi* *gbēi* *i* *wā* *na* *a* *gbīa* *ndoēi* *ji* *hū* *i* *li* *Kēi* *yē*, *ndōngo* *yelē* *ngi* *ndēi*, *na* *tiyē* *ndoēt* *hū*, *iye* *lōi* *lo* *a* *tiē*, *i* *hiti* *ikēlē**mēi*.

2 *Kē* *kina* *mēhē* *mēlēi* *i* *gēlēni*, *Devili* *i* *pūa* *na* *Judasi*, *Karioti-moi*, *ngi* *lī* *hū*, *Simoni* *lōi*, *ngi* *mājia* *va* *a* *bāya* :

3 *Kina* *Jisū* *i* *kōni* *kē* *Kēi* *i* *hāntsia* *gbi* *vēa* *ngiē*, *kē* *i* *hijēa* *Ngéwo* *yē* *lo*, *kē* *i* *li* *Ngéwo* *yē* ;

4 *I* *hijē* *mēhē* *mēmēi* *i* *ngi* *gūmbetsia* *lā* *kāka* *ma*, *i* *kūlo* *gūtu* *wūmbu*, *i* *mbēmbē* *ngi* *ma*.

5 *Na* *wōma* *i* *njēi* *wū* *bōli* *hū*, *i* *tātō* *a* *ngi* *wōma*-*belésia* *gō* *ma* *wuala*, *a* *ngēla* *a* *kūla* *gūtui* *na* *iye* *bēmbēni* *ngi* *ma*.

6 *Kē* *i* *wā* *Simoni* *Pita* *yē*; *kē* *Pita* *i* *ndēa* *ngi* *ma*, *yē* : *Ndēmoi* *bā* *nya* *gō* *ma* *wala* ?

7 *Jisu* *i* *pōtēa*, *i* *ndē* *ngi* *ma*, *yē* : *nā* *nga* *pē*, *bī* *kō* *lo*, *kē* *ba* *kō* *lo* *tūwa* *ma*.

8 *Pita* *i* *ndē* *ngi* *ma*, *yē* : *kūnafo* *bē* *nya* *gō* *ma* *wā* (*wua*). *Jisu* *i* *pōtēa* *ngi* *ma*, *yē* : *ina* *ngē* *bi* *wāi* *lo* *bi* *ndā* *yā* *angē*.

9 *Simoni* *Pita* *i* *ndē* *ngi* *ma*, *yē* : *Ndēmoi* *nya* *gōi* *ma* *lēkē* *i* *lē*, *kē* *nya* *lōkōtsia* *ma* *bē*, *kē* *nya* *wūi*.

10 *Jisu i ndē ngi ma, ye: nūmui na ngi wāngo, i lōni i mua ngtye ma ngi gotsia ma, ke ngi ma gbi gōlēngo lē; ke wu gōlēngo lē, ke gbī i lē.*

11 *Gbāmailē i nūmui gō lo, a ngi mājia a bāya; tāmīa i ndēni, ye: wu gōlēngo, ke gbī i lē.*

12 *Tāmīa ti gō ma wālēi wōma, i ngi gūmbésia wūmbu, i hēi gboma, i ndē ti ma, ye: wu hindēi gō lo, ngi pēni a wuē?*

13 *Wa nya dōli a Kā-moi ke Ndēmōi, ke tōnya mīa wa ndē, gbāmailē nī ngi na.*

14 *Ina nya lo wu Lēmōi ke Kā-moi lē, ngi wu gotsia ma wā, wua bē māhōungo lē wu nyonyo gō ma wā.*

15 *Gbāmailē tōmbē mīa ngi kēni a wuē, kō wa pē, kina ngi pēla a wuē.*

16 *A tōnya, a tōnya ngi ndē wu ma, nge, ke bōilōpōi i wōni i dēwē ngi lēmōi, tabao tō-moi i wōni i dēwē nā ma i ngi dōni.*

17 *Ina wu hindēi jtsia gonga lo, wa betēngo lo, ina wu ti wēngo lo.*

18 *Ngī yīama wu gbi va, ngi nā gō lo ngi ti hūwoyoni; ke kōloi lā-yiēi kō a dēwē: nūmui na a mēhē mē angē, i ngi digbēi dea ngēlēya nya va.*

19 *Ngī ndēa wu ma nā a ye ma i wa, ke kina i wa lo, wa hōu lo a tōnya, ke ta lo angē.*

20 *Tōnya lē, tōnya lē, ngi ndē wu ma, nge: nūmui na, a nūmui gbi jō lo, nga tō, i nya lo jōni; ke nūmui na, a nya jō, i nā jōa, nā nya dōni.*

21 *Kina Jisu i ji lēni ngi lī i hēle ngāfa hū, i gbā lo gboñ, i ndē, ye: a tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, nge: wu yēla lo a nya mājiana a bāya.*

22 *Kē ngi wōma-belēsia ti ti nyonyo gbēa, tī nūmui gōi ma:*

23 *Kē Jisu ngi wōma-belēsia yēla iye digbini ngi yāka hū lo nā Jisu lōngo la.*

24 *Simoni Pita i nāli gē a ngiē, kō a ngi mōli, yē lo a wēa nūmui nā, a ngi yīa lēma.*

25 *Kē ta i lāni Jisu ngi yāka hū, i ndē ngi ma, ye: Ndēmōi, yē lo?*

26 *Jisu i pōtē ngi ma, ye: tā lo a nūmui nā nga kekelē wūlō vē ngiē, kina ngi dōmbua lo: kē kina i kekelē wūlōi lōmbua, i fē Judasi, Karioti-moi wē, Simoni ngi lōi.*

27 *Kē ikeke wūlōi wōma Satani i wā ngi hū; kē Jisu i ndēa ngi ma, ye: nā wa pē, pē kākà.*

28 *Kē nūmui gbī tiye mesēi ma tiye kō, gbē va lo i ji lēni ngi ma.*

29 *Gbāmailē ti tēnga tiye tō, kē nongba iye lo Judasi ngi yēya, kē Jisu iye ndēni lo ngi ma, hāni nāsia yēya na mu lōngo la mēhē mē gōmēi va, o tū lo ma hāni vē feli-bela ma.*

30 *Kina i mēhāni kekelēi jōni, i li ngītiya kē-yakpē, kē kpindi i wēa.*

31 *Tāmīa kina iye lini ngītiya, Jisu i ndē, ye: Nūmu-hindō-lōi, i betēa, kē Ngéwo betēngo lē ngi hū.*

32 *Ina Ngéwo ngi betēngo lē ngi hū, Ngéwo bē a*

ngi betēngo lo ngi vūli hū; ke a ngi betē lo ke-yakpē.

33 Ndēnga mūma, ke kpē wūlō ñi ma wuēni ma ye lē, wa nya gokoi lo, ke kina ngi ndēni Jewutsia ma, hindēi nga li na, wē gū a wāla na, ñi ngi ndē wu ma nā.

34 Sāwa nīna lo ngi vēnga a wuē, tā lo wa lō a wu nyonyo, kina ngiyē lōi lo a wuē; tā lo wua be wa lō a wu nyonyo.

35 A ji lo nūnga gbi ta koma tē nya wōma-bēla lo a wuē, ina wu lōa a wu nyonyoa.

36 Simoni Pita i ndē ngi ma, ye: Ndēmoi, mī lo ba li na? Ke Jisu i pōtē ngi ma, ye: hindēi nga i na, bē gūa tōla nya wōma nā, ke ba tō lo nya wōma ku wēka ma.

37 Pita i ndē ngi ma, ye: Ndēmoi, gbē lē ngē tō bi wōma nā? nga nya lēvui lā lo bi va.

38 Jisu i pōtē ngi ma, ye: ba bi lēvui lā lo nya va? A tōnya, a tōnya, ngi ndē bi ma, nge: tē-hinēi ē gōkō lē ke bi mālinga nya ma hū sāwa.

NGŪ XIV.

Wā pē wu līsia ti hēlē: A Ngēwọ hōu a tōnya, a nya bē hōu a tōnya.

2 Nya Ke ngi wēbu kūndo gbōtōa lo na; ti ndē te ñi ī lē ī na, nga ndē lo wu mā, ngi yā ngi hinda gbātē wu va.

3 *Ke ina ngi yā lo hinda gbātema wu va, nga wa lo, ngi wu jō gboma nya vūli yē; ke hindēi nga ye na, nā wua bē wa ye na.*

4 *Ke hindēi nga li na wu kọ lo, ke ipēlēi wu kọ lo.*

5 *Tomasi i ndē ngi ma, ye: Ndēmōi, mū hindēi go bi lima na, ke ma yē pē mu pēlēi go?*

6 *Jisu i ndē ngi ma, ye: nya lo pēlēi angē, ke tōnyēi, ke ndēvui; nūmu gbī ē ya Kēi yē, ngtye ma nya hū.*

7 *Ma wu nya go lo, wa Ke bē go lo; ke i hijē bē wu ngi goa, ke wu ngi doa.*

8 *Filipi i ndē ngi ma, ye: Ndēmōi, Kēi gē a muē, i gū mu va.*

9 *Jisu i ndē ngi ma, ye: ngi lembini gboñ ma wuēni, ke wū nya go, Filipi? nūmui na i nya doa, i Kēi doa, ke wa yē ndē na, Kēi gē a muē?*

10 *Wū hōuni a tōnya kē nya lo Kēi hū, ke Kēi nya hū? njietsia nga ndē wu ma, nya vūli wūmagēi ī lē nga ndē wu ma, ke Kēi nā i nya hū, tā lo ngēngētsia wēma.*

11 *Wu nya hōu a tōnya, ke nya lo Kēi hū, Kēi nya hū, o nya hōu a tōnya ngēngēi vūlutsia lēkē va.*

12 *A tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, nge, nūmui na, a nya hōu a tōnya ngēngēi ndsia nga pē, tā lo tā bē a pē, ke ngēngēi wāwā, ti dēwē jisia ma a pē, gbāmailē ngi yā nya Kēi yē.*

13 *Kẹ hāni gbi lo wa moli nya bijéi hū, na lo nga pē, tā lo Kéi a betēma ndoi hū.*

14 *Ina wu hāni gbi molia lẹ nya bijéi hū, nga pē lo,*

15 *Ina wu lōngoi angē, a nya jāwēisia hōu.*

16 *Kẹ nga hē lo Kéi ma, tā lo a wu go a lāvalē wēka, kẹ wa tiēni wa yelē kūnafo.*

17 *Tōnya yāfēi bẹ, na ndoéi ē gū a jō lo, gbāmailē ē ngi do; tabao i ngi go lo, kẹ wu kọ lo; kẹ tā lo wu hū, kẹ a yẹ wu hū lo.*

18 *Nge wu lō kina pōndoa ti na, nga wa lo wu yē.*

19 *Kẹ kúlō nī ndoéi ē nya do kūnafo, kẹ wa nya do lo, gbāmailē ndēvu nya hū, wa ndēvu jō lo bẹ.*

20 *Kẹ ifōlōi na ma lo wa kọ, kẹ nya lo nya Kéi hū, kẹ wua nya hū, kẹ nya wu hū.*

21 *Nūmui na nya jāwēi ngi yēya, i ti hōu, tā mīa ngi lōngo angē; kẹ nūmui na ngi lōngō angē, nya Kẹ a lō lo a ngiē, nga lō lo a ngiē, nga nya vūli gẹ lo a ngiē.*

22 *Judasi i ndē ngi ma, yẹ: Karioti-moi ī lē, Ndémoi, i yẹ na, ba bi vūli gẹ lo amūē, kẹ ndoéi ī lē?*

23 *Jisu i pōtē, i ndē ti ma, yẹ: ina numu lōnga lo angē, a nyā lā-yiētsia hōu lo, nya Kẹ a lō lo a ngiē, kẹ ma wa lo ngi yē, kẹ ma yẹ ta lō yē.*

24 *Nūmui na ngi lōngo ī lē angē, ē nya lā-yiētsia*

hōu, ke njiēi na ā mēni nya wō ī lē; ke Kēi na nya dōni.

25 *Jtsia lo ngi ndēma wu ma, ji lē ma wuēni lē.*

26 *Ke Ngēwo yāfēi na lāvalēi lē, na Kēi a tēwē nya bijēi hū, tā lo a wu gā a hāni gbi; ke a wa lo a hāntsia gbi wū lēmai ma, nā gbi ngtye ndēni wu ma.*

27 *Ndīlēi ma wuēni ye lē; ndīlēli ngi vēnga wuē; ngi vēni kina ndoēi fē la wuē; wā pē wu tsia ti hēlē; tabao wa pē ī lūwa.*

28 *Kē wuye mēni lo kina ngi ndēni wu ma, ngi yā mbē, nga wa lo gboma wu yē; ina wu lōngo lē angē wu gōhū a nei lo; gbāmailē ngi ndēa, ngi ya Kēi yē. Gbāmailē nya Ke wōni nya ma.*

29 *Ke ngi ndēa na wu ma, a yēma i wēnga, ke kina i wēa lo, wa hōu lo a tōnya.*

30 *Ji wōma ngē yēpē kākà a wuē; gbāmailē ndoēi ji ngi māhēi a wāma, ke ī hāni gbi jōni nya hū.*

31 *Ke tā lo ndoēi a ko ke nya nya Ke lōngo lē, ke kina Kēi sāwēi wēa nya we, nī be nga pē. A hijē, mu li.*

NGŪ XV.

Nya lo tōnya ndō-wūlui angē; ke nya Ke lo kpāla-moi a ngiē.

2 *Bēkēi gbi nya hū na ē wā, mbūmbu lo na; ke*

bẹkẹi na gbi a wa, a ma nikpa lo, ko a wā a ngūlu-wa gbōtō.

3 Kẹ wu gōlengo lẹ, njiẹi va, na ngi ndēni wu ma.

4 A lo nya hū, nya bẹ ngi lo wu hū; kina mbẹkẹi ẹ wā a ngūlu-wā a ngi wūmagẹ, ngtye ma a lo ndō-wūlui hū, n̄i wua bẹ wẹ pẹ, ngtye ma wa lo nya hū.

5 Nya lo ndō-wūlui angẹ, wua lo imbẹkẹtsia a wẹ. Nūmui nā a ye nya hū, nya bẹ ngi ngi hū, tā sẹ lo, a wā a ngūlu-wā gbōtō; gbāmailẹ nya wōma wẹ gū a hinda wẹla.

6 Ina nūmu ɔye lo nya hū, ta pili lo kina mbẹkẹ na, kẹ i bẹa, kẹ nūnga ti ti woyōa, ti ti wili ngombui ya, kẹ ti moa.

7 Ma wu ya lo nya hū, kẹ nya lā-yiẹtsia ti ye wu hū, wa hāni gbi moli lo wu lōi la, kẹ a wẹ lo a wuẹ.

8 Ji hū lo nya Kẹ betengo, kẹ wa wā a ngūlu wā gbōtō, ta lo wa wẹ a nya wōma-bela.

9 Kina Kẹi i lōnga angẹ, n̄i nya lōngo a wūẹ; u lo nya lōmẹi hū.

10 Ina wa nya jāwẹtsia hōu lo, wa ye lo nyu lōmẹi hū, kina ngi ngi Kẹ ngi jāwẹtsia hōui lo, ngi ngi lōmẹi hū.

11 Hāni jtsia lo ngi ndēni wu ma, ko nya gōhūnẹi a lo wu hū, kẹ wu gōhūnẹi yā u h̄iti.

12 *Nya jāwēi lo ji tā lo wa lō a wuē nyonyo, kina nya lōngo la a wuē.*

13 *Nūmu gbī ī ndōma wā jōni i dēwē ji ma, nūmui i ngi lēvui lā ngi mbāngetsia va.*

14 *Wua lo nya mbāngetsia a wuē, ina wu hindēi gbi wēa lo nga ndē wu ma.*

15 *I hijē ji ma ngē wu dōli a boilōpōa; gbāmailē boilōpōi ī hindēi gō ngi lēmoi a pē; kē ngi dōli a nya mbānga; gbāmailē hindētsia gbi ngi mēnia nya Kēi yē, ngi kōnga a wuē.*

16 *Wū nya hūwoyoni, kē nya ngi wu hūwoyoni, ngi wu wēni, kē wa li, wa a ngūlu-wā, kō wu wuwetsia tā lo; hāni gbi lo wa lo mōli Kēi va nya bijēi hū, kō a fē wuē.*

17 *Hāni jtsia lo ngi ndēni wu ma nge wu lō a wu nyonyo.*

18 *Ma ndōēi dōa lo a wuē, wa kō lo, kē i ndōnga angē a la a dō a wuē.*

19 *Ma ndōēi wu lo a wuē, ndōēi a lō lo a ngi ndēi, kē ji va ndōēi wo ya a wuē, kē nya lo ngi wu hūwoyoni ndōēi hū, fālē ndōēi dōngo a wuē.*

20 *A gīli a njiēi ngi ndēni wu ma, boilōpōi i wōni ngi lēmoi ma; ina ti nya yāfa lo, ti wua bē yāfa lo; ina ti nya lā-yiētsia hōua, ta wū ndētsia bē hōu lo.*

21 *Kē hāni jtsia gbi lo ta pē a wuē nya bijēi va; gbāmailē tī nūmui gō nya dōni.*

22 *Ti ndē tē ngī wāni, ngi yīa ti yē, hinda*

nyāmu ̄ye ti ma, ke nāwē gbī tī ma ti hinda nyāmui va.

23 Nūmui na tōlōngo angē, tōngoi a nya Ke be.

24 Ma ngīye ngēngetsia wēni, nūmu wēka gbī ē pē, hinda nyāmu gbī tī ma, ke ti hinda nyāmu wēnga ti dōlo angē, ke nya Ke mu vēnjo.

25 Ke jī a wa dēma, ta lo njiēi a wa dēma nu nya va nyēgingo sāwēi hū, ti dōnga angē gbāma.

26 Ke kina lāvalēi i wa lo, nā nya tō wu yē, a hijē Kēi yē, tōnya yāfēi be, nā a hijē Kēi yē, a nya hōula a sēlē.

27 Ke wu be, wa nya hōu lo a sēlē, gbāmailē ma wuēni yēlē i hijē itātōmēi.

NGŪ XVI.

Hāni jtsia lo ngīye ndēni wu ma, ko wu lī ā dēwē.

2 Ti wu kpīa lo kā-wēsia bu; ikpēi be a wa lo, ke nūmu gbi lo a wu wā, a gīli lo, ye: i kpē-lo-gbīani Ngēwo wē.

3 Ke hāni jtsia lo ta pē a wuē; gbāmailē tī Kēi go lo, o nya.

4 Ke hāni jtsia ngīye ndēni wu ma, ke kina kpēi i wa lo, wa gīli lo, ke ngīye ndēi lo wu ma; ke hāni jtsia ngāye ndēni wu ma itātōmēi; gbāmailē ma wuēni yēlē.

5 Ke ngi ya nā na yē na nya dōni, ke wu yēla be, wū nya molini, mī lo ba li na?

6 *Ke gbāmailē ngiye hindēi jtsia lēi lo wu ma, māmauma lēkē i wu lī vēnda.*

7 *Gbāmailē bē ngi tōnyēi lēma wu ma, māhōungo lē wu va, ngi li mbē, gbāmailē ngi li lo mbē, nēpo-moi ē wa wu yē; ke ina ngi ya lo, nga ngi dē lo wu yē.*

8 *Ke kina i wā lo, a ndōēi hinda nyāmu lē lo; ke tōnya hinda va, ke jēli la.*

9 *A hinda nyāmu, gbāmailē tōnya tē nya hōu a tōnya;*

10 *Tōnya hinda va, gbāmailē ngi lima nya Ke yē lo; ke wū nya lo gboma.*

11 *A sēli la, gbāmailē māhēi ndōēi ji i jēlia.*

12 *Hāni gbōtōa lo na lē ndē va wu mā, ke wē gū lē ti bū nā.*

13 *Ke kina ta, tōnya yāfēi, i wā lo, a dō lo wu lūgo tōnyēi gbi hū; gbāmailē ē ngi vūli yā lē, ke hāni gbi lo, a mēni, nā lo a ndē, ke a hāntsia gē lo a wuē ta wāma.*

14 *A nya bētē lo, gbāmailē a nya ndēi jō lo, ke a ke lo a wuē.*

15 *Hantsia gbi Kēi yēya nya wō lē; fālē nge a nya ndēi wūmbu lo, i ke a wuē.*

16 *Kū wūlō wē nya do, ke gboma, kū wūlō nī, wa nya do lo, gbāmailē ngi ya Kēi yē.*

17 *Ke ngi wōma-bēlēsia, ti tēnga, ti ndēa ti nyonyo lūa hū, tē: gbo lo a ji ndēma mu ma! Kū wūlō nī wē nya do, ke gboma, kū wūlō*

ni wa nya do lo, gbāmailē ngi lima Kēi yē lo?

18 *Tāmīa ti ndēni, tē: gbo lo a ji i ndēni, kū wūlō ni? Mū hāni go, i ndēni.*

19 *Kē Jisu iye koi lo, kē ti lōi lo gboñ ti ngi molī, i ndē ti ma, yē: wua lo wu nyonyo molima a na ngi ndēni, kū wūlō ni, wē nya do, kē gboma, kū wūlō ni, wa nya do lo?*

20 *A tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, nge, wa wō lo, wu gbau, kē ndoēi gōhūnēi lo, kē wu ma a māma lo, kē wu māmanui a wōtē lo a kōhūnēi.*

21 *Nyāha kina i ya ndōlēma ngi māmanungo; gbāmailē ngi gbēi i wā, kē kina ni i ndōi lēa lo, ē gīli gboma a gbālēi kōhūnēi va, kē i nūmu lēa ndoēi hū.*

22 *Kē māmaūma lo nā wu jōni, kē nya wu do lo gboma, kē wu l̄sia ti gōhūanēi lo, kē wu gōhūnēi, nūmu gbī ē gbīa wu yēya.*

23 *Kē ifōlōi na ma wē hāni gbī molī; a tōnya, a tōnya, ngi ndē wu ma, nge, hāni gbī wa nya Kē molī va, nya bijēi hū, a fē lo wu yē.*

24 *I hiti jō gbēgbēi ma, wū hāni gbī molī lo nya bijēi hū; a molī, wa jō lo, ta lo wu gōhūnēi a vēnda.*

25 *Hāni j̄sia ngiye ndē wu ma lēnga-yīa hū, kē kpēi lo wāma, kina nge lēnga-yīa lē wu ma, nga nya Kē yīa lē lo lēñ wu ma.*

26 *Fōlōi na ma wa mōli lo nya bijēi hū, ke ngi ndē wu ma, nga hē lo Kēi yē wu va :*

27 *Gbāmailē Kēi vūli bē lōngo lē a wuē, ji va wu lōa anjē ; ke wu hōua a tōnya, ke ngi hijēni Ngēwo yēlē.*

28 *Ngi hijēni Kēi yē lo, ngi wā ndoēi hū ; ngi gbāa ndoēi hū gboma, ngi li Kēi yē.*

29 *Ngi wōma-belēsia ti ndē ngi ma, tē : kpēlē, bia nā yīama lēn, bī yīama gboma sālēi hū ;*

30 *Mu kō lo nā a tōnya, ke bi hindēsia gbi go lo, ke nūmui gbī ī lōni, i bi mōli, jiva lo mu hōua a tōnya, ke bi hijēni Ngēwo yē lo.*

31 *Jisu i pōtē ti ma, yē : wu houa nā a tōnya ?*

32 *Kpēlē, ikpēi lo wāma, ke i wā na, ke wa vāya lo nūmu gbi ngi vūli yē, ke wa nya lō lo nya yāngo, ke nya yāngo ī lē ; gbāmailē ma Kēi i lē.*

33 *Hāni jīsia ngi yē ndēni wu ma, ke nya hū lo wu ndīlēli jō : ndoēi hū wa mōnē jō lo, ke a lī dō, ngi gbōyoa a dēwē ndoēi ma.*

NGŪ XVII.

Njiēi jīsia lo Jisu iye ndēni ; i ngi yāmēsia de ngēlēya, i ndē, yē : Kēi, ikpēi i wā, bi Lōi bētē, tā lo bi Lōi bē a bi bētē.

2 *Ke bi ngi woa a kpāya ndūtsia gbi mahū, tā lo a kūnafo lēvu vē ti gbōtōma wē, kina bi fēi la ngi wē.*

3 Ke ji kũnafo l̄evu l̄ē tā lo ta bi gō tōnya Ȳēwo yakp̄ēi, ke Jisu Kristi nā biye t̄ēw̄ēni.

4 Ngi bi bet̄ea ndōēi h̄ū; ngi gboyoa a nḡēnḡēi w̄ēla, na biye f̄ēni mbe p̄ē va.

5 Ke nā, O K̄ēi, nya b̄ēt̄ē a bi v̄ūli, a mb̄ēt̄ē ngiye joni abīē ndōloi ā la gb̄ate.

6 Ngi bi bij̄ēi ḡenga a nūnga nā biye f̄ēni mbe ndōloi h̄ū, bi w̄ō yel̄ē, ke bia lo bi ti v̄ēni mbe, ke ti bi lā-yīēi h̄ōua.

7 Ti ko lo nā ke h̄ānt̄sia gbi na a gbi ti v̄ēni mbe, ti hij̄ēni bīē lo.

8 Gb̄amail̄ē ngi n̄jīēi v̄ēnga tīē na biye f̄ēni mbe, ke ti ti j̄ōanga, ke ti k̄ōnga a tōnya, ke ngi hij̄ēni bīē lo, ke ti h̄ōua a tōnya, ke bia lo, bi nya d̄ōni.

9 Ke ngi h̄ēa ti va, ke ngi h̄ēma ndōēi va, ke nā va biye ti v̄ēni mbe; gb̄amail̄ē ti bi w̄ō l̄ē a tīē.

10 Ke nya ndētsia gbi, bi w̄ō l̄ē, ke bi ndētsia nya w̄ō l̄ē; ke nya bet̄ēngo l̄ē ti h̄ū.

11 Ke ngi la ndōēi h̄ū, ke j̄tsia lo ti ndōēi h̄ū; ke ngi wa bīē. K̄ē holingo! ye bi nda bij̄ēi h̄ū, na biye ti v̄ēni mbe, tā lo ta w̄ē ȳēlaḡē, kina mu ȳēlaḡē na.

12 Kina ma tīēni yel̄ē ndōēi h̄ū, ngi ti lāma-gb̄āteni bi bij̄ēi h̄ū lo, nā bi ti v̄ēni mbe, ngi ti lāma-gb̄ātea, ke ti ȳēlaḡē be t̄i l̄ōi h̄ū, ngiye ma hind̄ō-nyāni-l̄ōi, tā lo kolo ȳēkp̄ēi yīēi, a wa d̄ēw̄ēma.

13 *Kē* *ngi* *wa* *nā* *biē*, *kē* *hāni* *j̄tsia* *nya* *ndē* *ndoēi* *hū*, *tā* *lo* *ta* *pē* *nya* *gōhūnēi* *a* *wa* *dēma* *ti* *hū*.

14 *Ngī* *ti* *woa* *a* *bi* *lā-yiēi*, *kē* *ndoēi* *i* *dōlongo`a* *tiē*; *gbāmailē* *ndoēi* *hū-mo* *yā* *a* *tiē*, *jiva* *ndoēi* *hū-mo* *yā* *angē*.

15 *Ngī* *hēni* *bi* *ma*, *kō* *ba* *ti* *wūmbu* *ndōloi* *hū*, *kē* *tā* *lo* *ba* *ti* *gbā* *hinda* *nyāmu* *hū*.

16 *Doēi* *hū-mo* *yā* *a* *tiē*; *gbāmailē* *bē* *ndoēi* *hū-mo* *angē*.

17 *Bi* *wā* *ti* *golē* *bi* *dōnyēi* *hū*, *bi* *lā-yiēi* *tōnya* *lē*.

18 *Kina* *bi* *nya* *dēwēni* *ndoēi* *hū*, *nī* *bē* *ngi* *ti* *dēwēni* *ndoēi* *hū*.

19 *Kē* *ti* *va* *lo* *ngi* *nya* *vūli* *vēni*, *tā* *lo* *tia* *bē* *ta* *ti* *vūli* *vē* *tōnyēi* *hū*.

20 *Nya* *bao* *ngi* *hēma* *jia* *lēkē* *va*, *kē* *nā* *va* *bē* *va*, *ta* *nya* *hōu* *a* *tōnya* *ti* *lā-yiēi* *hū*.

21 *Tā* *lo* *ti* *gbi*, *kō* *ta* *yē* *yēla*, *kina* *bia* *Kēi*, *bi* *na* *nya* *hū*, *kē* *nya* *bi* *hū*; *ta* *lo* *tia* *bē*, *ta* *yē* *yēla* *mu* *hū*; *tā* *lo* *ndoēi* *a* *hōu* *a* *tōnya*, *kē* *bia* *bi* *nya* *dōni*.

22 *Kē* *mbētēi* *bi* *vēni* *mbe*, *ngi* *vēnga* *a* *tiē*, *tā* *lo* *ta* *yē* *yēla*, *kina* *mu* *na* *yēla*.

23 *Ngī* *ti* *hū*, *kē* *bi* *nya* *hū*, *tā* *lo* *ti* *lōmēi* *a* *yē* *yēla*, *tā* *lo* *ndoēi* *a* *kō*, *kē* *bia* *bi* *nya* *dōni*.

24 *Kēi*, *ngi* *lōni* *tia* *bē* *nā* *bi* *ti* *vēni* *mbe* *ma* *tiēni* *mu* *yelē*, *hindēi* *ngi* *nā*, *tā* *lo* *ta* *nya* *bētē* *do*, *na* *bi* *vēni* *mbe*; *gbāmailē* *biyē* *lōi* *lo* *angē* *ndōloi* *ā* *la* *gbātē*.

25 *O tōnya Kēi, ndōloi ī bi gōnī; ke nya ngi bi gōnga, ke bia bi nya dōni.*

26 *Ke ngi bi bijēi yā lēa ti ma, ke nga ndē lo, ke ndōmēi na bi lōngo la angē, ko a ye ti hū, ke nya ti hū.*

NGŪ XVIII.

Ke kina Jisu iye njiēi jīsia lēni, i lī ta ngi wōma-belēsia gbēlui Kidron wōma, hindēi kātēi iye na, nā i lī na, ke ngi wōma-belēsia.

2 *Ke Judasi bē, nā iye ngi mājiani a bāyai, iye hindēi gōi lo; gbāmailē iye lī lo na ku gbi ma a ngi wōma-belēsia.*

3 *Judasi, kina i kongā gbōtōa jōni, ke kogūgbanga almami wātsia ke Fartsia ti yēya, ke i wā a hēmu-vōa, ke kōtua, ke ko-hāka.*

4 *Tāmīa Jisu i hāni gbi gōni a wāma ngi ma, i gbā, i ndē ti ma, ye: yē lo wa kōkoli?*

5 *Ke ti pōtēa ngi ma, tē: Jisu Nazareti-moi. Jisu i ndē ti ma, ye: tā lo angē. Ke Judasi bē, nā ngi mājiani a bāyai i dōni ta tiēni.*

6 *Kina nī i ndēni ti ma, tā lo angē, ke ti yāma wōma, ti gūla ndōēi ma.*

7 *Ke i ti molia gbōma, ye: Yē lo wa kōkoli? ke ti ndēa, tē: Jisu, Nazareti-moi.*

8 *Jisu i pōtē, ye: ngi ndēa wu ma, nge, tā lo angē; fālē ina wua lo nya gōkolima, gbē jiā ti li tiyē.*

9 Tā lo njiēi kọ a dēwē na iye ndēni, nā a biye fēni mbe, ngi yēla be lōihū.

10 Ke Simoni Pita i ngi bōwēi lānga, i almami wāi ngi boilōpōi nōna, i ngi yēja-wōli dēwēa. Boilōpōi bijēi lo a Malkusi.

11 Ke Jisu i ndēa Pita ma, ye: bi bōwēi wa tēi hū: bōlēi na nya Ke fē mbe bī lōni ngi gbolē?

12 Ke ko-bēla, ke kojokelēi, ke Jewutsia ti gogūgbetsia ti Jisu hōua, ti ngi yīli.

13 Ke ti yā a ngiē Annasi yēsē yē; gbāmailē Kaifasi ngi mbēla mīa, nā almami wāi yelē fōi na sē ma.

14 Ke Kaifasi lo iye ndāhi vē Jewutsia we, ye, māhōungo lē, nūmu yēla i hā nūnga va.

15 Ke Simoni Pita i tōa Jisu wōma, ke nī ngi wōma-moi wēkēi pēni, ngi wōma-moi na almami wāi iye koi lo, ke i yā Jisu yē almami wāi wēbu.

16 Ke Pita iye dōni pēi la lo ngītiya; ke ngi wōma-mo wēkēi i gbā ngītiya, nā nī almami wāi iye koni, ke i yā nyápōi yē, iye pē-la-mahū-gbē, i wa a Pita kōhū.

17 Ke nyápōi nā a pē-la-mahū-gbē, i ndēa Pita ma, ye: Tā-moi ji ngi wōma-belēsia yēlagē lo abiē? i ndē, ye: nya ī lē.

18 Ke boilōpōtsia, ke kogūgbetsia ti dōi na, na tiye ngombui yatēni a tekēi; gbāmailē kolēi iye na lo, ke tiye gowō lo ti vūli, ke Pita dōni ta tiēni, a gowō ta bē.

19 *Ke almami waɗ i Jisu molia a ngi wōma-belésia, ke ngi gāi va.*

20 *Jisu i pōtē ngi ma, ye: ngi yiāi lo lēn ndoēi hū, ngiye kái wē kā-wébu, ke templi hū, hindēi Jewutsia tiye li na ku-gbi-ma, ke ndōwu hū ngi njia gbi lēni.*

21 *Gbe lē ba nya moli? ti moli na ti nya wō mēnini, na ngige ndēni ti ma; kpēle ti ko lo na ngiye ndēni.*

22 *Ke kina iye njiēi ji lēni, kogūgbetsia ti yēlagēi nā dōni ngi gbēānga, i Jisu gbōlē a ngi lōkōi, ye: ba lūma almami wāi wē nī?*

23 *Jisu i pōtē ngi ma, ye: ina ngi hinda nyāmu lo lēni, nya hōu a sēli hinda nyāmu va, ke ina gbēkpē lē, gbe lē ba nya gbōlē?*

24 *Ke Annasi iye ngi dēwēi lo ngi yīlingo Almami wāi Kaifasi yē.*

25 *Ke Simoni Pita i dōni a gowọ ta vūli. Tāmīa ti ndēni ngi ma, tē: ngi wōma-belésia yēla lo abiē; i mālī, i ndē, ye: Tā yā angē.*

26 *Almami wāi boilōpōtsia yēlagē ti bōnda hū lo, ta na Pita ngi wōli dēwēni, ye: ngiye bi loni kātēi hū wa ta?*

27 *Ke Pita mālēa gboma, ke ke-yakpē tē-hinēi i gōkō lēa.*

28 *Ke ti Jisu wūmbua Kaifasi yēya, ti li a ngiē njia dē-jēmēi bu, ke hūmbungo yelē; ke ti vūli be ti*

lì njĩa dē-jēmēi bu, kọ ta ti ma nyégi wēi, kẹ kọ ta paska mēhēi mē.

29 *Kẹ Pilatu yā tiyē, i ndē, yẹ: gbe yĩa lo wu wāla ndālongo tā-moi ji ma?*

30 *Kẹ ti pōtēa, ti ndē ngi ma, tẹ: Ti ndē tẹ sāwa nyani-mo yā angiē, mū wa a ngi vẹ biē.*

31 *Kẹ Pilatu i ndēa ti ma, yẹ: A ngi wūmbu, wu ngi jēli, kina wu sāwēi i nā. Tāmīa Jewutsia ti ndēni ngi ma: mā-ī-hōuni mu va, mu nūmu gbi wā.*

32 *Kẹ njiēi Jisu i ndēni, kō a wa dēma na iye ndēni ndalongo gbe-hā lo, a hā la.*

33 *Kẹ Pilatu i yā njĩa-dē-jēmēi bu gboma, i Jisu dōli, i ndē ngi ma, yẹ: bia lo Jewutsia ti māhēi abiē?*

34 *Jisu i pōtē ngi ma, yẹ: bi vūli lo bi hindēi ji lēma? O ipēkā lo ti nya yĩa lēni bi ma?*

35 *Pilatu i pōtē, yẹ: Jewu lo angē? bi bōndēi vūli, kẹ almami watsia ti bi vẹa mbẹ. Gbo bi pēa?*

36 *Jisu i pōtē: nya gēnyēi ī ndoēi ji hū; ti ndē te, nya gēnyēi i ndoēi ji hū lo, nya bōilōpōtsia ta go lo, kọ wēi, ta nya vẹ Jewutsia wẹ, kẹ kpēle nya gēnyēi ī bē.*

37 *Tāmīa Pilatu i ndēni ngi ma, yẹ: māha lo abiē hō? Jisu i pōtē: bia bi ndēa, bẹ māha lō angē. Hindēi ji va lo ta nya lēni; kẹ hindēi ji va lo ngi wāni ndoēi hū, kọ nga sēli hōu tōnyēi ma; nūmu na gbi tōnyēi ngi hū, ta nya wō mēnima.*

38 *Pilatu i ndē ngi ma, ye: gbo lo tōnya lē? ke kina iye ji lēni, i gbiā, i lē gboma Jewutsia ye, i ndē ti ma, ye: ngī kāyē gbi doni ngi ma kūlō bē.*

39 *Ke pē-hinda lo wu yēya, ko nya nūmu yēla vē wuē paska gōmēi ma; fālē wu loni ngi Jewutsia ti māhēi vē wuē?*

40 *Ke ti gbi ti gbaua gboma, tē: tā-moi ji ī lē, ke Barabbasi; ke Barabbasi hūma-mo yelē.*

NGŪ XIX.

Tāmīa ke Pilatu Jisu wūmbua i ngi lēwē.

2 *Ke kolakpatsia ti ngāli hēmbē vēa, ti pu ngi wū-mba, ke ti kūmba nyē-nyēi wua ngi ma.*

3 *Ti ndē, tē: gōhūnēi, Jewutsia ti māhēi, ke ti ya ngi lēwēma a ti lōkōtsia.*

4 *Tāmīa Pilatu i linī gboma ti yē, i ndē ti ma: kpēle, ngi wala a ngi wu yē, tā lo wa ko ke ngī kāyē gbi doni ngi ma. .*

5 *Ke Jisu i gbīa ngāli hēmbēi yīlingo ngi ma, ke kūmba nyēnyēi. Ke Pilatu i ndēa ti mā, ye: A tā-moi ji gbē!*

6 *Kina almami watsia, ke kogūgbetsia ti ngi doni, ti gbau ngēlēya: a ngi kpàkpà ngūlui ma, a ngi kpàkpà ngūlui ma. Pilatu i ndē ti ma, ye: a ngi wūmbu, wu ngi kpàkpà ngūli ma, ke ngī kāyē gbi doni ngi ma.*

7 *Jewuṣṣia ti pōtē ngi ma, tē; sāwa lo mu yēya, ke ndālōngo mu jāwēi ma māhōungo i hā, gbāmailē i ngi vūli wēa a Ngēwo ngi hindō-lōi.*

8 *Tāmīa kina Pilatu i njiēi na mēnini, ke i lūwa gboma.*

9 *Ke i yā gboma jēli-jēmēi bu, i ndē Jisu ma, ye: mī lo ba hijē na? Ke Jisu t lūmani ngi yē.*

10 *Ke Pilatu i ndēa ngi ma, ye: bē yiāma nya yē? bī kō, ke kpāya lo nya yēya bi kpàkpà va ngūli ma, ke kpāya lo nya yēya, bi bāwō va?*

11 *Jisu i pōtē, ye: kpāya bī jō kūlō be nya va, ngtye ma a hijē ngēlēya lo i vē biē; fālē nūmui na, i nya vēni biē, tā lo hinda nyamu wāi jōni.*

12 *Ke mīa lo Pilatu iye lōni i ngi wūmaō, ke Jewuṣṣia ti gbau ngēlēya, tē: ina bi pēa lo tā-moi ji i li Sisari ngi mbā bi yā abiē. Nūmui gbi lo a ngi vūli wēa māha, i yā Sisari ma.*

13 *Kina Pilatu i njiēi na mēnini i gbīa a Jisu, i hēi sēli hēwuli ma, hinda yēla na ta tōlia kotu-gāmēi, ke Hībru yiēi hū Gabbata.*

14 *Ke hāka-hūgbāte-vōlōi paskēi va, ke fōlōi ngūndia kinēi i ndē Jēwuṣṣia ma, ye: A wu māhēi gbē!*

15 *Ke ti wōa ngēlēya: a li a ngiē, a li a ngiē, wu ngi kpàkpà ngūli ma. Pilatu i ndē ti ma, ye: nga wu mahēi kpàkpà ngūli ma? Ke almami watsia ti pōtēa, tē: māhēi gbi mu yēya, ngtye ma Sisari.*

16 *Tāmīa na i ngi vēni ti yē, kọ ta ngi kpàkpà ngūli ma. Kẹ ti Jisu hōua, ti lī a ngiē.*

17 *Kẹ i ngi wūli hōua, i lila hindēi ta lōli a ngū-goko gāma, na ta tōli Hībru yiēi hū a Golgota.*

18 *Mīa lo ti ngi kpàkpà na ngūlui ma; kẹ ip̄ka fēl̄a ta tiēni; yēla kākēi yēla ma, ip̄kēi kākā wēkēi ma, Jisu i ti līa.*

19 *Kẹ Pilatu i kolo nyégia, i pū ngūlui ma, kẹ na iye nyégini, tā lo JISU NAZARETI-MO, JEWUÍSIA TI MĀHĒI.*

20 *Kolo nyégingoi ji lo Jewuísia ti gbōtōma ti keni; gbāmailē hindēi tiye Jisu kpàkpà na ngūlui ma, iye t̄a-wāi gbēa lo; kẹ tiye nyégi lo Hībru ti yiēi hū, kẹ Helleni ti yiēi hū, kẹ Romani ti yiēi hū.*

21 *Kẹ Jewuísia ti almami watsia ti ndēa Pilatu ma: bā nyēi Jewuísia ti māhēi, kẹ na iye ndēni, Jewuísia ti māhēi lo angē.*

22 *Pilatu i pōt̄a: na ngi gboyoa a nyégila, ngi gboyoa a nyégila.*

23 *Kẹ kolagbaōtsia kina ti Jisu kpàkpà ngūlui ma, ti ngi gūmbetsia wūmbu, ti kolē kàka nāni, kolagbaōi gbi ma ngi ndā; kẹ ngi lōmēi ndagbogbōngo ye ī lē, gbi vengo i lē.*

24 *Tāmīa ti ndēni ti nyonyo lūahū, ma mbēla; a mu ndā gbē nūmui ngi wō a ye lē. Tā lo koloī lā-yiēi a dēwē na i ndēni; ti nya gūmbetsia golea*

ti lūahū, ke nya lōmēi ti ndā gbā va. Hindēi jtsia lo kolāgbaōtsia tiye pēni.

25 Ke Jisu ngi njē iye dōni ngūlui gbēānga lo tiye Jisu kpàkpàì ma, ke i ngi njē ndēi nyā-lōi Maria, Kleopasi ngi nyāhēi, ke Maria (Magdalenì) Magdala-mo.

26 Kina Jisu i ngi njēi doni, ke ngi wōma-moi i dōni gbēānga, nūmui i lōi la, i ndē ngi njēi ma, ye: māmai, bi lōi gbē.

27 Ke i ndēa ngi wōma-moi ma, ye: bi njēi gbē. Ke kina i hijēni igbēmēi na ma, ngi wōma-moi, i lī a ngi ngi pēbu.

28 Ji wōma Jisu i kongo ke hāntsia gbi ta gboyoa, kolo yēkpēi lā-yiēi a wa dēma, ye: nya bōlo hū bēa.

29 Ke fe lo iye hēini vēndango a nja-dāgba; ke ti nja-vēi vēnda a nja-dāgbēi, ti pū hissopi yā, ti pu ngi lā.

30 Kina Jisu i nja-dāgbēi joni, i ndē, ye: i gboyoa! ke i ngi wūi hēlā, i hā.

31 Tāmīa Jewutsia, gbāmāilē hūgbāte wē-gbē ma mīa, ke pōmētsia tī lo hēlēni ngūlui mā tēnē vōlōi ma, gbāmāilē tēnē vōlōi iye lōni kūlō nī i hīti, ti Pilata mānēne, ko ti gbāletsia ta ngālē, ke ta ta lī a tiē.

32 Ke kolāgbaōtsia ti wā ti ihālagēi ngi gbālēi yāe, ke ipēkēi tiye ti hēlēni ngūlui ma ta tiēni.

33 Ke kina ti wāni Jisu yē, ti to, ke i hā ke-yakpē tē ngi gbāletsia yāngaini.

34 Ke kologbaōtsia yēlagē a kpai i ngi yāka ma bōla, ke nāma ta nja ti gbā.

35 Ke nūmui na i toni i hōui lo a sēli; ke ngi jēti tōnya lē; ke iye koi lo, ke i tōnya lēa, ko wu hōu a tōnya.

36 Ji va hindēi jtsia tiye wēni ko kolo yēkpēi lā-yiēi a wa dēma: ngi gbāle yēla be ē yāle.

37 Ke gboma kolo yēkpē wēka iye ndēni lo: ta ngi gbē lo nā tiye ngi nēmuni a kpāi.

38 Ke ji wōma Josufu, Arimati-moi, Jisu ngi wōma-mo yēla ndōwu hū, ji va a lūwa Jewutsia ma, i Pilatu māneṅe Jisu wōmēi wūmbu va; ke Pilatu i lūma ngiē; tāmīa i lini, i Jisu wōmēi wūmbu.

39 Ke Nikodemu be i wa, nā iye wāni pēi Jisu yē a kpindi; i wā a hāni hū kpōnga a kijē, ke aloi, hinda yēla mini kinēi.

40 Ke ti Jisu ngi wōmēi wūmbua, ti mbēmbē kūlagoi hū, kina Jewutsia ti wē-hindēi iye nā nūmu gbowua va.

41 Ke hindēi na tiye ngi helēni ngūlu ma, kāta lo iye na, ke kātēi na hū kām̄ba nīna lo iye na, ngi hū nūmu gbi tīye lani na la.

42 Mīa lo Jisu tiye lāi na, gbāmailē Jewutsia ti hūgbāte-wē vōlōi i lē. Ke kām̄bēi iye lōni kūlō nt i hīti.

NGŪ XX.

Fɔlɔi ihālagɛi lɔɛi hũ, Maria Magdala-moi i hũmbu, kina kpindi iye na lo, i lĩ kāmbeĩ gāma, ke i kotui lo mbũmbungo kāmbeĩ la ma.

2 *Ke i wĩmia, i lĩ Simoni Pita yē, ke pōma-mo wēkēi yē, na Jisu lōngo la, i ndē ti ma, ye: ti Ndēmōi wũmbua kāmbeĩ hũ, ke mũ hindēi go ti ngi lā na.*

3 *Tāmĩa Pita, ke pōma-mo wēkēi ti lĩ kāmbeĩ gāma;*

4 *Tāmĩa ti vɛnjo ti wĩmeni a lɛnga, ke pōma-mo wēkēi i wēmɛ, i dɛwɛ Pita ma, ta yɛsɛ i li kāmbeĩ yāma.*

5 *Ke i māwɛa, i hũgbɛ, i kũlɛtsia lo ti lāni; ke ɛ li hũ.*

6 *Ke Simoni Pita i wā a tō ngi wōma, i lĩ kāmbeĩ gōhũ, i kũla gōlɛtsia lo ti lāni;*

7 *Ke kũla gūtui iye ngi wũ-mba, iye lāni a kũla gōlɛtsia, kólókólóngo i lāni a ngi wũmagɛ hinda yɛla.*

8 *Ke pōma-mo wēkēi be nā yɛsɛ iye lini kāmbeĩ gāma, i to, i hōu a tōnya.*

9 *Ke tīye koloĩ lā-yiɛi gōi le, ke a hijɛ lo gboma hɛi hũ.*

10 *Ke pōma-bɛlɛtsia ti yā ti yɛtsia.*

11 *Ke Maria iye dōi lo kāmbeĩ gbɛānga a wō; ke kina iye wōma, i māwɛ, i kāmbeĩ hũgbɛ;*

12 *Ke i anjelia fɛlɛa doa, ti mayilingo kũla gɔlɛ hũ; ti hɛni yɛla ngi wũ, ke yɛla ngi gɔiya, hindɛi. Jisu ngi bɔmɛi iye lãi na.*

13 *Ke ti ndɛa ngi ma, tɛ: mãmãi, gbɛ lɛ ba wɔ? I ndɛ ti ma, ye: gbãmailɛ ti nya Lɛmoi wũmbua, ke ngi hindɛi go, ti ngi lã na.*

14 *Ke kina i gboyoni a jɛlila, i ngi vũli wɔtɛ, ke i Jisu doa dɔni, ke iye ko ke Jisu mĩa.*

15 *Jisu i ndɛa ngi ma, ye: Mãmãi, gbɛ lɛ ba wɔ? Yɛ lo ba kɔkɔli? Tã iye tɔ, a kãta hũ yɛngɛ-mo mĩa, i ndɛ ngi ma, ye: Kɛi, ina bi ngi wũmbua bɛ, hindɛi gɛ angɛ bi ngi lãi na, nga ngi wumbu lo na.*

16 *Ke Jisu i ndɛ ngi ma, ye: Maria! i ngi vũli wɔtɛ, i ndɛ ngi ma, ye: Rabboni! nã iye lɔni i ndɛ: Ndɛmoi!*

17 *Jisu i ndɛ ngi ma, ye: bã jã angɛ; gbãmailɛ ngi dɛi lɛ nya Ke yɛ; ke li nya dɛnga yɛ, bi ndɛ ti ma, bɛ, ngi dɛ nya Ke yɛ, ke wu Ke yɛ, nya Yɛwoi, ke wu Yɛwoi yɛ.*

18 *Maria, Magdala-moi, i lĩ, i ndɛ ngi wɔma-belɛsia ma, ye: i Ndɛmoi loa, ke i hindɛi jtsia lɛa ngi ma.*

19 *Ke fɔlɔ yakpɛi na ma a kpokoi fɔlɔi ihãlagɛi ma lɔɛi hũ, kina nɛtɛtsia tiye gbouni, hindɛi na ngi wɔma-belɛsia tiye yãndoi na; gbãmailɛ ta lũwa Jewuɛsia ma, Jisu i wã, i dɔ ti lã, i ndɛ ti ma: Ndũlɛi i ye wu ma!*

20 *Ke kina iye ji lɛni i ngi lɔkɔtsia, ke ngi gãkɛi*

ge atiē. Ke ngi wōma-belēsia ti gāhū gbā, kina ti Ndēmoi doni.

21 Ke Jisu i ndēa ti ma gboma, ye: Ndilēi i ye wu ma! kina nya Ke nya dōni, nē bē ngi wu doa la.

22 Ke kina iye ji lēni, i lēvu ti ma, i ndē ti ma, ye: a ngāfa yēkpēi jō.

23 Nūmui na gbi lo wa mānu ti hinda nyāmutsia ma, wu mānu ti ma; ke nūmui na gbi lo, wa ti hinda nyāmutsia jō, wu ti jōa.

24 Ke Tomasi ipū mahū yēlagēi, ta tōli a Didimu, ta tiēni ye ī lē, kina Jisu i wāni na.

25 Ipōma-bēla wēkētsia ti ndē ngi ma, tē: Mu Ndēmoi loa. Ke i ndēa ti ma, ye: ngtyema nga lo ngi lōkōtsia ma lōndima gbōtsia, ngi nya lōkōyūēi pū lōndima gbōtsia hū, ngi nga lōkōi wā ngi gākēi hū, ngē hōu a tōnya.

26 Ke kū wqfēla wōma ngi wōma-belēsia tiye pēbu lo gboma, ke Tomasi iye na lo ta tiēni; ke Jisu i wā pē gboungo yelē, ke i dōa ti lā, i ndē, ye: ndilēi i ye wu ma!

27 Ke i ndēa Tomasi ma, ye: bi lōkōyūēi hiti bē, bi nya lōkōtsia lo; bi lōkōi hiti bi ngūa nya yakēi ma, bā bē a tōnyā hōula, ke hōu a tōnya.

28 Ke Tomasi i pōtēa, i ndē ngi ma, ye: nya Lēmoi, ke nya Yēwoi!

29 Ke Jisu i ndē ngi ma, ye: Tomasi, ji bi nya

loa, bi hōua a tōnya, nā ti betēngo lē, tī toni, ke ti hōu a tōnya.

30 Ke nāli wēkā gbōtōa tōnya lē Jisu iye pēni ngi wōma-belēsia yāma, nā nyégingo ī lē kolēi ji hū.

31 Ke jiā ti nyégingo lē, tā lo wua a tōnya, ke Jisu Kristi lo a ngiē; Ngéwo ngi hindō-lōi; ke hōula a tōnya wa kūnafo lēvu jō lo ngi bijēi hū.

NGŪ XXI.

Handēi jtsia wōma lo Jisu i ngi vūli geni gboma a ngi wōma-belēsia Tiberiasi gbōyēi mahū; ke ni iye ta vūli geni.

2 Simoni Pita iye na lo a tēnga, ke Tomasi, nā ta tōli a Didimu, ke Natanaēli, Kana-moi i Galili, ke Zebedi ngi hindō lōtsia, ke pōma-bela fēlēa wēkā.

3 Simoni Pita i ndē ti ma, ye: ngi ya nye gbema. Ti ndē ngi ma, mu be, ma li lo ma biē; ti li ti wīli ndēndē hū ke-yakpē; ke a kpindi na, tī hāni gbi hōuni.

4 Ke kina ngēlē iye wōni Jisu i dōni ngīyēi ma, ke ngi wōma belēsia tīye ko ke Jisu māa.

5 Ke Jisu i ndēa ti ma, ye: ndēnga, mēhēi lo wu yēya? Ti pōtē, tē, sāō.

6 Ke i ndēa ti ma, ye: a bōmēi wīli ndēndē yēya yākēi ma, wa jowē lo. Tāmāa ti pīlini, ke tīye gūi a ndāla nyēi gbōtōtsia va.

7 Tāmāa pōma-moi na Jisu lōngo la, i ndē Pita

ma, ye: Ndémoi m̄ia. Ke kina Simoni Pita iye m̄enini Ndémoi m̄ia, i ngi nye-gbe gūmbēi bu ngi ma, gbāmailē ngi gāmbingo yelē; i ngi vūli wili gbōyēi hū.

8 Ke pōma-bela wēkēsia ti wāni ndende wūlō hū lo, gbāmailē ti ma iye gūhāni nytyē ma, hōu hondo yēla kinēi, ta mbōmēi la a nyēnga.

9 Kina n̄i tiye wāni ngīyēi ma, ti teka yombu lo na, ke nyēi lāni na, ke kpohū.

10 Jisu i ndē ti ma, ye: a wa a nyēi nā wu hōuni.

11 Simoni Pita i dē nytyē ma, i mbōmēi la nytyē ma, vēndanga a nyē wāwā; hondo yēla mahū nū fēlē gbōyongo mahū pū, mahū sāwa; ji be ti gbōtōngo yelē, bōmēi iye belani.

12 Jisu i ndē ti ma, ye: a wa, wu mēhē mē; ke pōma-belēsia yēla be i lōni i ngi molila, yē lo abiē? gbāmailē tiye koi lo, ke Ndémoi m̄ia.

13 Ke Jisu i wa i kpohū wūmbu, i fē ti yē; n̄i be i pēni a nyēi.

14 Kpē isāwagēi ma lo nā Jisu i ngi vūlui geni a ngi wōma-belēsia, na wōma kina iye hijēni hēi hū.

15 Kina ti gbōyoni a mēhē mēla Jisu i ndē Simoni Pita ma, ye: Simoni, Jona ngi hindō-lōi, bi lōngoi angē? i dēwē jiā ma? I ndē ngi ma, ye: I, Ndémoi, bi ko lo, ke nya lōngoi abiē. I ndē ngi ma, ye: nya bāla lōtsia lago.

16 *I ndē ngi ma hū fēlē gboma, Simoni, Jona ngi hindō-lōi bi lōngo lē angē? I ndē ngi ma, ye: I, Ndēmōi, bi kō lo, kē nya lōngo lē abiē. I ndē ngi ma, ye: nya bālētsia lago.*

17 *I ndē ngi ma hū sāwa, ye: Simoni Pita, Jona ngi hindō-lōi, bi lōngo lē angē? Pita ngi lī iye lēwēi lo, gbāmailē iye ndēi lo hū sāwa, bi lōngo lē angē? Kē i ndēa ngi ma, ye: Ndēmōi, bi hāndētsia gbi gō lo, bi kō lo, kē nya lōngo lē abiē. Jisu i ndē ngi ma, ye: nya bālangettsia lago.*

18 *A tōnya, a tōnya ngi ndē bi ma, kpē bi dālānga yelē, biye bi vūli mayīli lo, bi jīa hindēi na bi lōi la, kē kina bi wōvama, ba bi lōkōtsia vōmbō lo, kē nū wēka lo a bi mayīli, i li abiē hindēi na bī lōni, bi li na.*

19 *Ji lo i ndēni ndālongo gbē hā lo a hā lo, a Ngēwo bētē lo. Kē kina i jī lēni, i ndē ngi ma, ye: tō nya wōma.*

20 *Kē Pita a wōtē-wōtē i pōma-moi na lo Jisu lōngo la a tō ngi wōma, na iye digbini ngi yāka hū, mēhēi mēmēi, i ndē, ye: Ndēmōi, yē la a ngiē a bi mājiama a bāya?*

21 *Kina Pita ngi lōni, i ndē Jisu ma, ye: Gbē lo nūmui jī a pē?*

22 *Jisu i ndē ngi ma, ye: ina ngi lōni i māwulo, kē nya wa, gbē mā na biē? Bia tō nya wōma.*

23 *Kē njiēi jī i vāya hū ndēngētsia līa hū, kē pōma-moi na ē hā. Kē Jisu iye ndēni ngi ma, ē*

hā ; ke ina ngi lōi lo i māwulo ke nga wa, gbe nīa na biē ?

24 *Pōma-moi ji lo, i sēli hōuni hindēi jtsia ma ; i handēi jtsia nyēgi ; ko mu ko lo, ke ngi jēli tōnya lē.*

25 *Ke hāni wēkā gbōtōa lo na gboma Jisu pēni, na ti ndē gbi nyēgingo lē, nga tō ndoēi gbī be vūli ē gū a kolotsia hōula, nā ti nyēgi. Amin.*

(Njēi yēkpēi na Johani iye nyēgini ikēlēmēi.)